

## ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

### στο σχέδιου νόμου «Κώδικας Δικηγόρων»

Προς την Βουλή των Ελλήνων

#### I. Διαδικαστικό Ιστορικό

1. Με τις διατάξεις των παραγράφων 4α, 4β και 5 του άρθρου 74 του ν. 4139/2013 «Περί εξαρτησιογόνων ουσιών και άλλες διατάξεις» (Α' 74) προβλέφθηκε η σύσταση εννεαμελούς Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής για τη σύνταξη σχεδίου νέου Κώδικα Δικηγόρων, με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

2. Με βάση τη διάταξη αυτή ο Υπουργός Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με την από 41670/7.5.2013 απόφασή του «Σύσταση και συγκρότηση επιτροπής για τη σύνταξη σχεδίου νέου Κώδικα περί Δικηγόρων» (Β' 1189) συνέστησε και συγκρότησε Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή από τους: (α) Αντώνιο Βγόντζα του Νικολάου, Δικηγόρο, ως Πρόεδρο, (β) Στυλιανό Σταματόπουλο του Γεωργίου, Δικηγόρο-Καθηγητή Πολιτικής Δικονομίας του Τμήματος Νομικής του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, (γ) Νικόλαο Βαλεργάκη του Εμμανουήλ, Δικηγόρο, Πρόεδρο του Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης, (δ) Νικόλαο Παπάκο του Σωτηρίου, Δικηγόρο, Πρόεδρο του Δικηγορικού Συλλόγου Πάτρας, (ε) Μιχαήλ Ζαφειρόπουλο του Επαμεινώνδα, Δικηγόρο, Γενικό Γραμματέα του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών, (στ) Θεόδωρο Σχινά του Δημητρίου, Δικηγόρο, μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών, (ζ) Κωνσταντίνο Κουτσουλέλο του Αποστόλου, Δικηγόρο, (η) Δημήτριο Σκαρίπα του Γεωργίου, Δικηγόρο, Ειδικό Συνεργάτη στο Πολιτικό Γραφείο του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και (θ) Λεωνίδα Γεωργόπουλο του Κωνσταντίνου, Δικηγόρο, Αντιπρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου του Συνδέσμου Δικηγορικών Εταιρειών Ελλάδος, ως μέλη.

3. Η Επιτροπή αυτή κλήθηκε να εργαστεί πάνω σε αρχικό σχέδιο που είχε συντάξει Ειδική Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή με την ίδια σύνθεση και με βάση την 98711/12.12.2011 απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Οι εργασίες της Επιτροπής αυτής παρατάθηκαν διαδοχικώς δύο φορές με αντίστοιχες αποφάσεις του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

4. Ένα πρώτο σχέδιο με ημερομηνία 29.10.2012 της Επιτροπής της προηγούμενης παραγράφου δόθηκε στους Δικηγορικούς Συλλόγους και με πρωτοβουλία του Δικηγορικού Συλλόγου Αθήνας αναρτήθηκε στην οικεία ιστοσελίδα. Ο διάλογος ήταν πλούσιος. Και κυριάρχησε στις εργασίες της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων που έλαβαν χώρα στην Κομοτηνή στις 7, 8 και 9 Δεκεμβρίου 2012.

5. Ένα επόμενο σχέδιο με βάση παρατηρήσεις, που είχαν διατυπωθεί δημόσια, αναρτήθηκε από 6.2.2013 έως 18.2.2013 στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ένα τρίτο σχέδιο, με βάση νεώτερες παρατηρήσεις – προτάσεις, αναρτήθηκε από 25.2.2013 έως 4.3.2013 στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Έτσι, πληρώθηκαν οι προϋποθέσεις της δημοσίας διαβούλευσης σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του ν. 4048/2012 «Ρυθμιστική διακυβέρνηση

ση: αρχές, διαδικασίες και μέσα καλής Νομοθέτησης» (Α' 34).

6. Η Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή, που συστάθηκε και συγκροτήθηκε με την υπό στοιχείο 1 απόφαση, παρέδωσε στις 16.07.2013 στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων το τελικό σχέδιο Κώδικα Δικηγόρων.

7. Με το παρόν σχέδιο του Κώδικα Δικηγόρων αντικαθίσταται το ν.δ. 3026/1954 «Περί του Κώδικος των Δικηγόρων» (Α' 235), όπως αυτό έχει τροποποιηθεί, συμπληρωθεί και ισχύει μέχρι σήμερα.

#### II. Παρουσίαση των βασικών προβλημάτων που αντιμετωπίζει σήμερα η άσκηση του δικηγορικού λειτουργήματος

1. Σήμερα είναι εγγεγραμμένοι στα μητρώα των Δικηγορικών Συλλόγων: 21.650 στο Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών, 6.452 στο Δικηγορικό Σύλλογο Θεσσαλονίκης, 2011 στο Δικηγορικό Σύλλογο Πειραιώς και στους υπόλοιπους Δικηγορικούς Συλλόγους περίπου 12.000 δικηγόροι. Δηλαδή, στο σύνολο της χώρας είναι εγγεγραμμένοι περίπου 42.113 δικηγόροι.

Όπως αναφέρεται στην Εισηγητική Έκθεση του ν.δ. 3026/1954, που υπογράφεται από τον τότε Υπουργό Δικαιοσύνης, ο συνολικός αριθμός των δικηγόρων ανερχόταν κατά το χρόνο σύνταξής της σε 9.000 περίπου δικηγόρους. Από αυτούς 5.800 δικηγόροι ήταν διορισμένοι στο Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών, 1.000 στο Δικηγορικό Σύλλογο Θεσσαλονίκης και 500 στο Δικηγορικό Σύλλογο Πειραιώς. Η δύναμη των υπόλοιπων Δικηγορικών Συλλόγων ανερχόταν σε 1.700 δικηγόρους.

2. Εκτιμάται ότι οι πιο πάνω αριθμοί θα αυξηθούν δραματικά εξαιτίας της ανέλεγκτης εισαγωγής νέων δικηγόρων. Στο φαινόμενο αυτό συμβάλλει ήδη και ο διαρκώς αυξανόμενος αριθμός αποφοίτων νομικών σχολών του εξωτερικού. Οι νομικές σπουδές εξακολουθούν να βρίσκονται στα πιο υψηλά скалоπάτια προτίμησης της νέας γενιάς. Θεωρείται σχεδόν αυτονόητο από τους αποφοίτους των Νομικών Σχολών η απόκτηση της δικηγορικής ιδιότητας. Χωρίς αυτό να σημαίνει αναγκαστικά την παραμονή των νέων δικηγόρων στον επαγγελματικό στίβο της δικηγορίας.

3. Υφίσταται ανάγκη να διευκρινισθεί και αποσαφηνιστεί ο ρόλος των δικηγόρων μετά τις σημαντικές κοινωνικό - οικονομικές μεταβολές. Ο δικηγόρος δεν παρίσταται μόνο στα δικαστήρια υπερασπιζόμενος τον εντολέα του. Παράλληλα τον συμβουλευεί. Έχει αυξηθεί ο αριθμός των δικηγόρων που ασχολούνται αποκλειστικά με τη συμβουλευτική δικηγορία είτε ενταγμένοι εσωτερικά σε μεγάλες επιχειρήσεις και οργανισμούς είτε διατηρώντας την επαγγελματική αυτονομία τους. Τις τελευταίες δεκαετίες έχουν αυξηθεί ειδικές μορφές άσκησης δικηγορίας. Δικηγόροι εργάζονται με άλλους δικηγόρους σε μόνιμη και διαρκή βάση. Πολλοί δικηγόροι, επίσης, εργάζονται στο πλαίσιο των δικηγορικών εταιριών που αυξάνονται και διευρύνονται διαρκώς.

4. Η ανάγκη θωράκισης του λειτουργήματος του σημεινικού δικηγόρου είναι περισσότερο από αναγκαία. Πρέπει να αποδοθεί ιδιαίτερη σημασία στη θεσμική αναγνώριση του ρόλου του και του σεβασμού που δικαιούται. Η οικονομική δε αντιμετώπιση του δικηγόρου πρέπει να έχει αυξημένες εγγυήσεις που προϋποθέτει και απαιτεί ο ρόλος του.

5. Η δικηγορία στον τόπο μας δεν είναι «κλειστό επάγ-

γελα», με την έννοια που έχει ο σχετικός όρος. Αυτό αποδεικνύεται και από το μεγάλο αριθμό των εγγεγραμμένων δικηγόρων στους αντίστοιχους Δικηγορικούς Συλλόγους της Χώρας. Βρίσκεται σε πλήρη δυσαναλογία σε σχέση με τους αριθμούς των δικηγόρων στα άλλα ευρωπαϊκά κράτη. Ο συνολικός αριθμός τους στην Ελλάδα είναι υπερβολικός. Έχει ασκηθεί κριτική σε βάρος του Έλληνα δικηγόρου με αφορμή τον τρόπο και το μέγεθος αμοιβής του. Η κριτική αυτή ασκείται και από εκπροσώπους της κοινής γνώμης και από τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σε κάθε περίπτωση προβλέπουμε τον κανόνα της γραπτής αποτύπωσης της συμφωνίας μεταξύ δικηγόρου και εντολέα του. Ο γραπτός τύπος, όμως, είναι μόνο αποδεικτικός.

6. Ο θεσμός των Δικηγορικών Συλλόγων ρυθμίζεται πάνω σε σύγχρονες βάσεις. Και παρέχεται σε αυτούς η πρωτοβουλία διενέργειας δημοψηφισμάτων σε τοπικό ή πανελλαδικό επίπεδο.

7. Σε μερίδα της κοινής γνώμης έχουν διατυπωθεί παράπονα για αντιδεοντολογική συμπεριφορά ορισμένων δικηγόρων. Τα παράπονα αυτά, οφείλουμε να τα παραδεχθούμε, στρέφονται κατά ενός ελάχιστου αριθμού δικηγόρων. Έχει δοθεί, όμως, η εντύπωση ότι οι δικηγόροι, που έχουν προδώσει τον όρκο τους, δεν τιμωρούνται. Το πειθαρχικό δίκαιο του νέου Κώδικα Δικηγόρων είναι εξαιρετικά καινοτόμο. Η πειθαρχική τιμωρία των δικηγόρων δεν βρίσκεται πια στα χέρια των Διοικητικών Συμβουλίων των Δικηγορικών Συλλόγων. Συνολικά το σχετικό κεφάλαιο ανταποκρίνεται σε όλες τις απαιτήσεις και εγγυήσεις του σύγχρονου νομικού πολιτισμού. Τα πειθαρχικά παραπτώματα έχουν περιγραφεί κατά τρόπο ορισμένο. Και τα πειθαρχικά Συμβούλια, τα μέλη των οποίων προέρχονται από υπόδειξη πολλαπλασίου αριθμού υποψήφιων μελών και επακόλουθη κλήρωση, συγκροτούνται στην έδρα του αντίστοιχου πολιτικού Εφετείου.

8. Τέλος, αντιμετωπίζεται με τολμηρό τρόπο η υποχρέωση αποζημίωσης από δικηγόρο που ζημίωσε τον εντολέα του από δόλο ή βαριά αμέλεια.

### *III. Θεμελιώδεις Ρυθμίσεις του νέου Κώδικα Δικηγόρων*

#### ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄ ΓΕΜΙΚΟ ΜΕΡΟΣ (άρθρα 1 - 9)

1. Αποσαφηνίζεται πλήρως η φύση της δικηγορίας, η θέση του δικηγόρου στην απονομή της δικαιοσύνης και τα βασικά χαρακτηριστικά του δικηγόρου ως επαγγελματία. Ο δικηγόρος είναι δημόσιος λειτουργός και το λειτούργημά του αποτελεί θεμέλιο του κράτους δικαίου. Αυτό αποτελεί απόσταγμα των ιστορικών εμπειριών στα περισσότερα ευρωπαϊκά κράτη από τη Γαλλική Επανάσταση και μετά. Ο δικηγόρος είναι συλλειτουργός της δικαιοσύνης. Η θέση του είναι θεμελιώδης, ισότιμη, ανεξάρτητη και αναγκαία για την απονομή της δικαιοσύνης. Το επάγγελμα του δικηγόρου είναι ελεύθερο. Και τη σχέση του με τον εντολέα του διατρέπει η αρχή της εμπιστοσύνης ως θεμελιακό χαρακτηριστικό.

2. Διατυπώνονται με σαφήνεια οι θεμελιώδεις αρχές και αξίες στην άσκηση της δικηγορίας. Ο δικηγόρος υπερασπίζεται το Σύνταγμα και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Το λειτούργημά του δικηγόρου έχει διαμορφώσει παραδοσιακά αξίες και κανόνες. Ο δικηγόρος έχει την υπο-

χρέωση τήρησης εχεμύθειας. Και αυτό δεν αφορά μόνο προσωπικά τον ίδιο. Η κοινωνία πρέπει να εμπιστεύεται με την προσφυγή της σε έναν δικηγόρο ότι αυτός δεν θα προδώσει αυτή την υποχρέωση. Η κοινωνία πρέπει να εμπιστεύεται το δικηγορικό λειτούργημα συνολικά και συλλογικά. Ο δικηγόρος δεσμεύεται από το περιεχόμενο της εντολής που αποδέχτηκε, αλλά παραμένει ανεξάρτητος. Δεν δέχεται εντολές αντίθετες με τα νόμιμα καθήκοντά του. Δεν υπόκειται σε οποιαδήποτε υπόδειξη και εντολή αντίθετη με το νόμο ή μη συμβατή με τη φύση του λειτούργημάτος του.

3. Προβλέπονται προϋποθέσεις για την απόκτηση της δικηγορικής ιδιότητας και αντίστοιχα προβλέπονται και κωλύματα. Αποδίδεται ξεχωριστή σημασία στο καθαρό ποινικό μητρώο του δικηγόρου, σε σχέση με μια σειρά εγκλημάτων που η διάπραξή τους ακυρώνει το θεμελιώδη ρόλο του στην απονομή της δικαιοσύνης. Προβλέπεται αυτοδίκαιη απώλεια και αποβολή της ιδιότητας του δικηγόρου για μια σειρά καταστάσεων ή γεγονότων που περιγράφονται με ξεχωριστή ακρίβεια. Ο δικηγόρος δεν μπορεί να είναι έμπορος. Ούτε μεσίτης, ούτε υπάλληλος.

4. Διευρύνονται τα έργα που επιτρέπονται στον δικηγόρο. Όπως η διδασκαλία νομικών, οικονομικών, πολιτικών επιστημών σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, η συμμετοχή του σε ερευνητικά προγράμματα και υπηρεσίες, η δημοσιογραφία, η συγγραφή και έκδοση βιβλίων, περιοδικών και εφημερίδων.

#### ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗΣ ΙΔΙΟΤΗΤΑΣ (άρθρα 10 - 22)

1. Προβλέπεται η άσκηση των ασκουμένων δικηγόρων σε περισσότερους φορείς. Σε όλα τα ανώτατα δικαστήρια. Στις γραμματείες όλων των δικαστηρίων της ουσίας. Στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους. Στις νομικές υπηρεσίες των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου στις υπηρεσίες των Δικηγορικών Συλλόγων και στην ειδική νομική υπηρεσία του Υπουργείου Δικαιοσύνης. Ο ασκούμενος δικηγόρος αμείβεται. Προβλέπεται Ειδική Επιτροπή Εποπτείας κατά την άσκηση για την πληρέστερη διασφάλιση των δικαιωμάτων των ασκουμένων δικηγόρων και την αποσαφήνιση των υποχρεώσεών τους. Η διάρκεια της άσκησης παραμένει δεκαοκτάμηνη. Διευκολύνεται, όμως, ως προς την έναρξή της, αφού μπορεί να επιτραπεί η εγγραφή και με την προσκόμιση, αντί του πτυχίου, αναλυτικής βαθμολογίας επιτυχίας σε όλα τα μαθήματα του κύκλου σπουδών.

2. Ρυθμίζονται, με τρόπο συμβατό και με τις οδηγίες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, οι προϋποθέσεις άσκησης των κατόχων τίτλων πανεπιστημίων της αλλοδαπής και ασκουμένων της αλλοδαπής. Σε κάθε περίπτωση προβλέπεται η σύσταση μόνιμης επιτροπής δοκιμασίας επάρκειας, με συμμετοχή δικηγόρων και καθηγητών πανεπιστημίων.

3. Πρέπει να θεωρηθεί ως μειζονα ποιοτική διασφάλιση της άσκησης του δικηγορικού λειτούργηματος η εγγραφή των δικηγόρων στα μητρώα των αντίστοιχων συλλόγων μετά την επιτυχή συμμετοχή τους σε πανελλήνιες γραπτές εξετάσεις, δύο φορές το χρόνο, με ανάλογη εφαρμογή των αυστηρών ρυθμίσεων των πανελληνίων εξετάσεων για την εγγραφή των αποφοίτων των

Λυκείων της χώρας σε ΑΕΙ και ΤΕΙ. Με τις εξετάσεις αυτές δεν επιδιώκεται η δοκιμασία για δεύτερη φορά των υποψήφιων δικηγόρων ως προς την θεωρητική τους κατάρτιση. Στους υποψηφίους δίδονται πρακτικά θέματα με περισσότερα ερωτήματα. Η ύλη των πρακτικών θεμάτων επεκτείνεται και στο δημόσιο δίκαιο, στη διοικητική διαδικασία και δικονομία, στον Κώδικα Δικηγόρων και Κώδικα Δεοντολογίας. Οι βαθμολογητές, ένας εφέτης ή αντεισαγγελέας εφετών και δύο δικηγόροι με δεκαπενταετή τουλάχιστον άσκηση δικηγορίας, αξιολογούν τα γραπτά, χωρίς να γνωρίζουν το όνομα και τα λοιπά στοιχεία του εξεταζόμενου.

#### ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄ ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΑΥΣΗ ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ (άρθρα 23 - 33)

1. Στην ορκοδοσία του δικηγόρου με την εγγραφή του στον οικείο Δικηγορικό Σύλλογο λαμβάνονται υπόψη οι σύγχρονες αντιλήψεις, όπως αυτές έχουν διαμορφωθεί από τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Επιβεβαιώνεται όμως ένα κύριο στοιχείο του λειτουργήματος του δικηγόρου. Ο δικηγόρος δηλώνει την αφοσίωσή του στην πατρίδα και το δημοκρατικό πολίτευμα, υπερασπίζεται τα ανθρώπινα δικαιώματα όλων των πολιτών και κατοίκων της χώρας και διαδηλώνει την υποχρέωσή του να αντισταθεί με κάθε μέσο εναντίον οποιουδήποτε επιχειρεί να καταλύσει το Σύνταγμα με τη βία.

2. Διευκολύνεται η μετάθεση δικηγόρου και αντιμετωπίζεται αποτελεσματικά η όποια μεμονωμένη καταχρηστική πρωτοβουλία παρεμπόδισής της. Σήμερα διαπιστώνεται μεγάλη εσωτερική κινητικότητα στον πληθυσμό της χώρας που συνεπάγεται σχεδόν ή συμπαρασύρει και την αντίστοιχη και ανάλογη μετακίνηση των δικηγόρων.

3. Εισάγονται προϋποθέσεις για τον επαναδιορισμό δικηγόρων, σε μια προσπάθεια αντιμετώπισης της ενδεχόμενης εκμετάλλευσης της προηγούμενης κατοχής θέσης του στο δημόσιο τομέα.

4. Ο δικηγόρος δικαιούται να παρίσταται και να ενεργεί οποιαδήποτε διαδικαστική πράξη ενώπιον οποιουδήποτε δικαστηρίου της χώρας, εφόσον φυσικά έχει την σχετική ικανότητα παράστασης.

5. Αποδίδεται ξεχωριστή σημασία στις προαγωγές των δικηγόρων μετά από τον αναγκαίο έλεγχο ευδόκιμης άσκησης δικηγορίας.

6. Αναστέλλεται η άσκηση του δικηγορικού λειτουργήματος, όταν ο δικηγόρος καλείται να ασκήσει δημόσια καθήκοντα που δεν επιτρέπουν την ανεξαρτησία στο έργο του και η δημόσια δράση του μπορεί να σκιαστεί από τις ενδεχόμενες αναφορές στην εκπροσώπηση ιδιωτικών και μη κρατικών συμφερόντων.

7. Λαμβάνεται πρόνοια για μερική αναστολή της άσκησης του δικηγορικού λειτουργήματος, των καθηγντών και αναπληρωτών καθηγντών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Πλην, όμως, διατηρείται το δικαίωμά τους σε περιπτώσεις που θεωρείται χρήσιμη στην υπεράσπιση των διαδίκων. Αποδίδεται ιδιαίτερη σημασία στην μη εμπλοκή Βουλευτών ή Ευρωβουλευτών κατά τη διάρκεια της θητείας τους σε υποθέσεις που η ανάληψη χειρισμού τους

από τους ίδιους ή από τους συνεργάτες τους μπορεί να εκθέσει τα κορυφαία νομοθετικά σώματα σε σχόλια που θίγουν το κύρος τους.

#### ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ (άρθρα 34 - 42)

1. Αναγνωρίζεται η υποχρέωση σεβασμού και τιμής στο λειτουργήμα του δικηγόρου και η τήρηση των αντιστοιχών θεμελιωδών υποχρεώσεών του.

2. Περιγράφεται συστηματικά το βασικό έργο του δικηγόρου.

3. Η αποδοχή από τον δικηγόρο της εντολής υπεράσπισης συνιστά υποχρέωση του δικηγόρου. Ο δικηγόρος, όμως, δικαιούται να αρνηθεί υπόθεση που δεν είναι δεκτική υπεράσπισης και χειρισμού ή όταν θίγονται τα ιδεώδη και ιδανικά που πρεσβεύει.

4. Επαναλαμβάνεται η υποχρέωση τήρησης απορρήτου και εχεμύθειας ως θεμέλιο της εμπιστοσύνης, την οποία πρέπει να απολαμβάνει ο δικηγόρος και συνολικά το δικηγορικό λειτουργήμα. Για την ενδεχόμενη άρση του απορρήτου και τη μη τήρηση εχεμύθειας, όταν ο δικηγόρος καλείται να καταθέσει ενώπιον του δικαστηρίου, αυτό το αποφασίζει αποκλειστικά ο ίδιος ο δικηγόρος, χωρίς την ανάμιξη του οικείου δικηγορικού συλλόγου, η οποία δεν θεωρείται πια δικαιοπολιτικά σκόπιμη ή χρήσιμη.

5. Η δικονομική αντιμετώπιση του δικηγόρου συναρτάται άμεσα με τον ρόλο του στην απονομή της δικαιοσύνης και τη φύση του λειτουργήματός του. Η απαγόρευση έρευνας και κατάσχεσης εγγράφων και στοιχείων στο σπίτι ή στο γραφείο δικηγόρου δεν περιορίζεται μόνο στον υπερασπιστή του κατηγορουμένου. Δεν ακολουθείται η αυτόφωρη διαδικασία στα πλημμελήματα που φέρεται να έχει διαπράξει δικηγόρος. Ενώ η σαφής απαγόρευση σύλληψης δικηγόρου κατά τη διάρκεια λήψης απολογίας εντολέα του ενώπιον τακτικού ανακριτή και κατά τη διάρκεια δίκης περιφρουρεί το κύρος όχι μόνο προσωπικά του συγκεκριμένου δικηγόρου, αλλά και των δικηγόρων συνολικά. Ειδικά οι διατάξεις της παραγράφου 1 και 5 του άρθρου 39 είναι απολύτως συμβατές με το άρθρο 6 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και την παράγραφο 2 του άρθρου 6 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως αυτές έχουν ερμηνευθεί στην απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης C305/2005 με αντικείμενο έκδοσης προδικαστικής απόφασης ως προς το κύρος του άρθρου 2α, σημείο 5 της Οδηγίας 91/308 και στην απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων 12323/11 Michaud κατά Γαλλίας.

6. Η επαγγελματική προβολή των δικηγόρων πρέπει να γίνεται με τρόπο που να συνάδει με το κύρος και την αξιοπρέπεια του δικηγορικού λειτουργήματος.

7. Δίνεται ξεχωριστή σημασία στην τήρηση των αρχών δεοντολογίας. Μέχρι τη σύνταξη του ελληνικού Κώδικα Δεοντολογίας δικηγορικού λειτουργήματος ισχύει σε όλη τη χώρα ο αντίστοιχος Κώδικας όπως αυτός εγκρίθηκε στις 4.1.1980 με μία ιστορική απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Δικηγορικού Συλλόγου Αθήνας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄  
ΕΙΔΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΑΣΚΗΣΗ ΔΙΚΗΓΟΡΙΑΣ  
(άρθρα 42 - 56)

1. Αποσαφηνίζεται πλήρως η φύση και ο χαρακτήρας του έμμισθου δικηγόρου, η διαδικασία πρόσληψής του τόσο στον ιδιωτικό τομέα όσο και στο δημόσιο τομέα (όπου προβλέπεται μια δικαιοκρατική και ανοικτή σε όλους τους δικηγόρους διαδικασία). Τίθεται το 67ο έτος ως ανώτατο όριο ηλικίας για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος και με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Οικονομικών ορίζονται οι αποδοχές των έμμισθων δικηγόρων του δημοσίου τομέα.

2. Προβλέπονται ειδικές υποχρεώσεις κατά την παροχή υπηρεσιών από δικηγόρους συνταξιούχους άλλων κλάδων, καθώς και η παροχή υπηρεσιών προς δικηγόρους και δικηγορικές εταιρίες. Τονίζεται ιδιαίτερα ότι οι σχετικές συμφωνίες δεν θίγουν την επιστημονική ανεξαρτησία των τελευταίων κατά την άσκηση του λειτουργήματός τους.

3. Οι δικηγορικές εταιρίες αποκτούν ένα πλήρες θεσμικό πλαίσιο. Η Αστική Δικηγορική Εταιρία επιτρέπεται να συσταθεί μόνο μεταξύ εν ενεργεία δικηγόρων. Η Δικηγορική Εταιρία πρέπει να έχει ως αποκλειστικό σκοπό την παροχή δικηγορικών υπηρεσιών. Οι δικηγορικές εταιρίες αποτελούν ήδη πραγματικότητα εδώ και μερικές δεκαετίες. Αρχικά αντιμετωπίστηκαν αρνητικά. Σήμερα μόνο στο Δικηγορικό Σύλλογο Αθήνας είναι εγγεγραμμένες και έχουν εγκριθεί τα αντίστοιχα καταστατικά 411 Δικηγορικών Εταιριών, που απασχολούν σε αρκετές περιπτώσεις πολλές δεκάδες δικηγόρων. Οι Δικηγορικές Εταιρίες στην Ελλάδα δεν έχουν τις ίδιες διαστάσεις που έχουν αποκτήσει κυρίως εκείνες των αγγλοσαξονικών χωρών. Ανταποκρίνονται όμως, στην ανάγκη επαφής των δικηγόρων της χώρας με τις αντίστοιχες εταιρείες της αλλοδαπής, ενόψει μάλιστα και των πολλαπλών οικονομικών συνεργασιών της Ελλάδας ιδίως με τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄  
ΑΜΟΙΒΕΣ ΚΑΙ ΘΕΣΜΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ  
(άρθρα 57-86)

1. Η αμοιβή του δικηγόρου ορίζεται ελεύθερα με γραπτή συμφωνία με τον εντολέα του ή τον αντιπρόσωπό του. Ο γραπτός τύπος δεν είναι συστατικός της συμφωνίας, αλλά αποδεικτικός. Δεν υπάρχουν όρια αμοιβής είτε προς τα κάτω είτε προς τα πάνω. Φυσικά και ισχύουν οι γενικές διατάξεις του Αστικού Κώδικα. Στην περίπτωση που δεν έχει επιτευχθεί γραπτή συμφωνία εφαρμόζονται οι διατάξεις του Κώδικα. Οι σχετικές ρυθμίσεις ανταποκρίνονται ως προς τη δομή τους στις αντίστοιχες κωδίκων δικηγόρων άλλων Ευρωπαϊκών Χωρών.

2. Προβλέπεται προκαταβολή εισφορών-κρατήσεων.

3. Ισχυροποιούνται οι διανεμητικοί λογαριασμοί.

4. Προβλέπεται η δικαστική εκκαθάριση εξόδων και δικηγορικής αμοιβής από τα δικαστήρια, το δικαίωμα επίσης εγγράφων μέχρι την πλήρη εξόφληση των δαπανών και της αμοιβής των δικηγόρων, καθώς και η αντίστοιχη δικαστική προστασία των αμοιβών δικηγόρων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ΄  
ΟΙ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ  
(άρθρα 87-138)

1. Οι δικηγόροι είναι υποχρεωτικά μέλη ενός Δικηγορικού Συλλόγου.

2. Επιβεβαιώνεται και διευκρινίζεται ότι οι Δικηγορικοί Σύλλογοι είναι νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου σωματειακής μορφής. Δεν χρηματοδοτούνται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό. Έχουν οικονομική, διοικητική και διαχειριστική αυτονομία.

3. Καθορίζονται οι σκοποί και οι αρμοδιότητες των Δικηγορικών Συλλόγων σε πλήρη αντιστοιχία με το λειτουργήμα των δικηγόρων και τις θεμελιώδεις αρχές και αξίες στην άσκηση της δικηγορίας. Προτάσσεται η υπεράσπιση των αρχών και κανόνων του κράτους δικαίου σε μια δημοκρατική πολιτεία, η υπεράσπιση της λειτουργίας μιας ανεξάρτητης δικαιοσύνης, η οποία απονέμεται πάντοτε στο όνομα του ελληνικού λαού. Οι αρμοδιότητες των Δικηγορικών Συλλόγων εμπλουτίζονται με τη δυνατότητα που παρέχεται σε αυτούς για την άσκηση παρεμβάσεων ενώπιον δικαστηρίων και κάθε αρχής όχι μόνο για θέματα που ενδιαφέρουν άμεσα τα μέλη του συλλόγου ή το δικηγορικό σώμα, αλλά και για κάθε θέμα εθνικού, κοινωνικού ή πολιτισμικού περιεχόμενου. Η δυνατότητα άσκησης παρέμβασης περιλαμβάνει κάθε ένδικο βοήθημα, αγωγή, μήνυση, αίτηση ακύρωσης κ.λπ. ενώπιον κάθε ποινικού, πολιτικού, διοικητικού ή ακυρωτικού ή ελεγκτικού δικαστηρίου οποιουδήποτε βαθμού δικαιοδοσίας.

4. Ο καθορισμός των οργάνων του Δικηγορικού Συλλόγου, η περιγραφή των αρμοδιοτήτων τους, καθώς και των διαδικαστικών κανόνων προβλέπονται στις αντίστοιχες διατάξεις του κεφαλαίου αυτού.

5. Η θητεία των οργάνων ορίζεται τετραετής αντί της τριετούς διάρκειάς τους, όπως ισχύει μέχρι σήμερα. Οι αρχαιρεσίες μετακινούνται για το Νοέμβριο του έτους των εκλογών. Προβλέπεται ως γενική επιλογή το ενιαίο ψηφοδέλτιο υποψηφίων. Για τους συλλόγους, τα μέλη των οποίων υπερβαίνουν τα χίλια, επιτρέπεται η κατάρτιση ενιαίου ψηφοδελτίου, εφόσον αυτό αποφασιστεί από τη Γενική Συνέλευση του οικείου δικηγορικού συλλόγου, η οποία πρέπει να έχει απαρτία 50% τουλάχιστον των μελών και η σχετική απόφαση λαμβάνεται με πλειοψηφία 60% των παρόντων.

6. Διευκρινίζεται ότι οι υπηρεσίες που προσφέρει ο Πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου και τα μέλη των Διοικητικών Συμβουλίων είναι άμισθες.

7. Προβλέπεται και ενθαρρύνεται η διαμεσολάβηση και η διαιτησία ως διαδικασία εξωδικαστικής επίλυσης των διαφορών. Ο θεσμός της διαιτησίας που είχε οργανωθεί το 1983 στον Δικηγορικό Σύλλογο Αθήνας δεν έτυχε ευρύτερης αποδοχής. Με τον παρόντα Κώδικα λαμβάνεται πρόνοια αντιμετώπισης των ατελειών της πρώτης εφαρμογής μόνιμης διαιτησίας σε Δικηγορικούς Συλλόγους.

8. Διευκρινίζεται ότι η Ολομέλεια των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων Ελλάδας αποτελεί συντονιστικό όργανο των Δικηγορικών Συλλόγων της χώρας. Συζητήθηκαν και άλλες προτάσεις ως προς τη φύση και το χαρακτήρα της Ολομέλειας, πλην όμως δεν επιτεύχθηκε σύμπτωση απόψεων μεταξύ όλων των μελών της Νομο-

παρασκευαστικής Επιτροπής. Πάντως, σε αρκετές περιπτώσεις, παρέχονται ειδικές αρμοδιότητες στην Ολομέλεια και στην αντίστοιχη Συντονιστική Επιτροπή της απευθείας από τις διατάξεις του παρόντος Κώδικα. Οπωσδήποτε πρέπει να αναδειχθεί ότι η Ολομέλεια των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων αποτελεί πια νομικό αρωγό της Ελληνικής Πολιτείας.

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η΄**  
**ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ**  
(άρθρα 139-159)

1. Μεγάλη τομή συνιστά το νέο πειθαρχικό δίκαιο που εισάγει ο Κώδικας.

(α) Καταγράφονται οι γενικές αρχές που ισχύουν στην πειθαρχική δίκη με σαφή προσπάθεια να υπάρξει ισορροπία στην εφαρμογή τόσο των αρχών της ποινικής και πειθαρχικής διαδικασίας όσο και της ιδιαίτερης δικαιοπολιτικής πραγματικότητας που ισχύει στο δικηγορικό λειτούργημα.

(β) Είναι σαφής η περιγραφή των πειθαρχικών παραπτωμάτων στο πλαίσιο βέβαια της παραδοχής ότι πρόκειται για πειθαρχικό δίκαιο.

(γ) Διευρύνεται ο χρόνος της παραγραφής των πειθαρχικών αδικημάτων.

(δ) Καταγράφονται τα κριτήρια επιμέτρησης των ποινών και διασφαλίζεται ειδική δημοσιότητα για τις τελεσίδικες πειθαρχικές ποινές.

2. Τα πρωτοβάθμια πειθαρχικά συμβούλια οργανώνονται στη βάση του πολιτικού Εφετείου και είναι ανεξάρτητα από τα διοικητικά συμβούλια των Δικηγορικών Συλλόγων του συγκεκριμένου πολιτικού Εφετείου.

3. Αποδίδεται ιδιαίτερη προσοχή στη συγκρότηση του Ανώτατου Πειθαρχικού Συμβουλίου, έτσι ώστε να διασφαλίζεται και η αντικειμενικότητά του και η ποιότητα των προσώπων που συμμετέχουν σε αυτό.

4. Η όλη πειθαρχική διαδικασία στηρίζεται σε δύο άξονες: (α) στην αποτελεσματική και δραστική επίσπευση της διαδικασίας, έτσι ώστε στο ενδεχόμενο πειθαρχικό παράπτωμα να υπάρχει ένα τέλος με τη μορφή και τον τύπο αιτιολογημένης πειθαρχικής απόφασης, (β) στη διασφάλιση όλων των δικαιωμάτων και εγγυήσεων υπέρ του διωκόμενου πειθαρχικά δικηγόρου.

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ΄**  
**ΑΓΩΓΗ ΚΑΚΟΔΙΚΙΑΣ**  
(άρθρα 160-164)

Η αναγνώριση δικαιωμάτων και αρμοδιοτήτων στους δικηγόρους και στο δικηγορικό λειτούργημα πρέπει να αντιστοιχεί και σε συγκεκριμένες υποχρεώσεις με την παράλληλη πρόβλεψη κυρώσεων αστικού περιεχομένου. Ο δικηγόρος που προκάλεσε ζημιά στον εντολέα του παράνομα, με ενέργεια ή παράλειψή του, από δόλο ή βαριά αμέλεια, έχει την υποχρέωση να τον αποζημιώσει. Οι σχετικές αξιώσεις παραγράφονται 3 έτη μετά την ενέργεια ή παράλειψη που επικαλείται ο ενάγων.

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι΄**  
**ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ**  
(άρθρα 165-166)

Στο κεφάλαιο αυτό εντάσσονται οι μεταβατικές και τελικές διατάξεις που είναι αναγκαίες για τη μετάβαση από το παλαιό στο νέο καθεστώς του παρόντα Κώδικα.

Αθήνα, 4 Σεπτεμβρίου 2013

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ  
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Ι. Στουρνάρας

Κ. Χατζηδάκης

ΕΡΓΑΣΙΑΣ,  
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ  
ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ  
ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ,  
ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ  
ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ  
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Ι. Βρούτσης

Χ. Αθανασίου

ΠΑΙΔΕΙΑΣ  
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Κ. Αρβανιτόπουλος

**ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ****Κώδικας Δικηγόρων****ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄***Γενικό Μέρος***Άρθρο 1****Η φύση της δικηγορίας**

1. Ο δικηγόρος είναι δημόσιος λειτουργός. Το λειτουργήμα του αποτελεί θεμέλιο του κράτους δικαίου.

2. Περιεχόμενο του λειτουργήματος είναι η εκπροσώπηση και υπεράσπιση του εντολέα του σε κάθε δικαστήριο, αρχή ή υπηρεσία ή εξωδικαστικό θεσμό, η παροχή νομικών συμβουλών και γνωμοδοτήσεων, όπως επίσης και η συμμετοχή του σε θεσμοθετημένα όργανα ελληνικά ή διεθνή.

**Άρθρο 2****Η θέση του δικηγόρου στην απονομή της Δικαιοσύνης**

Ο δικηγόρος είναι συλλειτουργός της δικαιοσύνης. Η θέση του είναι θεμελιώδης, ισότιμη, ανεξάρτητη και αναγκαία για την απονομή της.

**Άρθρο 3****Το επάγγελμα του δικηγόρου**

1. Ο δικηγόρος ασκεί ελεύθερο επάγγελμα στο οποίο προέχει το στοιχείο της εμπιστοσύνης του εντολέα του προς αυτόν.

2. Για τις υπηρεσίες του αμείβεται από τον εντολέα του είτε ανά υπόθεση είτε με πάγια αμοιβή ή με μισθό.

3. Η άσκηση του δικηγορικού επαγγέλματος δεν συνιστά εμπορική δραστηριότητα.

**Άρθρο 4****Απόκτηση της δικηγορικής ιδιότητας**

Τη δικηγορική ιδιότητα αποκτά εκείνος:

α) ο οποίος έχει επαρκείς γνώσεις για να ασκεί το λειτουργήμα του μετά από επιτυχή συμμετοχή του σε πανελλήνιες εξετάσεις,

β) για τον οποίο εκδίδεται απόφαση διορισμού από τον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (στο εξής Υπουργός Δικαιοσύνης), η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και

γ) ο οποίος δίδει τον προβλεπόμενο στον παρόντα Κώδικα (στο εξής Κώδικας) νόμιμο όρκο ενώπιον του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου του δικηγορικού συλλόγου, στον οποίο θέλει να γίνει μέλος.

**Άρθρο 5****Θεμελιώδεις αρχές και αξίες στην άσκηση της δικηγορίας**

Ο δικηγόρος κατά την άσκηση των καθηκόντων του:

α) υπερασπίζεται το Σύνταγμα, το Χάρτη των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τις διεθνείς και ευρωπαϊκές συμβάσεις για τα δικαιώματα του ανθρώπου,

β) ακολουθεί τις παραδόσεις του υπερασπιστικού λει-

τουργήματος και τους κανόνες δεοντολογίας, όπως έχουν διαμορφωθεί ιστορικά κατά την άσκηση της δικηγορίας και διατυπώνονται στον Κώδικα,

γ) τηρεί εχεμύθεια, απαραβίαστη υπέρ του εντολέα του, για όσα αυτός του εμπιστεύθηκε ή περιήλθαν σε γνώση του κατά την άσκηση του δικηγορικού λειτουργήματος,

δ) δεσμεύεται από το περιεχόμενο της εντολής που αποδέχτηκε, εκτός εάν συγκεκριμένη πράξη, ενέργεια ή παράλειψη στο πλαίσιο της εντολής έρχεται σε αντίθεση με το καθήκον του,

ε) διατηρεί την ελευθερία χειρισμού της υπόθεσης, δεν υπόκειται σε υποδείξεις και εντολές αντίθετες προς τον νόμο και μη συμβατές προς το συμφέρον του εντολέα του.

**Άρθρο 6****Προϋποθέσεις δικηγορικής ιδιότητας - Κωλύματα**

Ο δικηγόρος πρέπει:

1. Να είναι Έλληνας πολίτης ή πολίτης κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή άλλου κράτους, που είναι συμβαλλόμενο στη Σύμβαση Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου. Έλληνας το γένος μπορεί να διορισθεί δικηγόρος μετά από άδεια του Υπουργού Δικαιοσύνης, που εκδίδεται ύστερα από τη διατύπωση γνώμης του οικείου δικηγορικού συλλόγου.

2. Να είναι κάτοχος πτυχίου Νομικού Τμήματος Νομικής Σχολής Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος στην Ελλάδα ή ισότιμου και αντίστοιχου πτυχίου άλλης χώρας, εφόσον αυτό έχει αναγνωριστεί σύμφωνα με τις νόμιμες διαδικασίες.

3. Να μην έχει καταδικαστεί αμετάκλητα:

α) για κακούργημα,

β) για τα εγκλήματα της κλοπής, υπεξαίρεσης, εκβίασης, πλαστογραφίας, νόθευσης, δωροδοκίας, τοκογλυφίας, ψευδορκίας, απάτης και απιστίας.

4. Να μην έχει στερηθεί αμετάκλητα των πολιτικών δικαιωμάτων του. Αποκλείεται ο διορισμός του για όσο χρόνο διαρκεί η στέρηση αυτή.

5. Να μην έχει τεθεί σε δικαστική συμπαράσταση πλήρη ή μερική κατά το άρθρο 1676 του Αστικού Κώδικα. Αποκλείεται ο διορισμός του για όσο χρόνο διαρκεί η συμπαράσταση αυτή.

6. Να μη φέρει την ιδιότητα του κληρικού ή μοναχού.

**Άρθρο 7****Αυτοδίκαιη απώλεια και αποβολή της ιδιότητας του δικηγόρου**

1. Αποβάλλει αυτοδίκαια την ιδιότητα του δικηγόρου και διαγράφεται από το μητρώο του συλλόγου του οποίου είναι μέλος:

α) εκείνος που στο πρόσωπό του συντρέχει περίπτωση από αυτές που αποκλείουν τη δυνατότητα διορισμού του ως δικηγόρου κατά τις διατάξεις του Κώδικα,

β) εκείνος που μετά το διορισμό του στερείται για οποιονδήποτε λόγο την ιδιότητα του Έλληνα πολίτη ή του πολίτη κράτους - μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου,

γ) εκείνος που διορίζεται ή κατέχει οποιαδήποτε έμμησθη θέση με σύμβαση εργασιακής ή υπαλληλικής σχέσης σε οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή υπηρεσία δημόσια (πολιτική ή στρατιωτική), δικαστική, δημοτι-

κή ή νομικού προσώπου δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου ή σε Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

δ) εκείνος που αποκτά την εμπορική ιδιότητα με βάση τον εμπορικό νόμο ή ασκεί έργα ή καθήκοντα διευθυνόντος ή εντεταλμένου συμβούλου, διοικητή, διαχειριστή ή εκπροσώπου σε οποιαδήποτε κεφαλαιουχική ή προσωπική εμπορική επιχείρηση ή κοινοπραξία (εκτός αν στην τελευταία περίπτωση άλλος ειδικός νόμος ορίζει διαφορετικά),

ε) εκείνος που ασκεί άλλο επάγγελμα, και ιδιαίτερα εμπόρου ή μεσίτη, καθώς και κάθε άλλη εργασία, υπηρεσία ή απασχόληση που δεν συνάδει με το δικηγορικό λειτούργημα.

2. Δικηγόρος, που στο πρόσωπό του συντρέχει μία από τις περιπτώσεις της προηγούμενης παραγράφου, υποχρεούται να προβεί σε σχετική δήλωση, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, στο σύλλογο που ανήκει και να υποβάλλει την παραίτησή του.

3. Ο Υπουργός Δικαιοσύνης, αυτεπάγγελα ή ύστερα από αίτηση του οικείου δικηγορικού συλλόγου βεβαιώνει την απώλεια της ιδιότητας του δικηγόρου ατόμου επήλθε το γεγονός που την προκάλεσε. Η απόφαση αυτή, ανακοινώνεται στον οικείο δικηγορικό σύλλογο και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Το κύρος των διαδικαστικών και δικονομικών πράξεων που διενήργησε ο δικηγόρος μέχρι την έκδοση της πιο πάνω απόφασης δεν θίγεται.

### **Άρθρο 8**

#### **Έργα που επιτρέπονται στον δικηγόρο**

Επιτρέπεται στο δικηγόρο, ύστερα από έγγραφη γνωστοποίηση στο δικηγορικό σύλλογο στον οποίο ανήκει:

α) να παρέχει σε εντολέα με ετήσια ή μηνιαία αμοιβή νομικές υπηρεσίες ως δικαστικός ή νομικός σύμβουλος ή ως δικηγόρος με έμμισθη εντολή, είτε αυτός ανήκει στο δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα, καθώς και να αναλαμβάνει παράλληλα υποθέσεις από οποιονδήποτε άλλον εντολέα με αμοιβή για κάθε υπόθεση ξεχωριστά, είτε με ετήσια ή περιοδική αμοιβή,

β) να διδάσκει μαθήματα νομικών, οικονομικών, κοινωνικών, πολιτικών ή άλλων επιστημών, σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, μετεκπαίδευσης, επιμόρφωσης ή κατάρτισης οποιουδήποτε φορέα,

γ) να προσφέρει ερευνητικές υπηρεσίες με οποιαδήποτε σχέση σε ερευνητικούς φορείς και ερευνητικά προγράμματα ή υπηρεσίες,

δ) να ενεργεί δημοσιογραφικές εργασίες ή να ασχολείται με τις τέχνες, τον πολιτισμό και τη συγγραφή και έκδοση βιβλίων, περιοδικών και εφημερίδων έντυπων και ηλεκτρονικών, με την επιφύλαξη των διατάξεων της παραγράφου 1δ του άρθρου 7,

ε) να είναι βουλευτής ή ευρωβουλευτής,

στ) να είναι διορισμένος σε θέση μετακλήτη σε γραφεία υπουργών, υφυπουργών, γενικών γραμματέων και βουλευτών,

ζ) να είναι εκκαθαριστής σε νομικά πρόσωπα ή περιουσίες,

η) να εκτελεί έργα πραγματογνώμονα ή τεχνικού συμβούλου,

θ) να είναι μέλος ή να ασκεί καθήκοντα διαχειριστή σε αστική μη κερδοσκοπική Εταιρεία.

ι) κάθε άλλη δραστηριότητα που δεν υπάγεται στις

διατάξεις για την αυτοδίκαιη απώλεια και αποβολή πλήρους ή μερικής αναστολής της δικηγορικής ιδιότητας.

### **Άρθρο 9**

#### **Αντιποίηση της δικηγορίας**

1. Όποιος, χωρίς να έχει την ιδιότητα του δικηγόρου, εμφανίζεται με αυτήν και διενεργεί πράξεις που ανήκουν αποκλειστικά στην αρμοδιότητα του δικηγορικού λειτουργήματος ή υπόσχεται τη διενέργεια τέτοιων πράξεων, ακόμα και εάν διορίζει γι' αυτό δικηγόρο της εκλογής του, τιμωρείται κατά το άρθρο 175 του Ποινικού Κώδικα, όπως εκάστοτε ισχύει, εκτός εάν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη.

2. Σε περίπτωση που φυσικό ή νομικό πρόσωπο αντιποιείται την άσκηση του δικηγορικού λειτουργήματος με τον οποιονδήποτε τρόπο, ο οικείος Δικηγορικός Σύλλογος μπορεί να ζητήσει, με αίτηση που υποβάλλεται στο Ειρηνοδικείο κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, τη σφράγιση του γραφείου ή του καταστήματος, όπου ασκούνται οι παράνομες ενέργειες ή και οποιοδήποτε άλλο πρόσφορο μέτρο, καθώς και την απαγόρευση της διαφήμισης ή της χρήσης (έντυπης, ηλεκτρονικής) κάθε διακριτικού γνωρίσματος που προσιδιάζει στην άσκηση του δικηγορικού λειτουργήματος. Ο οικείος Δικηγορικός Σύλλογος δικαιούται να παρίσταται ενώπιον του ποινικού δικαστηρίου, ως πολιτικώς ενάγων για την υποστήριξη της κατηγορίας.

### **ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄**

#### **ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗΣ ΙΔΙΟΤΗΤΑΣ - ΑΣΚΗΣΗ - ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ**

### **ΤΜΗΜΑ Α΄** **ΑΣΚΗΣΗ**

### **Άρθρο 10**

#### **Γενικές προϋποθέσεις για την έναρξη της άσκησης**

1. Εκείνος που ενδιαφέρεται να εγγραφεί ως ασκούμενος δικηγόρος πρέπει, μέσα σε εύλογο χρόνο από τη λήψη του πτυχίου του, να καταθέσει αίτηση για την εγγραφή του ως ασκούμενος δικηγόρος στον Πρόεδρο του δικηγορικού συλλόγου στην περιφέρεια του οποίου επιθυμεί να ασκηθεί, συνυποβάλλοντας και βεβαίωση έναρξης άσκησης από τον δικηγόρο στον οποίο ασκείται. Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του δικηγορικού συλλόγου, μπορεί να επιτραπεί στον ενδιαφερόμενο να προσκομίσει αντί του πτυχίου βεβαίωση αναλυτικής βαθμολογίας επιτυχίας σε όλα τα μαθήματα του κύκλου σπουδών.

2. Καθυστέρηση στην υποβολή αίτησης εγγραφής συγχωρείται για σπουδαίο λόγο. Σπουδαίος λόγος είναι ιδίως:

α) η εκπλήρωση στρατιωτικών υποχρεώσεων,

β) η απόκτηση μεταπτυχιακού τίτλου, ή

γ) λόγοι υγείας του ενδιαφερόμενου.

Η παροχή εξαρτημένης εργασίας με σχέση δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου στο δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα ή η άσκηση επαγγέλματος ή έργου ή δραστηριότητας μη συναφούς προς τη νομική επιστήμη δεν αναγνωρίζονται ως σπουδαίοι λόγοι.

3. Σε κάθε περίπτωση μετά την πάροδο πενταετίας α-

πό τη λήψη πτυχίου, η εγγραφή στο ειδικό βιβλίο ασκουμένων δικηγόρων επιτρέπεται, με απόφαση του Δ.Σ. του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου, εφόσον ο πτυχιούχος επικαλεσθεί και αποδείξει με συγκεκριμένα στοιχεία ότι δεν αποξενώθηκε από τη νομική επιστήμη.

Ως συναφής με τη νομική επιστήμη δραστηριότητα ή εργασία νοείται μόνο η παροχή αμιγώς νομικών εργασιών, έργων ή δραστηριοτήτων, όπως αυτές ορίζονται στον Κώδικα.

4. Η άσκηση αρχίζει με την εγγραφή του ενδιαφερόμενου στο ειδικό μητρώο ασκουμένων του Δικηγορικού Συλλόγου του τόπου άσκησης. Η ιδιότητα του ασκουμένου διατηρείται για όσο χρόνο απαιτείται για την ολοκλήρωση της άσκησης και την επιτυχή συμμετοχή του στις σχετικές δοκιμασίες και μέχρι τον επακόλουθο διορισμό του ως δικηγόρου.

### **Άρθρο 11**

#### **Προϋποθέσεις απόκτησης της ιδιότητας του ασκουμένου δικηγόρου - Κωλύματα**

1. Ο ασκούμενος δικηγόρος πρέπει να πληροί όλες τις προϋποθέσεις της δικηγορικής ιδιότητας.

2. Τα κωλύματα και τα ασυμβίβαστα που ορίζονται για το δικηγόρο, ισχύουν και για τον ασκούμενο δικηγόρο.

3. Ο ασκούμενος δικηγόρος υπάγεται στο πειθαρχικό δίκαιο του Κώδικα και στη δικαιοδοσία των Πειθαρχικών Συμβουλίων που προβλέπονται σε αυτόν. Σε βάρος του προβλέπονται οι ίδιες πειθαρχικές ποινές, όπως στο δικηγόρο, πλην της οριστικής ή πρόσκαιρης παύσης. Αντί των τελευταίων ποινών μπορεί να του επιβληθούν οι ποινές της διαγραφής από το μητρώο ασκουμένων ή η παράταση του χρόνου της άσκησης μέχρι δύο (2) έτη.

4. Σε περίπτωση διαγραφής του ασκουμένου δικηγόρου ισχύουν αναλογικά οι διατάξεις του Κώδικα σχετικά με τον επαναδιορισμό του δικηγόρου που έχει παυθεί οριστικά.

### **Άρθρο 12**

#### **Δικαίωμα παράστασης του ασκουμένου δικηγόρου**

1. Ο ασκούμενος δικηγόρος έχει τη δυνατότητα να παρίσταται στα Πταισματοδικεία, στις προανακριτικές αρχές, στα Ειρηνοδικεία κατά τη συζήτηση υποθέσεων μικροδιαφορών, στη λήψη ένορκων βεβαιώσεων, καθώς και ενώπιον οποιασδήποτε διοικητικής αρχής.

2. Ο ασκούμενος δικηγόρος μπορεί να συμπαρίσταται και να συνυπογράφει τις προτάσεις σημειώματα και υπομνήματα με τον δικηγόρο, στον οποίο ασκείται, σε όλα τα δικαστήρια του πρώτου και δεύτερου βαθμού.

### **Άρθρο 13**

#### **Διάρκεια της άσκησης - Περιεχόμενο**

1. Η άσκηση διαρκεί δεκαοκτώ (18) μήνες.

2. Η άσκηση γίνεται σε δικηγόρο με δικαίωμα παράστασης στον Άρειο Πάγο ή στο Εφετείο, καθώς και σε δικηγορικές εταιρείες, στις οποίες συμμετέχουν δικηγόροι με την προηγούμενη ικανότητα παράστασης. Κατ' εξαίρεση, σε Δικηγορικούς Συλλόγους που δεν εδρεύουν στην έδρα Εφετείων, η άσκηση μπορεί να γίνει και σε δι-

κηγόρο με δικαίωμα παράστασης στο Πρωτοδικείο, ο οποίος έχει υπηρεσία τουλάχιστον πέντε (5) ετών. Κάθε δικηγόρος δεν μπορεί να απασχολεί περισσότερους από τρεις (3) ασκούμενους δικηγόρους. Στις δικηγορικές εταιρείες επιτρέπεται η απασχόληση τριών (3) ασκουμένων δικηγόρων από κάθε δικηγόρο-εταίρο.

3. Η άσκηση μπορεί να γίνει και στην κεντρική υπηρεσία ή σε γραφείο νομικού συμβούλου ή σε δικαστικό γραφείο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους (Ν.Σ.Κ.). Ο αριθμός και η αμοιβή των ασκούμενων δικηγόρων καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Οικονομικών. Ο Πρόεδρος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους με απόφασή του, τοποθετεί και αναθέτει τα καθήκοντα στους ασκούμενους δικηγόρους. Η άσκηση επιτρέπεται επίσης να γίνει στις νομικές υπηρεσίες των δημοσίων υπηρεσιών και των ανεξαρτήτων Αρχών, στα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) και Οργανισμών και γενικά σε νομικές υπηρεσίες των δημοσίων υπηρεσιών. Στις περιπτώσεις αυτές ο συνολικός αριθμός των ασκούμενων δικηγόρων, ο ακριβής χρόνος άσκησης, καθώς και το ύψος της αμοιβής τους καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης, κατά το λόγο αρμοδιότητας καθενός, τη δε βεβαίωση άσκησης χορηγεί ο προϊστάμενος της νομικής υπηρεσίας ή του γραφείου δικαστικού ή ο νομικός σύμβουλος του φορέα. Η άσκηση στις νομικές υπηρεσίες των προαναφερόμενων φορέων είναι έως εξαμήνη, μπορεί δε να παραταθεί για άλλους έξι (6) μήνες κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 5.

4. (α) Η άσκηση επιτρέπεται να γίνει, ολικά ή μερικά, στις υπηρεσίες των Δικηγορικών Συλλόγων και στην ειδική νομική υπηρεσία του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (στο εξής Υπουργείου Δικαιοσύνης) η σχετική δε αμοιβή των ασκούμενων βαρύνει τους οικείους φορείς. Τη βεβαίωση άσκησης χορηγεί ο Πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου ή ο Υπουργός Δικαιοσύνης, αντίστοιχα.

(β) Ο αριθμός των ασκούμενων, η επιλογή τους, ο χρόνος, ο τόπος, καθώς και οι λοιπές περιστάσεις και συνθήκες των ασκούμενων δικηγόρων της προηγούμενης παραγράφου καθορίζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο του οικείου δικηγορικού συλλόγου ή του Υπουργού Δικαιοσύνης, αντίστοιχα.

5. Μέρος της άσκησης, διάρκειας έως έξι (6) μηνών, μπορεί να γίνει στη γραμματεία του πολιτικού και διοικητικού εφετείου ή πρωτοδικείου ή της αντίστοιχης εισαγγελίας ή του ειρηνοδικείου της έδρας του Δικηγορικού Συλλόγου στον οποίο έχει εγγραφεί ο ασκούμενος. Ο συνολικός αριθμός, η κατανομή των ασκούμενων δικηγόρων στα δικαστήρια και τις εισαγγελίες, η διαδικασία, ο τρόπος επιλογής, ο καθορισμός της έναρξης, ο ακριβής χρόνος άσκησης, η εξειδίκευση των καθηκόντων που οι ασκούμενοι επιτελούν, η αμοιβή και ο τρόπος καταβολής της, καθώς και κάθε ζήτημα σχετικά με την άσκηση, καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης κατά το λόγο αρμοδιότητας καθενός. Η τοποθέτηση των ασκούμενων δικηγόρων ανά εφετείο, πρωτοδικείο, εισαγγελία ή ειρηνοδικείο καθορίζεται από τα όργανα διοίκησης του εφετείου, πρωτοδικείου, της εισαγγελίας ή του ειρηνοδικείου αντίστοιχα, μετά από γνώμη του οικείου δικηγορικού συλλόγου.

Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης μπορεί να παραπεμφθεί ο χρόνος άσκησης των ασκούμενων δικηγόρων για ένα εξάμηνο ακόμη και για μία μόνο φορά για κάθε ασκούμενο και μόνον για όσες θέσεις δεν καλύφθηκαν κατά το τρέχον εξάμηνο.

6. Μέρος της άσκησης διάρκειας έως έξι μηνών μπορεί, επίσης, να γίνει στο Συμβούλιο της Επικρατείας, στον Άρειο Πάγο, στο Ελεγκτικό Συνέδριο ή στη γενική επιτροπεία της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Η επιλογή των ασκούμενων δικηγόρων, καθώς και η κατανομή τους στις υπηρεσίες των δικαστηρίων αυτών γίνεται κάθε φορά με απόφαση του Προέδρου τους. Ο αριθμός των ασκούμενων δικηγόρων στα δικαστήρια αυτά, η διαδικασία και τα κριτήρια επιλογής τους, ο καθορισμός της έναρξης και λήξης της περιόδου άσκησης, η αμοιβή και ο τρόπος καταβολής της, καθώς και κάθε ζήτημα σχετικά με την άσκηση καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης.

7. Σε περίπτωση αδυναμίας του ενδιαφερόμενου να βρει θέση για την άσκησή του, μεριμνά σχετικά ο Πρόεδρος του οικείου δικηγορικού συλλόγου.

8. Επιτρέπεται, με αίτηση του ενδιαφερόμενου, η μετεγγραφή του ασκούμενου από το μητρώο ασκούμενων ενός δικηγορικού συλλόγου στο μητρώο ασκούμενων άλλου δικηγορικού συλλόγου.

9. Η αμοιβή των ασκούμενων δικηγόρων καθορίζεται με διάταξη τυπικού νόμου, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά με τις πιο πάνω διατάξεις.

#### **Άρθρο 14**

##### **Ειδική επιτροπή εποπτείας κατά την άσκηση**

1. Σε κάθε δικηγορικό σύλλογο συνιστάται πενταμελής επιτροπή εποπτείας ασκούμενων.

2. Πρόεδρος της Επιτροπής είναι ο Πρόεδρος του οικείου δικηγορικού συλλόγου ή ο νόμιμος αναπληρωτής του και μετά από κλήρωση, δύο μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου του συλλόγου, καθώς και δύο δικηγόροι, οι οποίοι ασκούν το δικηγορικό λειτούργημα τουλάχιστον πέντε (5) έτη.

3. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, (στο εξής Υπουργού Δικαιοσύνης) που εκδίδεται μετά από πρόταση της Συντονιστικής Επιτροπής των Δικηγορικών Συλλόγων, καθορίζονται τα σχετικά με την διεξαγωγή της πρακτικής άσκησης, ο τρόπος ελέγχου της άσκησης από τον οικείο δικηγορικό σύλλογο, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις τόσο των ασκούμενων όσο και των δικηγόρων στους οποίους αυτοί ασκούνται. Η απόφαση αυτή δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και αναρτάται στην ιστοσελίδα του οικείου δικηγορικού συλλόγου.

#### **ΤΜΗΜΑ Β΄**

##### **ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΧΩΝ ΤΙΤΛΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΝ ΤΗΣ ΑΛΛΟΔΑΠΗΣ ΚΑΙ ΑΣΚΟΥΜΕΝΩΝ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ ΤΗΣ ΑΛΛΟΔΑΠΗΣ**

#### **Άρθρο 15**

##### **Ειδικές προϋποθέσεις**

1. Πτυχιούχοι ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της αλλοδαπής μπορούν να πραγματοποιούν άσκηση στην Ελλάδα, εφόσον:

α) είναι πολίτες κράτους - μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή άλλου συμβαλλόμενου Κράτους της Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο,

β) είναι κάτοχοι πτυχίου Νομικού Τμήματος Νομικής Σχολής από αναγνωρισμένη πανεπιστημιακή σχολή των πιο πάνω Κρατών,

γ) έχουν συμμετάσχει επιτυχώς σε δοκιμασία επάρκειας, που πιστοποιεί ότι οι γνώσεις και τα προσόντα τους αντιστοιχούν στις γνώσεις και τα προσόντα που απαιτούνται από τον Κώδικα για την απόκτηση της ιδιότητας του ασκούμενου δικηγόρου. Με την δοκιμασία αυτή επιδιώκεται να πιστοποιηθεί η γνώση του ελληνικού δικαίου, όπως αυτή πιστοποιείται με το πτυχίο Νομικού Τμήματος, Νομικής Σχολής ελληνικού Πανεπιστημίου.

2. Τις ίδιες προϋποθέσεις πρέπει να πληρούν και όσοι θέλουν να ασκηθούν στην Ελλάδα και έχουν ήδη εγγραφεί ως ασκούμενοι δικηγόροι στο μητρώο Δικηγορικού Συλλόγου κράτους - μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου.

3. Πτυχιούχοι νομικών σχολών εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης που ζητούν να εγγραφούν στα μητρώα ασκούμενων δικηγόρων, οφείλουν, προηγουμένως, να αναγνωρίσουν το πτυχίο τους ως ισότιμο και αντίστοιχο με αυτό των ελληνικών Νομικών Τμημάτων Νομικών Σχολών.

#### **Άρθρο 16**

##### **Μόνιμη Επιτροπή Δοκιμασίας Επάρκειας**

1. Στο Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών συνιστάται πενταμελής Μόνιμη Επιτροπή Δοκιμασίας Επάρκειας, η οποία συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης.

2. Η Επιτροπή αυτή:

α) έχει έδρα την Αθήνα και λειτουργεί στα γραφεία του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών,

β) ορίζεται για τρία (3) έτη,

γ) αποτελείται από i) τον Κοσμήτορα ή τον Πρόεδρο του Νομικού Τμήματος Νομικών Σχολών της χώρας, ως Πρόεδρο ή τον αναπληρωτή του, ii) ένα καθηγητή Νομικού Τμήματος Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος ή τον αναπληρωτή του και iii) τους Προέδρους των Δικηγορικών Συλλόγων Αθηνών, Θεσσαλονίκης και Πειραιώς ή τους αναπληρωτές τους. Οι αναπληρωτές των Προέδρων των Συλλόγων ορίζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου και είναι είτε δικηγόροι δεκαπενταετούς τουλάχιστον υπηρεσίας, είτε μέλη Διδακτικού Επιστημονικού Προσωπικού των Νομικών Σχολών της χώρας, με εξειδίκευση σε καθέναν από τους εξεταζόμενους κλάδους δικαίου. Γραμματέας της Επιτροπής ορίζεται υπάλληλος του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών, πτυχιούχος νομικής ή έμμισθος δικηγόρος του Συλλόγου αυτού. Στην Επιτροπή παρέχεται γραμματειακή υποστήριξη και υλικοτεχνική υποδομή από τις υπηρεσίες του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών.

3. Η Επιτροπή είναι αποκλειστικά αρμόδια για την αναγνώριση επαγγελματικών προσόντων, με βάση την Οδηγία 2005/36 ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (L 255/22), η οποία έχει ενσωματωθεί στην ελληνική έννομη τάξη, με το Προεδρικό Διάταγμα 122/2010 (Α΄ 200), και αφορά στον πολίτη κράτους - μέλους της Ε.Ε., ο οποίος επιθυμεί να ασκήσει το επάγγελμα του δικηγόρου στην Ελλάδα, έχοντας αποκτήσει τα επαγγελματικά του προσόντα σε άλλο κράτος-μέλος.

### **Άρθρο 17** **Δοκιμασία Επάρκειας και περιεχόμενό της**

1. Η δοκιμασία επάρκειας διενεργείται από τη Μόνιμη Επιτροπή Δοκιμασίας Επάρκειας δύο φορές κάθε χρόνο, κατά τους μήνες Οκτώβριο και Απρίλιο, και περιλαμβάνει γραπτές εξετάσεις στην ελληνική γλώσσα που αφορούν στις αναγκαίες γνώσεις του ελληνικού δικαίου.

2. Η δοκιμασία περιλαμβάνει την εξέταση στο ελληνικό Σύνταγμα, στο αστικό, ποινικό και διοικητικό δίκαιο, καθώς και στα αντίστοιχα δικονομικά δίκαια.

3. Επιτυχών θεωρείται αυτός που συγκέντρωσε βαθμολογία τουλάχιστον 5 με άριστα το 10 σε κάθε μάθημα.

4. Ο ενδιαφερόμενος δύναται να επιλέγει σε ποιο ή ποια από τα εξεταζόμενα μαθήματα επιθυμεί να εξεταστεί σε κάθε εξεταστική περίοδο και δικαιούται να κατοχυρώσει τη βαθμολογία του σε περίπτωση επιτυχίας του.

5. Ο ενδιαφερόμενος δύναται να συμμετάσχει μόνο τρεις φορές στην εξέταση κάθε μαθήματος.

6. Οι λεπτομέρειες της εξέτασης, όπως η εξεταστέα ύλη, ο τόπος και ο τρόπος διενέργειας των εξετάσεων και το ύψος των εξετάστων που καταβάλλονται στο Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών, ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης.

7. Για τη συμμετοχή του στη δοκιμασία επάρκειας ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει μέχρι το τέλος Σεπτεμβρίου ή μέχρι το τέλος Μαρτίου αίτηση που συνοδεύεται από τα ακόλουθα δικαιολογητικά, νόμιμα μεταφρασμένα στην ελληνική γλώσσα:

α) Έγγραφο δημόσιας ή δημοτικής αρχής από το οποίο να αποδεικνύεται η ιδιότητά του ως πολίτη κράτους - μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

β) Πιστοποιητικό ποινικού μητρώου από τις αρμόδιες αρχές του τόπου γέννησής του.

γ) Αντίγραφο τίτλου εκπαίδευσης, πρόγραμμα σπουδών, βεβαίωση αναλυτικής βαθμολογίας και εφόσον διαθέτει, μεταπτυχιακή ή διδακτορική εργασία.

δ) Πιστοποιητικά που αφορούν την απόκτηση προσόντων και τη συναφή επαγγελματική εμπειρία, η οποία έχει αποκτηθεί στο μεταξύ.

Τα δικαιολογητικά που προβλέπονται στα εδάφια (α) και (β) δεν λαμβάνονται υπόψη αν έχει παρέλθει διάστημα τριών μηνών από την έκδοσή τους.

8. Αυτός που επιτυγχάνει στη δοκιμασία επάρκειας εγγράφεται, μετά από αίτησή του, στο μητρώο ασκουμένων δικηγόρων του Δικηγορικού Συλλόγου, όπου επιθυμεί να ασκηθεί, και συνυποβάλλει υπεύθυνη δήλωση ότι δεν ασκεί ασυμβίβαστη δραστηριότητα.

9. Η Επιτροπή αναγνωρίζει τον προηγούμενο χρόνο άσκησης του ενδιαφερόμενου σε δικηγορικό σύλλογο του κράτους - μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την προσμέτρησή του στο χρόνο άσκησης του.

### **ΤΜΗΜΑ Γ΄** **ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ** **ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ**

#### **Άρθρο 18** **Συμμετοχή στο διαγωνισμό**

1. Δικαίωμα συμμετοχής στο διαγωνισμό υποψηφίων δικηγόρων έχει ο ασκούμενος δικηγόρος που συμπλήρωσε το νόμιμο χρόνο άσκησης.

2. Δεν έχουν δικαίωμα συμμετοχής στο διαγωνισμό, όσοι κωλύονται να διορισθούν δικηγόροι ή συντρέχει στο πρόσωπό τους ασυμβίβαστη ιδιότητα.

3. Κάθε ασκούμενος δικηγόρος εξετάζεται στην έδρα της αρμόδιας εφετειακής επιτροπής.

4. Ο ασκούμενος δικηγόρος υποχρεούται να συμμετάσχει στον επόμενο ή μεθεπόμενο διαγωνισμό υποψηφίων δικηγόρων μετά τη συμπλήρωση του νόμιμου χρόνου άσκησης. Ο ασκούμενος δικηγόρος που δεν συμμετείχε στον παραπάνω διαγωνισμό, μπορεί με απόφαση του Πειθαρχικού Συμβουλίου του Δικηγορικού Συλλόγου στο οποίο υπάγεται, να γίνει δεκτός και σε μεταγενέστερο διαγωνισμό, εφόσον επικαλείται και αποδεικνύει την ύπαρξη σοβαρού λόγου που δικαιολογεί τη μη συμμετοχή του στον προηγούμενο.

5. Για τη συμμετοχή του στο διαγωνισμό ο ασκούμενος δικηγόρος υποβάλλει αίτηση σύμφωνα με την προκήρυξη του διαγωνισμού. Η αίτηση συνοδεύεται από παράβολο υπέρ Ελληνικού Δημοσίου, το ύψος του οποίου καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης.

#### **Άρθρο 19** **Μορφή και διαδικασία του διαγωνισμού**

1. Ο διαγωνισμός των υποψηφίων δικηγόρων είναι πανελλήνιος και διεξάγεται ταυτόχρονα σε όλες τις έδρες των εφετειακών επιτροπών.

2. Ο διαγωνισμός διενεργείται δύο φορές το χρόνο τους μήνες Απρίλιο και Οκτώβριο. Ο διαγωνισμός προκηρύσσεται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και κοινοποιείται στους Δικηγορικούς Συλλόγους της Χώρας, τουλάχιστον 40 ημέρες πριν από την ημερομηνία διεξαγωγής του.

3. Η εξέταση είναι γραπτή. Στους υποψηφίους δίδονται πρακτικά θέματα με περισσότερα ερωτήματα στους κλάδους: (α) Αστικού Δικαίου και Πολιτικής Δικονομίας, (β) Ποινικού Δικαίου και Ποινικής Δικονομίας, (γ) Εμπορικού Δικαίου, (δ) Δημοσίου Δικαίου, Διοικητικής Διαδικασίας και Διοικητικής Δικονομίας και (ε) Κώδικα Δικηγόρων και Κώδικα Δεοντολογίας. Κατά την εξέταση επιτρέπεται η χρήση κειμένων νομοθετημάτων, χωρίς σχολιασμό ή σημειώσεις.

4. Κατά τη διενέργεια του διαγωνισμού λαμβάνεται ιδιαίτερη πρόνοια για την αντικειμενικότητα και το αδιάβλητο των εξετάσεων και των αποτελεσμάτων. Δίδεται ξεχωριστή προσοχή στην αποτελεσματική κάλυψη των στοιχείων ταυτότητας των εξεταζομένων, ώστε αυτά να μην είναι γνωστά κατά τη βαθμολόγηση.

5. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης ρυθμίζονται τα ειδικότερα θέματα που αφορούν την προκήρυξη του διαγωνισμού, τα απαιτούμενα για τη συμμετοχή σε αυτόν δικαιολογητικά, τον τρόπο ελέγχου των προϋποθέσεων συμμετοχής, τη λειτουργία της Κεντρικής Επιτροπής Εξετάσεων, των Οργανωτικών Επιτροπών και των Ομάδων Βαθμολόγησης, την τήρηση της ευταξίας κατά την εξέταση, τη βαθμολόγηση των γραπτών δοκιμίων, τη σύνταξη των πινάκων επιτυχόντων και αποτυχόντων και καθορίζονται, εν γένει, οι αναγκαίες διαδικασίες και εγγυήσεις με σκοπό την ομαλή και αδιάβλητη διεξαγωγή του διαγωνισμού.

## **Άρθρο 20** **Επιτροπές Εξετάσεων**

Για τη διεξαγωγή του διαγωνισμού κάθε περιόδου συγκροτούνται οι ακόλουθες Επιτροπές και Ομάδες με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης:

1. Κεντρική Επιτροπή Εξετάσεων με έδρα το Υπουργείο Δικαιοσύνης. Αυτή αποτελείται από: α) έναν (1) αρεοπαγίτη ως πρόεδρο, ο οποίος ορίζεται με τον αναπληρωτή του από τον Πρόεδρο του Αρείου Πάγου, β) έναν (1) Πάρεδρο του Συμβουλίου της Επικρατείας, ο οποίος ορίζεται μαζί με τον νόμιμο αναπληρωτή του από τον Πρόεδρο του Συμβουλίου της Επικρατείας, γ) έναν (1) Καθηγητή Νομικού Τμήματος των Νομικών Σχολών των Α.Ε.Ι. της χώρας, που επιλέγεται μαζί με τον αναπληρωτή του από τον Υπουργό Δικαιοσύνης και δ) τους εκάστοτε Προέδρους των Δικηγορικών Συλλόγων Αθηνών, Θεσσαλονίκης και Πειραιά, οι οποίοι ορίζουν από έναν αναπληρωτή τους δικηγόρο διορισμένο στον Άρειο Πάγο με εξειδίκευση στα εξεταζόμενα μαθήματα. Η Κεντρική Επιτροπή Εξετάσεων έχει την ευθύνη επιλογής των θεμάτων στα εξεταζόμενα μαθήματα και της ασφαλούς μετάδοσής τους προς τα εξεταστικά κέντρα κατά τρόπο που διασφαλίζει το αδιάβλητο του διαγωνισμού.

2. Οργανωτικές Επιτροπές ανά Εφετείο πολιτικών και ποινικών δικαστηρίων, οι οποίες αποτελούνται από: α) έναν (1) Πρόεδρο Πρωτοδικών των πολιτικών και ποινικών δικαστηρίων, β) έναν (1) Πρόεδρο Πρωτοδικών των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων και γ) έναν (1) Εισαγγελέα Πρωτοδικών, οι οποίοι ορίζονται από τον οικείο Πρόεδρο Εφετών και τον Προϊστάμενο της Εισαγγελίας Εφετών αντίστοιχα, καθώς και δ) τον Πρόεδρο ή τους Προέδρους των οικείων Δικηγορικών Συλλόγων μαζί με τους αναπληρωτές τους. Ειδικά στους Δικηγορικούς Συλλόγους Αθηνών, Θεσσαλονίκης και Πειραιά, αντί του Προέδρου μετέχει άλλο μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου, που ορίζεται με απόφαση του τελευταίου. Οι Οργανωτικές Επιτροπές έχουν την ευθύνη του ελέγχου των δικαιολογητικών των υποψηφίων, του αποκλεισμού από το διαγωνισμό υποψηφίου, που δεν συγκεντρώνει τις προβλεπόμενες προϋποθέσεις, του ορισμού επαρκούς αριθμού επιτηρητών (δικηγόρων ή υπαλλήλων του Υπουργείου Δικαιοσύνης ή των οικείων Δικηγορικών Συλλόγων) και γενικά την ευθύνη διεξαγωγής του διαγωνισμού στο οικείο Εφετείο.

3. Με απόφαση της Κεντρικής Επιτροπής δύνανται να καθορισθούν Εξεταστικά Κέντρα σε μικρότερο αριθμό από τα υφιστάμενα Εφετεία, ανάλογα με τον αριθμό των υποψηφίων. Σε τέτοια περίπτωση επιλαμβάνονται οι Οργανωτικές Επιτροπές, που αντιστοιχούν στα Εξεταστικά Κέντρα που έχουν καθορισθεί.

4. Ομάδες Βαθμολόγησης στην Κεντρική Υπηρεσία του Υπουργείου Δικαιοσύνης, οι οποίες είναι τριμελείς και αποτελούνται από έναν (1) εφέτη Πολιτικών Δικαστηρίων ή έναν εφέτη Διοικητικών δικαστηρίων ή έναν Αντεισαγγελέα εφετών για τη βαθμολόγηση των πρακτικών θεμάτων στους αντίστοιχους κλάδους δικαίου και δύο (2) δικηγόρους με δεκαπενταετή τουλάχιστον άσκηση δικηγορίας, που ορίζονται με απόφαση της Συντονιστικής Επιτροπής της Ολομέλειας των προέδρων των δικηγορικών Συλλόγων. Οι βαθμολογητές δεν πρέπει να έχουν την ιδιότητα αιρετού εκπροσώπου δικηγορικού συλλόγου. Οι Ομάδες Βαθμολόγησης έχουν την ευθύνη της βαθμολόγησης των γραπτών δοκιμών των υποψη-

φίων και ο αριθμός τους καθορίζεται με την προκήρυξη του διαγωνισμού.

5. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης καθορίζεται η αποζημίωση των μελών της Κεντρικής Επιτροπής Εξετάσεων, των Οργανωτικών Επιτροπών των Εφετείων και των Ομάδων Βαθμολόγησης.

## **Άρθρο 21** **Διαδικασία και μέθοδοι βαθμολόγησης**

1. Τα γραπτά των υποψηφίων όλης της Χώρας βαθμολογούνται με κλίμακα από μηδέν (0) έως δέκα (10) από τρεις (3) βαθμολογητές χωριστά.

2. Επιτυχών θεωρείται ο υποψήφιος, ο οποίος έλαβε μέσο όρο βαθμολογίας σε όλα τα μαθήματα τουλάχιστον έξι (6). Δεν θεωρείται επιτυχών, όποιος έλαβε βαθμό τρία ή μικρότερο σε οποιοδήποτε μάθημα ή τέσσερα σε περισσότερα από ένα μαθήματα.

3. Βαθμός του υποψηφίου για κάθε μάθημα είναι ο μέσος όρος των έξι (6) βαθμών των βαθμολογητών, εφόσον η απόκλιση από τη μεγαλύτερη μέχρι τη μικρότερη βαθμολογία δεν είναι μεγαλύτερη των τριών (3) μονάδων. Αν η απόκλιση είναι μεγαλύτερη, το γραπτό αναβαθμολογείται από τα μέλη της Κεντρικής Επιτροπής των Εξετάσεων και ο βαθμός του υποψηφίου στο μάθημα είναι ο μέσος όρος των βαθμών των αρχικών βαθμολογητών και των αναβαθμολογητών, αφού αφαιρεθούν ο μικρότερος και ο μεγαλύτερος βαθμός.

4. Οι υποψήφιοι έχουν δικαίωμα να λάβουν γνώση των γραπτών τους μέσα σε είκοσι (20) ημέρες από την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων.

## **Άρθρο 22** **Έκδοση των αποτελεσμάτων**

1. Μετά την ολοκλήρωση της βαθμολόγησης καταρτίζονται ανά έδρα Εφετείου εξέτασης πίνακες επιτυχόντων και αποτυχόντων, με απόλυτη βαθμολογική σειρά.

2. Ο πίνακας επιτυχόντων δημοσιεύεται στις έδρες των Εφετείων της χώρας με ευθύνη των Οργανωτικών Επιτροπών και αναρτάται στις ιστοσελίδες των οικείων δικηγορικών συλλόγων.

3. Αντίγραφα των πινάκων αποτελεσμάτων κοινοποιούνται από την Κεντρική Επιτροπή Εξετάσεων στο αρμόδιο τμήμα του Υπουργείου Δικαιοσύνης και από τις Οργανωτικές Επιτροπές στους οικείους δικηγορικούς συλλόγους.

4. Όποιος αποτύχει στον διαγωνισμό υποχρεούται μέσα σε δύο (2) μήνες από την έκδοση των αποτελεσμάτων να δηλώσει τη συνέχιση της άσκησης του, ώστε να έχει το δικαίωμα να μετάσχει στον προσεχή διαγωνισμό. Διαφορετικά διαγράφεται από το Μητρώο Ασκουμένων.

## **ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄** **ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ, ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΠΑΥΣΗ ΔΙΚΗΓΟΡΙΩΝ**

### **Άρθρο 23** **Διορισμός δικηγόρων**

1. Όποιος επιτυγχάνει στις πανελλήνιες εξετάσεις μπορεί να ζητήσει το διορισμό του ως δικηγόρος στο Δικηγορικό Σύλλογο του Πρωτοδικείου, που εκείνος επιθυμεί, με αίτησή του προς το Υπουργείο Δικαιοσύνης. Δεν επιτρέπεται να εγγραφεί σε περισσότερους από ένα Δι-

κηγορικούς Συλλόγους. Ο δικηγόρος υποχρεούται να έχει έδρα και γραφείο στην περιφέρεια του Πρωτοδικείου που είναι διορισμένος.

2. Στην αίτηση διορισμού επισυνάπτονται τα ακόλουθα έγγραφα:

α) Πιστοποιητικό γέννησης από την αρμόδια δημοτική αρχή. Στην περίπτωση που ο αιτών είναι πολίτης κράτους - μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης πιστοποιητικό της αντίστοιχης δημόσιας αρχής. Στην περίπτωση που ο αιτών είναι Έλληνας το γένος και δεν έχει την ιδιότητα του Έλληνα πολίτη, οφείλει να προσκομίσει σχετική άδεια του Υπουργού Δικαιοσύνης.

β) Πτυχίο Νομικού Τμήματος Νομικής σχολής Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος στην Ελλάδα ή ισότιμου και αντίστοιχου πτυχίου άλλης χώρας.

γ) Αντίγραφο Ποινικού Μητρώου, από το οποίο βεβαιώνεται ότι δεν έχει καταδικαστεί αμετάκλητα για τα αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 6 του Κώδικα.

δ) Διπλότυπο του αρμόδιου Ταμείου Κοινωνικής Ασφάλισης.

ε) Υπεύθυνη δήλωση της παρ. 4 του άρθρου 8 του ν. 1599/1986 και της παρ. 3 του άρθρου 3 του ν. 2690/1999 ότι δεν εμπίπτει στις περιπτώσεις των άρθρων 6 και 7 του Κώδικα.

3. Το Υπουργείο Δικαιοσύνης εκδίδει την σχετική απόφαση διορισμού, που δημοσιεύεται σε περίληψη στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

4. Η ευθύνη κοινοποίησης της πράξης αυτής, όπου απαιτείται, ανήκει στον ενδιαφερόμενο.

#### **Άρθρο 24 Ορκοδοσία**

1. Ο ενδιαφερόμενος δικηγόρος ορκίζεται ενώπιον του Προέδρου του Δικηγορικού Συλλόγου, στον οποίο θα εγγραφεί, τον όρκο εκτέλεσης των καθηκόντων του.

2. Πριν ορκισθεί ο ενδιαφερόμενος δικηγόρος ερωτάται εάν προτιμά να δώσει πολιτικό ή θρησκευτικό όρκο.

3. Ο τύπος του χριστιανικού όρκου έχει ως εξής: «Ορκίζομαι ενώπιον του Θεού να είμαι πιστός στην πατρίδα και το δημοκρατικό πολίτευμα να υπακούω στο Σύνταγμα και στους νόμους που συμφωνούν με αυτό, να ακολουθώ τις παραδόσεις του δικηγορικού λειτουργήματος, να εκπληρώνω τα καθήκοντά μου έναντι των εντολών μου ευσυνειδήτητα, να υπερασπίζομαι τα ανθρώπινα δικαιώματα όλων των πολιτών και κατοίκων της χώρας και να αντιστέκομαι με κάθε μέσο εναντίον οποιουδήποτε επιχειρεί να καταλύσει το Σύνταγμα με τη βία».

4. Αν ο δικηγόρος πιστεύει σε θρησκεία ή δόγμα που ορίζει άλλο τύπο όρκου, δίνει τον όρκο σύμφωνα με αυτόν τον τύπο, στον οποίο όμως περιέχεται το υπόλοιπο, εκτός του θρησκευτικού στοιχείου, μέρος του όρκου της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου.

5. Αν ο δικηγόρος προτιμά να δώσει πολιτικό όρκο, αντικαθίσταται από τον τύπο της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου το θρησκευτικό στοιχείο και τίθενται οι λέξεις «Δηλώνω επικαλούμενος την τιμή και τη συνειδήσή μου».

6. Σε περίπτωση που απουσιάζει στο εξωτερικό για χρονικό διάστημα πάνω από τρεις (3) μήνες, δύναται να δώσει τον όρκο ενώπιον ελληνικής προξενικής αρχής.

#### **Άρθρο 25 Μετάθεση Δικηγόρου**

1. Ο δικηγόρος δύναται να ζητήσει την μετάθεσή του από τον δικηγορικό σύλλογο, που είναι εγγεγραμμένος, σε άλλο.

2. Η απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, με την οποία εγκρίνει τη μετάθεση, έχει διαπιστωτικό χαρακτήρα.

3. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, μετά από πρόταση της Συντονιστικής Επιτροπής της Ολομέλειας των Προέδρων των δικηγορικών Συλλόγων, καθορίζεται ενιαίο παράβολο μετάθεσης υπέρ του οικείου δικηγορικού συλλόγου.

#### **Άρθρο 26 Τήρηση Βιβλίου Διοριζομένων Δικηγόρων - Μητρώου - Ατομικού Φακέλου**

1. Στο Υπουργείο Δικαιοσύνης τηρείται αρχείο δικηγόρων σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή, κατά τη σειρά διορισμού τους.

2. Στο αρχείο αυτό τηρούνται:

α) η Υπουργική Απόφαση διορισμού,

β) οι προαγωγές και μεταθέσεις των δικηγόρων,

γ) η αποβολή, παύση ή λύση της δικηγορικής ιδιότητας.

3. Κάθε δικηγορικός σύλλογος τηρεί για τα μέλη του Μητρώο μελών στο οποίο σημειώνονται:

α) η Υπουργική Απόφαση διορισμού,

β) η πράξη ορκοδοσίας του δικηγόρου,

γ) οι προαγωγές και μεταθέσεις των δικηγόρων,

δ) οι πράξεις αναστολής, προσωρινής ή οριστικής απώλειας δικηγορικής ιδιότητας.

4. Κάθε σύλλογος τηρεί αρχείο για κάθε μέλος, στο οποίο περιέχονται έγγραφα που το αφορούν και συνδέονται με την άσκηση του λειτουργήματός του.

5. Για τις δικηγορικές εταιρίες περιέχονται σε χωριστό αρχείο οι πράξεις σύστασης, τροποποίησης και λύσης τους.

#### **Άρθρο 27 Επαναδιορισμός Δικηγόρου**

1. Δικηγόρος, που παραιτήθηκε από το δικηγορικό λειτουργήμα, δύναται να επαναδιορισθεί, εφόσον δεν έχουν παρέλθει πέντε (5) χρόνια από την παραίτησή του ή και μετά την πάροδο της πενταετίας υπό την προϋπόθεση ότι ασκούσε καθήκοντα συναφή με τη νομική επιστήμη και πρακτική.

Δεν επιτρέπεται επαναδιορισμός δικηγόρου που απώλεσε την δικηγορική ιδιότητα λόγω καταδίκης του από ποινικό δικαστήριο για τα αδικήματα του άρθρου 6 του Κώδικα ή του έχει επιβληθεί ποινή οριστικής παύσης από το ανώτατο πειθαρχικό.

2. Δημόσιοι διοικητικοί υπάλληλοι, στρατιωτικοί υπάλληλοι, υπάλληλοι των σωμάτων ασφαλείας, των οργανισμών αυτοδιοίκησης όλων των βαθμών και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, οι οποίοι είχαν αποκτήσει προηγουμένως την ιδιότητα του δικηγόρου, δύνανται να ζητήσουν να επαναδιορισθούν ως δικηγόροι μέσα σε πέ-

ντε έτη από την παραίτησή τους. Επίσης δύνανται να το ζητήσουν και μετά την πάροδο της πενταετίας, εφόσον αποδείξουν ότι ασκούσαν καθήκοντα συναφή με τη νομική επιστήμη και πρακτική, όπως προκύπτει από τον Οργανισμό της Υπηρεσίας ή του νομικού προσώπου ή το καθηκοντολόγιο ή πιστοποιητικό υπηρεσιακών μεταβολών. Στην τελευταία αυτή περίπτωση απαγορεύεται για μία πενταετία η άσκηση δικηγορίας των πιο πάνω στην Εφετειακή Περιφέρεια που είχε την έδρα της η υπηρεσία που υπηρετούσαν την τελευταία πενταετία. Οι συμβολαιογράφοι επαναδιορίζονται ως δικηγόροι μέσα σε οκτώ χρόνια από την παραίτησή τους με τις ίδιες πιο πάνω προϋποθέσεις.

### **Άρθρο 28**

#### **Αρμοδιότητες Δικηγόρου και Προαγωγή του**

1. Δικηγόρος διορισμένος στο Πρωτοδικείο δικαιούται να παρίσταται και να ενεργεί τις σχετικές διαδικαστικές πράξεις ενώπιον όλων των Πρωτοδικείων, πολιτικών και διοικητικών, καθώς και όλων των Ειρηνοδικείων της Χώρας. Κατ' εξαίρεση δικηγόρος, που είναι διορισμένος στο Πρωτοδικείο, δικαιούται να συμπαρίσταται στο Εφετείο, με δικηγόρο που έχει την ικανότητα παράστασης σε αυτό, για τη συζήτηση έφεσης, κατά απόφασης Πρωτοδικείου, όπου είχε παρασταθεί. Επίσης, δικηγόρος που είναι διορισμένος στο Πρωτοδικείο, εφόσον έχει συμπληρώσει δεκαετή δικηγορική υπηρεσία, δικαιούται να παρίσταται στο Εφετείο για τη συζήτηση έφεσης κατά απόφασης Πρωτοδικείου στην οποία είχε παρασταθεί.

2. Ο δικηγόρος που είναι διορισμένος στο Πρωτοδικείο έχει το δικαίωμα να παρίσταται σε οποιαδήποτε προανακριτική ή ανακριτική αρχή, καθώς και σε οποιοδήποτε ποινικό δικαστήριο πρώτου ή δεύτερου βαθμού ή και ενώπιον του Αρείου Πάγου. Στην περίπτωση παράστασης ενώπιον του Αρείου Πάγου απαιτείται να συμπαρίσταται με δικηγόρο που έχει το δικαίωμα παράστασης στα Ανώτατα Δικαστήρια της χώρας.

3. Δικηγόρος, που έχει διορισθεί στο Πρωτοδικείο, μπορεί να ζητήσει με αίτησή του στο Δικηγορικό Σύλλογο στον οποίο ανήκει, την προαγωγή του σε δικηγόρο με δικαίωμα παράστασης στο Εφετείο για τις αστικές, ποινικές και διοικητικές υποθέσεις, εφόσον αποδεικνύει, είτε με την προσκόμιση ικανού αριθμού αποφάσεων, στις οποίες έχει παραστεί είτε με οποιοδήποτε άλλο πρόσφορο τρόπο, ότι έχει συμπληρώσει ευδόκιμη τετραετή άσκηση του λειτουργημάτος του. Ο δικηγόρος, που έχει αποκτήσει το δικαίωμα παράστασης στο Εφετείο, δύναται να συντάξει, υπογράψει και καταθέσει αίτηση αναίρεσης σε υπόθεση που έχει χειρισθεί ο ίδιος στον πρώτο ή δεύτερο βαθμό.

4. Ο δικηγόρος μετά την προαγωγή του στο εφετείο και την πάροδο τεσσάρων (4) ετών ευδόκιμης άσκησης δικηγορίας σε αυτό, μπορεί να ζητήσει την προαγωγή του, ώστε να αποκτήσει δικαίωμα παράστασης σε οποιοδήποτε ανώτατο δικαστήριο της χώρας.

5. Ο δικηγόρος που είναι διορισμένος στο Εφετείο δικαιούται να παρίσταται και να ενεργεί τις σχετικές διαδικαστικές και δικονομικές πράξεις σε όλα τα Πρωτοδικεία και Εφετεία της χώρας, πολιτικά και διοικητικά, καθώς και σε όλα τα Ειρηνοδικεία.

6. Ο δικηγόρος που είναι διορισμένος στο Εφετείο δικαιούται, εφόσον έχει συμπληρώσει δεκαετή δικηγορική υπηρεσία με έξι χρόνια σε Εφετείο, να συμπαρίσταται

στο Συμβούλιο της Επικρατείας και στον Άρειο Πάγο, με δικηγόρο που έχει την ικανότητα παράστασης στα Ανώτατα Δικαστήρια της χώρας, σε αναίρεση κατά απόφασης η οποία εκδόθηκε σε υπόθεση που χειρίσθηκε σε πρώτο ή δεύτερο βαθμό.

7. Ο δικηγόρος που είναι διορισμένος στον Άρειο Πάγο δικαιούται να παρίσταται και να ενεργεί τις σχετικές διαδικαστικές πράξεις στο Συμβούλιο της Επικρατείας, στον Άρειο Πάγο, στο Ελεγκτικό Συνέδριο και στο Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο, καθώς επίσης και σε όλα τα Πρωτοδικεία και Εφετεία, πολιτικά και διοικητικά και σε όλα τα Ειρηνοδικεία της χώρας.

8. Για τις παραπάνω προαγωγές ή μη αποφασίζει το Διοικητικό Συμβούλιο του οικείου Συλλόγου, κατά τα παραπάνω αναφερόμενα, αφού οριστεί ένα μέλος του ως Εισηγητής. Η απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου γνωστοποιείται στο Υπουργείο Δικαιοσύνης.

### **Άρθρο 29**

#### **Ταυτότητα Δικηγόρου**

1. Κάθε δικηγορικός σύλλογος, μία φορά το χρόνο, εφοδιάζει τον δικηγόρο, που είναι μέλος του, με ειδική ταυτότητα, που φέρει και την φωτογραφία του, καθώς και την υπογραφή και τη σφραγίδα του Προέδρου του Δικηγορικού Συλλόγου. Στην ταυτότητα, αναγράφονται το όνομα, επώνυμο και πατρώνυμο του δικηγόρου και ο αριθμός μητρώου του.

2. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, ορίζονται οι τεχνικές προδιαγραφές διασφάλισης της γνησιότητας της ταυτότητας.

3. Όλες οι δικαστικές και άλλες αρχές οφείλουν να δέχονται και να διευκολύνουν κάθε δικηγόρο κατά την άσκηση του λειτουργημάτος του, με την επίδειξη της δικηγορικής του ταυτότητας.

### **Άρθρο 30**

#### **Υποβολή Ετησίων Δηλώσεων**

1. Μέχρι το τέλος Φεβρουαρίου κάθε ημερολογιακού έτους ο δικηγόρος οφείλει να υποβάλει στο Δικηγορικό Σύλλογο που είναι μέλος δήλωση, σε ενιαίο τύπο δηλώσεων, στην οποία αναφέρει: (α) τα πλήρη στοιχεία του, (β) το Α.Μ.Κ.Α., Α.Φ.Μ., Δ.Ο.Υ., (γ) τη διεύθυνση κατοικίας και επαγγελματικής του δραστηριότητας, (δ) την ηλεκτρονική του διεύθυνση αλληλογραφίας και να δηλώνει αν:

α) ασκεί το λειτουργήμα του δικηγόρου ή αν τελεί σε ολική ή μερική αναστολή,

β) διαμένει και παρέχει τις υπηρεσίες του εκτός Ελλάδας,

γ) είναι μέλος άλλου δικηγορικού συλλόγου εντός ή εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

δ) συμμετέχει σε δικηγορική Εταιρεία,

ε) ασκεί το λειτουργήμα του δικηγόρου μόνος ή σε συνεργασία με άλλο δικηγόρο και αμείβεται με πάγια αντιμισθία,

στ) έχει έμμιση εντολή ή σχέση εργασίας από φυσικό ή νομικό πρόσωπο,

ζ) λαμβάνει σύνταξη από ασφαλιστικό φορέα,

η) διατηρεί ιστοσελίδα.

2. Με τη δήλωσή του αυτή ο δικηγόρος οφείλει επίσης να βεβαιώνει ότι δεν είναι διαχειριστής Ε.Π.Ε. ή διευθύνων σύμβουλος Α.Ε., ούτε εκπρόσωπος άλλης Εταιρείας

εμπορικής ή πιστωτικής μορφής, ούτε έχει κώλυμα ή ασυμβίβαστο από αυτά που προβλέπονται στον κώδικα.

3. Η συμπλήρωση της ετήσιας δήλωσης ως προς τα παραπάνω στοιχεία, καταστάσεις ή ιδιότητες του δικηγόρου δεν είναι υποχρεωτική, παρά μόνο στη περίπτωση που έχει προκύψει αλλαγή αυτών από την προηγούμενη υποβληθείσα δήλωση.

4. Μέχρι το τέλος Φεβρουαρίου κάθε ημερολογιακού έτους ο δικηγόρος οφείλει να καταβάλει και την ετήσια εισφορά υπέρ του δικηγορικού συλλόγου.

5. Ο ενιαίος τύπος της ετήσιας δήλωσης καθορίζεται με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του οικείου Συλλόγου και δύναται να περιλαμβάνει και άλλα επιπρόσθετα στοιχεία με την προϋπόθεση τήρησης της νομοθεσίας περί προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Με απόφαση της Ολομέλειας των Δικηγορικών Συλλόγων δύναται να προβλεφθεί ενιαίος τύπος δήλωσης για όλους τους Δικηγορικούς Συλλόγους της χώρας.

6. Αν ο δικηγόρος δεν υποβάλλει την ετήσια δήλωση, καθώς και την ετήσια εισφορά του, μέχρι την 30ή Ιουνίου του τρέχοντος δικαστικού έτους, ειδοποιείται από το σύλλογο εγγράφως και εάν δεν εκπληρώσει την υποχρέωσή του αυτή εντός δύο μηνών διαγράφεται από το μητρώο του οικείου δικηγορικού συλλόγου, με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου. Σε περίπτωση υποβολής αίτησης επανεγγραφής το Διοικητικό Συμβούλιο εκτιμά με αιτιολογημένη απόφασή του τους επικαλούμενους από τον ενδιαφερόμενο λόγους.

7. Η αξίωση του οικείου δικηγορικού συλλόγου για την καταβολή της ετήσιας εισφοράς μπορεί να συμψηφισθεί με την αξίωση του δικηγόρου να λάβει το μέρος από τους διανεμητικούς λογαριασμούς που τηρεί και διαχειρίζεται κάθε δικηγορικός σύλλογος.

### **Άρθρο 31** **Αναστολή της δικηγορικής ιδιότητας**

1. Αναστέλλεται η δικηγορική ιδιότητα:

α) σε εκείνους που διορίζονται, υπουργοί, αναπληρωτές υπουργοί, υφυπουργοί, γραμματείς του υπουργικού συμβουλίου, γενικοί ή ειδικοί γραμματείς και ειδικοί γραμματείς της Βουλής, των υπουργείων, καθώς και στους συμβούλους αυτών, πλην των ειδικών συνεργατών,

β) στον Πρόεδρο της Βουλής, στους γενικούς γραμματείς της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, στους αιρετούς περιφερειάρχες, στους δημάρχους και στους γενικούς γραμματείς των δήμων,

γ) στους κατέχοντες έμμισθες θέσεις σε διεθνείς οργανισμούς ή υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

δ) στους διοικούντες με εκτελεστική αρμοδιότητα τα νομικά πρόσωπα του ευρύτερου δημόσιου τομέα, όπως αυτός ορίζεται από το νόμο, ανεξάρτητα από την ιδιότητα ή τον αντίστοιχο χαρακτηρισμό της θέσης τους,

ε) στους προέδρους ανεξαρτήτων αρχών,

στ) σε κάθε άλλη περίπτωση που προβλέπεται από ειδική διάταξη τυπικού νόμου.

2. Η έναρξη και η λήξη της αναστολής του λειτουργήματος του δικηγόρου συμπίπτει με το χρονικό σημείο έναρξης και λήξης των πιο πάνω ιδιοτήτων.

### **Άρθρο 32** **Μερική αναστολή της δικηγορικής ιδιότητας**

1. Οι καθηγητές και οι αναπληρωτές καθηγητές των σχολών των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης τελούν σε μερική αναστολή του δικηγορικού λειτουργήματος. Στους ανωτέρω επιτρέπεται η παροχή γνωμοδοτήσεων και η παράσταση ενώπιον του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου, του Συμβουλίου Επικρατείας, του Αρείου Πάγου και του Ελεγκτικού Συνεδρίου, των ανακριτικών αρχών για υποθέσεις κακούργηματικού χαρακτήρα, των Εφετείων, του Μικτού Ορκωτού Δικαστηρίου και Μικτού Ορκωτού Εφετείου, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις παράστασης, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα.

2. Δικηγόροι που έχουν εκλεγεί Βουλευτές ή Ευρωβουλευτές κατά τη διάρκεια της θητείας τους δεν επιτρέπεται να αναλαμβάνουν άμεσα οι ίδιοι ή έμμεσα με συνεργάτη τους και να παρίστανται είτε στην προδικασία είτε στην κυρία διαδικασία για υποθέσεις: (α) ναρκωτικών, (β) αδικημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας και οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής και (γ) οποιουδήποτε άλλου εγκλήματος που η φύση ή ο τρόπος εκτέλεσής του προκαλούν τις δικαιολογημένες ή εύλογες ευαισθησίες της κοινής γνώμης.

3. Ο χρόνος της μερικής ή ολικής αναστολής της άσκησης της δικηγορίας θεωρείται για την προαγωγή των δικηγόρων και τα ασφαλιστικά τους δικαιώματα ή υποχρεώσεις ως χρόνος πραγματικής άσκησης δικηγορίας.

### **Άρθρο 33** **Παύση Δικηγόρων**

Ο δικηγόρος παύει να ασκεί τα καθήκοντά του μετά την αμετάκλητη καταδίκη του σε οριστική ή προσωρινή παύση για όσο χρόνο η τελευταία διαρκεί.

## **ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄** **ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ**

### **Άρθρο 34** **Υποχρέωση σεβασμού και τιμής** **στο λειτουργήμα του δικηγόρου**

1. Ο δικηγόρος κατά την άσκηση των καθηκόντων του δικαιούται να απολαμβάνει του σεβασμού και της τιμής που οφείλεται στο λειτουργήμα του από τους δικαστικούς λειτουργούς και από κάθε άλλο πρόσωπο που ενεργεί στο πλαίσιο της Δημόσιας Διοίκησης.

2. Η είσοδος στα Υπουργεία και στα δημόσια καταστήματα επιτρέπεται ελεύθερα στους δικηγόρους με επίδειξη της επαγγελματικής τους ταυτότητας, κάθε εργάσιμη ημέρα και ώρα χωρίς κανένα χρονικό ή άλλο περιορισμό.

Άρθρο 35: Θεμελιώδεις υποχρεώσεις του δικηγόρου.

1. Ο δικηγόρος απευθύνεται προς τους δικαστές, τους εισαγγελείς, τους δικαστικούς γραμματείς, και στους υπαλλήλους της Δημόσιας Διοίκησης και κάθε άλλης Δημόσιας Αρχής, με υπευθυνότητα και σεβασμό.

2. Ο δικηγόρος τηρεί τους κανόνες ευπρέπειας, προς τους συναδέλφους του και αποφεύγει υβριστικές, προσβλητικές ή υπαινικτικές εκφράσεις προσωπικά εναντίον

αυτών που υπερασπίζονται ή εκπροσωπούν αντιδίκους.

3. Ο δικηγόρος οφείλει να ενημερώνει τον εντολέα του για όλους τους θεσμούς και τις δυνατότητες εναλλακτικής επίλυσης των διαφορών, και γενικά να συμβάλλει στην επίλυση αυτών με οποιονδήποτε τρόπο προς όφελος του εντολέα του.

### **Άρθρο 36** **Περιγραφή του έργου του δικηγόρου**

1. Αποκλειστικό έργο του δικηγόρου είναι να αντιπροσωπεύει και να υπερασπίζεται τον εντολέα του σε κάθε δικαστήριο ή αρχή της Ελληνικής Δημοκρατίας ή οποιασδήποτε άλλης χώρας, στα δικαστήρια, τις υπηρεσίες και τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στα διεθνή δικαστήρια, στα πειθαρχικά και υπηρεσιακά συμβούλια, καθώς και η κατάθεση σημάτων και διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας. Επίσης η παροχή νομικών συμβουλών προς οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, καθώς και η σύνταξη, γνωμοδοτήσεων προς οποιοδήποτε νομικό ή φυσικό πρόσωπο και Αρχή. Στο έργο αυτού περιλαμβάνεται και η διαμεσολάβηση για την αναζήτηση συμβιβαστικής λύσης στο πλαίσιο νόμου ή κοινά αποδεκτής διαδικασίας. Η παράσταση ενώπιον των δικαστηρίων με ή δια δικηγόρου είναι υποχρεωτική για όλες τις υποθέσεις και σε όλες τις διαδικασίες, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά από το νόμο.

2. Ομοίως στο έργο του δικηγόρου περιλαμβάνονται:

α) η έρευνα των βιβλίων των υποθηκοφυλακείων και κτηματολογικών γραφείων, καθώς και η σύνταξη των σχετικών εγγράφων ελέγχου τίτλων. Η αίτηση και η λήψη των πιστοποιητικών και αντιγράφων δεν απαιτεί παράσταση ή διαμεσολάβηση δικηγόρου,

β) η έκδοση επικυρωμένων αντιγράφων κάθε είδους εγγράφων. Τα αντίγραφα αυτά έχουν πλήρη ισχύ ενώπιον οποιασδήποτε Δικαστικής ή άλλης Αρχής, καθώς και έναντι ιδιωτών, φυσικών ή νομικών προσώπων,

γ) η μετάφραση εγγράφων που έχουν συνταχθεί σε ξένη γλώσσα, καθώς και η μετάφραση ελληνικών εγγράφων σε οποιαδήποτε ξένη γλώσσα. Η μετάφραση έχει πλήρη ισχύ έναντι οποιασδήποτε δικαστικής ή άλλης Αρχής, εφόσον συνοδεύεται από επικυρωμένο αντίγραφο του εγγράφου που μεταφράστηκε και ο δικηγόρος βεβαιώνει ότι έχει επαρκή γνώση της γλώσσας από και προς την οποία μετέφρασε.

δ) η βεβαίωση της γνησιότητας της υπογραφής του εντολέα του, όπως προβλέπεται στο άρθρο 42 της παραγράφου 2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, καθώς και σε κάθε άλλη ειδική διάταξη.

### **Άρθρο 37** **Αποδοχή εντολής. Τήρηση επιμέλειας και ευπρέπειας**

1. Ο δικηγόρος έχει υποχρέωση να αναλαμβάνει κάθε υπόθεση, εκτός εάν αυτή είναι προδήλως αβάσιμη, δεν είναι δεκτική υπεράσπισης, έρχεται σε σύγκρουση με τα συμφέροντα άλλων εντολέων του ή αντιβαίνει στις αρχές του.

2. Ο δικηγόρος οφείλει να αναλαμβάνει την υπεράσπιση οποιουδήποτε κατηγορουμένου, εφόσον αυτό ζητηθεί από τις δικαστικές αρχές, με την επιφύλαξη της παραγράφου 1.

3. Ο δικηγόρος οφείλει:

- α) να εκτελεί τα καθήκοντά του με ευσυνειδησία και επιμέλεια,
- β) να επιχειρεί το συμβιβασμό υποθέσεων που είναι δεκτικές συμβιβασμού,
- γ) να μην παρελκύει τις δίκες.

### **Άρθρο 38** **Απόρρητο και εχεμύθεια**

Ο δικηγόρος οφείλει να τηρεί αυστηρά εχεμύθεια για όσα του εμπιστεύεται ο εντολέας του κατά την ανάθεση και εκτέλεση της εντολής ή πληροφορείται κατά τη διάρκεια του χειρισμού της.

### **Άρθρο 39** **Δικονομικό Πλαίσιο Άσκησης της Δικηγορίας**

1. Απαγόρευση έρευνας και κατάσχεσης. Απαγορεύεται η διεξαγωγή έρευνας για την αναζήτηση εγγράφων ή άλλων στοιχείων ή των ηλεκτρονικών μέσων αποθήκευσης αυτών, καθώς και η κατάσχεση αυτών, για όσο χρόνο βρίσκονται στην κατοχή του δικηγόρου για υπόθεση που αυτός χειρίζεται.

2. Ειδική Δωσιδικία. Οι κατηγορούμενοι για πλημμέλημα δικηγόροι δικάζονται από το κατά τόπο αρμόδιο Τριμελές Εφετείο σε πρώτο βαθμό και από το Πενταμελές Εφετείο σε δεύτερο βαθμό.

3. Αυτόφωρη διαδικασία. Δεν ακολουθείται η αυτόφωρη διαδικασία στα πλημμελήματα που φέρεται να έχει διαπράξει δικηγόρος. Δικηγόρος, που συλλαμβάνεται οποιαδήποτε ημέρα και ώρα δεν κρατείται, αλλά οδηγείται αμέσως ενώπιον του αρμοδίου Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών.

4. Απαγόρευση σύλληψης δικηγόρου κατά τη διάρκεια λήψης απολογίας εντολέα του ενώπιον ανακριτή και κατά τη διάρκεια δίκης: (α) Δεν επιτρέπεται η σύλληψη δικηγόρου, για οποιαδήποτε αιτία, όταν χειρίζεται υπόθεση στο ακροατήριο και μέχρι την ολοκλήρωση της ακροαματικής διαδικασίας, καθώς και κατά τη διάρκεια λήψης απολογίας εντολέα του ενώπιον ανακριτή. (β) Στην περίπτωση, που δικηγόρος κατηγορείται για εξύβριση και δυσφήμιση του δικαστηρίου, ενώπιον του οποίου εκτελεί τα καθήκοντά του, ακολουθείται η διαδικασία της παραγράφου 2 του άρθρου 117 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Αν η πράξη εκδικαστεί αμέσως, η απόφαση που εκδίδεται σε βάρος του δικηγόρου, εκτελείται μόνον όταν αυτός εκπληρώσει όλα τα καθήκοντά του στη δίκη κατά τη διάρκεια της οποίας κατηγορήθηκε κατά το προηγούμενο εδάφιο.

5. Άρνηση μαρτυρίας: (α) Όταν ο δικηγόρος καλείται με απόφαση δικαστηρίου ή διάταξη εισαγγελέα ή κλήση ανακριτή ή προανακριτικού υπαλλήλου να καταθέσει ως μάρτυρας είτε κατά την προδικασία είτε κατά την κυρία διαδικασία οφείλει να αρνηθεί να καταθέσει για όσα του έχει εμπιστευθεί ο εντολέας του, ανεξάρτητα αν στο μεταξύ έχει λυθεί η εντολή. (β) Σε εξαιρετικές περιπτώσεις εναπόκειται στο δικηγόρο η απόφαση να καταθέσει και σε ποιο μέτρο για πράγματα που του εμπιστεύθηκε ο εντολέας του σταθμίζοντας την υποχρέωσή του ως θεμελιώδη υποχρέωση του δικηγορικού λειτουργήματός του.

#### **Άρθρο 40** **Επαγγελματική προβολή**

1. Επιτρέπεται η προβολή και δημοσιοποίηση των τομέων της επαγγελματικής δραστηριότητας δικηγόρου ή Δικηγορικής Εταιρείας, τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό, με τρόπο που προσιδιάζει στο δικηγορικό λειτούργημα και συνάδει με το κύρος του και την αξιοπρέπεια του δικηγορικού λειτουργήματος.

2. Επιτρέπεται η δημοσίευση επαγγελματικών καταχωρήσεων σε έντυπα ή ηλεκτρονικά μέσα, με στοιχεία επικοινωνίας και αναφορά είτε σε τίτλους σπουδών που αφορούν στην επιστημονική ειδίκευση δικηγόρου είτε στον τομέα δραστηριότητάς του τηρώντας τον Κώδικα Δεοντολογίας του Δικηγορικού Λειτουργήματος.

3. Οποιαδήποτε προβολή ή δημοσιοποίηση δικηγόρου ή Δικηγορικής Εταιρείας δεν πρέπει:

- α) να είναι αθέμιτη,
- β) να είναι αναληθής ή παραπλανητική,
- γ) να περιέχει αναφορά σε αριθμό υποθέσεων ή ποσοστά επιτυχίας του δικηγόρου σε δικαστηριακές ή άλλες υποθέσεις,
- δ) να περιλαμβάνει αναφορές ή συγκρίσεις με άλλους δικηγόρους ή δικηγορικές εταιρίες σε σχέση με την ποιότητα των υπηρεσιών ή την αμοιβή σε ωριαία βάση ή οποιαδήποτε άλλη μέθοδο χρέωσης,
- ε) να περιέχει ονόματα πελατών, εκτός αν υπάρχει η συναίνεσή τους και εφόσον πρόκειται για εκδόσεις που αφορούν δικηγόρους,

στ) να προκαλεί απαξιωτικές εντυπώσεις και σχόλια στην κοινή γνώμη για το δικηγορικό λειτούργημα.

4. Δεν επιτρέπεται σε δικηγόρο είτε ατομικά είτε ως μέλος Δικηγορικής Εταιρείας να δίνει συνεντεύξεις στον Τύπο, έντυπο και ηλεκτρονικό, αναπαράγοντας τη δημοσίευση στοιχείων ή πληροφοριών σε σχέση με εκκρεμύς, ενώπιον της Δικαιοσύνης, υπόθεση.

5. Κάθε δικηγόρος ή Δικηγορική Εταιρεία, που διατηρεί ή δημιουργεί επαγγελματική ιστοσελίδα, οφείλει να το γνωστοποιεί στον οικείο Δικηγορικό Σύλλογο με την υποβολή της ετήσιας δήλωσης.

6. Η παράβαση των διατάξεων του παρόντος άρθρου συνιστά και πειθαρχικό παράπτωμα που τιμωρείται με πρόστιμο από 1.000 έως 10.000 ευρώ για κάθε παράβαση, καταβάλλεται στο Ταμείο του οικείου Συλλόγου και εισπράττεται κατά τις διατάξεις του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων. Σε περίπτωση υποτροπής δικηγόρου επιβάλλεται η ποινή της προσωρινής παύσης από δύο ως έξι μήνες και πρόστιμο μέχρι το διπλάσιο του ανώτατου ορίου. Σε περίπτωση παραβίασης ή υποτροπής δικηγορικής Εταιρείας η πιο πάνω ποινή επιβάλλεται στον νόμιμο εκπρόσωπο ή στους νομίμους εκπροσώπους αυτής που ευθύνονται αλληλεγγύως και σε ολόκληρο.

7. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων τα πιο πάνω πρόστιμα μπορούν να αναπροσαρμόζονται.

#### **Άρθρο 41** **Τήρηση των αρχών δεοντολογίας**

Ο δικηγόρος τηρεί:

α) Τον ελληνικό Κώδικα Δεοντολογίας Δικηγορικού Λειτουργήματος, όπως αυτός καταρτίζεται και εγκρίνεται από την Ολομέλεια των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων της Ελλάδος. Μέχρι την κατάρτιση και έγκρι-

σή του, ισχύει σε όλη την Επικράτεια ο Κώδικας Δεοντολογίας Δικηγορικού Λειτουργήματος, όπως εγκρίθηκε με την, από 4.1.1980 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών και δημοσιεύτηκε στον Κώδικα Νομικού Βήματος στον τόμο του 1986, και ο οποίος προσαρτάται στον παρόντα Κώδικα.

β) Τον «Καταστατικό χάρτη θεμελιωδών αρχών του ευρωπαϊκού νομικού επαγγέλματος και Κώδικα Δεοντολογίας για τους ευρωπαίους δικηγόρους» του Συμβουλίου των Δικηγορικών Συλλόγων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο βαθμό που οι διατάξεις δεν αντιβαίνουν στον Κώδικα.

### **ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄** **ΕΙΔΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΔΙΚΗΓΟΡΙΑΣ**

#### **ΤΜΗΜΑ Α΄** **ΕΜΜΙΣΘΗ ΕΝΤΟΛΗ**

##### **Άρθρο 42** **Έμμισθος δικηγόρος**

Έμμισθος δικηγόρος είναι αυτός που προσφέρει αποκλειστικά νομικές υπηρεσίες, ως νομικός σύμβουλος ή ως δικηγόρος, σε συγκεκριμένο εντολέα, σταθερά και μόνιμα, αμειβόμενος αποκλειστικά με πάγια περιοδική αμοιβή. Ο ίδιος δικηγόρος μπορεί επίσης να αναλαμβάνει υποθέσεις από οποιονδήποτε άλλον, αμειβόμενος είτε ανά υπόθεση είτε με άλλο τρόπο.

##### **Άρθρο 43** **Πρόσληψη εμμίσθου δικηγόρου**

1. Η πρόσληψη δικηγόρων με έμμισθη εντολή στον ιδιωτικό τομέα γίνεται με έγγραφη σύμβαση, που καταρτίζεται μεταξύ αυτού και του εντολέα.

2. Η πρόσληψη δικηγόρων στους φορείς του δημόσιου τομέα, όπως αυτός καθορίζεται κάθε φορά με νόμο, γίνεται με επιλογή ύστερα από προκήρυξη, με βάση όσα παρακάτω ορίζονται, εκτός αν πρόκειται για πρόσληψη του προϊστάμενου νομικής ή δικαστικής υπηρεσίας ή νομικού συμβούλου στους φορείς αυτούς, ο οποίος προσλαμβάνεται με απόφαση του αρμοδίου οργάνου του φορέα. Ειδικότερα για τους εμμίσθους δικηγόρους:

α) Η προκήρυξη πρέπει να περιέχει το αντικείμενο της απασχόλησης του δικηγόρου, τις τυχόν ειδικές ανάγκες του νομικού προσώπου, την έδρα και τους όρους αμοιβής και υπηρεσιακής εξέλιξης του δικηγόρου και απευθύνεται προς τα μέλη των δικηγορικών συλλόγων. Η προκήρυξη καθορίζει προθεσμία για την υποβολή των υποψηφιοτήτων, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη από 30 ούτε μεγαλύτερη από 60 ημέρες από την τελευταία δημοσίευσή της.

β) Η επιλογή γίνεται από πενταμελή επιτροπή που συνέρχεται στην έδρα του δικηγορικού συλλόγου και αποτελείται από: α) δικαστικό αντιπρόσωπο α΄ του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους ή τον νόμιμο αναπληρωτή του, που ορίζει ο Πρόεδρος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, β) τρεις δικηγόρους, από τους οποίους ο ένας με 15ετή τουλάχιστον ευδόκιμη δικηγορική υπηρεσία, που ορίζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο του οικείου δικηγορικού συλλόγου για κάθε συγκεκριμένη προκήρυξη, γ) έναν εκπρόσωπο του ενδιαφερόμενου νομικού προσώπου.

Πρόεδρος της επιτροπής είναι ο δικαστικός αντιπρόσωπος α' του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, ή ο νόμιμος αναπληρωτής του και καθήκοντα γραμματέα ασκεί υπάλληλος του νομικού προσώπου.

γ) Η προκήρυξη για την πρόσληψη δικηγόρου κοινοποιείται με επιμέλεια του ενδιαφερόμενου νομικού προσώπου στο δικαστικό αντιπρόσωπο α' του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, της περιοχής του δικηγόρου που θα προσληφθεί και στον πρόεδρο του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου, οι οποίοι επιμελούνται για την τοιχοκόλλησή της στο κατάστημα του πρωτοδικείου και στα γραφεία των Δικηγορικών Συλλόγων αντίστοιχα. Επίσης η προκήρυξη δημοσιεύεται με πρόσκληση για την υποβολή υποψηφιοτήτων σε μία τουλάχιστον εφημερίδα, που εκδίδεται στην έδρα του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου, κατά προτίμηση ημερήσια. Μαζί με τις κοινοποιήσεις γνωστοποιείται και ο εκπρόσωπος του νομικού προσώπου που θα μετέχει στην επιτροπή επιλογής. Ο δικαστικός αντιπρόσωπος α' του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους ή ο νόμιμος αναπληρωτής του συγκαλεί την επιτροπή μέσα σε πέντε ημέρες από την κοινοποίηση της προκήρυξης. Η επιτροπή με απόφασή της ορίζει τον τόπο και το χρόνο και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για τη διαδικασία της επιλογής και μπορεί κατά την κρίση της, να ορίσει συμπληρωματικές δημοσιεύσεις για τη γνωστοποίηση της προκήρυξης με δαπάνη του ενδιαφερόμενου νομικού προσώπου.

δ) Οι υποψήφιοι υποβάλλουν στο ενδιαφερόμενο φορέα, μέσα στην προθεσμία που ορίζει η προκήρυξη, αίτηση συνοδευόμενη από: α) πιστοποιητικό ποινικού μητρώου, β) πιστοποιητικό του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου από το οποίο να προκύπτει ότι ο υποψήφιος δεν έχει τιμωρηθεί πειθαρχικά και ότι δεν κατέχει άλλη έμμισθη θέση, γ) υπεύθυνη δήλωση ότι δεν είναι έμμισθος κατά την έννοια του άρθρου 42 του Κώδικα και δ) βιογραφικό σημείωμα με τα στοιχεία της επιστημονικής και επαγγελματικής του δράσης.

ε) Δικηγόροι που κατέχουν άλλη έμμισθη θέση κατά την έννοια των σχετικών διατάξεων του Κώδικα, μπορούν να εμφανιστούν ως υποψήφιοι, αν συνυποβάλλουν, μαζί με την αίτηση και τα σχετικά δικαιολογητικά της προηγούμενης παραγράφου, υπεύθυνη δήλωση, ότι εφόσον προσληφθούν στη νέα θέση που προκηρύσσεται, θα παραιτηθούν από την άλλη έμμισθη θέση. Στην περίπτωση αυτή δεν μπορούν να αναλάβουν υπηρεσία, αν δεν προσκομίσουν βεβαίωση του εντολέα, στον οποίο παρέχουν τις υπηρεσίες τους, ότι παραιτήθηκαν από την έμμισθη θέση τους ή έπαψαν να αναλαμβάνουν υποθέσεις ή να λαμβάνουν περιοδική αμοιβή.

στ) Με την αίτησή τους οι υποψήφιοι υποβάλλουν τα απαραίτητα δικαιολογητικά για την απόδειξη των τυπικών και ουσιαστικών προσόντων τους.

ζ) Η επιτροπή εξετάζει τις αιτήσεις και τα δικαιολογητικά των υποψηφίων και τους καλεί σε ατομική συνέντευξη. Μέσα σε ένα μήνα το πολύ από την τελευταία ατομική συνέντευξη εκδίδει αιτιολογημένη απόφαση με τη σειρά αξιολόγησης των υποψηφίων.

η) Για την επιλογή και πρόσληψη λαμβάνονται υπόψη η προσωπικότητα του υποψηφίου, η επιστημονική του κατάρτιση, η εξειδίκευσή του στο αντικείμενο της απασχόλησης, η επαγγελματική του πείρα, επάρκεια, η γνώση ξένων γλωσσών και συνεκτιμάται η οικογενειακή του κατάσταση και η πρόβλεψη της εξέλιξής του. Κρίσιμος χρόνος για τον έλεγχο της συνδρομής των πιο πάνω τυ-

πικών προσόντων είναι ο χρόνος λήξης της προθεσμίας για την υποβολή των αιτήσεων. Στην προκήρυξη προβλέπεται συντελεστής βαρύτητας στα κριτήρια, ανάλογα με τις ανάγκες του φορέα.

θ) Η απόφαση της επιτροπής είναι υποχρεωτική και ισχύει μόνο για την κατάληψη θέσης που προκηρύχθηκε. Ο φορέας του Δημοσίου, που προκήρυξε τη θέση, οφείλει μέσα σε ένα μήνα από τη δημοσίευση της απόφασης να προσλάβει στις κενές θέσεις τους επιτυχόντες και να γνωστοποιήσει στον οικείο Δικηγορικό Σύλλογο την ανάληψη υπηρεσίας ή την έναρξη της συνεργασίας με αμοιβή για κάθε υπόθεση μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε ημερών. Οι διατάξεις αυτού του άρθρου δεν θίγουν τις διατάξεις του Κώδικα, που ρυθμίζουν τις μεταθέσεις των δικηγόρων.

ι) Προσλήψεις στο δημόσιο τομέα κατά παράβαση των διατάξεων του παρόντος είναι άκυρες και συνεπάγονται την ποινική δίωξη των μελών του οργάνου, που ενέργησε την πρόσληψη, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 259 Π.Κ., και την πειθαρχική δίωξη των εμπλεκόμενων δικηγόρων.

#### **Άρθρο 44**

##### **Αποδοχές έμμισθου δικηγόρου**

1. Ο δικηγόρος για τις παρεχόμενες με έμμισθη εντολή υπηρεσίες του αμείβεται με πάγια μηνιαία αμοιβή που καθορίζεται με ελεύθερη συμφωνία με τον εντολέα του.

2. Οι αποδοχές των δικηγόρων που παρέχουν τις υπηρεσίες τους στο Δημόσιο, στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) πρώτου και δεύτερου βαθμού και στα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, στα οποία συμπεριλαμβάνεται και ο Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων, καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Οικονομικών, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

#### **Άρθρο 45**

##### **Περιορισμοί στους έμμισθους δικηγόρους**

1. Η σύμβαση του έμμισθου δικηγόρου που συμπληρώνει το 67ο έτος της ηλικίας του ή θεμελιώνει συνταξιοδοτικό δικαίωμα για πλήρη σύνταξη από το Ενιαίο Ταμείο Ανεξάρτητα Απασχολούμενων (Ε.Τ.Α.Α.) λύεται και δεν επιτρέπεται να προσληφθεί ως έμμισθος στο Δημόσιο και ευρύτερο δημόσιο τομέα. Το 67ο έτος θεωρείται ότι συμπληρώνεται την 31η Δεκεμβρίου του αντίστοιχου έτους. Στην περίπτωση αυτή ο δικηγόρος λαμβάνει την αποζημίωση του άρθρου 46 παράγραφος 3 του Κώδικα.

2. Δικηγόροι που προσφέρουν τις νομικές ή δικηγορικές υπηρεσίες τους με πάγια περιοδική αμοιβή σε υπηρεσίες, οργανισμούς, επιχειρήσεις και κάθε είδους νομικά πρόσωπα και υπάγονται ή θα υπαχθούν για τις υπηρεσίες τους αυτές στην ασφάλιση του ασφαλιστικού οργανισμού που καλύπτει το προσωπικό του εντολέα τους είτε βάσει του Κανονισμού ή Οργανισμού του ασφαλιστικού φορέα είτε από τις κείμενες διατάξεις, αποχωρούν υποχρεωτικά και η σύμβασή τους λύεται αυτοδικαίως, αφότου θεμελιώσουν από τις παραπάνω υπηρεσίες τους δικαίωμα για πλήρη σύνταξη κατά τη νομοθεσία που διέπει τον Οργανισμό αυτό. Στις περιπτώσεις αυτές οι αποχωρούντες δικαιούνται να λάβουν κατ' επιλογήν τους, είτε την προβλεπόμενη, εξαιτίας της αποχώρησής τους, εφάπαξ πλήρη παροχή από τον ασφαλιστικό οργανισμό είτε

την αποζημίωση που προβλέπεται στο άρθρο 46 του Κώδικα.

3. Οι δικηγόροι που προσλαμβάνονται με έμμισθη εντολή έχουν την υποχρέωση εντός το αργότερο τριών μηνών από την υπογραφή της σύμβασης και ανεξάρτητα από το κύρος ή μη της σχετικής σύμβασης πρόσληψης, να αναγγείλουν στους οικείους Δικηγορικούς Συλλόγους του τόπου όπου παρέχονται οι δικηγορικές ή νομικές υπηρεσίες την πρόσληψή τους.

4. Ο δικηγόρος που συνταξιοδοτείται από το δημόσιο ή άλλο οργανισμό κοινωνικής ασφάλισης υποχρεούται μέσα σε προθεσμία ενός μηνός από την συνταξιοδότησή του, να υποβάλει στον οικείο Δικηγορικό Σύλλογο δήλωση, στην οποία θα ανακοινώσει τη συνταξιοδότησή του, το φορέα από τον οποίο συνταξιοδοτείται, τη χρονολογία έναρξης καταβολής της σύνταξης και το ποσό αυτής.

#### Άρθρο 46

##### Διάρκεια και λήξη έμμισθης εντολής - αποζημίωση

1. Οι διατάξεις για τη χορήγηση ετήσιας άδειας και επιδόματος άδειας που ισχύουν για τους υπαλλήλους στον ιδιωτικό τομέα, ισχύουν και για τους έμμισθους δικηγόρους. Σε περίπτωση ύπαρξης Κανονισμού εργασίας για τους εργαζόμενους στον εντολέα, εφαρμόζονται οι διατάξεις του Κανονισμού, εφόσον είναι ευνοϊκότερες. Εφαρμόζονται επίσης στους έμμισθους δικηγόρους όλες οι κείμενες διατάξεις για χορήγηση άδειας μετ' αποδοχών λόγω ασθενείας, αναρρωτικής άδειας και προστασίας της κύησης και της λοχείας.

2. Η σύμβαση μεταξύ έμμισθου δικηγόρου και εντολέα είναι πάντοτε αορίστου χρόνου και λύεται μόνο: α) με το θάνατο, β) τη λύση, κατάργηση ή διάλυση με οποιονδήποτε τρόπο του νομικού προσώπου που απασχολεί τον δικηγόρο, γ) την πτώχευση του εντολέα και δ) με καταγγελία της σύμβασης από τον εντολέα ή εντολοδόχο δικηγόρο. Αν στο προσωπικό που απασχολείται στον εντολέα ισχύει κανονισμός εργασίας που προβλέπει μονιμότητα στην υπηρεσία, η καταγγελία της σύμβασης από τον εντολέα γίνεται μόνο για σπουδαίο λόγο. Η καταγγελία με ποινή ακυρότητας είναι έγγραφη και σε αυτή αναφέρεται ο λόγος της απόλυσης, επιδίδεται δε με δικαστικό επιμελητή.

3. α) Αν η έμμισθη εντολή του δικηγόρου λυθεί για οποιονδήποτε λόγο που αναφέρεται στην πρώτη παράγραφο, πλην της οικειοθελούς αποχώρησης, ο έμμισθος δικηγόρος δικαιούται να εισπράξει από τον εντολέα του αποζημίωση. Η αποζημίωση προβλέπεται αναλόγως με τον χρόνο διάρκειας της έμμισθης εντολής και ισούται: α) με δύο μηνιαίες παροχές αν έχει συμπληρώσει ένα έτος υπηρεσίας στον εντολέα, β) με τρεις μηνιαίες παροχές αν έχει συμπληρώσει τετραετή υπηρεσία, γ) με τέσσερις μηνιαίες παροχές αν έχει συμπληρώσει εξαετή υπηρεσία, δ) με πέντε μηνιαίες παροχές αν έχει συμπληρώσει οκταετή υπηρεσία, ε) με έξι μηνιαίες παροχές αν έχει συμπληρώσει δεκαετή υπηρεσία, στ) με επτά μηνιαίες παροχές αν έχει συμπληρώσει ενδεκαετή υπηρεσία, ζ) με οκτώ μηνιαίες παροχές αν έχει συμπληρώσει δωδεκαετή υπηρεσία, η) με εννέα μηνιαίες παροχές αν έχει συμπληρώσει δεκατρία έτη υπηρεσίας, θ) με δέκα μηνιαίες παροχές αν έχει συμπληρώσει δεκατέσσερα έτη υπηρεσίας, ι) με ένδεκα μηνιαίες παροχές αν έχει συμπληρώσει δεκαπέντε έτη υπηρεσίας και ια) με δώδεκα μηνιαίες παροχές αν έχει συμπληρώσει δεκαέξι έτη υπηρε-

σίας. Για τον υπολογισμό του ύψους της μηνιαίας παροχής λαμβάνεται υπόψη το ποσό που καταβάλλεται σταθερά και μόνιμα.

β) Για αυτούς που απασχολούνται και έχουν συμπληρώσει στον ίδιο εντολέα προϋπηρεσία πάνω από δεκαεπτά έτη, κατά το χρόνο έναρξης ισχύος του ν. 4093/2012 (Α' 222) όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 39 του ν. 4111/2013 (Α' 18) καταβάλλεται αποζημίωση απόλυσης επιπλέον της προβλεπόμενης στο προηγούμενο εδάφιο οποτεδήποτε και αν απολυθούν κατά την εξής αναλογία: α) για 17 έτη προϋπηρεσίας συμπληρωμένα 1 μηνός αποζημίωση, β) για 18 έτη προϋπηρεσίας συμπληρωμένα 2 μηνών αποζημίωση, γ) για 19 έτη προϋπηρεσίας συμπληρωμένα 3 μηνών αποζημίωση, δ) για 20 έτη προϋπηρεσίας συμπληρωμένα 4 μηνών αποζημίωση, ε) για 21 έτη προϋπηρεσίας συμπληρωμένα 5 μηνών αποζημίωση, στ) για 22 έτη προϋπηρεσίας συμπληρωμένα 6 μηνών αποζημίωση, ζ) για 23 έτη προϋπηρεσίας συμπληρωμένα 7 μηνών αποζημίωση, η) για 24 έτη προϋπηρεσίας συμπληρωμένα 8 μηνών αποζημίωση, θ) για 25 έτη προϋπηρεσίας συμπληρωμένα 9 μηνών αποζημίωση, ι) για 26 έτη προϋπηρεσίας συμπληρωμένα 10 μηνών αποζημίωση, ια) για 27 έτη προϋπηρεσίας συμπληρωμένα 11 μηνών αποζημίωση, ιβ) για 28 έτη προϋπηρεσίας συμπληρωμένα 12 μηνών αποζημίωση. Ο υπολογισμός της ως άνω αποζημίωσης γίνεται σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην περίπτωση 3 της υποπαραγράφου ΙΑ.12 του άρθρου πρώτου του ν. 4039/2012, όπως ισχύει, σε συνδυασμό με το άρθρο 39 του ν. 4111/2013.

4. Μέχρι την πλήρη εξόφληση της πιο πάνω αποζημίωσης, ο έμμισθος δικηγόρος δικαιούται να λαμβάνει τις μηνιαίες αποδοχές που ελάμβανε κατά την ημέρα της επίδοσης του εγγράφου της καταγγελίας.

5. Η, κατά την παράγραφο 3, αποζημίωση καταβάλλεται μειωμένη κατά το ήμισυ στους δικηγόρους και νομικούς ή δικαστικούς συμβούλους, που παρέχουν τις υπηρεσίες τους προς τους εντολείς τους κατά τους όρους του άρθρου 43 του Κώδικα, σε περίπτωση οικειοθελούς αποχώρησής τους από την υπηρεσία για οποιονδήποτε λόγο, εφόσον έχουν συμπληρώσει στον ίδιο εντολέα τουλάχιστον δεκαπενταετή υπηρεσία. Η αποζημίωση καταβάλλεται κατά τα δύο τρίτα για όσους συμπληρώνουν εικοσαετή (20) υπηρεσία και ολόκληρη για όσους συμπληρώνουν εικοσιοκταετή (28) υπηρεσία. Όσοι αποχωρούν από το δικηγορικό λειτουργήμα, λόγω συνταξιοδότησης, δικαιούνται αποζημίωση ίση με ποσοστό 40% της αποζημίωσης της παραγράφου 3, εάν είναι επικουρικός ασφαλισμένοι και με ποσοστό 50% εάν δεν είναι επικουρικός ασφαλισμένοι. Το δικαίωμα αυτό εκλείπει αν υπέπεσαν, σε κάποιο από τα αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 6 και 7 του Κώδικα, σε βάρος του εντολέα τους. Η πιο πάνω αποζημίωση καταβάλλεται ανεξάρτητα από τη σύνταξη ή άλλη οποιαδήποτε περιοδική χρηματική παροχή, που τυχόν δικαιούνται οι πιο πάνω από οποιαδήποτε πηγή και αν προέρχεται.

6. Σε περίπτωση θανάτου, την αποζημίωση, δικαιούνται να την λάβουν ο/η σύζυγος και τα ανήλικα τέκνα του/της.

7. Καταγγελία συμβάσεων εμμίσθων δικηγόρων για όσο χρόνο αυτοί είναι μέλη διοικητικών συμβουλίων Δικηγορικών Συλλόγων δεν επιτρέπεται. Η καταγγελία αυτή είναι άκυρη, εκτός εάν: α) συντρέχουν άλλοι λόγοι που συνεπάγονται την απώλεια της άδειας άσκησης δικηγορικού λειτουργήματος ή β) επιτραπεί από το δευτερο-

βάθμιο πειθαρχικό συμβούλιο, από την επίδοση του εγγράφου της καταγγελίας.

## **ΤΜΗΜΑ Β΄** **ΑΛΛΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ** **ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ**

### **Άρθρο 47** **Παροχή υπηρεσιών από δικηγόρους** **συνταξιούχους άλλων κλάδων**

1. Δικηγόροι οι οποίοι ως άμεσα ασφαλισμένοι λαμβάνουν από το Δημόσιο ή οποιονδήποτε ασφαλιστικό οργανισμό σύνταξη, κύρια ή επικουρική, βοήθημα ταμείου αρωγής ή μέρος μετοχικού ταμείου, που το άθροισμα τους υπερβαίνει την καταβαλλόμενη, κατά μήνα κατά τη δημοσίευση του Κώδικα, σύνταξη δικηγόρου με σαραντά συντάξιμα χρόνια από το Ενιαίο Ταμείο Ανεξάρτητα Απασχολούμενων (Ε.Τ.Α.Α.) και τον κλάδο Επικουρικής Ασφάλισης, οφείλουν με δήλωσή τους προς το Δικηγορικό Σύλλογο που ανήκουν, μέσα σε έξι μήνες από την έναρξη της ισχύος του Κώδικα και εφεξής, μετά την έναρξη ισχύος του, μέσα σε προθεσμία δύο μηνών από την έναρξη καταβολής της σύνταξης ή βοηθήματος, μερίσματος ή άλλης παροχής, να επιλέξουν την άσκηση της δικηγορίας ή την απόληψη των παροχών αυτών.

2. Η διάταξη της προηγούμενης παραγράφου δεν εφαρμόζεται:

α) Στους δικηγόρους που λαμβάνουν σύνταξη αναπηρίας ή θύματος πολέμου, στους οποίους περιλαμβάνονται και οι τυφλοί, παραπληγικοί, τετραπληγικοί που αναφέρονται στο ν. 612/1977.

β) Στους συνταξιούχους που είναι αγωνιστές της Εθνικής Αντίστασης ή πολεμιστές της γραμμής των πρόσω του πολέμου 1940-1941 και σε εκείνους που λαμβάνουν ή επαύξησαν σύνταξη λόγω αποκατάστασής τους σε θέσεις του δημόσιου τομέα, από τις οποίες είχαν απολυθεί ή εξαναγκασθεί σε παραίτηση κατά την, από 21.4.1967 έως 24.7.1974, περίοδο της δικτατορίας.

γ) Στους δικηγόρους που λαμβάνουν σύνταξη ή άλλη παροχή για υπηρεσίες που πρόσφεραν ή καθήκοντα που άσκησαν και δεν ήταν, κατά το χρόνο παροχής ή άσκησής τους, ασυμβίβαστα με το λειτούργημα του δικηγόρου, ανεξάρτητα αν οι υπηρεσίες αυτές παρασχεθήκαν ή τα καθήκοντα ασκήθηκαν πριν ή μετά το διορισμό τους ως δικηγόρων. Στην εξαίρεση του εδαφίου αυτού δεν περιλαμβάνονται οι δικηγόροι των οποίων το ασυμβίβαστο έχει αρθεί με τα άρθρα 5 και 7 του ν.δ. 410/1974, όπως αυτά αντικαταστάθηκαν με τα άρθρα 1 και 2 του ν.δ. 484/1974.

3. Η δήλωση επιλογής της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου κοινοποιείται με δικαστικό επιμελητή στο Δικηγορικό Σύλλογο, στον οποίο ο δικηγόρος είναι μέλος. Αν ο υπόχρεος επιλέξει τη σύνταξη, θεωρείται ότι παραιτήθηκε από το δικηγορικό λειτούργημα από την επομένη της κοινοποίησης της δήλωσης αυτής στο Δικηγορικό Σύλλογο.

4. Αν δεν κοινοποιηθεί εμπρόθεσμα δήλωση επιλογής, ο υπόχρεος σε δήλωση επιλογής διαγράφεται υποχρεωτικά από τα μητρώα του Δικηγορικού Συλλόγου, στον οποίο ανήκει, ύστερα από απόφαση του διοικητικού του συμβουλίου. Τα αποτελέσματα της διαγραφής επέρχο-

νται από την κοινοποίηση της απόφασης στον ενδιαφερόμενο.

5. Με την επιφύλαξη των διατάξεων της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας, ο δικηγόρος που με οποιονδήποτε τρόπο και για οποιονδήποτε λόγο διαγράφηκε από τα μητρώα του Δικηγορικού Συλλόγου, δικαιούται στην απόληψη της σύνταξης και των άλλων παροχών από τον οφειλέτη ασφαλιστικό φορέα. Η απόληψη αρχίζει από την ημέρα που θα υποβάλει στον οικείο ασφαλιστικό φορέα του βεβαίωση του Δικηγορικού Συλλόγου, στον οποίο ανήκει, ότι διαγράφηκε από τα μητρώα του συλλόγου.

6. Η Επιτροπή Μητρώου οφείλει μόλις διαπιστώσει την πιο πάνω υπέρβαση του αθροίσματος των παροχών από τη μηνιαία σύνταξη, να ειδοποιήσει εγγράφως χωρίς υπαίτια καθυστέρηση τον πρόεδρο του Δικηγορικού Συλλόγου για την εφαρμογή του παρόντος και τη λήψη της σχετικής απόφασης περί διαγραφής.

7. Κάθε άλλη διάταξη ουσιαστικού ή τυπικού νόμου, απόφασης αντίθετη με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου, καταργείται.

### **Άρθρο 48** **Παροχή υπηρεσιών προς δικηγόρους** **και Δικηγορικές Εταιρείες**

1. Δικηγόροι μπορούν να απασχολούνται από άλλους δικηγόρους ή από Δικηγορικές Εταιρείες για ορισμένη ή ορισμένες υποθέσεις ή αποκλειστικά. Η σχετική συμφωνία δεν θίγει την επιστημονική ανεξαρτησία τους κατά την άσκηση του λειτουργήματός τους ακόμη και όταν ενεργούν συντονισμένα με άλλους δικηγόρους ή στην περίπτωση συνεργασίας με Δικηγορική Εταιρεία με τους εταίρους και λοιπούς συνεργάτες της εταιρείας.

2. Όταν η συνεργασία του δικηγόρου με άλλο δικηγόρο ή με Δικηγορική Εταιρεία είναι αποκλειστική, η σχετική συμφωνία είναι έγγραφη και πρέπει να κατατεθεί μέσα σε τρεις μήνες από την υπογραφή της στο Δικηγορικό Σύλλογο του δικηγόρου που απασχολείται ή στο Δικηγορικό Σύλλογο της έδρας της εταιρείας. Διαφορετικά η ρύθμιση της σχέσης δεν υπάγεται στο παρόν άρθρο.

3. Η έγγραφη συμφωνία πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον:

- α) τη διάρκεια της συνεργασίας,
- β) τη συμφωνούμενη αμοιβή,
- γ) τον τρόπο καταβολής της αμοιβής,
- δ) τον τρόπο λύσης της συνεργασίας και την οφειλόμενη αποζημίωση.

4. Η εντολή χειρισμού υπόθεσης στο πλαίσιο της ρύθμισης της παραγράφου 1 λογίζεται ότι έχει δοθεί στον εντολέα δικηγόρο ή στην εντολέα Δικηγορική Εταιρεία.

## **ΤΜΗΜΑ Γ΄** **ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ**

### **Άρθρο 49** **Ίδρυση Δικηγορικής Εταιρείας - Έδρα -** **Υποκαταστήματα - Νομική προσωπικότητα -** **Εταιρική επωνυμία**

1. Αστική Επαγγελματική Δικηγορική εταιρεία (στο εξής η «Δικηγορική Εταιρεία» ή η «Εταιρεία») επιτρέπεται να συσταθεί μόνον μεταξύ εν ενεργεία δικηγόρων (στο

εξής οι «Εταίροι») με αποκλειστικό σκοπό την παροχή δικηγορικών υπηρεσιών (οπουδήποτε, εντός ή εκτός Ελλάδος) και τη διανομή αποκλειστικά μεταξύ των Εταίρων (κατά τη μέθοδο, που θα συμφωνούν κατά την αδέσμευτη κρίση τους) των συνολικών κερδών, που θα προκύπτουν από τη δραστηριότητα της εταιρείας.

2. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 5 του άρθρου 52 του Κώδικα, Εταίρος Δικηγορικής Εταιρείας απαγορεύεται να συμμετέχει σε άλλη Δικηγορική Εταιρεία ή να ασκεί ατομική δικηγορία και γενικά να ενεργεί για δικό του λογαριασμό ή για λογαριασμό άλλου πράξεις αντίθετες με τα συμφέροντα της εταιρείας.

3. Η έδρα της εταιρείας ορίζεται με το Καταστατικό στην περιφέρεια του Δικηγορικού Συλλόγου, στον οποίο είναι εγγεγραμμένος ένας από τους Εταίρους και καταχωρείται σε ειδικό βιβλίο (Μητρώο εταιρειών), που τηρείται για το σκοπό αυτόν από το Δικηγορικό Σύλλογο της έδρας της εταιρείας.

4. Η Δικηγορική Εταιρεία δύναται να ιδρύει υποκαταστήματα στην Ελλάδα σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα και στο εξωτερικό σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις της νομοθεσίας της Ε.Ε. και της νομοθεσίας του εκάστοτε κράτους υποδοχής. Προϋπόθεση για τη σύννομη λειτουργία του υποκαταστήματος είναι ο διορισμός υπεύθυνου εκπροσώπου για το υποκατάστημα της Εταιρείας, ο οποίος δύναται να είναι είτε Εταίρος της Εταιρείας είτε συνεργάτης της δικηγόρος που συνδέεται με την Εταιρεία με σταθερή σχέση. Η απόφαση της Δικηγορικής Εταιρείας για ίδρυση υποκαταστήματος γνωστοποιείται εντός δέκα (10) ημερών στο Δικηγορικό Σύλλογο της έδρας της Εταιρείας και του Υποκαταστήματος και καταχωρείται στα βιβλία εταιρειών αυτών των Δικηγορικών Συλλόγων.

5. Η Δικηγορική Εταιρεία δύναται να απασχολεί δικηγόρους μη Εταίρους και με σχέση αποκλειστικής παροχής υπηρεσιών κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 48 του Κώδικα. Ασκούμενοι δικηγόροι μπορούν να ασκούνται σε Δικηγορικές Εταιρείες και να κάνουν παραστάσεις στα δικαστήρια με οποιονδήποτε από τους Εταίρους ή τους συνεργάτες της Δικηγορικής Εταιρείας. Κάθε Εταιρεία μπορεί να έχει τόσους ασκούμενους δικηγόρους όσους ατομικά έχουν δικαίωμα οι Εταίροι της, σύμφωνα με τον Κώδικα.

6. Η Δικηγορική Εταιρεία αποκτά νομική προσωπικότητα από την εγγραφή της στο Μητρώο Εταιρειών του Δικηγορικού Συλλόγου της έδρας της ή από την πάροδο άπρακτης της προθεσμίας που προβλέπεται στην παράγραφο 4 του άρθρου 50.

7. Αν δεν ορίζεται διαφορετικά στο καταστατικό, σε περίπτωση θανάτου, δικαστικής συμπαράστασης, παραίτησης ή παύσης από το λειτούργημα κάποιου από τους Εταίρους, εάν οι Εταίροι που απομένουν είναι τουλάχιστον δύο (2), η Εταιρεία συνεχίζεται μεταξύ τους.

8. Η εταιρική επωνυμία, στην οποία περιέχεται ο τίτλος «ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ», περιλαμβάνει υποχρεωτικά κατά το στάδιο της ίδρυσής της τα ονοματεπώνυμα ή μόνο τα επώνυμα ενός ή περισσότερων Εταίρων. Αν δεν ορίζεται διαφορετικά στο Καταστατικό, η επωνυμία της εταιρείας διατηρείται και μετά την αποχώρηση ή το θάνατο εκείνου του Εταίρου, το όνομα του οποίου περιλαμβάνεται στην επωνυμία. Σε περίπτωση που ο Εταίρος, το όνομα του οποίου περιλαμβάνεται στην εταιρική επωνυ-

μία, τελεί σε αναστολή από τη δικηγορία, θα πρέπει καθ' όλη τη διάρκεια της αναστολής, κάτω από την εταιρική επωνυμία να αναγράφεται ευκρινώς το όνομα του υπό αναστολή Εταίρου με τη σημείωση ότι τελεί σε αναστολή.

### **Άρθρο 50** **Καταστατικό Δικηγορικής Εταιρείας** **και διαδικασία έγκρισής του**

1. Για τη σύσταση της Δικηγορικής Εταιρείας απαιτείται έγγραφο (Καταστατικό), το οποίο υπογράφεται από όλους τους ιδρυτές Εταίρους. Το Καταστατικό περιλαμβάνει τουλάχιστον: α) το σκοπό, την επωνυμία και την έδρα της Εταιρείας, β) τα ονόματα και τις διευθύνσεις των Εταίρων, γ) τους όρους της εισόδου, της αποχώρησης και της αποβολής των Εταίρων, δ) τον αριθμό των μεριδίων εκάστου εταίρου και τη μέθοδο διανομής των καθαρών κερδών, ε) τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των εταίρων, στ) τον τρόπο διοίκησης της Εταιρείας, ζ) τον τρόπο εκπροσώπησης της Εταιρείας δικαστικώς και εξωδίκως, η) την απαιτούμενη απαρτία και πλειοψηφία για τη λήψη αποφάσεων από τους Εταίρους, θ) τους λόγους λύσης της Εταιρείας και την εκκαθάρισή της μετά τη λύση.

2. Το Καταστατικό της Εταιρείας, καθώς και οι τροποποιήσεις αυτού υποβάλλονται για έγκριση στο Δικηγορικό Σύλλογο της έδρας της Εταιρείας. Αν το Καταστατικό δεν ορίζει διαφορετικά, για την τροποποίησή του απαιτείται απόφαση των Εταίρων που εκπροσωπούν τα 3/4 των εταιρικών μεριδίων.

3. Η έγκριση του Καταστατικού και κάθε τροποποίησή του γίνεται με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Δικηγορικού Συλλόγου της έδρας της Εταιρείας, το οποίο ελέγχει αν οι διατάξεις του Καταστατικού συνάδουν με τις διατάξεις του νόμου.

4. Αν παρέλθει άπρακτο διάστημα ενός (1) μηνός από την υποβολή του, προς έγκριση, Καταστατικού ή της τροποποίησής του, θεωρείται ότι η έγκριση έχει παρασχεθεί.

5. Η απόφαση που δεν εγκρίνει το Καταστατικό της Εταιρείας ή τις τροποποιήσεις του πρέπει να είναι επαρκώς αιτιολογημένη.

6. Η απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Δικηγορικού Συλλόγου, με την οποία εγκρίνεται ή τροποποιείται το Καταστατικό ή λύεται η Εταιρεία εγγράφεται στα βιβλία εταιρειών του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου και δημοσιεύεται στο περιοδικό που εκδίδει ο οικείος Δικηγορικός Σύλλογος και σε περίπτωση που δεν εκδίδει τέτοιο, στο Νομικό Βήμα.

7. Στο Δικηγορικό Σύλλογο της έδρας της Εταιρείας και στους Δικηγορικούς Συλλόγους, που υπάγονται τυχόν υποκαταστήματα της Εταιρείας, τηρείται φάκελος, τον οποίο η Εταιρεία υποχρεούται να ενημερώνει μέσα σε 15 ημέρες από κάθε μεταβολή που αφορά στην εκπροσώπηση, διοίκηση ή διαχείρισή της, τη μεταβολή των μεριδίων, την είσοδο ή αποχώρηση Εταίρων, καθώς και κάθε στοιχείο που αφορά στην ταυτότητα ή στην επωνυμία της Εταιρείας.

8. Οι εταιρείες υποχρεούνται να τηρούν βιβλίο πρακτικών των αποφάσεων της Συνέλευσης των εταίρων και των πράξεων των διαχειριστών, καθώς και τα φορολογικά βιβλία και στοιχεία που προβλέπονται από το νόμο.

### **Άρθρο 51** **Είσοδος, έξοδος και αποβολή Εταίρου**

1. Η είσοδος νέων Εταίρων επιτρέπεται πάντοτε με απόφαση των Εταίρων με την απαρτία και πλειοψηφία που προβλέπεται στο Καταστατικό.

2. Η αποχώρηση Εταίρου επιτρέπεται εφόσον προηγηθεί έγγραφη, προ εξαμήνου, γνωστοποίησή του στην Εταιρεία. Το Καταστατικό μπορεί να ορίζει διαφορετική προθεσμία.

3. Η αποβολή Εταίρου επιτρέπεται, μόνο για σπουδαίο λόγο, με απόφαση των Εταίρων και με την απαρτία και πλειοψηφία που προβλέπεται στο Καταστατικό. Σπουδαίος λόγος θεωρείται ιδίως η βαριά παράβαση καθηκόντων, η αδυναμία ή η πρόδηλη ανεπάρκεια για την εκτέλεσή τους, καθώς και κάθε βαρύ πειθαρχικό παράπτωμα όπως αυτό προβλέπεται στο νόμο και στους Κώδικες Δεοντολογίας και μπορεί να πλήξει το κύρος και τη φήμη της Εταιρείας.

4. Η είσοδος, η αποχώρηση, καθώς και η αποβολή εταίρου συνιστούν τροποποιήσεις του Καταστατικού και συνεπάγονται υποχρεωτικά την ανακατανομή των εταιρικών μεριδίων και των ποσοστών συμμετοχής στα κέρδη και στις ζημίες των Εταίρων κατόπιν απόφασης της Γενικής Συνέλευσης που συγκαλείται για το σκοπό αυτόν.

### **Άρθρο 52** **Εισφορές – Εταιρική Περιουσία – Εταιρικές Μεριδές**

1. Οι Εταίροι εισφέρουν υποχρεωτικά στην Εταιρεία την εργασία τους. Συμπληρωματικά επιτρέπεται αποκλειστικά και μόνο για την εξυπηρέτηση των αναγκών της Εταιρείας η εισφορά σε χρήμα ή σε κινητά πράγματα και η χρήση κινητών και ακινήτων πραγμάτων. Επιτρέπεται επίσης η κτήση κυριότητας ακινήτου από την Εταιρεία για την επαγγελματική της εγκατάσταση και μόνον. Η αποτίμηση των εισφορών, καθώς και οι τυχόν απολείψεις και επιστροφές οποιωνδήποτε ποσών στους Εταίρους, λόγω αποχώρησης ή για οποιονδήποτε άλλο λόγο, αποφασίζονται από τους Εταίρους της Δικηγορικής Εταιρείας.

2. Οι εισφορές των Εταίρων και κάθε τι άλλο, που αποκτάται με οποιονδήποτε τρόπο στο όνομα ή για λογαριασμό της Εταιρείας, ανήκει στην Εταιρεία.

3. Τα μερίδια κάθε Εταίρου ορίζονται ελεύθερα από τη Γενική Συνέλευση σε εκατοστιαία ποσοστά και δεν συνδέονται με την εισφορά του Εταίρου.

4. Με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης που λαμβάνεται σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο Καταστατικό με την απαιτούμενη απαρτία και πλειοψηφία, τα μερίδια ανακατανέμονται είτε με την είσοδο ή αποχώρηση Εταίρου είτε με την αποβολή αυτού για σπουδαίο λόγο, είτε για οποιοδήποτε άλλο λόγο. Αν δεν ορίζεται σχετικά στο Καταστατικό, απαιτείται απόφαση των Εταίρων που εκπροσωπούν τα 3/4 των μεριδίων. Η μεταβολή των μεριδίων για οποιονδήποτε λόγο συνιστά τροποποίηση του Καταστατικού.

5. Με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Εταίρων μπορεί να προβλεφθεί ότι αμοιβές από συμμετοχή σε Διοικητικά Συμβούλια ή από έμμισθη εντολή μπορούν να εισπραχθούν από τον Εταίρο απευθείας εφόσον η εί-

σπραξη αυτή δεν γίνεται από την Εταιρεία αλλά ατομικά από τον Εταίρο.

### **Άρθρο 53** **Διοίκηση, Διαχείριση και εκπροσώπηση της Εταιρείας**

1. Ανώτατο όργανο της εταιρείας είναι η Γενική Συνέλευση των Εταίρων.

2. Οι αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης λαμβάνονται με την απαρτία και πλειοψηφία που προβλέπεται για κάθε θέμα στο Καταστατικό της Εταιρείας. Για την ύπαρξη απαρτίας απαιτείται η παρουσία τουλάχιστον δύο (2) Εταίρων. Για την λήψη της απόφασης απαιτείται πλειοψηφία τουλάχιστον πάνω από το μισό του συνόλου των μεριδίων.

3. Οι Εταίροι καλούνται εγγράφως από το διαχειριστή της Εταιρείας ή από το 1/3 του αριθμού των Εταίρων με πρόσκληση στην οποία αναγράφονται τα θέματα της ημερήσιας διάταξης, τρεις (3) τουλάχιστον εργάσιμες ημέρες πριν από την ημέρα της συνεδρίασης. Διαφορετικά η απόφαση είναι άκυρη. Στην προθεσμία αυτή δεν υπολογίζονται η ημέρα της κοινοποίησης και της συνεδρίασης.

Στην περίπτωση που δεν τηρηθούν οι πιο πάνω προϋποθέσεις και προθεσμία και παρίστανται όλοι οι Εταίροι, χωρίς να προβάλλεται αντίρρηση είτε για τη σύγκληση και συζήτηση είτε για τη λήψη απόφασης, η Γενική Συνέλευση συνεδριάζει και λαμβάνει έγκυρα απόφαση επί των θεμάτων που συζητήθηκαν.

4. Η Εταιρεία διοικείται από έναν ή περισσότερους διαχειριστές. Διαχειριστής ή διαχειριστές πρέπει να είναι Εταίρος ή Εταίροι. Οι διαχειριστές ορίζονται από το Καταστατικό ή εκλέγονται, ή επιλέγονται, ανακαλούνται ή παύονται από τη Γενική Συνέλευση των Εταίρων, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο Καταστατικό.

5. Οι διαχειριστές διοικούν, διαχειρίζονται και εκπροσωπούν την Εταιρεία δικαστικά και εξώδικα από κοινού ή μεμονωμένα, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο Καταστατικό και στην απόφαση εκλογής ή επιλογής τους.

6. Οι διαχειριστές δεν δικαιούνται ιδιαίτερη αμοιβή για τη διοίκηση, διαχείριση και εκπροσώπηση της Εταιρείας, εκτός αν στο Καταστατικό και στην απόφαση εκλογής ή επιλογής τους ορίζεται διαφορετικά.

7. Δικαιοπραξίες ή ενέργειες που επιχείρησε ο διαχειριστής, στο πλαίσιο των νομίμων, καταστατικών και συμβατικών αρμοδιοτήτων του, δεσμεύουν την Εταιρεία.

8. Ο διαχειριστής ευθύνεται απέναντι στην Εταιρεία και τους άλλους Εταίρους για κάθε ζημία που προκάλεσε με τις ενέργειες ή παραλείψεις του σε αυτούς από δική του υπαιτιότητα. Περισσότεροι του ενός διαχειριστές ευθύνονται αλληλέγγυα και σε ολόκληρο.

9. Ο διαχειριστής έχει υποχρέωση στο τέλος εκάστου διαχειριστικού έτους και το αργότερο εντός τριμήνου να λογοδοτήσει γραπτά στους λοιπούς Εταίρους.

10. Η Εταιρεία οφείλει να αποκαταστήσει κάθε ζημία που ο διαχειριστής της ανυπαίτια υπέστη, κατά την άσκηση της διοίκησης και τη διαχείριση της Εταιρείας.

11. Ο διαχειριστής μπορεί να ανακληθεί οποτεδήποτε με απόφαση των Εταίρων που λαμβάνεται με απλή πλειοψηφία των μεριδίων. Εάν ο διαχειριστής έχει διοριστεί απευθείας από το Καταστατικό και για ορισμένο χρόνο, η αντικατάστασή του ή ο διορισμός και άλλου ή άλλων

διαχειριστών επιτρέπεται μόνο για σπουδαίο λόγο. Σπουδαίος λόγος θεωρείται ιδίως η βαριά παράβαση ή η αδυναμία ή η ανεπάρκεια στο πλαίσιο εκτέλεσης των καθηκόντων του. Η ανάκληση για σπουδαίο λόγο απαιτεί πλειοψηφία τουλάχιστον των 4/5 του συνολικού αριθμού των μεριδίων.

#### **Άρθρο 54**

##### **Δικαιώματα - Διανομή εσόδων - Ευθύνη των Εταίρων - Διαφορές μεταξύ των Εταίρων - Σχέσεις με εντολές**

1. Κάθε Εταίρος έχει δικαίωμα να πληροφορείται αυτοπροσώπως για την πορεία των εταιρικών υποθέσεων, να εξετάζει τα βιβλία και τα έγγραφα σχετικά με τη διαχείριση. Αντίθετη συμφωνία είναι άκυρη.

2. Η ετήσια διανομή καθαρών εσόδων γίνεται μέσα σε τρεις (3) μήνες από το κλείσιμο της διαχειριστικής περιόδου, όπως ορίζεται στο Καταστατικό.

3. Οι Εταίροι μετέχουν στα κέρδη και τις ζημιές της Εταιρείας με βάση τα ποσοστά των μεριδίων τους. Το Καταστατικό δύναται να προβλέπει διαφορετική μέθοδο διανομής των κερδών, καθώς και την καταβολή εκτάκτων αμοιβών για τους Εταίρους, που θα επιδεικνύουν ιδιαίτερη δραστηριότητα, ζήλο, απόδοση και συνεργασία. Κατά τα ποσά αυτά μειώνονται ανάλογα τα έσοδα των λοιπών Εταίρων.

4. Ο Εταίρος που δεν είναι διαχειριστής, ευθύνεται έναντι των λοιπών Εταίρων και της Εταιρείας μόνο για την επιμέλεια που επιδεικνύει στις δικές του υποθέσεις, όπως αυτή οριοθετείται, ερμηνεύεται και εφαρμόζεται σύμφωνα με το άρθρο 746 του Αστικού Κώδικα.

5. Η Εταιρεία ευθύνεται έναντι τρίτων, κατά τις διατάξεις για την ευθύνη των δικηγόρων, για πράξεις ή παραλείψεις των Εταίρων ή συνεργατών δικηγόρων, εφόσον αυτές έγιναν κατά τη διαχείριση ή την αντιπροσώπευση της Εταιρείας. Ο υπαίτιος για την πράξη ή παράλειψη Εταίρος ευθύνεται σε ολόκληρο.

6. Η Εταιρεία έχει δικαίωμα αναγωγής κατά του υπαίτιου Εταίρου κατά το ποσό που η Εταιρεία θα ικανοποιήσει τον τρίτο. Στην περίπτωση που η Εταιρεία έχει ασφαλιστεί για την αστική ευθύνη έναντι τρίτων, δικαίωμα αναγωγής κατά του υπαίτιου εταίρου έχει η Εταιρεία μόνο για το ποσό που δεν καλύφθηκε από την ασφαλιστική Εταιρεία και την ασφαλιστική αποζημίωση.

7. Κάθε διαφορά που προκύπτει από την ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων του νόμου ή του Καταστατικού της Εταιρείας είτε μεταξύ των Εταίρων είτε μεταξύ αυτών και της Εταιρείας, επιλύεται από τη Διαιτησία του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου μετά από προσφυγή εκείνου ή εκείνων που έχουν έννομο συμφέρον, μέσα σε αποσβεστική προθεσμία τριών (3) μηνών από τη γέννηση της διαφοράς. Οι διαιτητές ορίζονται για τρία (3) χρόνια από το Διοικητικό Συμβούλιο του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου. Συνεχίζουν πάντως την άσκηση των καθηκόντων τους για όσες υποθέσεις έχουν αναλάβει κατά τη διάρκεια της θητείας τους.

#### **Άρθρο 55**

##### **Σχέσεις Εταιρείας προς τρίτους**

1. Οι έγγραφες εντολές των εντολέων-πελατών λογίζεται ότι παρέχονται προς την Εταιρεία ακόμα και αν αυτές απευθύνονται προς Εταίρο ή συνεργάτη της Εταιρείας.

2. Η Εταιρεία δεν επιτρέπεται να δέχεται εντολές υπεράσπισης ή εκπροσώπησης από φυσικά ή νομικά πρόσωπα με αντικρουόμενα, μεταξύ τους, συμφέροντα.

3. Οι αμοιβές για δικαστικές ή εξώδικες υπηρεσίες που παρέχονται από τους δικηγόρους της Εταιρείας και η μέθοδος υπολογισμού τους συμφωνούνται από το διαχειριστή της Εταιρείας ή από πρόσωπα που έχουν εξουσιοδοτηθεί από αυτόν.

#### **Άρθρο 56**

##### **Διάρκεια - Λύση και εκκαθάριση**

1. Η Εταιρεία μπορεί να έχει αόριστη διάρκεια ή η διάρκειά της να είναι ορισμένου χρόνου. Σε κάθε περίπτωση δεν επιτρέπεται η αρχική διάρκεια να ορισθεί βραχύτερη των πέντε (5) ετών. Το Καταστατικό μπορεί να προβλέπει τον τρόπο μεταβολής της διάρκειας της Εταιρείας από ορισμένη σε αόριστη και από αόριστη σε ορισμένη, καθώς και την παράταση ή τη σύντμηση της διάρκειας της Εταιρείας.

2. Εφόσον δεν παραταθεί η διάρκεια της Εταιρείας ή αποφασισθεί η πρόωρη λύση της, σύμφωνα με τις διατάξεις του Καταστατικού, η Εταιρεία λύεται και τίθεται υπό εκκαθάριση. Η λύση και εκκαθάριση διενεργείται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 779 έως και 783 του Αστικού Κώδικα, των διατάξεων του Καταστατικού και τη σχετική απόφαση των Εταίρων, με την οποία και ορίζεται ένας ή περισσότεροι εκκαθαριστές. Η Εταιρεία εξακολουθεί να έχει νομική προσωπικότητα μέχρι την περάτωση της εκκαθάρισης και για τις ανάγκες αυτής.

3. Εκκρεμείς υποθέσεις εντολέων-πελατών παραδίδονται στους εκκαθαριστές, οι οποίοι αποφασίζουν για την ανάθεση του περαιτέρω χειρισμού τους.

#### **ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'**

##### **ΑΜΟΙΒΕΣ ΚΑΙ ΘΕΣΜΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ**

#### **Άρθρο 57**

##### **Δικαίωμα σε αμοιβή - Ανάλογη προκαταβολή**

1. Ο δικηγόρος δικαιούται να λάβει αμοιβή από τον εντολέα του για κάθε εργασία του, δικαστική ή εξώδικη, καθώς και για κάθε δαπάνη δικαστηριακή ή άλλη που κατέβαλε για την εκτέλεση της εντολής που του ανατέθηκε.

2. Δικαιούται επίσης να εισπράξει από τον εντολέα του προκαταβολή έναντι της αμοιβής ή των δαπανών του, κατά την έναρξη ή την πρόοδο της εργασίας. Η εργασία του δικηγόρου προς τον εντολέα του ολοκληρώνεται μόνο με τη πραγματική είσπραξη της αμοιβής του.

#### **Άρθρο 58**

##### **Αμοιβή δικηγόρου**

1. Η αμοιβή του δικηγόρου ορίζεται ελεύθερα με έγγραφη συμφωνία με τον εντολέα του ή τον αντιπρόσωπό του.

2. Η συμφωνία αυτή περιλαμβάνει είτε όλη τη διεξαγωγή της δίκης είτε μέρος ή ειδικότερες πράξεις αυτής ή κάθε άλλης φύσης νομικές εργασίες, δικαστικές ή εξώδικες.

3. Σε περίπτωση που δεν υπάρχει έγγραφη συμφωνία, η αμοιβή του δικηγόρου καθορίζεται, σύμφωνα με τα ορι-

ζόμενα στα επόμενα άρθρα του Κώδικα, με βάση την αξία του αντικειμένου της δίκης και, σε περίπτωση που το αντικείμενο της δίκης δεν αποτιμάται σε χρήμα και δεν ορίζονται στις διατάξεις του Κώδικα, με βάση τις αμοιβές που αναφέρονται στο Παράρτημα Ι του Κώδικα, το οποίο αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα αυτού.

4. Με βάση τις αμοιβές που αναφέρονται στο Παράρτημα Ι του Κώδικα:

α) Διενεργείται από τα δικαστήρια η επιδίκαση δικαστικών εξόδων, καθώς και η εκκαθάριση πινάκων δικηγορικών αμοιβών, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 84 του Κώδικα, εφόσον δεν υπάρχει έγγραφη συμφωνία για την αμοιβή κατά τη παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου και η αμοιβή του δικηγόρου δεν υπολογίζεται επί της αξίας του αντικειμένου της δίκης κατά το άρθρο 63 του Κώδικα, οπότε στις περιπτώσεις αυτές ισχύουν όσα ορίζονται ειδικότερα στις σχετικές διατάξεις.

β) Προσδιορίζεται η αμοιβή του δικηγόρου κατά την παροχή νομικής βοήθειας σύμφωνα με το ν. 3226/2004 (Α' 24) ή κάθε άλλο σχετικό νόμο ή κατά τον διορισμό δικηγόρου σύμφωνα με το άρθρο 200 του Κ.Πολ.Δ. σε περίπτωση παροχής ευεργετήματος πενίας ή κατά τον διορισμό δικηγόρου για συνδικίες πτωχεύσεων κ.λπ. ή κατά τον αυτεπάγγελο διορισμό δικηγόρου σε ποινικές υποθέσεις.

γ) Υπολογίζονται οι εισφορές-κρατήσεις τις οποίες υποχρεούνται να προκαταβάλουν οι δικηγόροι στον οικείο Δικηγορικό Σύλλογο για την παράστασή τους ενώπιον των δικαστηρίων ή δικαστικών, συμβουλίων, κάθε είδους αρχών (ανακριτικών, εισαγγελικών, διοικητικών, κ.λπ.), σύμφωνα με όσα ορίζονται ειδικότερα στο άρθρο 61 παράγραφος 1 του Κώδικα.

5. Οι αμοιβές μπορούν να αυξηθούν και αυτεπάγγελα από το δικαστήριο, ανάλογα με την επιστημονική εργασία, την αξία και το είδος της υπόθεσης, του χρόνου που απαιτήθηκε, τις εκτός έδρας μεταβάσεις, τη σπουδαιότητα της διαφοράς, των ειδικότερων περιστάσεων και κάθε είδους δικαστικών ή εξωδίκων ενεργειών. Αντίθετα, σε περίπτωση που το αίτημα της αγωγής κριθεί ως υπέρογκο, αλλά δεν μπορούσε να έχει αξιολογηθεί από τον δικηγόρο ελλείψει πραγματικών στοιχείων, ο δικαστής ή το δικαστήριο και αυτεπάγγελα μπορεί να προσδιορίσει την νόμιμη αμοιβή με βάση το ποσό που έπρεπε να ζητηθεί με την αγωγή, είτε κατά την εκτίμησή του είτε λόγω περιορισμού του αιτήματος της αγωγής κατά συμμόρφωση του δικηγόρου προς έγγραφη εντολή του εντολέα του ή του αντιπροσώπου του.

#### **Άρθρο 59**

##### **Χρονοχρέωση - Αμοιβή ανάλογη με το χρόνο απασχόλησης**

1. Για κάθε δικαστική ή εξωδίκη ενέργεια ο δικηγόρος δύναται να συμφωνεί με τον εντολέα του και να λαμβάνει αμοιβή προσδιοριζόμενη ανάλογα με την ωριαία απασχόλησή του, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο Παράρτημα Ι του Κώδικα. Αντίστοιχα προσδιοριζόμενη ωριαία αμοιβή δικαιούται ο δικηγόρος να λαμβάνει και για κάθε συνάντηση ή τηλεφωνική επικοινωνία με τον εντολέα του ή με τρίτο πρόσωπο, καθώς και για κάθε άλλη ενέργεια που σχετίζεται με την εκτέλεση της εντολής που του ανατέθηκε.

2. Ο δικηγόρος είναι υποχρεωμένος να γνωστοποιεί με κάθε πρόσφορο τρόπο στον πελάτη του την ωριαία α-

μοιβή του.

3. Σε περίπτωση έλλειψης έγγραφης συμφωνίας, η αμοιβή του δικηγόρου, για δικαστικές ή εξωδίκες εργασίες, πράξεις ή απασχολήσεις, δύναται να προσδιορίζεται με βάση την ωριαία απασχόληση του δικηγόρου, όπως αυτή αναφέρεται στο Παράρτημα Ι του Κώδικα.

#### **Άρθρο 60** **Εργολαβικό δίκης**

1. Επιτρέπεται η κατάρτιση έγγραφης συμφωνίας, η οποία εξαρτά την αμοιβή ή το είδος αυτής από την έκβαση της δίκης ή του αποτελέσματος της εργασίας ή από οποιαδήποτε άλλη αίρεση, όπως επίσης και συμφωνία, με την οποία εκχωρείται η μεταβιβάζεται μέρος του αντικειμένου της δίκης ή της εργασίας, ως αμοιβή (εργολαβικό δίκης). Αυτή η συμφωνία δεν μπορεί να υπερβαίνει το 20% του αντικειμένου της δίκης. Σε περίπτωση που συμπράττουν πέραν του ενός δικηγόροι, το ως άνω ποσοστό δεν μπορεί να υπερβαίνει το 30%. Σε συμφωνία, που εξαρτά την αμοιβή από το αποτέλεσμα της δίκης, η αμοιβή εισπράττεται είτε από το ίδιο το προϊόν της δίκης, είτε από την υπόλοιπη περιουσία του εντολέα. Ο πληρεξούσιος δικηγόρος έχει προνόμιο μόνο στο προϊόν της δίκης. Δεν επιτρέπεται, με ποινή ακυρότητας, κάθε εκχώρηση του προϊόντος της δίκης ή οποιαδήποτε άλλη μεταβίβασή του εν ζωή ή με αιτία τον θάνατο ή με κατάσχεση, μέχρι το ποσό ή την αξία που δικαιούται ο δικηγόρος.

2. Η συμφωνία βάσει της οποίας εξαρτάται η αμοιβή του δικηγόρου από την έκβαση της δίκης και η οποία αναφέρεται σε υποθέσεις από ζημιές αυτοκινήτων, απαλλοτριώσεις ή σε μισθούς, ημερομίσθια, πρόσθετες αμοιβές για υπερωρίες, εργασία νυκτερινή ή σε Κυριακές ή εορτές, δώρα, αντίτιμο για άδεια ή επίδομα αδειας, αποζημίωση για καταγγελία της σύμβασης εργασίας και γενικά σε απαιτήσεις που ανάγονται σε εργασιακή σύμβαση υπαλλήλων, εργατών ή υπηρετών ή σε αποδοχές γενικά μονίμων δημοσίων υπαλλήλων ή υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. σε όποια δικαιοδοσία κι αν υπάγονται καταρτίζεται εγγράφως και γνωστοποιείται στο Δικηγορικό Σύλλογο, του οποίου είναι μέλος ο δικηγόρος, οποτεδήποτε και σε κάθε περίπτωση πριν από την άσκηση ή ικανοποίηση της οποιασδήποτε αξίωσης του δικηγόρου κατά του εντολέα. Η γνωστοποίηση γίνεται με προσκόμιση δύο πρωτοτύπων, συντάσσεται δε πράξη κάτω από το ένα πρωτότυπο, το οποίο παραλαμβάνει ο δικηγόρος. Το άλλο πρωτότυπο παραμένει στα αρχεία του Συλλόγου και καταχωρείται αμέσως σε ειδικό βιβλίο.

3. Η αναγγελία της εκχώρησης του τμήματος της απαίτησης για την κάλυψη της αμοιβής του δικηγόρου γίνεται με κοινοποίηση του σχετικού συμφωνητικού στον οφειλέτη, οποτεδήποτε πριν από την πληρωμή της απαίτησης. Όταν οφειλέτης είναι το Ελληνικό Δημόσιο, η αναγγελία γίνεται με υποβολή του εκχωρητικού εγγράφου στον οικείο Υπουργό και στην αρμόδια για την εκκαθάριση της δαπάνης Υπηρεσία Δημοσιονομικού Ελέγχου, χωρίς να τηρούνται οι διατυπώσεις του άρθρου 95 του ν. 2362/1995 (Α' 247), ως ισχύει. Για τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και ασφαλιστικούς οργανισμούς το πιο πάνω έγγραφο γνωστοποιείται στο νόμιμο εκπρόσωπό τους και στην αρμόδια για την πληρωμή της δαπάνης υπηρεσία του νομικού προσώπου. Σε κάθε περίπτωση, η γνωστοποίηση του εκχωρητικού εγγράφου γίνεται

και στην αρμόδια για τη φορολόγηση του δικηγόρου Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία. Η παρακράτηση και απόδοση της αμοιβής του δικηγόρου γίνεται από το αρμόδιο για πληρωμή της απαίτησης όργανο του Δημοσίου ή του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου.

4. Η παραπάνω συμφωνία, που εξαρτά την αμοιβή από την έκβαση της δίκης, ισχύει μόνο όταν ο δικηγόρος ανέλαβε την υποχρέωση να διεξάγει την δίκη μέχρι τελεσίδικιας, χωρίς να λάβει κάποια αμοιβή σε περίπτωση αποτυχίας, ο ίδιος ή ο συμπληρεξούσιος ή υποκατάστατός του. Τυχόν συμφωνία των μερών για την καταβολή εξόδων δεν ανατρέπει την ισχύ του εργολαβικού δίκης.

5. Σε περίπτωση αμφιβολίας, για το αν η υπόθεση έχει θετική έκβαση σύμφωνα με τα παραπάνω, αποφαίνεται, μετά από αίτηση του εντολέα ή του δικηγόρου, το Συμβούλιο του Συλλόγου στον οποίο ανήκει ο δικηγόρος.

### **Άρθρο 61**

#### **Προκαταβολή εισφορών - κρατήσεων**

1. Ο δικηγόρος για την άσκηση κάθε είδους ενδίκων βοηθημάτων ή ενδίκων μέσων και για την παράστασή του ενώπιον των δικαστηρίων και των δικαστικών συμβουλίων, ενώπιον δικαστών με την ιδιότητά τους ως ανακριτών ή εισηγητών ή εντεταλμένων δικαστών και γενικά για την παροχή υπηρεσιών, που σχετίζονται με την έναρξη και τη διεξαγωγή της δίκης, το στάδιο της απόπειρας συμβιβαστικής επίλυσης της διαφοράς ή της εξώδικαστικής διαμεσολάβησης ή δικαστικής μεσολάβησης ή της διαδικασίας εκούσιας δικαιοδοσίας, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται και οι διαδικασίες παροχής προσωρινής δικαστικής προστασίας ή έκδοσης δικαστικής διαταγής, υποχρεούται να προκαταβάλει στον οικείο Δικηγορικό Σύλλογο εισφορές που προορίζονται για: αα) την κάλυψη των λειτουργικών δαπανών των υπηρεσιών του Συλλόγου, ββ) την απόδοση ως πόρου, στον τομέα Επικουρικής Ασφάλισης Δικηγόρων (ΤΕΑΔ) του Ενιαίου Ταμείου Ανεξάρτητα Απασχολούμενων (ΕΤΑΑ), γγ) την απόδοση ως πόρου στον αντίστοιχο για κάθε Δικηγορικό Σύλλογο Τομέα Προνοίας - Υγείας του ΕΤΑΑ ή Ταμείο Αλληλοβοήθειας ή Λογαριασμούς Ενίσχυσης και Αλληλοβοήθειας Δικηγόρων (ΛΕΑΔ) και δδ) την απόδοση ως πόρου στον Ειδικό Διανεμητικό Λογαριασμό νέων δικηγόρων του άρθρου 33 του ν. 2915/2001 (Α' 109), όπου ισχύει.

2. Οι εισφορές αυτές θα είναι πάγια ποσά για κάθε δικαστική πράξη ή παράσταση δικηγόρου, που θα καθορίζονται, με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Οικονομικών, Δικαιοσύνης και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, μετά από γνώμη της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων της Ελλάδος. Το διάταγμα αυτό μπορεί να εκδίδεται και χωρίς τη γνώμη της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων της Ελλάδος, αν παρέλθει άπρακτη προθεσμία δύο (2) μηνών από τότε που θα ζητηθεί αυτή με έγγραφο του Υπουργού Δικαιοσύνης.

3. Από την υποχρέωση της προκαταβολής, που ορίζεται και υπολογίζεται σύμφωνα με την παράγραφο 1, απαλλάσσονται οι δικηγόροι, όταν εκπροσωπούν: α) διαδίκους που αναγνωρίζονται ότι δικαιούνται του ευεργετήματος πενίας, σύμφωνα με τα άρθρα 194 έως 204 του Κ.Πολ.Δ., ή δικαιούχους νομικής βοήθειας σύμφωνα με

το ν. 3226/2004 (Α' 24), β) διαδίκους που εμπίπτουν στις διατάξεις του άρθρου 82 παράγραφος 2 και της περίπτωσης θ' της παραγράφου 1 του άρθρου 95 του Κώδικα, γ) το Ελληνικό Δημόσιο σε στενή έννοια. Η συνδρομή των περιπτώσεων β' και γ' αποδεικνύεται με υπεύθυνη δήλωση του πληρεξούσιου δικηγόρου.

4. Ο δικηγόρος για την κατάθεση κάθε είδους ενδίκων βοηθημάτων ή ενδίκων μέσων, καθώς και για την παράστασή του ενώπιον των δικαστηρίων, δικαστών και για κάθε στάδιο της δίκης οφείλει, στο πλαίσιο της υποχρέωσης προκαταβολής της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, να καταθέτει το σχετικό γραμμάτιο καταβολής, αλλιώς η σχετική διαδικαστική πράξη είναι απαράδεκτη.

Σε περίπτωση αναβολής της συζήτησης ή ματαίωσης της δίκης, η προκαταβολή αναζητείται από τον δικηγόρο που προέβη σε αυτήν, άλλως η προκαταβολή ισχύει για τη νέα συζήτηση.

5. Δικηγόρος που παραβιάζει την υποχρέωση προκαταβολής της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού, υποχρεούται να καταβάλει το ποσό που οφείλει να προκαταβάλει και τιμωρείται με πρόστιμο ύψους χιλίων (1.000) έως είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ, σε περίπτωση δε υποτροπής και με την πειθαρχική ποινή της προσωρινής παύσης από το δικηγορικό λειτούργημα από δεκαπέντε (15) ημέρες μέχρι έξι (6) μήνες. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, ύστερα από πρόταση της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων της Ελλάδος, τα παραπάνω όρια του ύψους του προστίμου μπορούν να αναπροσαρμόζονται. Το ποσό προστίμου και κάθε ποσό που έπρεπε να έχει προκαταβληθεί καταβάλλονται στο ταμείο του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου, εισπράττοντάς τα κατά τις διατάξεις του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων.

6. Οι προϊστάμενοι των γραμματειών όλων των δικαστηρίων υποχρεούνται, επί ποινή πειθαρχικού ελέγχου, να αποστέλλουν στο τέλος κάθε μήνα στους οικείους Δικηγορικούς Συλλόγους ονομαστικές καταστάσεις των δικηγόρων που παρέστησαν, χωρίς να προσκομίσουν το προβλεπόμενο από τις διατάξεις του παρόντος γραμμάτιο προκαταβολής, μνημονεύοντας ταυτόχρονα τα στοιχεία του διαδίκου για τον οποίο παρέστησαν, τη δικονομική του θέση, την ημερομηνία δικασίμου, το δικαστήριο και το είδος της διαδικασίας.

### **Άρθρο 62**

#### **Διανεμητικοί λογαριασμοί**

1. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης μετά από σύμφωνη γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου, που σχηματίζεται με πλειοψηφία των 2/3 των μελών του και επικυρώνεται με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του Συλλόγου, συστήνονται ειδικοί διανεμητικοί λογαριασμοί. Στους Δικηγορικούς Συλλόγους Αθήνας και Θεσσαλονίκης, απαιτείται μόνο ο σχηματισμός ειδικής πλειοψηφίας των 3/5 του όλου αριθμού των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου.

2. Οι πόροι των λογαριασμών προέρχονται από την υποχρεωτική καταβολή εισφορών των δικηγόρων για τις δικαστικές και εξώδικες ενέργειές τους (ενδεικτικά για παραστάσεις στα δικαστήρια, συμβόλαια, απαλλοτριώσεις, συνδικίες κ.λπ.). Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης ρυθμίζονται τα ποσά των εισφορών ανά διαδικα-

στική πράξη ή ενέργεια, ο τρόπος συγκέντρωσης των καταβαλλόμενων ποσών από το Δικηγορικό Σύλλογο, τα κριτήρια συμμετοχής των δικηγόρων στους διανεμητικούς λογαριασμούς και η διανομή τους στα μέλη του Δικηγορικού Συλλόγου, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για τη λειτουργία του λογαριασμού.

3. Από την υποχρέωση καταβολής των πιο πάνω εισφορών προς το Δικηγορικό Σύλλογο, απαλλάσσονται οι δικηγόροι οι οποίοι εκπροσωπούν συμβαλλόμενους που εμπίπτουν στις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 82 και της περίπτωσης θ' της παραγράφου 1 του άρθρου 95 του Κώδικα.

4. Οι πιο πάνω αποφάσεις του Υπουργού Δικαιοσύνης δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

### **Άρθρο 63**

#### **Καθορισμός αμοιβής με βάση την αξία του αντικειμένου της δίκης**

1. Η αμοιβή, σε περίπτωση μη ύπαρξης έγγραφης συμφωνίας, καθορίζεται με βάση την αξία του αντικειμένου της δίκης ως εξής:

i. Η αμοιβή για τη σύνταξη κύριας αγωγής ορίζεται με βάση την αξία του αντικειμένου της αγωγής όπως παρακάτω:

α) 2% όταν η αξία του αντικειμένου της αγωγής ανέρχεται μέχρι το ποσό των 200.000 ευρώ.

β) 1,5% όταν η αξία του αντικειμένου της αγωγής ανέρχεται από το ποσό των 200.001 ευρώ μέχρι 750.000 ευρώ.

γ) 1% όταν η αξία του αντικειμένου της αγωγής ανέρχεται από το ποσό των 750.001 ευρώ μέχρι 1.500.000 ευρώ.

δ) 0,5% όταν η αξία του αντικειμένου της αγωγής ανέρχεται από το ποσό των 1.500.001 ευρώ μέχρι 3.000.000 ευρώ.

ε) 0,3% όταν η αξία του αντικειμένου της αγωγής ανέρχεται από το ποσό των 3.000.001 ευρώ μέχρι 6.000.000 ευρώ.

στ) 0,2% όταν η αξία του αντικειμένου της αγωγής ανέρχεται από το ποσό των 6.000.001 ευρώ μέχρι 12.000.000 ευρώ.

ζ) 0,5% όταν η αξία του αντικειμένου της αγωγής ανέρχεται από το ποσό των 12.000.001 ευρώ μέχρι 25.000.000 ευρώ.

η) 0,05% όταν η αξία του αντικειμένου της αγωγής ανέρχεται πέραν από το ποσό των 25.000.001 ευρώ.

Στις αγωγές από συναλλαγματικές, επιταγές, γραμμάτια σε διαταγή και λοιπούς πιστωτικούς τίτλους, που συζητούνται κατά την προβλεπόμενη στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας ειδική διαδικασία των πιστωτικών τίτλων, το πιο πάνω ποσοστό μειώνεται στο μισό.

ii. Εάν το αίτημα της αγωγής δεν συνίσταται σε ορισμένη χρηματική απαίτηση, όπως αναγνωριστικές, νομής, κυριότητας, δουλειών, διανομής, ακυρότητας, διάλυσης εταιρείας η αμοιβή καθορίζεται σύμφωνα με τα παραπάνω με βάση την πραγματική αξία του αντικειμένου της αγωγής.

iii. Εάν το αίτημα της αγωγής είναι η επιδίκαση περιοδικών παροχών ή προσόδων απροσδιόριστου χρόνου, η αμοιβή καθορίζεται σύμφωνα με όσα ορίζονται στην πα-

ράγραφο 1 του άρθρου αυτού, με βάση το δεκαπλάσιο της ετήσιας παροχής ή προσόδου.

2. Εάν το αντικείμενο της δίκης δεν αποτιμάται σε χρήμα η αμοιβή υπολογίζεται με βάση το Παράρτημα Ι του Κώδικα.

3. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης, μετά από γνώμη της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων της Ελλάδος, οι αμοιβές που αναφέρονται στο Παράρτημα Ι του Κώδικα, επανακαθορίζονται ανά τριετία. Το προεδρικό διάταγμα μπορεί να εκδίδεται και χωρίς την προβλεπόμενη στο προηγούμενο εδάφιο γνώμη, αν παρέλθει άπρακτη προθεσμία δύο μηνών από τότε που αυτή θα ζητηθεί με έγγραφο του Υπουργού Δικαιοσύνης.

4. Ο δικηγόρος διατηρεί το αποκλειστικό δικαίωμα να ζητήσει από τον εντολέα του μικρότερη αμοιβή από την οριζόμενη στη παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, η δε παραίτησή του αυτή θα μπορεί να προταθεί από τον εντολέα του εφόσον έχει συμφωνηθεί εγγράφως.

### **Άρθρο 64**

#### **Αμοιβή στη σώρευση αγωγών**

1. Εάν περισσότερες αγωγές ενωθούν στο ίδιο δικόγραφο, οφείλεται ιδιαίτερη αμοιβή για κάθε αγωγή που σωρεύεται με βάση την αξία του αντικειμένου της.

2. Η διάταξη της παραγράφου 1 εφαρμόζεται και στην περίπτωση κατά την οποία το δικόγραφο της αίτησης στρέφεται κατά περισσότερων ιδιοκτητών απαλλοτριούμενων ακινήτων.

### **Άρθρο 65**

#### **Αμοιβή για ανταγωγή, παρέμβαση, ανακοπή**

Με την αγωγή εξομοιώνεται η ανταγωγή και η κύρια παρέμβαση, είτε ασκούνται με χωριστό δικόγραφο είτε με τις προτάσεις, καθώς και οι ανακοπές πλην αυτών του άρθρου 66 του Κώδικα.

### **Άρθρο 66**

#### **Αμοιβή για ανακοίνωση δίκης και για ανακοπή**

Για τη σύνταξη ανακοίνωσης δίκης με προσεπίκληση σε παρέμβαση, ανακοπής κατά επιταγής, τριτανακοπής, ανακοπής κατά δήλωσης σε κατάσχεση, ανακοπής κατά συντηρητικού μέτρου, παρατηρήσεων ενώπιον του συμβολαιογράφου ως προς τη σύνταξη του πίνακα, ανακοπής κατά πίνακα κατάταξης, η αμοιβή ορίζεται στο μισό της αμοιβής όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 65 του Κώδικα.

### **Άρθρο 67**

#### **Αμοιβή για παρεμπιπτούσα αγωγή που αφορά σε τόκους κ.λπ.**

Για τη σύνταξη παρεμπιπτούσων αγωγών, που αφορούν σε ανατοκισμό τόκων, σε πρόσθετη αποζημίωση ή σε καρπούς και τόκους συμπληρωματικούς ή μεταγενεστερούς, η αμοιβή ορίζεται σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 63 του Κώδικα.

**Άρθρο 68**  
**Αμοιβή για τη σύνταξη προτάσεων**  
**κατά την πρώτη συζήτηση**

1. Για τη σύνταξη προτάσεων κατά την πρώτη συζήτηση της υπόθεσης, η αμοιβή του δικηγόρου του εναγόμενου είναι ίση με την αμοιβή της παραγράφου 1 του άρθρου 63 του Κώδικα και του δικηγόρου του ενάγοντος ορίζεται στο μισό της αμοιβής αυτής.

2. Για τη σύνταξη προτάσεων σε κάθε επόμενη συζήτηση της υπόθεσης ενώπιον των ιδίων δικαστηρίων, η αμοιβή των δικηγόρων όλων των διαδίκων είναι ίση με την αμοιβή του δικηγόρου του ενάγοντος που ορίζεται στη προηγούμενη παράγραφο.

3. Για τη σύνταξη προτάσεων σε παρεμπόμπουσες αγωγές, όταν αυτές συνεκδικάζονται με την κύρια αγωγή, ο δικηγόρος δεν έχει δικαίωμα αμοιβής.

**Άρθρο 69**  
**Αμοιβή για τη σύνταξη προτάσεων ενώπιον**  
**του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου**

1. Για τη σύνταξη προτάσεων στην πρώτη συζήτηση ενώπιον του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου, η αμοιβή των δικηγόρων όλων των διαδίκων είναι διπλάσια από την αμοιβή που ορίζεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 68 του Κώδικα. Για κάθε μία από τις επόμενες συζητήσεις η αμοιβή των δικηγόρων και των δύο διαδίκων είναι διπλάσια από την αμοιβή που ορίζεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 68 του Κώδικα.

2. Ως πρώτη συζήτηση ενώπιον του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου θεωρείται η πρώτη συζήτηση για κάθε μία έφεση που ασκήθηκε στην ίδια υπόθεση.

3. Για τη σύνταξη προτάσεων ενώπιον του εφετείου που δικάζει ως δικαστήριο πρώτου βαθμού, η αμοιβή καθορίζεται, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 68 του Κώδικα με βάση το αντικείμενο της διαφοράς.

**Άρθρο 70**  
**Αμοιβή για τη σύνταξη αίτησης ασφαλιστικών μέτρων**  
**νομής, για αγωγή λογοδοσίας και αίτηση διαιτησίας**

1. Για τη σύνταξη αίτησης ασφαλιστικών μέτρων η αμοιβή καθορίζεται, σύμφωνα με το άρθρο 63 του Κώδικα: (α) με βάση το δεκαπλάσιο της ετήσιας προσόδου, εφόσον πρόκειται για προσοδοφόρα κτήματα, (β) με βάση την αξία της νομής ή και οιονεί νομής, που αποτελεί το αντικείμενο της αίτησης εφόσον πρόκειται για μη προσοδοφόρα κτήματα ή για αξία δικαιωμάτων που δεν μπορεί να προσδιοριστεί.

2. Η αξία της νομής ορίζεται με βάση την αξία του κτήματος, όπως προσδιορίζεται στην αίτηση και επικουρικά με βάση την αντικειμενική του αξία. Εάν η οιονεί νομή δουλείας είναι αντικείμενο της αίτησης, η αξία της δουλείας ορίζεται με την υπερτίμηση, την οποία αυτή προσδίδει στο δεσπόζον κτήμα, εκτός εάν το ποσόν, κατά το οποίο μειώνεται η αξία του δουλεύοντος κτήματος, είναι μεγαλύτερο, οπότε ορίζεται κατά το μεγαλύτερο ποσό.

3. Για τη σύνταξη κυρίας ή παρεμπόμπουσας αγωγής λογοδοσίας, η αμοιβή προσδιορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 63 του Κώδικα με βάση το εικαζόμενο έλλειμμα.

4. Για τη σύνταξη πρόσκλησης για υποβολή της διαφο-

ράς σε διαιτησία ή αίτησης περί διαιτησίας, η αμοιβή προσδιορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 63 του Κώδικα με βάση το ποσό του αντικειμένου της διαφοράς.

5. Με τον ίδιο τρόπο προσδιορίζεται η αμοιβή για τη σύνταξη αίτησης ή προσφυγής για ερμηνεία συμβάσεων ή λύση διαφορών μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και των αναδόχων δημοσίων έργων ή παραχωρησιούχων.

6. Για τη σύνταξη υπομνημάτων ή προτάσεων, την παράσταση και γενικά για τη διεξαγωγή της διαδικασίας τις ενέργειες του δικηγόρου ενώπιον διαιτητικού οργάνου εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις που αφορούν τη διαδικασία ενώπιον των δικαστηρίων.

**Άρθρο 71**  
**Αμοιβή για συμβιβασμό κατά τη διάρκεια δίκης ή μέσω**  
**εξωδικαστικής ή δικαστικής επίλυσης της διαφοράς**  
**(εξωδικαστική διαμεσολάθηση-δικαστική μεσολάθηση)**

Η αμοιβή που συμφωνήθηκε γραπτά και η αμοιβή που ορίζεται από τις πιο πάνω διατάξεις σε περίπτωση έλλειψης γραπτής συμφωνίας οφείλεται και εάν η υπόθεση επιλυθεί συμβιβαστικά (δικαστικά ή εξωδικαστικά με οποιονδήποτε τρόπο). Η διάταξη αυτή δεν ισχύει σε περίπτωση που ο δικηγόρος απασχολείται με έμμισθη εντολή ή του καταβάλλεται πάγια περιοδική αμοιβή, εκτός εάν έχει συμφωνηθεί γραπτά το αντίθετο.

**Άρθρο 72**  
**Αμοιβή για σύνταξη επιταγής προς εκτέλεση**

1. Για τη σύνταξη επιταγής προς εκτέλεση τίτλων εκτελεστών η αμοιβή του δικηγόρου ορίζεται στο σύνολο της δικαστικής δαπάνης, όπως αυτή επιδικάστηκε από το δικαστήριο.

2. Από περισσότερους συνοφειλέτες ή συγκατόχους πράγματος που επιτάσσονται με χωριστή επιταγή ή με την ίδια, που κοινοποιείται στον καθέναν απ' αυτούς, οφείλεται μία αμοιβή.

**Άρθρο 73**  
**Αμοιβή για έλεγχο τίτλων**

1. Για τον έλεγχο τίτλων ιδιοκτησίας ακινήτου και στη σύνταξη της σχετικής έκθεσης του αγοραστή ή του πωλητή, καθώς και για έρευνα στα βιβλία μεταγραφών, υποθηκών ή κατασχέσεων, η αμοιβή του δικηγόρου καθορίζεται ελεύθερα με έγγραφη συμφωνία.

2. Σε περίπτωση που δεν υπάρχει έγγραφη συμφωνία, η αμοιβή ορίζεται ως εξής:

α) αν αφορά στον έλεγχο τίτλων ιδιοκτησίας και βαρών και στη σύνταξη της σχετικής έκθεσης για την υπογραφή συμβολαίου, ορίζεται στο μισό (1/2) αυτής που υπολογίζεται επί της αξίας του αντικειμένου της δικαιοπραξίας, κατά τα οριζόμενα στο επόμενο άρθρο του παρόντος και

β) αν αφορά στην έρευνα στα βιβλία μεταγραφών, υποθηκών ή κατασχέσεων, για τη διακρίβωση ακινήτων ιδιοκτησίας τρίτου και των βαρών αυτής, για κάθε άλλο λόγο, ορίζεται σε ωριαία βάση, ανάλογα με το χρόνο παροχής εργασίας, όπως καθορίζεται στο Παράρτημα Ι του Κώδικα.

#### **Άρθρο 74** **Αμοιβή στις δικαιοπραξίες**

1. Για τη σύνταξη ιδιωτικών εγγράφων ή σχεδίων δημοσίων εγγράφων για κάθε είδους δικαιοπραξίες (συμβόλαια) η αμοιβή του δικηγόρου καθορίζεται ελεύθερα με έγγραφη συμφωνία.

2. Σε περίπτωση που δεν υπάρχει έγγραφη συμφωνία η αμοιβή του δικηγόρου θα υπολογίζεται ποσοστιαίως και ανάλογα με την αξία του αντικειμένου της δικαιοπραξίας, όπως τα ποσοστά και οι αξίες αναφέρονται στο Παράρτημα II του Κώδικα, το οποίο αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του.

Τα ποσοστά και οι αξίες του Παραρτήματος II, με βάση τα οποία υπολογίζεται η αμοιβή του δικηγόρου σε περίπτωση που δεν υπάρχει έγγραφη συμφωνία, αναπροσαρμόζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης μετά από γνώμη της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων της Ελλάδος. Η πιο πάνω απόφαση μπορεί να εκδίδεται και χωρίς τη γνώμη της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων της Ελλάδος, αν παρέλθει άπρακτη προθεσμία δύο (2) μηνών από τότε που αυτή θα ζητηθεί με έγγραφο του Υπουργού Δικαιοσύνης.

3. Για δικαιοπραξία το αντικείμενο της οποίας δεν συνίσταται σε ορισμένη χρηματική ποσότητα, η αξία προσδιορίζεται βάσει της πραγματικής αξίας του αντικειμένου της. Για δικαιοπραξία με περισσότερα αντικείμενα λαμβάνεται υπόψη η αξία των περισσότερων αντικειμένων.

4. Στην περίπτωση παράστασης δικηγόρου σε συμβόλαιο γίνεται ειδική μνεία στο συμβόλαιο και επισυνάπτεται σε αυτό σχέδιο για τη σύμβαση, υπογεγραμμένο από αυτόν, με θεωρημένη την υπογραφή από τον οικείο Δικηγορικό Σύλλογο. Ο οικείος Δικηγορικός Σύλλογος εκδίδει τριπλότυπη απόδειξη για κάθε παράσταση δικηγόρου σε συμβόλαιο ενώπιον Συμβολαιογράφου, ένα από τα αντίτυπα της οποίας προσαρτάται από τον συμβολαιογράφο στο συμβόλαιο.

#### **Άρθρο 75** **Αμοιβή εργασιών με περισσότερους εντολείς**

1. Εάν οι αναφερόμενες στα προηγούμενα άρθρα πράξεις και εργασίες έγιναν κατόπιν εντολής περισσότερων του ενός εντολέων, σε περίπτωση μη ύπαρξης γραπτής συμφωνίας, η αμοιβή του δικηγόρου αυξάνεται κατά 5% για καθέναν των πέραν του ενός από αυτούς. Σε καμία περίπτωση η αμοιβή αυτή δεν μπορεί να υπερβεί το διπλάσιο.

2. Σε περίπτωση περισσότερων εντολέων καθένας απ' αυτούς είναι σε ολόκληρο υπόχρεος για την πληρωμή όλης της συμφωνημένης αμοιβής ή σε περίπτωση έλλειψης γραπτής συμφωνίας, της αμοιβής που προβλέπεται στις πιο πάνω διατάξεις.

#### **Άρθρο 76** **Αμοιβή δικηγόρων από κοινό εντολέα**

Για εργασίες που ανατίθενται σε περισσότερους δικηγόρους, κάθε ένας από αυτούς δικαιούται να λάβει από τον κοινό εντολέα ολόκληρη την αμοιβή κατά τις διατάξεις του Κώδικα.

#### **Άρθρο 77** **Αμοιβή σε περίπτωση ανάκλησης εντολής**

Σε περίπτωση που υπάρχει γραπτή συμφωνία για αμοιβή και ανακληθεί η εντολή προς τον δικηγόρο, εάν η ανάκληση είναι αδικαιολόγητη, ο εντολέας υποχρεούται σε άμεση εκτέλεση όλων των υποχρεώσεων του που απορρέουν από τη συμφωνία. Εάν η ανάκληση είναι δικαιολογημένη, ο εντολέας υποχρεούται στην καταβολή των δαπανών και της αμοιβής του δικηγόρου για τις μέχρι την ανάκληση εργασίες του, με βάση τις διατάξεις του Κώδικα.

#### **Άρθρο 78** **Αμοιβή σε περίπτωση μη εκτέλεσης εντολής**

Σε περίπτωση που υπάρχει συμφωνία για αμοιβή και ο δικηγόρος δεν εκτελέσει την εντολή που του ανατέθηκε, εάν η μη εκτέλεση είναι αδικαιολόγητη, δικαιούται μόνο την είσπραξη των δαπανών που πραγματοποίησε, όχι όμως και την αμοιβή που συμφωνήθηκε γραπτά ή την αμοιβή όπως ορίζεται από τις πιο πάνω διατάξεις. Εάν η μη εκτέλεση είναι δικαιολογημένη, δικαιούται να εισπράξει τις δαπάνες που πραγματοποίησε και την ανάλογη αμοιβή προς τις υπηρεσίες που έχει προσφέρει.

#### **Άρθρο 79** **Αμοιβή για εντολή που δεν περατώθηκε εξαιτίας ανωτέρας βίας**

Σε περίπτωση που υπάρχει συμφωνία για αμοιβή και δεν κατέστη εφικτή η περάτωση της ανατεθείσας εντολής στον δικηγόρο, λόγω θανάτου του ή για άλλον λόγο ανωτέρας βίας, δικαιούνται οι κληρονόμοι του στην πρώτη περίπτωση και ο ίδιος στη δεύτερη να εισπράξουν τις δαπάνες που έχουν πραγματοποιηθεί, καθώς και την ανάλογη αμοιβή για τις υπηρεσίες που έχουν προσφερθεί, με βάση τη γραπτή ή προφορική συμφωνία.

#### **Άρθρο 80** **Αμοιβή για σύνταξη εγγράφου από δικηγόρο**

Η υπογραφή εγγράφου από δικηγόρο παρέχει σε αυτόν το δικαίωμα είσπραξης πλήρους αμοιβής για τη σύνταξη του εγγράφου σύμφωνα με τον Κώδικα.

#### **Άρθρο 81** **Αμοιβή δικηγόρου για αυτοπρόσωπη υπεράσπιση προσωπικών του υποθέσεων**

Ο δικηγόρος για την υπεράσπιση των προσωπικών του υποθέσεων, που διεξάγονται από τον ίδιο, δικαιούται να ζητήσει από τον αντίδικό του, πλήρη αμοιβή.

#### **Άρθρο 82** **Παροχή υπηρεσιών δωρεάν ή με μειωμένη αμοιβή**

1. Δεν επιτρέπεται στον δικηγόρο να παρέχει τις υπηρεσίες του χωρίς οικονομικό αντάλλαγμα.

2. Κατ' εξαίρεση, επιτρέπεται η παροχή υπηρεσιών, χωρίς τον περιορισμό της παραγράφου 1, στο σύζυγο ή σε συγγενή εξ αίματος ή εξ αγχιστείας μέχρι του τρίτου βαθμού, καθώς και σε δικηγόρο, ασκούμενο δικηγόρο,

δικηγόρο σε αναστολή άσκησης των καθηκόντων του ή συνταξιούχο δικηγόρο, εφόσον πρόκειται για προσωπική τους υπόθεση. Τα πρόσωπα αυτά προκαταβάλλουν τα δικαστικά έξοδα.

3. Η παράβαση των πιο πάνω διατάξεων του παρόντος άρθρου τιμωρείται πειθαρχικά, εάν κριθεί ότι αντίκειται στην αξιοπρέπεια του δικηγόρου.

### **Άρθρο 83** **Δεσμευτικότητα εκκαθάρισης εξόδων** **και δικηγορικής αμοιβής**

Η εκκαθάριση από τα δικαστήρια των εξόδων και της δικηγορικής αμοιβής, υπέρ του διάδικου που νίκησε, δεν είναι υποχρεωτική για τον δικηγόρο έναντι του εντολέα του και δεν επηρεάζει τη μεταξύ τους γραπτή συμφωνία ή την αμοιβή που ορίζεται στις πιο πάνω διατάξεις σε περίπτωση έλλειψης αυτής.

### **Άρθρο 84** **Δικαστική εκκαθάριση εξόδων και δικηγορικής αμοιβής**

1. Τα δικαστήρια κατά την επιδίκαση δικαστικών εξόδων, καθώς και κατά την εκκαθάριση πινάκων δικηγορικών αμοιβών, που διενεργείται στην περίπτωση έλλειψης γραπτής συμφωνίας για την αμοιβή του δικηγόρου ή του αντιπροσώπου του, εφαρμόζουν τις διατάξεις για τις αμοιβές του Κώδικα, εκτός εάν ειδικές διατάξεις προβλέπουν διαφορετικά. Λαμβάνουν υπόψη τον πίνακα των εξόδων που πραγματοποιήθηκαν και των αμοιβών που πρέπει να καταβληθούν και παρατίθεται υποχρεωτικά από τους διαδίκους κάτω από τις προτάσεις τους. Ο δικηγόρος, σε γνώση του οποίου περιήλθε αυτή η παράβαση, υποβάλλει αίτηση στον οικείο Δικηγορικό Σύλλογο στον οποίο είναι εγγεγραμμένος. Η σχετική γνωμοδότηση του Διοικητικού Συμβουλίου του Δικηγορικού Συλλόγου διαβιβάζεται στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

2. Στις αποφάσεις που εκδίδονται κατά τη διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων για αιτήσεις κάθε φύσης, επιδικάζονται πάντοτε έξοδα και αμοιβή του δικηγόρου του διαδίκου που νίκησε. Στις αποφάσεις που εκδίδονται για αιτήσεις χορήγησης αναστολής ή αναβολής εκτέλεσης ή πλειστηριασμού με καθορισμό δόσεων, οι πρώτες δόσεις πρέπει υποχρεωτικά να ορίζονται για την εξόφληση των δικαστικών εξόδων, δικηγορικών αμοιβών και εξόδων εκτέλεσης.

### **Άρθρο 85** **Δικαίωμα επίσχεσης εγγράφων**

1. Ο δικηγόρος έχει το δικαίωμα επίσχεσης των εγγράφων του εντολέα του, που βρίσκονται στα χέρια του, μέχρι την πλήρη εξόφληση των δαπανών και της αμοιβής του.

2. Ο Πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου έχει το δικαίωμα να άρει με πράξη του την επίσχεση και να υποχρεώσει τον δικηγόρο να παραδώσει αμέσως τα έγγραφα που βρίσκονται στα χέρια του, ύστερα από αίτηση του εντολέα του και εφόσον συντρέχει σπουδαίος λόγος. Με την ίδια πράξη μπορεί να εξαρτήσει την άρση

της επίσχεσης από την καταβολή χρηματικής εγγύησης από αυτόν που υπέβαλε την αίτηση στο Ταμείο του Συλλόγου υπέρ του δικηγόρου.

3. Οι γραμματείς των δικαστηρίων υποχρεούνται να παραδίδουν τα σχετικά της δικογραφίας, καθώς και απόγραφο της απόφασης, μόνο στο δικηγόρο που παραστάθηκε κατά τη συζήτηση της υπόθεσης ή στους καθολικούς ή ειδικούς διαδόχους του.

4. Σε περίπτωση που ο δικηγόρος ή οι κληρονόμοι του αρνούνται να παραδώσουν τα παραπάνω έγγραφα, ο εντολέας ή οι καθολικοί ή ειδικοί διάδοχοί του μπορούν να προσφύγουν με αίτησή τους στον Πρόεδρο του Δικηγορικού Συλλόγου. Ο τελευταίος μπορεί με απόφασή του να υποχρεώσει τον δικηγόρο να τα παραδώσει, εφόσον έχουν ολοσχερώς εξοφληθεί τα έξοδα και δικαιώματα που ορίζονται στον Κώδικα. Σε περίπτωση που οι κληρονόμοι του δικηγόρου αρνούνται να παραδώσουν τα παραπάνω έγγραφα, ο Πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου εκδίδει σχετική διαπιστωτική πράξη περί της αρνήσεως.

### **Άρθρο 86** **Δικαστική προστασία αμοιβών δικηγόρων**

Οι διαφορές ανάμεσα στον δικηγόρο ή καθολικούς ή ειδικούς διαδόχους του και εντολέα του ή καθολικούς ή ειδικούς διαδόχους του, σχετικά με τις δαπάνες και την αμοιβή του δικηγόρου, καθώς και οι απαιτήσεις από πάγια περιοδική αμοιβή και αποζημίωση, υπάγονται στην ειδική διαδικασία των διαφορών από αμοιβές για την παροχή εργασίας και εκδικάζονται από το δικαστήριο της έδρας του δικηγόρου, ανεξάρτητα από το αντικείμενο και την ύπαρξη ή μη γραπτής συμφωνίας.

## **ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ΄** **ΟΙ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ**

### **ΤΜΗΜΑ Α΄** **ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ**

#### **Άρθρο 87** **Οι Δικηγορικοί Σύλλογοι**

Οι δικηγόροι που είναι διορισμένοι στην Περιφέρεια κάθε Πρωτοδικείου και ασκούν νόμιμα το λειτουργημά τους σε οποιοδήποτε Δικαστήριο αποτελούν το Δικηγορικό Σύλλογο, στον οποίο είναι υποχρεωτικά μέλη.

#### **Άρθρο 88** **Έδρα δικηγορικού Συλλόγου**

Κάθε Δικηγορικός Σύλλογος εδρεύει στην έδρα του οικείου Πρωτοδικείου και λαμβάνει από αυτήν την επωνυμία του.

#### **Άρθρο 89** **Διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια**

1. Οι Δικηγορικοί Σύλλογοι είναι νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, σωματειακής μορφής.  
2. Οι Δικηγορικοί Σύλλογοι δεν χρηματοδοτούνται από

τον Κρατικό Προϋπολογισμό. Έχουν δική τους περιουσία, οικονομική, διοικητική και διαχειριστική αυτονομία και αυτοτέλεια και διοικούνται από αιρετά Διοικητικά Συμβούλια.

3. Η διαχείριση και η αξιοποίηση της περιουσίας τους, η εποπτεία και ο έλεγχος των οικονομικών και διαχειριστικών πράξεων των Συλλόγων ανήκει αποκλειστικά στα Διοικητικά Συμβούλια και στις Γενικές Συνελεύσεις αυτών.

4. Οι Δικηγορικοί Σύλλογοι μπορούν να ιδρύουν νομικά πρόσωπα με εταιρική ή μη μορφή για τη διαχείριση και αξιοποίηση της περιουσίας τους.

#### **Άρθρο 90**

##### **Σκοποί και αρμοδιότητες Δικηγορικών Συλλόγων**

Στους Δικηγορικούς Συλλόγους ανήκει:

α) Η υπεράσπιση των αρχών και κανόνων του κράτους δικαίου σε μια δημοκρατική πολιτεία.

β) Η διασφάλιση της λειτουργίας μίας ανεξάρτητης δικαιοσύνης, η οποία απονέμεται πάντοτε στο όνομα του ελληνικού λαού.

γ) Η φροντίδα και μέριμνα για τη συνδρομή των προϋποθέσεων για την αξιοπρεπή άσκηση του δικηγορικού λειτουργήματος.

δ) Η μέριμνα για το σεβασμό και την τιμή που οφείλει να απολαμβάνει ο δικηγόρος από τη δικαστική και κάθε άλλη αρχή και εξουσία κατά την άσκηση του λειτουργήματός του.

ε) Η διατύπωση γνώμων και προτάσεων που αφορούν στη βελτίωση της νομοθεσίας, την ερμηνεία και την εφαρμογή της. Στο πλαίσιο αυτό οι Δικηγορικοί Σύλλογοι αναγνωρίζονται ως σύμβουλοι της πολιτείας και συμμετέχουν υποχρεωτικά στις σχετικές νομοπαρασκευαστικές επιτροπές.

στ) Η διατύπωση κρίσεων και προτάσεων για τη βελτίωση της λειτουργίας και της απονομής της δικαιοσύνης.

ζ) Η άσκηση παρεμβάσεων ενώπιον δικαστηρίων και κάθε αρχής (στις οποίες συμπεριλαμβάνονται και οι ανεξάρτητες αρχές) για κάθε ζήτημα εθνικού, κοινωνικού, πολιτισμικού, οικονομικού ενδιαφέροντος και περιεχομένου που ενδιαφέρει τα μέλη του συλλόγου ή το δικηγορικό σώμα γενικότερα, καθώς και για κάθε ζήτημα εθνικού, κοινωνικού, πολιτισμικού ή οικονομικού ενδιαφέροντος. Για την υλοποίηση και επίτευξη αυτού του σκοπού οι Δικηγορικοί Σύλλογοι μπορούν να υποβάλλουν αγωγή, κυρία ή πρόσθετη παρέμβαση, αναφορά, μήνυση, δήλωση παράστασης πολιτικής αγωγής, αίτηση ακύρωσης, ουσιαστική προσφυγή και γενικά οποιοδήποτε ένδικο βοήθημα και μέσο οποιασδήποτε φύσης κατηγορίας ενώπιον κάθε δικαστηρίου ποινικού, πολιτικού, διοικητικού ουσίας ή ακυρωτικού ή Ελεγκτικού οποιουδήποτε βαθμού δικαιοδοσίας στην Ελλάδα, στην Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς και σε οποιονδήποτε διεθνές δικαστήριο. Επίσης για τα πιο πάνω ζητήματα μπορούν να παρεμβαίνουν, με οποιονδήποτε πρόσφορο τρόπο, σε κάθε αρμόδια αρχή στην Ελλάδα, στην Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς και σε οποιανδήποτε άλλη υπηρεσία ή αρχή του διεθνούς δικαίου.

η) Η συνεργασία με άλλους επιστημονικούς και επαγ-

γελματικούς φορείς σε θέματα κοινού ή ευρύτερου ενδιαφέροντος.

#### **Άρθρο 91**

##### **Όργανα των Δικηγορικών Συλλόγων**

Όργανα των Δικηγορικών Συλλόγων είναι:

- α) η Γενική Συνέλευση των μελών,
- β) ο Πρόεδρος,
- γ) το Διοικητικό Συμβούλιο,
- δ) οι Επιτροπές Μητρώου και
- ε) τα Πειθαρχικά Συμβούλια.

#### **Άρθρο 92**

##### **Αρμοδιότητες Γενικής Συνέλευσης**

1. Στις αρμοδιότητες της Γενικής Συνέλευσης υπάγονται:

α) Η εκλογή των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και ο έλεγχος των πεπραγμένων του.

β) Η ψήφιση του ετήσιου προϋπολογισμού εσόδων και εξόδων, ο έλεγχος της διαχείρισης των οικονομικών και της περιουσίας του Συλλόγου, καθώς και η έγκριση του απολογισμού και της ετήσιας εισφοράς των δικηγόρων, όπως αυτή έχει καθορισθεί από το Διοικητικό Συμβούλιο.

γ) Η καθιέρωση ειδικών εισφορών και ο καθορισμός του σκοπού για τον οποίο θα διατεθούν. Για τη λήψη αυτής της απόφασης, απαιτείται απαρτία του ενός τρίτου τουλάχιστον του όλου αριθμού των μελών του Συλλόγου και απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων.

δ) Η κατάρτιση κανονισμού λειτουργίας της.

2. Ειδικά στους Δικηγορικούς Συλλόγους Αθηνών και Θεσσαλονίκης οι αρμοδιότητες των εδαφίων β' και γ' της πρώτης παραγράφου ανατίθενται στο Διοικητικό Συμβούλιο, εφόσον το τελευταίο αποφασίσει σχετικά με πλειοψηφία των 3/5 του όλου αριθμού των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου.

#### **Άρθρο 93**

##### **Αρμοδιότητες Προέδρου και εκπροσώπηση Δικηγορικού Συλλόγου**

1. Ο Πρόεδρος συγκαλεί και διευθύνει τις συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου και εκπροσωπεί το σύλλογο ενώπιον κάθε δικαστικής ή άλλης αρχής και κάθε τρίτου νομικού ή φυσικού προσώπου.

2. Σε περίπτωση κωλύματος του Προέδρου, αυτόν αναπληρώνει ο Αντιπρόεδρος. Σε περίπτωση κωλύματος του τελευταίου εφόσον δεν υπάρχει Β' Αντιπρόεδρος, τον αναπληρώνει το μέλος με τη μεγαλύτερη δικηγορική θητεία, εκτός εάν φέρει την ιδιότητα του Ταμιά, οπότε στην περίπτωση αυτή αναπληρώνεται από τον αμέσως επόμενο σε σειρά μέλος.

3. Ο Πρόεδρος ασκεί τα δικαιώματα και τα καθήκοντα που ορίζει ο παρών Κώδικας, επιμελείται της εκτέλεσης των αποφάσεων των οργάνων του Συλλόγου και διοικεί τις υπηρεσίες αυτού.

4. Ο Πρόεδρος του δικηγορικού συλλόγου επικυρώνει το γνήσιο της υπογραφής του δικηγόρου, μέλους του οικείου δικηγορικού συλλόγου, εφόσον αυτό προβλέπεται από οποιαδήποτε γενική ή ειδική διάταξη.

### **Άρθρο 94** **Σύγκληση Διοικητικού Συμβουλίου**

1. Ο Πρόεδρος συγκαλεί το Διοικητικό Συμβούλιο και καταρτίζει την ημερήσια διάταξη.
2. Μετά από αίτημα του 1/5 των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου ο Πρόεδρος οφείλει να το συγκαλέσει μέσα σε προθεσμία πέντε ημερών.
3. Το Διοικητικό Συμβούλιο βρίσκεται σε απαρτία όταν παρίστανται περισσότερα από τα μισά μέλη του, στα οποία περιλαμβάνεται και ο Πρόεδρος.

### **Άρθρο 95** **Αρμοδιότητες Διοικητικού Συμβουλίου**

1. Στο Διοικητικό Συμβούλιο του Δικηγορικού Συλλόγου ανήκει:
  - α) Η προαγωγή και προώθηση των σκοπών του Δικηγορικού Συλλόγου και γενικότερα του δικηγορικού σώματος.
  - β) Ο έλεγχος της δεοντολογικής άσκησης του δικηγορικού λειτουργήματος.
  - γ) Η διαπίστωση της ευδόκιμης άσκησης του λειτουργήματος για την προαγωγή των μελών του σε ανώτερα και ανώτατα δικαστήρια.
  - δ) Η διευθέτηση των διενέξεων μεταξύ των μελών του κατά την άσκηση του λειτουργήματος ή μεταξύ αυτών και των εντολέων τους.
  - ε) Η διαχείριση των οικονομικών και της περιουσίας του Συλλόγου και η σχετική ετήσια λογοδοσία.
  - στ) Η παροχή εξουσιοδότησης στον Πρόεδρο ή άλλα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου για τη διαπραγμάτευση, κατάρτιση και υπογραφή οποιωνδήποτε συμβάσεων.
  - ζ) Ο προσδιορισμός της ετήσιας εισφοράς, καθώς και κάθε άλλης εισφοράς των μελών του.
  - η) Η ίδρυση των διανεμητικών λογαριασμών του άρθρου 62 του Κώδικα και η άσκηση εποπτείας σε αυτούς.
  - θ) Η ανάθεση σε δικηγόρο για παροχή δωρεάν δικηγορικών υπηρεσιών για την προώθηση των σκοπών του Συλλόγου.
  - ι) Η απονομή του τίτλου του επιτίμου σε δικηγόρους που άσκησαν ευδόκιμα το λειτουργήμα τους.
  - ια) Η δημοσίευση κατά έτος πλην άλλων και στην επίσημη ιστοσελίδα του συλλόγου του προϋπολογισμού και απολογισμού αυτού, καθώς και πίνακα στατιστικών στοιχείων για τις πειθαρχικές υποθέσεις και την εξέλιξη αυτών, καθώς και τις επί αυτών αποφάσεις.
  - ιβ) Η ταυτοποίηση του δικηγόρου και η υποστήριξη της διαδικασίας ηλεκτρονικής κατάθεσης δικογράφων σε κάθε δικαστήριο.
  - ιγ) Η πρόσληψη προσωπικού για την κάλυψη των λειτουργικών αναγκών του Συλλόγου.
2. Οι αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου, στις οποίες περιλαμβάνονται και οι διαχειριστικές και οικονομικές, υπόκεινται στον έλεγχο νομιμότητας και σκοπιμότητας της Γενικής Συνέλευσης.
3. Το Διοικητικό Συμβούλιο στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, συγκροτεί από τα μέλη του συλλόγου επιτροπές ή ομάδες εργασίας για τη μελέτη θεμάτων που αφορούν στην προώθηση των σκοπών του.
4. Το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί να συγκροτεί τριμελείς επιτροπές από μέλη του με θητεία άνω των 15 ετών για την επίλυση διενέξεων μεταξύ των μελών του κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.
5. Το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί να προσλαμβάνει

μέλη του ή μη, με αμοιβή, ως υπαλλήλους του Συλλόγου, καθώς επίσης, και τον Διευθυντή των υπηρεσιών του. Ο διορισμός αυτός δεν συνιστά ασυμβίβαστο, κώλυμα ή λόγο αναστολής.

6. Για τις συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου τηρείται βιβλίο, όπου καταγράφονται περιληπτικά πρακτικά των συζητήσεων, αφού θεωρηθούν, εγκριθούν και υπογραφούν από τον Πρόεδρο και τον Γενικό Γραμματέα. Στο βιβλίο επίσης, καταχωρίζονται οι αποφάσεις και οι γνώμες της μειοψηφίας. Τα πρακτικά συνεδρίασης του Διοικητικού Συμβουλίου επιτρέπεται να τηρούνται και ηλεκτρονικά.

### **Άρθρο 96** **Κανονισμός οργάνωσης και λειτουργίας των Δικηγορικών Συλλόγων**

1. Το Διοικητικό Συμβούλιο κάθε συλλόγου καταρτίζει οργανισμό για την οργάνωση και λειτουργία των υπηρεσιών του, καθώς και κανονισμό για τη λειτουργία του Διοικητικού Συμβουλίου και άλλων συλλογικών οργάνων. Μεριμνά για τον εμπλουτισμό της βιβλιοθήκης του και τη λειτουργία τράπεζας νομικών πληροφοριών.
2. Το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί να αναθέτει σε μέλη του την ευθύνη λειτουργίας των υπηρεσιών του.
3. Τα Διοικητικά Συμβούλια κατά τον προσδιορισμό των ετήσιων εισφορών των δικηγόρων λαμβάνουν υπόψη την ανάγκη εμπλουτισμού των σχετικών βιβλιοθηκών με το σύνολο των νομικών περιοδικών, συγγραμμάτων και βιβλίων που εκδίδονται στην Ελλάδα, καθώς και των πιο βασικών νομικών περιοδικών ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος. Επίσης, λαμβάνουν υπόψη την ανάγκη αντιμετώπισης των δαπανών για την έκδοση και κυκλοφορία του νομικού περιοδικού κάθε Συλλόγου και ηλεκτρονικής αρχειοθέτησης νομοθεσίας και νομολογίας γενικού ή περιφερειακού ή ειδικού περιεχομένου. Για την έγκυρη λήψη απόφασης για το αμέσως προηγούμενο εδάφιο απαιτείται απλή πλειοψηφία των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου.
4. Οι δικηγόροι που συγγράφουν βιβλία ή εκδίδουν ανάτυπα ή συμμετέχουν στη συγγραφή ή έκδοση συλλογικών έργων οφείλουν να αποστέλλουν δωρεάν δύο τουλάχιστον αντίτυπα στους οικείους Δικηγορικούς Συλλόγους.

### **Άρθρο 97** **Αριθμός μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και θητεία**

1. Το Διοικητικό Συμβούλιο κάθε συλλόγου αποτελείται από τον Πρόεδρο και:
  - α) δύο (2) μέλη, όταν ο σύλλογος έχει λιγότερα από είκοσι πέντε (25) μέλη,
  - β) τέσσερα (4) μέλη, όταν έχει από είκοσι πέντε (25) μέχρι εκατό (100) μέλη,
  - γ) οκτώ (8) μέλη, όταν έχει από εκατόν ένα (101) μέχρι τριακόσια (300) μέλη,
  - δ) δέκα (10) μέλη, όταν έχει από τριακόσια ένα (301) μέχρι πεντακόσια (500),
  - ε) δεκατέσσερα (14) μέλη, όταν έχει πεντακόσια ένα (501) μέχρι χίλια (1000),
  - στ) δεκαοκτώ (18) μέλη, όταν έχει από χίλια ένα (1001) μέχρι τέσσερις χιλιάδες (4000) και
  - ζ) είκοσι τέσσερα (24) μέλη όταν έχει από τέσσερις χιλιάδες ένα (4001) και πάνω μέλη.
2. Όταν ο Σύλλογος εδρεύει σε πόλη που είναι και έ-

δρα εφετείου, τότε το Διοικητικό Συμβούλιό του αποτελείται από τον Πρόεδρό του και τουλάχιστον τέσσερα (4) μέλη.

3. Ο αριθμός των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου καθορίζεται σύμφωνα με τον αριθμό των μελών που έχουν εγγραφεί στο Σύλλογο μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου του έτους των αρχαιρεσιών.

4. Η θητεία του Προέδρου και των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου είναι τετραετής.

5. Ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου μπορεί να εκλεγεί για δύο συνεχόμενες θητείες και τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου για τρεις.

## **ΤΜΗΜΑ Β΄ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ**

### **Άρθρο 98 Σύγκληση Γενικής Συνέλευσης**

1. Η Γενική Συνέλευση των μελών του Δικηγορικού Συλλόγου συγκαλείται σε τακτική μεν συνεδρίαση όποτε προβλέπεται στον Κώδικα, σε έκτακτη δε: α) όταν το κρίνει αναγκαίο το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου ή β) όταν το ζητήσουν γραπτώς το 1/10 των μελών του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών ή το 1/5 των μελών των λοιπών Δικηγορικών Συλλόγων. Στην τελευταία περίπτωση με την ίδια γραπτή αίτηση πρέπει να ορίζονται απαραίτητα τα θέματα, για τα οποία ζητείται η σύγκληση της έκτακτης Γενικής Συνέλευσης, καθώς και εισηγητής και αναπληρωτής του. Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου είναι υποχρεωμένο σε προθεσμία εντός μηνός από την υποβολή της σχετικής αίτησης να συγκαλέσει τη συνέλευση για συζήτηση των θεμάτων που προτάθηκαν αυτών, που ενδεχομένως το ίδιο θα προτείνει.

2. Τα μέλη του Συλλόγου καλούνται να συμμετάσχουν στη Γενική Συνέλευση με γενική πρόσκληση, που δημοσιεύεται σε 2 τουλάχιστον τοπικές εφημερίδες, προκειμένου περί των Δικηγορικών Συλλόγων Αθηνών, Θεσσαλονίκης και Πειραιά, ενώ για τους λοιπούς Δικηγορικούς Συλλόγους η πρόσκληση τοιχοκολλάται στα γραφεία του Συλλόγου, καθώς και σε προβεβλημένες θέσεις των δικαστηρίων πέντε (5) ημέρες πριν από τη σύγκληση. Σε περίπτωση που δεν εκδίδονται τοπικές εφημερίδες η σύγκληση είναι έγκυρη, εφόσον η πρόσκληση γνωστοποιηθεί κατά τους.

Στην πρόσκληση, η οποία υπογράφεται από τον Πρόεδρο και τον Γραμματέα του Συλλόγου, πρέπει να αναγράφονται ο χρόνος, ο τόπος και τα θέματα της ημερησίας διάταξης, καθώς και αν πρόκειται για πρώτη ή επαναληπτική συνέλευση.

3. Τουλάχιστον 24 ώρες πριν από τη σύγκληση της συνέλευσης, ο Πρόεδρος του Συλλόγου καλεί το Διοικητικό Συμβούλιο σε συνεδρίαση, προκειμένου να συζητηθούν τα θέματα της ημερησίας διάταξης και να διαμορφωθεί η εισήγηση του συμβουλίου προς τη συνέλευση.

4. Τα θέματα της ημερησίας διάταξης της γενικής συνέλευσης ορίζονται:

α) Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου.

β) Με την αίτηση των μελών, αν αυτά ζητήσουν τη σύγκληση έκτακτης γενικής συνέλευσης

### **Άρθρο 99 Απαρτία Γενικής Συνέλευσης**

1. Οι δικηγόροι που προσέρχονται στο χώρο της συνέλευσης υπογράφουν σε ειδικούς καταλόγους, οι οποίοι τηρούνται από υπαλλήλους του Συλλόγου για τη διαπίστωση της απαρτίας. Σε κάθε δικηγόρο, που εγγράφεται στους καταλόγους, παραδίδεται ένα λευκό χαρτί με τη σφραγίδα του Συλλόγου, στο οποίο αναγράφεται ο αριθμός του μητρώου του.

2. Για την ύπαρξη απαρτίας απαιτείται η παρουσία, προκειμένου για το Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών 2.000 μελών, για το Δικηγορικό Σύλλογο Θεσσαλονίκης 1.400 και για καθέναν από τους λοιπούς Δικηγορικούς Συλλόγους το 1/4 των εγγεγραμμένων στο μητρώο μελών του. Η διαπίστωση της ύπαρξης ή μη απαρτίας γίνεται από τον Πρόεδρο, όταν συμπληρωθεί μισή ώρα από εκείνη που είχε οριστεί για την έναρξη της συνέλευσης.

3. Εάν δεν διαπιστωθεί η ύπαρξη απαρτίας, καλείται νέα επαναληπτική συνέλευση εντός οκτώ (8) ημερών, η σύγκληση της οποίας γίνεται όπως και στην πρώτη, αλλά με σύντμηση των προθεσμιών δημοσίευσης στο ήμισυ. Σε κάθε περίπτωση, στην πρόσκληση για τη νέα Γενική Συνέλευση πρέπει να αναγράφονται τα στοιχεία της πρώτης πρόσκλησης, με την προσθήκη ότι πρόκειται για επαναληπτική.

4. Για την ύπαρξη απαρτίας στην επαναληπτική συνέλευση αρκεί η παρουσία του ημίσεος των μελών που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου. Εάν διαπιστωθεί και πάλι η μη ύπαρξη της απαιτούμενης απαρτίας, δεν συγκαλείται τρίτη κατά σειρά συνέλευση, αλλά ματαιώνεται, οπότε για τα θέματα της ημερησίας διάταξης της συνέλευσης αποφασίζει το Διοικητικό Συμβούλιο.

5. Η έλλειψη απαρτίας διαπιστώνεται με ευθύνη του Προέδρου ή με την υποβολή σχετικής αιτήσεως από μέλος της συνέλευσης και ελέγχεται ανά πάσα στιγμή. Ένσταση έλλειψης απαρτίας μπορεί να προβληθεί, εφόσον υποβληθεί από το 1/10 τουλάχιστον των μελών, τα οποία κάθε φορά απαιτούνται για το σχηματισμό της απαρτίας, μόνο όταν πρόκειται να ληφθεί απόφαση.

6. Το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί με απόφασή του να καλέσει να παρασταθούν στη συνέλευση και άλλα πρόσωπα, τα οποία κάθονται σε διακριτή θέση στο χώρο διεξαγωγής της. Τα πρόσωπα αυτά έχουν δικαίωμα χαιρετισμού, εφόσον αυτό επιτρέψει ο Πρόεδρος της Συνέλευσης.

### **Άρθρο 100 Διεξαγωγή Γενικής Συνέλευσης**

1. Πρόεδρος της Γενικής Συνέλευσης είναι ο Πρόεδρος του συλλόγου, ο οποίος αναπληρώνεται από τους νομίμους αναπληρωτές του. Στους συλλόγους άνω των 1.000 μελών καθήκοντα Προέδρου ασκεί ο Αντιπρόεδρος, όπου δε υπάρχουν περισσότεροι του ενός αντιπρόεδροι ο πρώτος, σε περίπτωση δε κωλύματος ο β' Αντιπρόεδρος ελλείψει δε αυτού ο Γενικός Γραμματέας. Ο Πρόεδρος κηρύσσει την έναρξη και τη λήξη της Συνέλευσης, τηρεί την τάξη, δίνει το λόγο σε όσα μέλη επιθυμούν να ομιλήσουν, συνιστά στους ομιλητές να ανα-

φέρονται στα θέματα της ημερήσιας διάταξης και να διατηρούν το ήρεμο κλίμα της Συνέλευσης. Ο Πρόεδρος αναπληρώνεται από τους κατά νόμο αναπληρωτές του. Όταν αυτός που προεδρεύει της Συνέλευσης συμμετέχει ως εισηγητής για τα θέματα της ημερήσιας διάταξης αναπληρώνεται στην άσκηση των αρμοδιοτήτων του, όπως ανωτέρω ορίζεται. Ο Πρόεδρος της Συνέλευσης βοηθείται στο έργο του από άλλα μέλη του Συμβουλίου.

2. Ο κατάλογος των ομιλητών συντάσσεται με ευθύνη και επιμέλεια του Προέδρου της συνέλευσης. Το μέλος που επιθυμεί να συμμετάσχει στη συζήτηση αναγράφει το όνομά του σε χαρτί και το παραδίδει σε εντεταλμένο υπάλληλο του Συλλόγου, και ο τελευταίος στον Πρόεδρο της συνέλευσης, ο οποίος το τοποθετεί σε κληρωτίδα. Ο κατάλογος των ομιλητών της συνέλευσης καταρτίζεται κατά τη σειρά κλήρωσής τους. Θέματα, τα οποία δεν περιλαμβάνονται στην ημερήσια διάταξη, δεν επιτρέπεται να συζητηθούν στη συνέλευση.

3. Ο Πρόεδρος του Συλλόγου εισηγείται τα θέματα της ημερήσιας διάταξης, ενημερώνει τα μέλη και διατυπώνει προτάσεις.

4. Κάθε μέλος του Συλλόγου δικαιούται να ομιλεί για τα θέματα της ημερήσιας διάταξης. Ο Πρόεδρος της συνέλευσης ενημερώνει τον ομιλητή για το πέρας του χρόνου της ομιλίας του και τον καλεί να ολοκληρώσει τις σκέψεις του. Αν αυτός συνεχίζει, ο Πρόεδρος του αφαιρεί το λόγο.

5. Τα μέλη της συνέλευσης δεν μπορούν να λάβουν το λόγο, αν δεν ζητήσουν την άδεια από τον Πρόεδρο και είναι υποχρεωμένα να συμπεριφέρονται με τρόπο που συνάδει στην αξιοπρέπεια του δικηγορικού λειτουργήματος.

6. Αν στη διάρκεια της συνέλευσης μέλη επιδείξουν υδαιτέρως ανάρμοστη συμπεριφορά, είτε με φραστικές διατυπώσεις είτε με άλλες πράξεις ή ενέργειές τους, καλούνται από τον Πρόεδρο της συνέλευσης να δώσουν τις αναγκαίες εξηγήσεις και να ανακαλέσουν. Εάν αρνηθούν ανακαλούνται από τον Πρόεδρο στην τάξη.

7. Εάν κατά τη συζήτηση προκληθούν εντάσεις και επεισόδια, που παρεμποδίζουν την ήρεμη διεξαγωγή της συζήτησης και βλάπτουν το κύρος του Δικηγορικού Συλλόγου, ο Πρόεδρος δικαιούται να διακόψει τη συνέλευση για λίγη ώρα. Αν η κατάσταση παραμένει έκρυθμη και μετά τη διακοπή, ο Πρόεδρος διακόπτει τη συνέλευση για άλλη ημέρα εντός τριών ημερών από τη διακοπή.

Στην περίπτωση αυτή ανακοινώνεται ο χρόνος και ο τόπος συνέχισης των εργασιών της συνέλευσης, η σειρά δε των ομιλητών δεν αλλάζει.

8. Ζήτημα επί προσωπικού θεωρείται η υβριστική ή ονειδιστική γενικά εκδήλωση εναντίον μέλους της συνέλευσης, που προσβάλλει την προσωπικότητά του ή η απόδοση σε ομιλητή όλως διαφορετικής γνώμης από εκείνη που εξέφρασε. Όποιος επικαλείται προσωπικό ζήτημα σε βάρος του, ζητεί από τον Πρόεδρο την άδεια να ομιλήσει. Ο Πρόεδρος έχει την ευχέρεια να μην δώσει το λόγο, αν κρίνει ότι δεν υπάρχει προσωπικό ζήτημα.

Σε περίπτωση που το μέλος επιμένει, ο Πρόεδρος του δίνει το λόγο μόνο για να αναπτύξει σε ένα (1) λεπτό της ώρας σε τι συνίσταται το προσωπικό ζήτημα. Η ανάπτυξη του προσωπικού ζητήματος και η παροχή διευκρινίσεων ή εξηγήσεων από εκείνον που το προκάλεσε δεν μπορεί

να υπερβεί τα πέντε (5) λεπτά της ώρας.

Στη συνέχεια, ο Πρόεδρος αποφαινεται εάν συντρέχει ή όχι περίπτωση προσωπικού ζητήματος. Σε περίπτωση που κρίνει ότι υπάρχει, καλεί εκείνον που το προκάλεσε να ανακαλέσει ή να ανασκευάσει.

9. Αν πριν από τη λήξη του προκαθορισμένου χρόνου της Γενικής Συνέλευσης δεν έχει εξαντληθεί ο κατάλογος των ομιλητών, ο Πρόεδρος δικαιούται είτε να μειώσει το χρόνο ομιλίας είτε ανάλογα με τις συνθήκες να επιλέξει την κλήρωση μεταξύ όσων απομένουν να ομιλήσουν.

## Άρθρο 101

### Ψηφοφορία στη Γενική Συνέλευση

1. Όταν τελειώσει η συζήτηση στα θέματα της ημερήσιας διάταξης, ο Πρόεδρος θέτει σε ψηφοφορία, κατά σειρά τις προτάσεις που έχουν διατυπωθεί από τους ομιλητές. Στη διάρκεια της ψηφοφορίας δεν επιτρέπεται παρέμβαση, εκτός αν αφορά διαδικαστικό ζήτημα, το οποίο εξαντλείται σε χρόνο όχι μεγαλύτερο από πέντε (5) λεπτά.

Η ψηφοφορία είναι φανερή και διεξάγεται: i) με ανάταση του χεριού ή ii) με ονομαστική κλήση, αν:

α) το ζητήσουν τουλάχιστον το 1/3 των μελών της Γενικής Συνέλευσης ή

β) το κρίνει αναγκαίο ο Πρόεδρος και ειδικότερα στην περίπτωση που για οποιονδήποτε λόγο υπάρχει αδυναμία να διαπιστωθεί με ακρίβεια το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας.

2. Σε περίπτωση διαφωνίας ως προς το αποτέλεσμα, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται για μια ακόμη φορά. Αν υπάρξει και πάλι διαφωνία ή έντονη αμφισβήτηση του αποτελέσματος με αίτηση του 1/20 των παρισταμένων, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται με ονομαστική κλήση. Για θέματα εμπιστοσύνης προς τον Πρόεδρο του Συλλόγου, το Διοικητικό Συμβούλιο, τα μέλη αυτού, για έγκριση λογοδοσίας και αποχής, η Γενική Συνέλευση αποφασίζει με μυστική ψηφοφορία. Η μυστική ψηφοφορία διεξάγεται με ψηφοδέλτια και μάλιστα ένα ψηφοδέλτιο για κάθε θέμα.

3. Η ψηφοφορία μπορεί να γίνει και με ηλεκτρονικά μέσα, μετά από απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου.

## Άρθρο 102

### Αποφάσεις

1. Οι αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης του Συλλόγου λαμβάνονται με πλειοψηφία των παρόντων μελών. Σε περίπτωση ισοψηφίας η πρόταση θεωρείται ότι απορρίφθηκε.

Εάν για οποιονδήποτε λόγο δεν επαρκέσει ο χρόνος για τη λήψη απόφασης, η συζήτηση συνεχίζεται άλλη ημέρα, που ορίζεται από τον Πρόεδρο, μέσα σε τρεις (3) ημέρες από την επομένη εκείνης που διακόπηκε η συνέλευση.

Τα Πρακτικά της Γενικής Συνέλευσης τηρούνται χωρίς να απαιτείται η επικύρωσή τους.

2. Η παράβαση των πιο πάνω διατάξεων συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα.

## **ΤΜΗΜΑ Γ΄ ΑΡΧΑΙΡΕΣΙΕΣ**

### **Άρθρο 103 Εκλογικό δικαίωμα**

1. Εκλογικό δικαίωμα ασκούν οι δικηγόροι που έχουν εγγραφεί στο μητρώο του συλλόγου τους, μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου του έτους διεξαγωγής των εκλογών. Σε περίπτωση ματαίωσης ή ακύρωσης των εκλογών ή κένωσης ή μη κάλυψης για οποιονδήποτε λόγο της θέσης του Προέδρου, ασκούν το δικαίωμα όσοι έχουν εγγραφεί στο μητρώο του οικείου Συλλόγου τουλάχιστον 10 ημέρες πριν από την ημερομηνία διεξαγωγής των εκλογών.

2. Δικηγόροι που τελούν σε προσωρινή παύση κατά το χρόνο διεξαγωγής των αρχαιρεσιών δεν έχουν δικαίωμα εκλογής.

3. Το Διοικητικό Συμβούλιο του συλλόγου καταρτίζει, μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου του τελευταίου έτους της θητείας του, κατάλογο των δικηγόρων που έχουν δικαίωμα να εκλέγουν. Ο κατάλογος αυτός αναρτάται στον πίνακα ανακοινώσεων και στην ιστοσελίδα του Συλλόγου για δέκα ημέρες. Ο κατάλογος μπορεί να διορθωθεί με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου ύστερα από έγγραφη αίτηση ενός εκλογέα μέσα σε προθεσμία 5 ημερών από την τελευταία ημέρα ανάρτησης του καταλόγου. Ο κατάλογος ισχύει για κάθε επαναληπτική εκλογή που τυχόν διεξαχθεί μέσα στους επόμενους 18 μήνες από την έναρξη της θητείας του Διοικητικού Συμβουλίου.

4. Η άσκηση του εκλογικού δικαιώματος είναι υποχρεωτική και αποτελεί θεμελιώδες καθήκον του δικηγόρου.

### **Άρθρο 104 Εκλογιμότητα**

1. Δικαίωμα να εκλεγούν ως Πρόεδρος ή μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου έχουν όλα τα μέλη του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου:

α) που είναι ταμειακά εντάξει,  
β) των οποίων δεν έχει ανασταλεί ή διακοπεί η άσκηση του δικηγορικού λειτουργήματος.

2. Ειδικά για την εκλογή του Προέδρου απαιτείται να έχει συμπληρώσει αυτός δεκαετή τουλάχιστον δικηγορική θητεία.

3. Εάν σε Δικηγορικό Σύλλογο υπάρχει απροθυμία υποβολής υποψηφιοτήτων με αποτέλεσμα να ματαιωθούν οι αρχαιρεσίες για δύο συνεχείς φορές, η διοίκηση αυτού ασκείται από το Διοικητικό Συμβούλιο του Δικηγορικού Συλλόγου της έδρας του οικείου εφετείου.

### **Άρθρο 105 Περιορισμοί στην υποβολή υποψηφιότητας**

Δεν έχουν δικαίωμα να υποβάλουν υποψηφιότητα για να εκλεγούν ως Πρόεδροι ή μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου:

α) οι βουλευτές και ευρωβουλευτές,  
β) αυτοί που τελούν σε αναστολή του δικηγορικού λειτουργήματος,  
γ) όσοι έχουν τιμωρηθεί πειθαρχικά με προσωρινή παύση μέχρι ένα μήνα, πριν παρέλθει τριετία από την τε-

λεσιδικία της απόφασης. Αν η ποινή της παύσης είναι μεγαλύτερη τότε η απαγόρευση ισχύει για μια πενταετία από την τελεσιδικία της απόφασης.

### **Άρθρο 106 Έναρξη και λήξη θητείας Προέδρου και Διοικητικού Συμβουλίου**

Η θητεία του Προέδρου και του Διοικητικού Συμβουλίου αρχίζει την 1η Ιανουαρίου του επομένου από αυτό της διενέργειας των αρχαιρεσιών έτους, ανεξάρτητα από την υποβολή ή όχι ένστασης κατά του κύρους τους και λήγει την 31η Δεκεμβρίου του τέταρτου έτους.

### **Άρθρο 107 Ημερομηνία και τόπος διεξαγωγής εκλογών**

1. Οι εκλογές για την ανάδειξη του Προέδρου και των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου διεξάγονται την τελευταία Κυριακή ή και Δευτέρα, στην περίπτωση της επόμενης παραγράφου, του Νοεμβρίου του έτους των εκλογών στην έδρα του Δικηγορικού Συλλόγου, εκτός αν άλλως αποφασίσει το Διοικητικό Συμβούλιο αυτού.

2. Σε Δικηγορικούς Συλλόγους, που έχουν περισσότερα από δύο χιλιάδες μέλη, η ψηφοφορία παρατείνεται και την επόμενη εργάσιμη ημέρα. Στην περίπτωση αυτή με ευθύνη του Προέδρου του συλλόγου διασφαλίζεται η φύλαξη των ψηφοδόχων και του λοιπού εκλογικού υλικού.

### **Άρθρο 108 Χρόνος ψηφοφορίας**

1. Η ψηφοφορία διεξάγεται από τις 7 το πρωί μέχρι τις 7 το απόγευμα, εκτός αν βεβαιωθεί ότι ψήφισαν όλοι οι εγγεγραμμένοι στον κατάλογο των εκλογέων, οπότε η ψηφοφορία περατώνεται με την άσκηση του δικαιώματος και του τελευταίου εκλογέα.

2. Η εφορευτική επιτροπή μπορεί με απόφασή της να παρατείνει την ψηφοφορία και μετά τις 7 το απόγευμα για δύο ακόμη ώρες κατ' ανώτατο όριο, αν διαπιστώσει προσέλευση εκλογέων που επιθυμούν να ψηφίσουν.

### **Άρθρο 109 Υποβολή υποψηφιοτήτων Μεμονωμένοι υποψήφιοι και συνδυασμοί**

1. Για να ανακηρυχθεί δικηγόρος ως υποψήφιος πρόεδρος ή σύμβουλος πρέπει:

(α) να μην συντρέχει περίπτωση αποκλεισμού του με βάση το άρθρο 104 του Κώδικα,

(β) να υποβάλλει και να πρωτοκολλήσει σχετική αίτηση στον Πρόεδρο του Δικηγορικού Συλλόγου μέχρι την 31η Οκτωβρίου του τελευταίου έτους της θητείας του Διοικητικού Συμβουλίου.

2. Στους Δικηγορικούς Συλλόγους τα μέλη των οποίων, στις 30 Σεπτεμβρίου του έτους των εκλογών, υπερβαίνουν τα χίλια (1000), ο υποψήφιος πρόεδρος υποβάλλει υποψηφιότητα ως επικεφαλής συνδυασμού. Ο αριθμός των υποψηφίων συμβούλων κάθε συνδυασμού πρέπει να ανέρχεται τουλάχιστον στο ένα δεύτερο του αριθ-

μού των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και σε περίπτωση κλάσματος, αυτό αφαιρείται. Υποψήφιος σύμβουλος μπορεί να μετέχει μόνο σε ένα συνδυασμό. Η συμμετοχή γίνεται με έγγραφη δήλωση και υπογράφεται από τον υποψήφιο πρόεδρο και τους υποψήφιους συμβούλους αυτού κατ' αλφαβητική σειρά. Η δήλωση κατατίθεται στο Δικηγορικό Σύλλογο σύμφωνα με τη διάταξη της προηγούμενης παραγράφου. Επιτρέπεται η μεμονωμένη υποβολή υποψηφιοτήτων για τη θέση προέδρου και κατάρτιση συνδυασμού υποψηφίων Συμβούλων χωρίς υποψήφιο Πρόεδρο.

#### **Άρθρο 110**

##### **Ενιαίο ψηφοδέλτιο υποψηφίων**

1. Σε όσους Δικηγορικούς Συλλόγους την 30ή Σεπτεμβρίου του έτους των εκλογών τα μέλη τους δεν υπερβαίνουν τα χίλια (1000), καταρτίζεται ενιαίο ψηφοδέλτιο υποψηφίων συμβούλων. Το Διοικητικό Συμβούλιο αποφασίζει εάν θα καταρτισθεί ενιαίο ψηφοδέλτιο υποψηφίων προέδρων ή ψηφοδέλτιο χωριστό για κάθε υποψήφιο πρόεδρο.

2. Σε συλλόγους με μέλη πάνω από χίλια (1000) μπορεί να καταρτισθεί ενιαίο ψηφοδέλτιο, μετά από απόφαση της γενικής συνέλευσής τους, που διεξάγεται τουλάχιστον έξι (6) μήνες πριν την ημερομηνία των εκλογών και η οποία πρέπει να έχει απαρτία πλέον του 50% των μελών και η απόφαση λαμβάνεται με πλειοψηφία πλέον του 60% των παρόντων μελών.

3. Η απόφαση της παραγράφου 2 μπορεί να ληφθεί και με τη διαδικασία του δημοψηφίσματος, σύμφωνα με το άρθρο 138 του Κώδικα μέσα στην ίδια πιο πάνω προθεσμία.

#### **Άρθρο 111**

##### **Προϋποθέσεις έγκυρης δήλωσης υποψηφίων**

Η αίτηση των υποψηφίων, καθώς και η δήλωση της κατάρτισης του συνδυασμού είναι απαραίδεκτες, αν δεν συνοδεύονται με την απόδειξη καταβολής του τέλους διεξαγωγής αρχαιρεσιών. Το ποσό του τέλους ορίζεται πριν από κάθε εκλογή από το Διοικητικό Συμβούλιο για την κάλυψη των εξόδων των αρχαιρεσιών.

#### **Άρθρο 112**

##### **Ανακήρυξη υποψηφίων προέδρων και συμβούλων**

1. Ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του Δικηγορικού Συλλόγου την 1η Νοεμβρίου του έτους διεξαγωγής των εκλογών ανακηρύσσει, με έγγραφη ανακοίνωσή του που αναρτάται στους πίνακες ανακοινώσεων του συλλόγου και στην ιστοσελίδα του, τους υποψηφίους προέδρους και συμβούλους. Με την ίδια ανακοίνωση αιτιολογείται η τυχόν μη ανακήρυξη υποψηφίου ή συνδυασμού.

2. Σε περίπτωση κατά την οποία συνδυασμός δεν ανακηρυχθεί επειδή ένας ή περισσότεροι υποψήφιοι σύμβουλοι δεν συγκεντρώνουν τις νόμιμες προϋποθέσεις πρέπει να υποβληθεί νέα πλήρης δήλωση εντός προθεσμίας τριών (3) ημερών από την πιο πάνω απόφαση του Προέδρου. Στην περίπτωση αυτή ο Πρόεδρος του Συλλόγου είναι υποχρεωμένος εντός τριών (3) ημερών από την κατάθεση της νέας δήλωσης να εκδώσει σχετική νεώτερη απόφαση για την ανακήρυξη ή μη του συνδυασμού.

#### **Άρθρο 113**

##### **Κατάλογος υποψηφίων και δημοσιεύσεις**

Ο Σύλλογος με δαπάνες και μέριμνά του εκτυπώνει:

α) Στην περίπτωση του άρθρου 109 του Κώδικα ψηφοδέλτια των υποψηφίων Προέδρων και συνδυασμών με αλφαβητική σειρά των ονομάτων των υποψηφίων συμβούλων.

β) Στην περίπτωση του άρθρου 110 ψηφοδέλτια υποψηφίων Προέδρων και συμβούλων με αλφαβητική σειρά των ονομάτων τους.

Με βάση τα ψηφοδέλτια αυτά ο Σύλλογος καταρτίζει καταλόγους οι οποίοι αναρτώνται στους πίνακες ανακοινώσεων του συλλόγου στην ιστοσελίδα του και στο κατάστημα του Πρωτοδικείου οκτώ (8) τουλάχιστον ημέρες πριν από τη διεξαγωγή των αρχαιρεσιών.

#### **Άρθρο 114**

##### **Εφορευτική Επιτροπή των εκλογών. Ψηφοφορία**

1. Ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου, εφόσον δεν είναι ο ίδιος υποψήφιος πρόεδρος, αλλιώς το Διοικητικό Συμβούλιο διορίζει ως ψηφοδέκτες για κάθε ψηφοδόχο δύο από τα μέλη του Συλλόγου που έχουν δικαίωμα ψήφου με ισάριθμα αναπληρωματικά, τα οποία πρέπει να παρίστανται σε όλη τη διάρκεια της εκλογής. Απαγορεύεται η παραμονή στην αίθουσα της ψηφοφορίας και κατά τη διενέργειά της, άλλου προσώπου πλην του προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου των συμβούλων, των ψηφολεκτών ή των αναπληρωτών τους και κάθε υποψηφίου ή αντιπροσώπου του ή αντιπροσώπου του συνδυασμού. Οι συνδυασμοί δικαιούνται να διορίσουν δύο αντιπροσώπους με τους αναπληρωτές τους και όπου δεν ισχύει το σύστημα των συνδυασμών, οι υποψήφιοι δικαιούνται να διορίσουν έναν αντιπρόσωπο με έναν αναπληρωτή. Οι αντιπρόσωποι και οι αναπληρωτές τους διορίζονται μεταξύ των μελών του Συλλόγου που έχουν δικαίωμα ψήφου. Ο διορισμός του αντιπροσώπου γίνεται με έγγραφη δήλωση του επικεφαλής του συνδυασμού ή του υποψηφίου συμβούλου, που υποβάλλεται στον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου δύο ημέρες πριν από την εκλογή.

2. Δεν επιτρέπεται δραστηριότητα προεκλογικού χαρακτήρα κατά την ημέρα της εκλογής ούτε η άσκηση κάθε μορφής πίεσης που εκδηλώνεται καθ' οιονδήποτε τρόπο κατά την ώρα της ψηφοφορίας σε βάρος των ψηφοφόρων υπέρ οποιουδήποτε υποψηφίου. Η παράβαση της διάταξης αυτής συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα.

3. Η εκλογή διενεργείται ενώπιον Εφορευτικής Επιτροπής, η οποία αποτελείται από τον Πρόεδρο του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου ή το νόμιμο αναπληρωτή του, εφόσον δεν είναι υποψήφιος, και από τους ψηφοδέκτες, ή, σε περίπτωση κωλύματος από τους νόμιμους αναπληρωτές τους, και αποφασίζει κατά πλειοψηφία για κάθε ζήτημα που ανακύπτει κατά την ψηφοφορία. Σε περίπτωση που ο Πρόεδρος του συλλόγου είναι υποψήφιος, Πρόεδρος της Εφορευτικής Επιτροπής ορίζεται με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου μέλος του συλλόγου με δεκαπενταετή τουλάχιστον υπηρεσία. Η Εφορευτική Επιτροπή τηρεί το πρωτόκολλο ψηφοφορίας στο οποίο αναγράφονται τα ονοματεπώνυμα των ψηφοφόρων και ο αριθμός του μητρώου τους και μετά το τέλος της ψηφοφορίας συντάσσει το πρακτικό διαλογής των ψήφων, εξάγει τα αποτελέσματα της εκλογής και ανακηρύσσει τους επιτυχόντες. Εάν κατά τη διαλογή απουσιάζουν ο-

ρισμένοι ψηφολέκτες ή οι αναπληρωτές τους, ο Πρόεδρος του συλλόγου μπορεί με απόφασή του να διορίσει και κατά την ίδια ημέρα της εκλογής δικηγόρους οι οποίοι έχουν δικαίωμα ψήφου ως μέλη της Εφορευτικής Επιτροπής σε αντικατάσταση των απόντων δικηγόρων.

4. Σε Δικηγορικούς Συλλόγους, στους οποίους υπάρχουν περισσότεροι από χίλιοι εγγεγραμμένοι στο μητρώο δικηγόροι η εκλογή μπορεί να ενεργείται σε τμήματα ύστερα από απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου σύμφωνα με όσα ορίζονται στην προηγούμενη παράγραφο. Ο Πρόεδρος του Συλλόγου μαζί με τους προέδρους των εφορευτικών επιτροπών αποτελούν την Κεντρική Εφορευτική Επιτροπή, η οποία εκδίδει τα τελικά αποτελέσματα και ανακηρύσσει τους επιτυχόντες.

#### **Άρθρο 115** **Η διενέργεια της ψηφοφορίας** **και οι σταυροί προτίμησης**

1. Την ημέρα της ψηφοφορίας ο εκλογέας προσέρχεται στο εκλογικό τμήμα και μετά τη διαπίστωση των στοιχείων της ταυτότητάς του, παραλαμβάνει από την εφορευτική επιτροπή δύο φακέλους σφραγισμένους με τη σφραγίδα του Συλλόγου και σειρά ψηφοδελτίων των υποψηφίων Προέδρων και συμβούλων και αποσύρεται σε ιδιαίτερο χώρο, ώστε να εξασφαλίζεται το απόρρητο της ψηφοφορίας. Ο εκλογέας ψηφίζει τους υποψήφιους προέδρους και συμβούλους της προτίμησής του με σταυρό που σημειώνει δίπλα στο ονοματεπώνυμό τους. Εάν υπάρχει ξεχωριστό ψηφοδέλτιο για κάθε υποψήφιο πρόεδρο, δεν απαιτείται σταυροδότηση. Ο εκλογέας δικαιούται να σταυροδοτήσει υποψήφιους συμβούλους της προτίμησής του μέχρι τον προβλεπόμενο αριθμό των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου.

2. Σε περίπτωση που οι εκλογές διενεργούνται σύμφωνα με το άρθρο 110 του Κώδικα, ο εκλογέας δικαιούται να σταυροδοτήσει υποψήφιους συμβούλους της προτίμησής του μέχρι το ήμισυ του προβλεπόμενου αριθμού των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου. Ο περιορισμός αυτός δεν ισχύει στους Δικηγορικούς Συλλόγους που τα μέλη τους δεν υπερβαίνουν τα χίλια.

3. Τα ψηφοδέλτια τοποθετούνται στους φακέλους που ρίπτονται ιδιόχειρα στις ψηφοδόχους από το μέλος που ψηφίζει.

4. Στο σύστημα εκλογής με συνδυασμούς, ψηφοδέλτια που δεν φέρουν σταυρό προτίμησης για τους υποψήφιους συμβούλους είναι έγκυρα και υπολογίζονται υπέρ του συνδυασμού.

#### **Άρθρο 116** **Άκυρα ψηφοδέλτια**

Άκυρα είναι τα ψηφοδέλτια που δεν πληρούν τους όρους του άρθρου 113 παράγραφος 3 του Κώδικα, καθώς και τα ψηφοδέλτια που έχουν ενδείξεις, οι οποίες παραβιάζουν εμφανώς τη μυστικότητα της ψηφοφορίας.

#### **Άρθρο 117** **Εκλογή Προέδρου και μελών Διοικητικού Συμβουλίου**

1. Για την εκλογή του Προέδρου απαιτείται να λάβει αυτός το 50% συν ένα των έγκυρων ψηφοδελτίων. Άλλως, την επόμενη Κυριακή ή και Δευτέρα στην περίπτωση

του άρθρου 107 παράγραφος 2 του Κώδικα, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται και συμμετέχουν οι δύο πρώτοι υποψήφιοι πρόεδροι που συγκέντρωσαν το μεγαλύτερο αριθμό ψήφων, οπότε εκλέγεται ως πρόεδρος ο υποψήφιος που έλαβε τις περισσότερες ψήφους. Οι σύμβουλοι εκλέγονται από την ψηφοφορία της πρώτης Κυριακής ή και Δευτέρας στην περίπτωση του άρθρου 107 παράγραφος 2 του Κώδικα, και κατά τη σειρά των ψήφων που έλαβαν μέχρι τη συμπλήρωση του προβλεπόμενου αριθμού μελών του Διοικητικού Συμβουλίου.

2. Στην περίπτωση του άρθρου 109 και 110 του Κώδικα, Πρόεδρος εκλέγεται εκείνος που μεταξύ των υποψηφίων προέδρων έλαβε το 50% συν ένα των εγκύρων ψηφοδελτίων. Διαφορετικά η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή ή και Δευτέρα στην περίπτωση του άρθρου 107 παράγραφος 2. Σε αυτήν συμμετέχουν οι δύο πρώτοι υποψήφιοι πρόεδροι που συγκέντρωσαν το μεγαλύτερο αριθμό ψήφων, οπότε εκλέγεται ως πρόεδρος ο υποψήφιος που θα λάβει τις περισσότερες ψήφους.

3. Ο μη εκλεγείς στην επαναληπτική εκλογή υποψήφιος Πρόεδρος καταλαμβάνει τη θέση συμβούλου.

#### **Άρθρο 118** **Σύστημα αναλογικής και συνδυασμοί**

1. Στους Δικηγορικούς Συλλόγους, στους οποίους οι αρχαιρεσίες διεξάγονται με το σύστημα των συνδυασμών, η εκλογή των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου γίνεται με το σύστημα της απλής αναλογικής. Οι θέσεις των συμβούλων κατανέμονται μεταξύ των συνδυασμών ανάλογα με την εκλογική τους δύναμη. Το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων διαιρείται με τον αριθμό των θέσεων του Διοικητικού Συμβουλίου. Το πηλίκο αυτής της διαιρέσης, και σε περίπτωση κλάσματος ο πλησιέστερος προς το κλάσμα μεγαλύτερος ακέραιος αριθμός, αποτελεί το εκλογικό μέτρο. Αν το κλάσμα ισούται με το μισό της μονάδας, ως εκλογικό μέτρο θεωρείται ο μεγαλύτερος ακέραιος αριθμός. Κάθε συνδυασμός καταλαμβάνει τόσες θέσεις στο Διοικητικό Συμβούλιο, όσες φορές χωρεί το εκλογικό μέτρο στον αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβε. Συνδυασμός, που περιλαμβάνει υποψηφίους λιγότερους από τις θέσεις που του ανήκουν, καταλαμβάνει τόσες μόνο θέσεις όσοι είναι και οι υποψήφιοί του. Οι θέσεις που μένουν αδιάθετες από την πρώτη κατανομή σύμφωνα με τα παραπάνω, κατανέμονται στη συνέχεια στους συνδυασμούς εκείνους που έχουν τα μεγαλύτερα κατά σειρά υπόλοιπα ψήφων και οι οποίοι έχουν εκλέξει σύμβουλο από την πρώτη κατανομή. Σύμβουλοι από κάθε συνδυασμό εκλέγονται αυτοί που έλαβαν τις περισσότερες κατά σειρά ψήφους στο ψηφοδέλτιο αυτού, σύμφωνα με τον αριθμό των θέσεων που κατέλαβε ο συνδυασμός. Σε περίπτωση ίσου αριθμού ψήφων γίνεται κλήρωση.

2. Ο επικεφαλής του συνδυασμού εκλέγεται σύμβουλος, εάν ο ίδιος, ως υποψήφιος πρόεδρος, έχει λάβει ποσοστό ψήφων άνω του 6% των έγκυρων ψηφοδελτίων.

#### **Άρθρο 119** **Κλήρωση σε περίπτωση ισοψηφίας**

Σε περίπτωση ισοψηφίας μεταξύ των υποψηφίων προέδρων ή υποψηφίων συμβούλων γίνεται κλήρωση από την Εφορευτική Επιτροπή.

### **Άρθρο 120** **Το αποτέλεσμα της εκλογής**

Το αποτέλεσμα της εκλογής κοινοποιείται από τον πρόεδρο της εφορευτικής επιτροπής προς τον πρόεδρο και τους συμβούλους που εκλέχθηκαν και γνωστοποιείται στον Υπουργό Δικαιοσύνης, ο οποίος δημοσιεύει τα ονόματα που εκλέχθηκαν σε Εφημερίδα της Κυβερνήσεως αφού παρέλθει η προθεσμία για την άσκηση ενστάσεων κατά του κύρους των εκλογών ή όταν απορριφθούν τυχόν ενστάσεις που έχουν υποβληθεί.

### **Άρθρο 121** **Ενστάσεις κατά του κύρους των εκλογών**

1. Κάθε μέλος του Συλλόγου έχει το δικαίωμα να υποβάλει ένσταση κατά του κύρους των εκλογών, εφόσον έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του προς το Σύλλογο μέχρι την ημέρα της υποβολής της ένστασής του.

2. Η ένσταση ασκείται εντός δέκα ημερών από τη διενέργεια των εκλογών ενώπιον του Τριμελούς Διοικητικού Εφετείου, στην περιοχή του οποίου υπάγεται ο Δικηγορικός Σύλλογος. Η ένσταση ασκείται με κατάθεση δικογράφου στη γραμματεία του αρμόδιου εφετείου και εκδικάζεται την ημέρα που ορίζει ο πρόεδρος με πράξη του. Μεταξύ κατάθεσης της ένστασης και συζήτησής της πρέπει να μεσολαβούν δεκαπέντε (15) ημέρες. Αντίγραφο της ένστασης με την πράξη ορισμού δικασίμου και κλήση προς συζήτηση επιδίδεται με φροντίδα του ενισταμένου στον Πρόεδρο του Συλλόγου τουλάχιστον δεκαπέντε (15) ημέρες πριν από τη δικάσιμο.

3. Στη συζήτηση της ένστασης παρίσταται ο ενιστάμενος και εκ μέρους του Συλλόγου, ο πρόεδρος ή αντιπρόεδρος ή μέλος του διοικητικού συμβουλίου, εξουσιοδοτούμενο εγγράφως από τον Πρόεδρο. Υπομνήματα κατατίθενται δύο (2) τουλάχιστον εργάσιμες ημέρες πριν από τη συζήτηση, χωρίς να είναι υποχρεωτικά.

4. Το διοικητικό Εφετείο εκδικάζει την ένσταση λαμβάνοντας υπόψη τα προσκομιζόμενα στοιχεία χωρίς να απαιτείται η έκδοση προδικαστικής απόφασης. Μάρτυρες μπορεί να εξετασθούν κατά τη συζήτηση της ένστασης.

5. Η υποβολή ένστασης κατά το κύρος των αρχαιρεσιών δεν αναστέλλουν το αποτέλεσμα αυτών.

### **Άρθρο 122** **Μη αποδοχή της εκλογής από τον πρόεδρο ή θάνατος ή παραίτησή του**

Μέσα σε οκτώ (8) ημέρες από την κοινοποίηση που προβλέπεται στο άρθρο 120 του Κώδικα, πρόεδρος, που δεν αποδέχεται την εκλογή του, πρέπει να το δηλώσει εγγράφως στον πρόεδρο του οικείου Συλλόγου ή τον αναπληρωτή του. Στην περίπτωση αυτή, όσο και στην περίπτωση που κενωθεί η θέση του προέδρου τα τρία (3) πρώτα έτη της θητείας του, διενεργούνται εκλογές με ανάλογη εφαρμογή των παραπάνω διατάξεων. Σε περίπτωση που κενωθεί η θέση του προέδρου κατά το τελευταίο έτος της θητείας του τη θέση του αναλαμβάνει ο αντιπρόεδρος ή εάν δεν υπάρχει αντιπρόεδρος, ο αρχαιότερος ως προς τη δικηγορική υπηρεσία σύμβουλος και τη θέση αυτού καταλαμβάνει ο πρώτος αναπληρωματικός σύμβουλος.

### **Άρθρο 123** **Μη αποδοχή της εκλογής του από σύμβουλο, θάνατός του ή παραίτησή του**

Αν σύμβουλος δεν αποδέχεται την εκλογή του, ή σε περίπτωση που κενωθεί θέση συμβούλου από οποιαδήποτε αιτία, αυτήν καταλαμβάνει ο πρώτος αναπληρωματικός σύμβουλος, όπως έχουν καταταγεί σύμφωνα με τα άρθρα 117 και 118 του Κώδικα.

### **Άρθρο 124** **Μη διενέργεια εκλογών ή ακύρωσής τους**

1. Αν δεν διεξαχθούν οι εκλογές για οποιονδήποτε λόγο ή ακυρωθούν ή κενωθεί η θέση του προέδρου, ο κατάλογος των εκλογών του άρθρου 103 του Κώδικα συντάσσεται εντός δεκαπέντε (15) ημερών από τη ματαίωση των εκλογών ή την ακύρωσή τους ή την κένωση της θέσης του προέδρου. Η προθεσμία για την υποβολή υποψηφιοτήτων ορίζεται εικοσαήμερη από την επέλευση των γεγονότων αυτών, οι δε αρχαιρεσίες ενεργούνται την πρώτη Κυριακή ή και Δευτέρα στην περίπτωση του άρθρου 107 παράγραφος 2 μετά την παρέλευση δέκα πέντε ημερών από την ανακήρυξη των υποψηφίων. Οι διατάξεις των άρθρων 103 έως 127 του Κώδικα εφαρμόζονται ανάλογα.

2. Η θητεία του Προέδρου και των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου που εκλέγονται σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, ανεξάρτητα από το χρόνο διενέργειας των εκλογών, δεν παρατείνεται αλλά λήγει την ίδια ημέρα που θα έληγε η θητεία του Προέδρου και του συμβουλίου, ως εάν είχαν εκλεγεί στις πρώτες αρχαιρεσίες του τετάρτου έτους που θα έληγε η θητεία.

### **Άρθρο 125** **Αποβολή της ιδιότητας του προέδρου ή του συμβούλου Έκπτωση από το αξίωμα**

1. Αποβάλλει την ιδιότητα του προέδρου αυτοδίκαια εκείνος που:

α) για οποιονδήποτε λόγο αποβάλει την ιδιότητα του δικηγόρου, ή

β) τιμωρήθηκε τελεσίδικα με πειθαρχική ποινή της προσωρινής παύσης.

2. Στις περιπτώσεις της αυτοδίκαιης απώλειας της ιδιότητας του προέδρου ή του συμβούλου γνωστοποιείται, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση από το Διοικητικό Συμβούλιο του συλλόγου, στον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και ενεργούνται όσα ορίζονται στο άρθρο 122 του Κώδικα.

3. Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου δύναται να κηρυχθεί έκπτωση από το αξίωμα του προέδρου ή του συμβούλου εκείνος που:

α) αποδέχθηκε θέση ή αξίωμα που συνεπάγεται, σύμφωνα με το άρθρο 31 του Κώδικα, ολική αναστολή του λειτουργήματος του δικηγόρου και

β) αδικαιολόγητα απουσιάζει από οκτώ (8) συνεχείς ή δεκαέξι (16) μη συνεχείς συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου.

4. Αν με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του οι-

κειού Δικηγορικού Συλλόγου ο πρόεδρος ή ο σύμβουλος που αποδέχθηκε θέση ή αξίωμα που συνεπάγεται ολική αναστολή του λειτουργήματος, κριθεί ότι θα πρέπει να διατηρήσει τη θέση ή το αξίωμα, τότε αυτός τελεί σε αναστολή της άσκησης του αξιώματος, ως προέδρου ή συμβούλου.

#### **Άρθρο 126**

##### **Παραίτηση από το αξίωμα**

Ο πρόεδρος ή ο σύμβουλος δικαιούνται να παραιτηθούν από το αξίωμα. Η παραίτηση υποβάλλεται εγγράφως στο Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου. Η απόφαση της αποδοχής της παραίτησης διαβιβάζεται στον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

#### **Άρθρο 127**

##### **Η άμισθη παροχή υπηρεσιών του Διοικητικού Συμβουλίου και η συγκρότησή του σε σώμα Καθορισμός Αρμοδιοτήτων**

1. Οι υπηρεσίες του προέδρου και των συμβούλων είναι άμισθες.
2. Ο πρόεδρος που εκλέχθηκε, ή αν αυτός κωλύεται ή αμελεί, ο αρχαιότερος στη δικηγορική υπηρεσία σύμβουλος καλεί εντός οκτώ (8) ημερών από την ανάληψη των καθηκόντων του το συμβούλιο για να εκλέξει αντιπρόεδρο, γενικό γραμματέα και ταμία.
3. Αν υπάρξει απαρτία, το συμβούλιο εκλέγει με μυστική ψηφοφορία και με απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου: α) τον αντιπρόεδρο, β) τον γενικό γραμματέα και γ) τον ταμία. Σε περίπτωση μη επίτευξης της παραπάνω απόλυτης πλειοψηφίας η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται εντός τριημέρου και το Διοικητικό Συμβούλιο αποφασίζει με πλειοψηφία των παρόντων μελών. Αν το συμβούλιο αποτελείται από δεκαπέντε μέλη με τον Πρόεδρο ή και περισσότερα, εκλέγονται δύο αντιπρόεδροι, ενώ αν αποτελείται από ολιγότερα μέλη εκλέγεται ένας αντιπρόεδρος.
4. Ο αντιπρόεδρος, ο γενικός γραμματέας και ο ταμίας εκλέγονται για ολόκληρη την τετραετία.

#### **ΤΜΗΜΑ Δ΄**

##### **ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΜΗΤΡΩΟΥ**

#### **Άρθρο 128**

##### **Σύσταση και οργάνωση επιτροπών**

1. Σε κάθε Δικηγορικό Σύλλογο συνιστώνται από μία πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια Επιτροπή Μητρώου. Στους Δικηγορικούς Συλλόγους Αθηνών και Θεσσαλονίκης μπορούν να συσταθούν περισσότερες Επιτροπές Μητρώου σε κάθε βαθμό. Τα μέλη των επιτροπών ορίζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο των Δικηγορικών Συλλόγων ανά διετία και το αργότερο μέχρι τη 15η Φεβρουαρίου, με διετή θητεία, η οποία αρχίζει την 1η Μαρτίου και λήγει την τελευταία ημέρα του Φεβρουαρίου του δεύτερου έτους.
2. Οι Επιτροπές Μητρώου αποτελούνται από πέντε (5) τακτικά και πέντε (5) αναπληρωματικά μέλη δικηγόρους,

που δεν είναι μέλη των Διοικητικών Συμβουλίων με δεκαετή τουλάχιστον θητεία και δεκαπενταετή, αν πρόκειται για τις Επιτροπές Μητρώου δευτέρου βαθμού και στις οποίες προεδρεύει ο αρχαιότερος κατά το διορισμό δικηγόρος. Όσοι Δικηγορικοί Σύλλογοι έχουν αριθμό μελών μικρότερο των τριακοσίων (300) οι πρωτοβάθμιες και δευτεροβάθμιες επιτροπές μητρώου είναι τριμελείς και οι δικηγόροι των πρωτοβάθμιων επιτροπών πρέπει να έχουν πενταετή τουλάχιστον θητεία και των δευτεροβάθμιων τουλάχιστον δεκαετή θητεία.

3. Χρέη γραμματέα ασκεί ο νεώτερος δικηγόρος.

#### **Άρθρο 129**

##### **Έργο Επιτροπών Μητρώου**

1. Οι Επιτροπές έχουν ως έργο τον έλεγχο των μητρώων και των δηλώσεων που υποβάλλονται ετησίως. Αποφαίνονται για τη μη υποβολή, ή το αναληθές περιεχόμενο αυτών και ή το εκπρόθεσμο και διαγράφουν από το μητρώο όσους δικηγόρους δεν υπέβαλαν ή υπέβαλαν ανεπιληπτικές ή εκπρόθεσμες δηλώσεις.
2. Οι Επιτροπές βρίσκονται σε απαρτία και συνεδριάζουν, εφόσον παρίστανται πέντε τουλάχιστον μέλη και οι αποφάσεις λαμβάνονται με πλειοψηφία των παρόντων.
3. Στις Επιτροπές διαβιβάζονται όλοι οι φάκελοι των εγγεγραμμένων στο μητρώο του συλλόγου μαζί με τις υποβληθείσες δηλώσεις μέχρι τη 10η Μαρτίου κάθε έτους και σε περίπτωση που η δήλωση κριθεί ειλικρινής, ενημερώνεται ο ατομικός φάκελος και σημειώνεται η χρονολογία λήψης της απόφασης και οι υπογραφές του προέδρου και του γραμματέα. Για την περίπτωση διαγραφής δικηγόρου λόγω εκπρόθεσμης υποβολής δήλωσης, η Επιτροπή οφείλει να καλέσει αυτόν πέντε (5) τουλάχιστον ημέρες πριν από τη συνεδρίαση με κλήση που υπογράφεται από τον Πρόεδρο. Η απόφαση για τη διαγραφή συντάσσεται εγγράφως, υπογράφεται από τον πρόεδρο και τον γραμματέα, πρέπει να είναι πλήρως αιτιολογημένη και να καταγράφεται η γνώμη της τυχόν μειοψηφίας. Η απόφαση διαγραφής καταχωρίζεται σε ιδιαίτερο βιβλίο που τηρείται στο Σύλλογο και κοινοποιείται στον ενδιαφερόμενο με επιμέλεια του Συλλόγου, τα δε σχετικά αποδεικτικά τηρούνται στον φάκελο.
4. Κατά της απόφασης της πρωτοβάθμιας Επιτροπής επιτρέπεται η άσκηση έφεσης εντός μηνός από την κοινοποίηση της απόφασης με κατάθεση στη Γραμματεία του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου. Η έφεση καταχωρίζεται σε ιδιαίτερο βιβλίο και διαβιβάζεται με το σχετικό φάκελο στη δευτεροβάθμια Επιτροπή, η απόφαση της οποίας συντάσσεται εγγράφως και πρέπει να είναι πλήρως αιτιολογημένη. Η δευτεροβάθμια Επιτροπή με κλήση που υπογράφεται από τον Πρόεδρο υποχρεούται να καλέσει τον εκκαλούντα και επιδίδεται στον εκκαλούντα πέντε ημέρες πριν από τη συνεδρίασή της.
5. Οι Επιτροπές μητρώου, πρώτου και δεύτερου βαθμού, δύναται για κάθε υπόθεση να διορίζουν από τα μέλη τους εισηγητές, ασκεί δε όλες τις κατά τα άρθρα εξουσίες του Πειθαρχικού Συμβουλίου. Οι ψηφοφορίες, αν ζητηθεί από κάποιο μέλος, διεξάγονται μυστικά και η απόφαση πρέπει να εκδίδεται εντός ευλόγου χρόνου.
6. Η διαδικασία ενώπιον των Επιτροπών διεξάγεται α-

τελώς και οι σχετικές δαπάνες βαρύνουν τον οικείο Δικηγορικό Σύλλογο. Οι δε αποφάσεις και οι κλήσεις κοινοποιούνται με βάση τις αντίστοιχες διατάξεις της Ποινικής Δικονομίας. Αιτήσεις εξαίρεσης μελών των Επιτροπών υποβάλλονται στο Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου. Επίσης το Διοικητικό Συμβούλιο δικαιούται να αντικαθιστά το μέλος των Επιτροπών που απουσιάζει αδικαιολόγητα για τρεις (3) συνεχείς συνεδριάσεις και μπορεί να διατάξει και την πειθαρχική του δίωξη.

7. Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος άρθρου κάθε δημόσια, δημοτική ή κοινοτική αρχή, καθώς και κάθε νομικό πρόσωπο υποχρεούνται να παρέχουν στους Δικηγορικούς Συλλόγους οποιαδήποτε πληροφορία ή βεβαίωση σχετική με την υπηρεσιακή κατάσταση των δικηγόρων ή ασκουμένων που υπηρετούν σε αυτούς.

## **ΤΜΗΜΑ Ε΄ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΙΤΗΣΙΑ**

### **Άρθρο 130 Διαμεσολάβηση**

1. Οι Δικηγορικοί Σύλλογοι της χώρας υποστηρίζουν ενεργά και διαρκώς το θεσμό της διαμεσολάβησης. Προς το σκοπό αυτό, προβαίνουν σε κάθε ενδεδειγμένη και σκόπιμη ενέργεια για την προβολή και διάδοση του θεσμού της διαμεσολάβησης ως εναλλακτικής μορφής επίλυσης διαφορών, τόσο προς τους δικηγόρους, όσο και προς το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο.

2. Οι Δικηγορικοί Σύλλογοι οργανώνουν και λειτουργούν ειδικά πιστοποιημένα κέντρα εκπαίδευσης διαμεσολαβητών. Εκτός από τα ως άνω κέντρα οι Δικηγορικοί Σύλλογοι μπορούν να ιδρύουν υπηρεσίες ή κέντρα διαμεσολάβησης στα οποία εκτός των άλλων είναι δυνατή η διενέργεια διαμεσολαβήσεων, καθώς και η διεξαγωγή παντός τύπου εκδηλώσεων προβολής και προώθησης της διαμεσολάβησης.

### **Άρθρο 131 Μόνιμη διαιτησία στους δικηγορικούς συλλόγους**

1. Στους Δικηγορικούς Συλλόγους της χώρας μπορούν, μετά τη γνωμοδότηση του Διοικητικού Συμβουλίου κάθε συλλόγου, να οργανώνονται μόνιμες διαιτησίες. Ομοίως, μόνιμη διαιτησία μπορεί να οργανωθεί σε επίπεδο εφετείου, μετά τη γνωμοδότηση των διοικητικών συμβουλίων των οικείων δικηγορικών συλλόγων.

2. Με προεδρικά διατάγματα, τα οποία εκδίδονται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης, καθορίζονται οι λεπτομέρειες οργάνωσης της διαιτησίας σε κάθε δικηγορικό σύλλογο.

3. Με τα προεδρικά διατάγματα της προηγούμενης παραγράφου μπορεί να προβλέπεται και παρέκκλιση από τις ισχύουσες διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, με τις ακόλουθες προσαρμογές, όπως:

α) Στις περιπτώσεις των άρθρων 878, 880 παρ. 2 και 884 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αποφαινεται, αντί του ειρηνοδικείου, ο πρόεδρος ή το Διοικητικό Συμβούλιο του οικείου δικηγορικού συλλόγου ή επιτροπή αποτελούμενη από συμβούλους αυτού.

β) Η υποχρέωση επιλογής των διαιτητών και του επιδιαιτητή από κατάλογο διαιτητών που συντάσσεται κατά ορισμένα χρονικά διαστήματα από τον οικείο δικηγορικό

σύλλογο και περιλαμβάνει μόνο δικηγόρους μέλη του ίδιου συλλόγου.

γ) Η διαιτητική διαδικασία, τηρουμένων των διατάξεων του άρθρου 886 παρ. 2 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, καθώς και ο τρόπος προσδιορισμού της δαπάνης της διαιτησίας και της αμοιβής των διαιτητών.

δ) Το εφαρμοστέο από τον επιδιαιτητή και τους διαιτητές ουσιαστικό δίκαιο.

ε) Τα στοιχεία που πρέπει να περιέχει η διαιτητική απόφαση, τηρουμένων των διατάξεων του άρθρου 892 παρ. 2 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

### **Άρθρο 132 Αντικείμενο και διαδικασία διαιτησίας στους δικηγορικούς συλλόγους**

1. Στη διαιτησία κάθε δικηγορικού συλλόγου μπορούν να υπαχθούν όλες οι διαφορές ιδιωτικού δικαίου, οι οποίες μπορούν να υπαχθούν σε διαιτησία σύμφωνα με τις ισχύουσες γενικές διατάξεις.

2. Στις διαιτησίες των Δικηγορικών Συλλόγων εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 867 έως 900 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, με την επιφύλαξη των διαταγμάτων που θα εκδοθούν.

## **ΤΜΗΜΑ ΣΤ΄ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΕΔΡΩΝ ΤΩΝ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ**

### **Άρθρο 133 Η Ολομέλεια ως συντονιστικό όργανο**

1. Συντονιστικό όργανο των Δικηγορικών Συλλόγων της χώρας αποτελεί η «Ολομέλεια των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων Ελλάδος».

2. Η Ολομέλεια είναι το ανώτατο αντιπροσωπευτικό όργανο των δικηγόρων της χώρας.

3. Η ανεξαρτησία και η αυτοτέλεια των Δικηγορικών Συλλόγων της χώρας, όπως το άρθρο 89 του Κώδικα ορίζει, δεν θίγονται από τη λειτουργία, τις προτάσεις και αποφάσεις της Ολομέλειας των Προέδρων. Οι αποφάσεις της Ολομέλειας συνιστούν κατευθυντήριες γραμμές στη λήψη αποφάσεων από τα όργανα των Δικηγορικών Συλλόγων της χώρας και αξιοποιούνται για την αντιμετώπιση των προβλημάτων τους και την πραγμάτωση των σκοπών τους.

4. Αυτοδικαίως με την εκλογή τους τα μέλη της Ολομέλειας αποτελούν οι Πρόεδροι των Δικηγορικών Συλλόγων της χώρας. Ο Πρόεδρος του Συλλόγου σε περίπτωση κωλύματός του δύναται να ορίσει μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου για να τον αναπληρώσει.

5. Η Ολομέλεια εδρεύει στην Αθήνα, όπου διατηρεί γραφεία και διοικητικό – υποστηρικτικό προσωπικό. Όσον αφορά στο προσωπικό της Ολομέλειας εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις του άρθρου 95 παρ. 5 του Κώδικα.

6. Η Ολομέλεια διευθύνεται από τριμελές Προεδρείο, το οποίο αποτελείται από τους Προέδρους των Δικηγορικών Συλλόγων Αθηνών, Θεσσαλονίκης και Πειραιά. Πρόεδρος αυτής είναι ο Πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών, ο οποίος και την εκπροσωπεί.

7. Πόρος της Ολομέλειας είναι η ετήσια συνδρομή κάθε Δικηγορικού Συλλόγου, η οποία και καθορίζεται με απόφαση της Ολομέλειας. Με κανονισμό, ο οποίος καταρ-

τίζεται από επταμελή επιτροπή και εγκρίνεται από την Ολομέλεια με πλειοψηφία των μελών της, ρυθμίζονται θέματα λειτουργίας αυτής.

### **Άρθρο 134** **Έργο της Ολομέλειας**

1. Έργο της Ολομέλειας αποτελεί ο συντονισμός της δραστηριότητας των Δικηγορικών Συλλόγων και η εκπροσώπηση του δικηγορικού σώματος συνολικά. Στο έργο της Ολομέλειας εμπίπτουν ιδίως:

α) Η μελέτη των προβλημάτων που αφορούν την άσκηση του δικηγορικού λειτουργήματος και η προώθηση λύσεων.

β) Η μέριμνα για ζητήματα που αφορούν την οργάνωση και λειτουργία του δικαστικού συστήματος.

γ) Η μελέτη και επεξεργασία θεμάτων σχετικών με τη νομοθεσία και τη νομολογία.

δ) Η εκπροσώπηση του δικηγορικού σώματος ενώπιον των αρχών, των διεθνών οργανισμών και των οργάνων των ευρωπαϊκών κοινοτήτων.

ε) Η δημιουργία και λειτουργία από την Ολομέλεια ή σε συνεργασία με άλλους κρατικούς ή μη φορείς, τράπεζας νομικών πληροφοριών.

στ) Η συνεργασία και ο συντονισμός με τους επιστημονικούς Συλλόγους της χώρας, της αλλοδαπής και ιδίως της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ζ) Η οργάνωση συνεδρίων των Δικηγορικών Συλλόγων της χώρας.

η) Η παρέμβαση σε ζητήματα εθνικού ή ευρύτερου κοινωνικού ενδιαφέροντος.

θ) όσα άλλα της ανατίθενται με τον Κώδικα.

2. Η Ολομέλεια των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων είναι νομικός αρωγός ή σύμβουλος της Ελληνικής Πολιτείας.

### **Άρθρο 135** **Συνεδριάσεις της Ολομέλειας**

1. Η Ολομέλεια συνεδριάζει μία (1) φορά τουλάχιστον κάθε τέσσερις μήνες, μετά από έγγραφη πρόσκληση του Προέδρου ή και μετά από αίτηση δέκα (10) τουλάχιστον μελών αυτής προς τον Πρόεδρο. Αυτός οφείλει εντός μηνός από την υποβολή της αίτησης να συγκαλέσει αυτήν. Στην πρόσκληση του Προέδρου ή την αίτηση των μελών πρέπει να αναφέρονται τα θέματα της ημερήσιας διάταξης.

2. Αν ο Πρόεδρος δεν συγκαλέσει εντός μηνός την Ολομέλεια, αυτή συγκαλείται αυτοδικαίως το επόμενο Σάββατο μετά την παρέλευση πέντε (5) εργασίμων ημερών από την πάροδο της πιο πάνω πενθήμερης προθεσμίας στα γραφεία του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών. Το Προεδρείο για τη συγκεκριμένη και μόνο συνεδρίαση, εκλέγεται από την Ολομέλεια, η οποία ολοκληρώνει τις εργασίες της σε μία συνεδρίαση. Ρητά απαγορεύεται η διακοπή των εργασιών της συγκεκριμένης Ολομέλειας για επόμενη συνεδρίαση.

3. Η Ολομέλεια βρίσκεται σε απαρτία όταν είναι παρόντα τουλάχιστον τα 3/5 των μελών της, αποφασίζει δε με ονομαστική ψηφοφορία και απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων.

### **Άρθρο 136** **Οργάνωση Πανελλήνιου Συνεδρίου** **Δικηγορικών Συλλόγων**

1. Η Ολομέλεια των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων Ελλάδος οργανώνει τουλάχιστον κάθε τετραετία πανελλήνιο συνέδριο, το οποίο σκοπό έχει τη λήψη αποφάσεων σε θέματα που αναφέρονται στη δικαιοσύνη, στη δικηγορία, στη νομοθεσία και νομολογία, καθώς και σε θέματα γενικότερου εθνικού και κοινωνικού ενδιαφέροντος. Συνεδριοί είναι οι Πρόεδροι και τα μέλη των Διοικητικών Συμβουλίων των Δικηγορικών Συλλόγων, δικαίωμα όμως παρέμβασης έχουν και εκπρόσωποι παρατάξεων που συμμετείχαν στις τελευταίες αρχαιρεσίες των κατά τόπους δικηγορικών συλλόγων.

2. Με απόφαση της Ολομέλειας ορίζεται επταμελής οργανωτική επιτροπή, η οποία καταρτίζει τον κανονισμό του συνεδρίου, ορίζει το χρόνο και τόπο διοργάνωσης αυτού, την ημερήσια διάταξη, τους εισηγητές και τα μέλη των επιτροπών επεξεργασίας των θεμάτων, τον τρόπο παρέμβασης των εκπροσώπων παρατάξεων που συμμετείχαν στις τελευταίες αρχαιρεσίες των κατά τόπους δικηγορικών συλλόγων και κάθε άλλη λεπτομέρεια για τη διεξαγωγή του συνεδρίου. Εισηγητές και μέλη των επιτροπών μπορούν να ορισθούν και μη μέλη των Διοικητικών Συμβουλίων των Δικηγορικών Συλλόγων. Ο κανονισμός αυτός εγκρίνεται από την Ολομέλεια και η εφαρμογή του ανατίθεται στην πιο πάνω επταμελή επιτροπή.

### **Άρθρο 137** **Συντονιστική Επιτροπή**

1. Η Ολομέλεια των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων συγκροτεί, στην πρώτη συνεδρίασή της, Συντονιστική Επιτροπή, η οποία αποτελείται από τους Προέδρους των Δικηγορικών Συλλόγων Αθήνας, Θεσσαλονίκης και Πειραιά και από δέκα Προέδρους Δικηγορικών Συλλόγων της περιφέρειας, οι οποίοι εκλέγονται με μυστική ψηφοφορία.

2. Η Συντονιστική Επιτροπή εδρεύει στην Αθήνα, εξυπηρετείται από το διοικητικό προσωπικό της Ολομέλειας και έχει Πρόεδρο τον Πρόεδρο του Δικηγορικού Συλλόγου Αθήνας, ο οποίος συγκαλεί τις συνεδριάσεις αυτής, τουλάχιστον μία (1) φορά το μήνα. Οι Πρόεδροι των Δικηγορικών Συλλόγων Θεσσαλονίκης και Πειραιά αποτελούν τα άλλα δύο μέλη του Προεδρείου της.

3. Η Συντονιστική Επιτροπή συγκαλείται επίσης με αίτηση επτά τουλάχιστον μελών της. Αν ο Πρόεδρος δεν συγκαλέσει την Συντονιστική Επιτροπή εντός πέντε (5) εργασίμων ημερών από την κατάθεση της αίτησης, συγκαλείται αυτοδικαίως το επόμενο Σάββατο μετά την παρέλευση πέντε (5) εργασίμων ημερών από την πάροδο της πιο πάνω δεύτερης πενθήμερης προθεσμίας στα γραφεία του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών και το Προεδρείο, αυτή εκλέγεται από τη Συντονιστική Επιτροπή, η οποία ολοκληρώνει τις εργασίες της σε μία συνεδρίαση.

4. Η Συντονιστική Επιτροπή βρίσκεται σε απαρτία όταν παρίστανται στις συνεδριάσεις της τουλάχιστον επτά από τα μέλη της και αποφασίζει με πλειοψηφία των 3/5 των παρόντων μελών.

5. Έργο της Συντονιστικής Επιτροπής είναι πέραν των όσων προβλέπονται στον Κώδικα και η αντιμετώπιση ε-

πειγόντων ζητημάτων και αυτών που αναθέτει σε αυτήν η Ολομέλεια.

6. Οι διατάξεις για τη λειτουργία της Ολομέλειας των Προέδρων ισχύουν αναλογικά και για τη Συντονιστική Επιτροπή αυτής.

### **Άρθρο 138** **Δημοψηφίσματα**

1. Για θέματα ιδιαίτερης και κρίσιμης σημασίας για το δικηγορικό λειτούργημα ή τη λειτουργία της δικαιοσύνης, με απόφαση των 2/3 των μελών της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων δύναται να προκηρυχθεί η διεξαγωγή πανελλαδικού δημοψηφίσματος δικηγόρων με μυστική ψηφοφορία.

2. Η Συντονιστική Επιτροπή της Ολομέλειας καλεί όλα τα μέλη των Δικηγορικών Συλλόγων να συμμετάσχουν στην ψηφοφορία με γενική πρόσκληση, που δημοσιεύεται σε δύο (2) τουλάχιστον εφημερίδες πανελληνίας κυκλοφορίας και αναρτάται σε προβεβλημένα σημεία των δικαστηρίων, οκτώ (8) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ψηφοφορία ή και στην ιστοσελίδα της Ολομέλειας και των Δικηγορικών Συλλόγων της χώρας. Στην πρόσκληση πρέπει να αναγράφονται ο χρόνος και ο τόπος της ψηφοφορίας, καθώς και τα θέματα για τα οποία θα διεξαχθεί αυτή. Η Συντονιστική Επιτροπή και οι Πρόεδροι των Δικηγορικών Συλλόγων έχουν την ευθύνη για την οργάνωση και τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας.

3. Με απόφαση των 2/3 των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου κάθε Δικηγορικού Συλλόγου, δύναται να προκηρυχθεί η διεξαγωγή δημοψηφίσματος δικηγόρων μελών του Συλλόγου αυτού (για τοπικά θέματα), με μυστική ψηφοφορία.

## **ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η΄** **ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ**

### **ΤΜΗΜΑ Α΄** **ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ - ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΑ ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ**

#### **Άρθρο 139** **Γενικές αρχές**

1. Η πειθαρχική δίκη είναι αυτοτελής και ανεξάρτητη από κάθε άλλη.

2. Οι πειθαρχικές ποινές επιβάλλονται από τα Πειθαρχικά Συμβούλια.

3. Η ποινική διαδικασία δεν αναστέλλει την πειθαρχική. Ο πειθαρχικός δικαστής δύναται να διατάξει την αναστολή της πειθαρχικής διαδικασίας, έως ότου περατωθεί η ποινική. Σε περίπτωση αθώωσης στη ποινική δίκη, η πειθαρχική διαδικασία επαναλαμβάνεται αν έχει τιμωρηθεί ο διωχθείς. Πάντως, οι διαπιστώσεις που εμπεριέχονται σε αμετάκλητη απόφαση ποινικού δικαστηρίου ή αμετάκλητο βούλευμα, για την ύπαρξη ή μη ορισμένων γεγονότων, γίνονται δεκτές και στην πειθαρχική δίκη.

4. Κανένας δεν διώκεται για δεύτερη φορά για το ίδιο πειθαρχικό παράπτωμα, για το οποίο και επιβάλλεται μόνο μία πειθαρχική ποινή. Νέα πειθαρχική δίωξη για το ίδιο παράπτωμα είναι απαράδεκτη. Διαφορετική νομική υπαγωγή των ιδίων περιστατικών δεν καθιστά την πειθαρχική αγωγή νέα.

5. Περισσότερες πράξεις που αποτελούν εξακολούθηση του ίδιου παραπτώματος θεωρούνται ως ενιαίο σύνολο,

η βαρύτητα του οποίου λαμβάνεται υπόψη για τον καθορισμό και την επιμέτρηση της ποινής.

6. Η χάρη, η αποκατάσταση, καθώς και η με οποιονδήποτε άλλο τρόπο άρση του ποινικώς κολάσιμου της πράξης ή η ολική ή μερική άρση των συνεπειών της ποινικής καταδίκης δεν αίρουν το πειθαρχικώς κολάσιμο της πράξης.

7. Αν από την τέλεση του πειθαρχικού παραπτώματος έως την έκδοση αμετάκλητης απόφασης ίσχυσαν περισσότεροι νόμοι, διατάξεις κωδίκων δεοντολογίας και εσωτερικοί κανονισμοί του οικείου δικηγορικού συλλόγου, αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου και των Γενικών Συνελεύσεων του Συλλόγου και αποφάσεις της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων της Χώρας, εφαρμόζονται εκείνες οι διατάξεις που είναι ευμενέστερες, για τον διωκόμενο.

8. Παραίτηση ή μετάθεση του δικηγόρου πριν από την έναρξη ή κατά τη διάρκεια της πειθαρχικής διαδικασίας για την επιβολή της ποινής της οριστικής παύσης δεν παρakoλύει την εξέλιξη της ούτε την καταργεί.

### **Άρθρο 140** **Πειθαρχικά παραπτώματα**

1. Το πειθαρχικό παράπτωμα συντελείται με υπαίτια και καταλογιστή πράξη, ενέργεια ή παράλειψη του δικηγόρου, στο πλαίσιο του λειτουργήματός του ή και έξω από αυτό, εφόσον αυτή:

α) αντίκειται προς τις υποχρεώσεις του που απορρέουν από το Σύνταγμα και τους νόμους που συνδέονται άρρηκτα με την άσκηση του λειτουργήματός του και την απονομή της Δικαιοσύνης,

β) αντίκειται προς τις υποχρεώσεις του που απορρέουν από τις διατάξεις εσωτερικού και διεθνούς δικαίου που αφορούν την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων,

γ) αντίκειται προς τις υποχρεώσεις του που απορρέουν από τις διατάξεις κωδίκων δεοντολογίας, εσωτερικών κανονισμών του οικείου δικηγορικού συλλόγου, αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου και των Γενικών Συνελεύσεων αυτού.

δ) είναι ασυμβίβαστη προς την ιδιότητά του ως υπερασπιστή και εκπροσώπου των ηθικών και υλικών συμφερόντων του εντολέα του,

ε) θίγει το κύρος του δικηγορικού λειτουργήματος.

2. Πειθαρχικά παραπτώματα του δικηγόρου αποτελούν:

α) Πράξεις που μαρτυρούν έλλειψη αφοσίωσης προς την Πατρίδα και το Δημοκρατικό Πολίτευμα της Χώρας.

β) Η χρησιμοποίηση της ιδιότητάς του δικηγόρου για την επιδίωξη παράνομων ιδιοτελών σκοπών. Η απαίτηση για τη λήψη νόμιμης αμοιβής δεν συνιστά τέτοιο σκοπό.

γ) Η εν γένει αναξιοπρεπής ή απρεπής συμπεριφορά του.

δ) Η παραβίαση του δικηγορικού απορρήτου.

3. Κάθε κακούργημα που τελείται από δικηγόρο είναι και αυτοτελές πειθαρχικό παράπτωμα. Επίσης, κάθε πλημμέλημα που η διάπραξή του και η σχετική καταδίκη είναι ασυμβίβαστες με το δικηγορικό λειτούργημα είναι και αυτοτελές πειθαρχικό παράπτωμα.

4. Δεν αποτελεί πειθαρχικό παράπτωμα για το δικηγόρο η άρνησή του να εφαρμόσει διατάξεις που τίθενται κατά κάλυψη του Συντάγματος ή είναι αντίθετες σε αυτό.

### Άρθρο 141 Παραγραφή

1. Τα πειθαρχικά παραπτώματα παραγράφονται πέντε έτη μετά την τέλεσή τους.

2. Πειθαρχικό παράπτωμα, που αποτελεί συγχρόνως και ποινικό αδίκημα, δεν παραγράφεται πριν παρέλθει ο χρόνος που ορίζεται για την παραγραφή του τελευταίου. Όσο διαρκεί η ποινική διαδικασία και ένα έτος μετά την έκδοση αμετάκλητης απόφασης ή αμετάκλητου απαλλακτικού βουλεύματος, αναστέλλεται η παραγραφή του πειθαρχικού παραπτώματος. Ομοίως αναστέλλεται η παραγραφή του πειθαρχικού παραπτώματος για όσο χρόνο διαρκεί η ακυρωτική διαδικασία.

3. Ο χρόνος της παραγραφής αναστέλλεται με την υποβολή της αναφοράς, ο χρόνος της αναστολής αυτής δεν υπερβαίνει τα τρία (3) έτη. Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του οικείου συλλόγου καθορίζεται το ύψος του παραβόλου που απαιτείται για την υποβολή της ως άνω αναφοράς.

4. Η παραγραφή πειθαρχικού παραπτώματος διακόπτεται με την τέλεση άλλου πειθαρχικού παραπτώματος που αποσκοπεί στη συγκάλυψη του πρώτου ή στη ματαίωση έγερσης πειθαρχικής δίωξης για αυτό.

### ΤΜΗΜΑ Β΄ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΕΣ ΠΟΙΝΕΣ

#### Άρθρο 142 Πειθαρχικές ποινές

1. Οι πειθαρχικές ποινές είναι:

- α) η σύσταση,
  - β) η επίπληξη,
  - γ) το πρόστιμο από 500 μέχρι 20.000 ευρώ. Το ανώτατο και το κατώτατο όριο των προστίμων μπορεί να τροποποιείται με πρόταση της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων της Χώρας και απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης,
  - δ) προσωρινή παύση από το δικηγορικό λειτούργημα έως δύο (2) χρόνια και
  - ε) οριστική παύση από το δικηγορικό λειτούργημα.
2. Η ποινή της οριστικής παύσης επιβάλλεται μόνο σε ιδιαίτερα βαριές περιπτώσεις πειθαρχικών παραπτωμάτων, όταν οι συνθήκες κάτω από τις οποίες διαπράχθηκαν και ο βαθμός υπαιτιότητας του διωκόμενου μαρτυρούν ότι αυτός δεν έχει συναίσθηση των βασικών υποχρεώσεων του ως δικηγόρου ή θίγουν σοβαρά το κύρος του δικηγορικού λειτουργήματος. Τέτοιες προϋποθέσεις συντρέχουν:

- α) αν ο διωκόμενος καταδικάστηκε αμετάκλητα για κακούργημα,
- β) αν κηρύχθηκε ένοχος οποιουδήποτε πλημμελήματος, που η διάπραξη του και η σχετική καταδίκη κωλύει το διορισμό του ως δικηγόρου,
- γ) αν έχει τιμωρηθεί ήδη με ποινή προσωρινής παύσης έξι (6) μηνών την τελευταία ζετία για άλλη, χρονικά προγενέστερη, πράξη.

3. Τα μέτρα της επίπληξης και του προστίμου μπορούν να επιβληθούν και σωρευτικά.

4. Η δεύτερη παράγραφος του άρθρου 7 δεν εφαρμόζεται κατά την επιβολή της ποινής της οριστικής παύσης.

### Άρθρο 143 Συνέπειες παύσης - Απαγόρευση εκπροσώπησης

1. Ο δικηγόρος, στον οποίο έχει επιβληθεί παύση από το δικηγορικό λειτούργημα, οριστική ή προσωρινή, για όσο χρόνο αυτή διαρκεί, δεν επιτρέπεται να ενεργεί ως πληρεξούσιος ή συνήγορος ή νομικός σύμβουλος αυτοπροσώπως ή μέσω αλληλογραφίας, ενώπιον δικαστηρίων, υπηρεσιών, διαιτητικού δικαστηρίου ή άλλων προσώπων ή να διορίζει πληρεξουσίου ή μεταπληρεξουσίου.

2. Το κύρος των νομικών πράξεων του δικηγόρου δεν θίγεται από την επιβληθείσα παύση, εκτός αν εκείνος που εκπροσωπείται τελούσε σε γνώση αυτής.

3. Τα δικαστήρια οφείλουν να αποπέμπουν τον δικηγόρο που παρίσταται ενώπιόν τους παρά την παύση που του έχει επιβληθεί.

### Άρθρο 144 Επιμέτρηση ποινής

1. Κατά τον προσδιορισμό του είδους της ποινής και κατά την επιμέτρησή της το πειθαρχικό συμβούλιο λαμβάνει υπόψη:

α) τη βαρύτητα του πειθαρχικού παραπτώματος και ιδίως τη βλάβη που προκάλεσε το αδίκημα, τη φύση, το είδος και το αντικείμενο του αδικήματος, τις περιστάσεις υπό τις οποίες διαπράχθηκε αυτό, την ένταση του δόλου ή το βαθμό αμέλειας του διωκόμενου,

β) την προσωπικότητα του δικηγόρου, την πείρα του, τις ατομικές, κοινωνικές περιστάσεις και την προηγούμενη πορεία του, καθώς και τη διαγωγή του μετά την πράξη, τη μετάνοια που επέδειξε και την προθυμία να επανορθώσει τις συνέπειες αυτής.

2. Όταν συρρέουν περισσότερα πειθαρχικά αδικήματα και οι πειθαρχικές ποινές για καθένα από αυτά είναι του ίδιου είδους, επιβάλλεται μετά την επιμέτρησή τους συνολική ποινή, η οποία αποτελείται από την πιο βαριά από τις συντρέχουσες ποινές και προσauξάνεται. Εάν οι πειθαρχικές ποινές είναι του αυτού είδους, ή αν οι ποινές είναι ίσης διάρκειας η συνολική ποινή αποτελείται από μία από αυτές, που προσauξάνεται μέχρι το ανώτερο όριό της. Η επαύξηση της προσωρινής παύσης δεν μπορεί να είναι ανώτερη των έξι (6) μηνών. Η επαύξηση της πιο βαριάς ποινής για κάθε μια από τις συντρέχουσες ποινές γίνεται κατά την αιτιολογημένη κρίση του πειθαρχικού συμβουλίου.

3. Σε περίπτωση που ο δικηγόρος έχει τιμωρηθεί με προσωρινή παύση τουλάχιστον έξι (6) μηνών και τιμωρηθεί μέσα σε πέντε (5) χρόνια από την τέλεση της πράξης για άλλο πειθαρχικό παράπτωμα που επισύρει ποινή προσωρινής παύσης, μπορεί να διαγραφεί οριστικά από το μητρώο του συλλόγου, με αίτηση του Προέδρου αυτού προς το αρμόδιο πειθαρχικό συμβούλιο.

4. Όταν πρόκειται για παράπτωμα που οφείλεται σε ελαφρά αμέλεια, το πειθαρχικό συμβούλιο μπορεί να μην επιβάλει ποινή, εκτιμώντας τις συνθήκες κάτω από τις οποίες έχει τελεστεί καθώς και την προσωπικότητα του διωκόμενου δικηγόρου.

### **Άρθρο 145 Δημοσιότητα**

1. Οι τελεσίδικες αποφάσεις που επιβάλλουν την πειθαρχική ποινή της οριστικής παύσης δημοσιεύονται στο νομικό περιοδικό που εκδίδει σε τακτική βάση ο οικείος δικηγορικός σύλλογος και στην περίπτωση που δεν εκδίδεται ή έχει παύσει να εκδίδεται, στο νομικό περιοδικό που εκδίδεται στην ίδια εφετειακή περιφέρεια, διαφορετικά στο Νομικό Βήμα του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών. Επίσης, αναρτάται περίληψη στην ηλεκτρονική σελίδα του δικηγορικού συλλόγου, του οποίου είναι μέλος εκείνος στον οποίο έχει επιβληθεί η πειθαρχική ποινή.

2. Σε περίπτωση προσωρινής ή οριστικής παύσης δικηγόρου που ανήκει σε δικηγορική Εταιρεία, αφαιρείται το όνομά του από την επωνυμία της Εταιρείας.

### **ΤΜΗΜΑ Γ΄ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ**

#### **Άρθρο 146 Πειθαρχικά Συμβούλια**

1. Πειθαρχικά συμβούλια είναι: (α) τα πειθαρχικά συμβούλια στην έδρα κάθε πολιτικού εφετείου που δικάζουν πειθαρχικά αδικήματα σε πρώτο βαθμό και (β) το ανώτατο πειθαρχικό συμβούλιο για τους δικηγόρους, με έδρα τον Άρειο Πάγο που δικάζει τα πειθαρχικά αδικήματα των δικηγόρων σε δεύτερο και τελευταίο βαθμό.

2. Τα πειθαρχικά συμβούλια με απόφασή τους μπορούν να συνεδριάζουν και στην έδρα του Δικηγορικού Συλλόγου των πειθαρχικά εγκαλουμένων, εφόσον κρίνουν ότι με τον τρόπο αυτόν διευκολύνονται τα διάδικα μέρη.

#### **Άρθρο 147 Πρωτοβάθμια πειθαρχικά συμβούλια**

1. Τα πρωτοβάθμια πειθαρχικά συμβούλια είναι πενταμελή και συγκροτούνται ως ακολούθως:

α) Εντός του μηνός Μαρτίου, μετά τη διεξαγωγή των αρχαιρεσιών των δικηγορικών συλλόγων, η συντονιστική επιτροπή των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων μετά από πρόταση ενός ή περισσότερων συλλόγων αποφασίζει τον αριθμό των πειθαρχικών συμβουλίων στην έδρα κάθε πολιτικού εφετείου και τον αναγκαίο αριθμό μελών τακτικών και αναπληρωματικών για τη συγκρότησή τους. Με πρόταση των διοικητικών συμβουλίων των Δικηγορικών Συλλόγων της έδρας κάθε πολιτικού εφετείου και κατά την αναλογία των μελών κάθε συλλόγου, συντάσσεται κατάλογος με πενταπλάσιο του αναγκαίου αριθμού μελών για το πειθαρχικό συμβούλιο στην έδρα κάθε πολιτικού εφετείου για την επόμενη θητεία. Η συντονιστική επιτροπή μετά από πρόταση ενός ή περισσότερων Δικηγορικών Συλλόγων μπορεί να προβλέψει περισσότερο του ενός πειθαρχικά συμβούλια στην έδρα συγκεκριμένων πολιτικών εφετείων.

β) Εντός του μηνός Μαρτίου γίνεται δημόσια κλήρωση των μελών του πειθαρχικού συμβουλίου στην έδρα κάθε πολιτικού εφετείου με απόφαση του Προέδρου Εφετών και την παρουσία αυτού και των προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων της περιφέρειας αυτού.

2. Υποψήφια μέλη των πειθαρχικών συμβουλίων δύνανται να είναι:

α) Δικηγόροι, που έχουν συμπληρώσει τουλάχιστον δεκαπενταετή δικηγορία.

β) Επίτιμοι δικηγόροι, που έχουν διακριθεί εξαιρετικά κατά τη διάρκεια της ενεργούς δικηγορίας τόσο για τις επιστημονικές τους ικανότητες όσο και για την επαγγελματική τους συμπεριφορά.

3. Δεν δύνανται να είναι μέλη των πειθαρχικών συμβουλίων όσοι τελούν σε αναστολή, όσοι είναι μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου του συλλόγου και όσοι έχουν καταδικασθεί αμετάκλητα σε οποιαδήποτε πειθαρχική ποινή, πλην της σύστασης και της επίπληξης.

4. Καθήκοντα Προέδρου κάθε πειθαρχικού συμβουλίου ασκεί το μέλος αυτού με τα περισσότερα χρόνια δικηγορίας.

5. Η Συντονιστική Επιτροπή των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων συντάσσει Κανονισμό Λειτουργίας των πειθαρχικών συμβουλίων, η οποία εγκρίνεται από την Ολομέλεια των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων και δημοσιεύεται στο Νομικό Βήμα. Στον Κανονισμό λειτουργίας μπορεί να προβλεφθεί η δημιουργία περισσότερων πειθαρχικών τμημάτων στην έδρα κάθε πολιτικού Εφετείου.

6. Δικηγόροι που διορίστηκαν μέλη πειθαρχικού συμβουλίου απέχουν υποχρεωτικά των καθηκόντων τους για όσο χρόνο υπάρχει εκκρεμής σε βάρος τους πειθαρχική δίωξη.

#### **Άρθρο 148 Ανώτατο Πειθαρχικό Συμβούλιο**

1. Οι αποφάσεις των πειθαρχικών συμβουλίων, με εξαίρεση εκείνες που επιβάλλουν την σύσταση ή την επίπληξη, υπόκεινται στο ένδικο μέσο της έφεσης που εκδίδεται από το ανώτατο πειθαρχικό συμβούλιο.

2. Το ανώτατο Πειθαρχικό Συμβούλιο, που εδρεύει στην Αθήνα και στο δικαστήριο του Αρείου Πάγου είναι πενταμελές και αποτελείται από τον Πρόεδρο του Αρείου Πάγου, έναν αρεοπαγίτη και τρεις δικηγόρους. Τα αναπληρωματικά μέλη είναι συνολικά εννέα (9), δηλαδή ένας αντιπρόεδρος του Αρείου Πάγου, δύο (2) αρεοπαγίτες και έξι (6) δικηγόροι.

3. Ο αντιπρόεδρος και οι τρεις (3) αρεοπαγίτες ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων μέσα στο μήνα Μάρτιο κάθε διετίας. Η θητεία τους είναι διετής και αρχίζει από την 1η Μαΐου.

4. Οι δικηγόροι που είναι τακτικά και αναπληρωματικά μέλη επιλέγονται ύστερα από κλήρωση που διενεργείται το μήνα Μάρτιο κάθε διετίας από τη Συντονιστική Επιτροπή των Προέδρων Δικηγορικών Συλλόγων Ελλάδος από κατάλογο πενταπλάσιου του αριθμού προς κλήρωση, ο οποίος συντάσσεται με απόφασή της. Η απόφασή τους αυτή επικυρώνεται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

5. Υποψήφια μέλη του Ανωτάτου Πειθαρχικού Συμβουλίου δύνανται να είναι δικηγόροι που έχουν συμπληρώσει εικοσαετή τουλάχιστον δικηγορία, έχουν προαχθεί στον Άρειο Πάγο και δεν έχουν τα κωλύματα της παραγράφου 3 του άρθρου 147 του Κώδικα.

6. Γραμματέας του συμβουλίου είναι ο γραμματέας του Αρείου Πάγου ή ο νόμιμος αναπληρωτής του. Το σχετικό πρακτικό διαβιβάζεται χωρίς καθυστέρηση στον Υπουργό Δικαιοσύνης για την έκδοση της σχετικής απόφασης.

7. Το ανώτατο πειθαρχικό συμβούλιο συνεδριάζει πάντοτε σε ολομέλεια των μελών του και οι αποφάσεις του λαμβάνονται με απόλυτη πλειοψηφία. Τον πρόεδρο του Ανωτάτου Πειθαρχικού Συμβουλίου, όταν κωλύεται, τον αναπληρώνει ως αναπληρωματικό μέλος ο διορισμένος αντιπρόεδρος του Αρείου Πάγου και σε περίπτωση κωλύματος και αυτού ο αρχαιότερος αρεοπαγίτης, από τους τρεις που εκλέγονται και τον τελευταίο ο αρχαιότερος αναπληρωματικός αρεοπαγίτης, τα δε λοιπά τακτικά μέλη του συμβουλίου αναπληρώνονται, σε περίπτωση κωλύματος, από τα αναπληρωματικά μέλη κατά σειρά αρχαιότητάς τους.

8. Στην περίπτωση μεγάλου αριθμού υποθέσεων ο πρόεδρος του ανωτάτου πειθαρχικού συμβουλίου δύναται να αναθέτει υποθέσεις και στα αναπληρωματικά μέλη αυτού.

#### **Άρθρο 149**

##### **Συγκρότηση πειθαρχικών συμβουλίων**

1. Η θητεία των τακτικών και αναπληρωματικών μελών των πρωτοβαθμίων πειθαρχικών συμβουλίων είναι τετραετής.

2. Ο πρόεδρος και τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων των Δικηγορικών Συλλόγων δεν υπάγονται στη δικαιοδοσία των πειθαρχικών συμβουλίων, των πολιτικών Εφετείων που ανήκει ο σύλλογός τους αλλά σε άλλο όμορο Εφετείο. Ο καθορισμός του όμορου πολιτικού εφετείου γίνεται με απόφαση της συντονιστικής επιτροπής των προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων που δημοσιεύεται στον Κώδικα Νομικού Βήματος.

3. Πράξεις που διενεργήθηκαν έγκυρα κατά τη διάρκεια θητείας των πειθαρχικών συμβουλίων παραμένουν ισχυρές και μετά τη λήξη της θητείας τους. Αποφάσεις που έχουν συζητηθεί ενώπιον των πειθαρχικών συμβουλίων πριν από τη λήξη της θητείας τους μπορούν να εκδοθούν και να δημοσιευθούν μέσα σε ένα τετράμηνο από την λήξη της θητείας. Σε κάθε άλλη περίπτωση επαναλαμβάνεται η συζήτηση της πειθαρχικής υπόθεσης ενώπιον των νέων πειθαρχικών συμβουλίων.

#### **Άρθρο 150**

##### **Εξαίρεση μελών πειθαρχικού συμβουλίου**

1. Οι διατάξεις για την εξαίρεση των δικαστών του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (άρθρα 52 επ.) ισχύουν και για την εξαίρεση των μελών των πειθαρχικών συμβουλίων.

2. Η αίτηση για την εξαίρεση επιδίδεται στον πρόεδρο του πειθαρχικού συμβουλίου ο οποίος την εισάγει στο πειθαρχικό συμβούλιο για να αποφανθεί. Η απόφαση που εκδίδεται είναι αμετάκλητη. Κάθε εγκαλούμενος έχει δικαίωμα υποβολής αίτησης εξαίρεσης μόνο μία φορά σε κάθε βαθμό δικαιοδοσίας.

3. Αν η αίτηση εξαίρεσης γίνει δεκτή και δεν απομένει επαρκής αριθμός μελών για συγκρότηση του πειθαρχικού συμβουλίου η υπόθεση με την ίδια απόφαση παραπέμπεται σε άλλο πειθαρχικό συμβούλιο στην έδρα του

ίδιου πολιτικού εφετείου, στην περίπτωση που λειτουργούν περισσότερα από ένα τμήματα ή στο πειθαρχικό συμβούλιο όμορου εφετείου.

4. Η αίτηση εξαίρεσης είναι απαράδεκτη όταν αυτή αφορά στην εξαίρεση όλων των μελών του πειθαρχικού συμβουλίου.

#### **Άρθρο 151**

##### **Τοπική αρμοδιότητα των πειθαρχικών συμβουλίων**

1. Αρμόδιο για την εκδίκαση των πειθαρχικών παραπτώματων είναι το πειθαρχικό συμβούλιο στην έδρα του πολιτικού εφετείου στην περιφέρεια του οποίου φέρεται ότι τελέστηκε το πειθαρχικό παράπτωμα.

2. Σε περίπτωση τέλεσης του πειθαρχικού παραπτώματος σε περιφέρειες περισσότερων πολιτικών εφετείων, αρμόδιο είναι το πειθαρχικό συμβούλιο, το οποίο έχει επιληφθεί της υπόθεσης το πρώτον.

#### **ΤΜΗΜΑ Δ΄**

##### **ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ**

#### **Άρθρο 152**

##### **Προκαταρκτική πειθαρχική εξέταση**

1. Ο Πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου ευθύς ως λάβει αναφορά με την οποία καταγγέλλονται πειθαρχικά επιλήψιμες πράξεις δικηγόρου ή λάβει με οποιονδήποτε τρόπο γνώση από ανακοίνωση δικαστικής ή εν γένει δημόσιας αρχής σχετικά με την τέλεση τέτοιων πράξεων, παραγγέλλει τη διενέργεια προκαταρκτικής πειθαρχικής εξέτασης, αναθέτοντάς την σε μέλος του Πειθαρχικού Συμβουλίου. Με την παραγγελία αυτή ο δικηγορικός σύλλογος καθίσταται διάδικος σε όλες τις δίκες που ανακύπτουν επί των πειθαρχικών αποφάσεων.

2. Η προκαταρκτική εξέταση είναι συνοπτική και κατά το δυνατόν σύντομη, και σε κάθε περίπτωση δεν επιτρέπεται να διαρκέσει πέραν των τριάντα (30) ημερών. Περιγράφεται είτε με γραπτές ή προφορικές εξηγήσεις του προσώπου κατά του οποίου στρέφεται είτε με πράξη με την οποία τίθεται η υπόθεση στο αρχείο.

3. Το μέλος του πειθαρχικού συμβουλίου που διενεργεί την προκαταρκτική εξέταση μπορεί να εξετάζει μάρτυρες και να αναζητά κάθε άλλο πρόσφορο νόμιμο αποδεικτικό μέσο. Κατά τη διεξαγωγή της προκαταρκτικής εξέτασης φροντίζει έτσι ώστε να μην προσβάλλεται δυσανάλογα η τιμή και η υπόληψη του δικηγόρου, του οποίου η συμπεριφορά ερευνάται.

4. Ανώνυμες καταγγελίες δεν λαμβάνονται υπόψη και αρχειοθετούνται αμέσως.

5. Σε περίπτωση που η αναφορά δεν στηρίζεται στο νόμο ή είναι προφανώς αβάσιμη στην ουσία ή ανεπίδεκτη οποιασδήποτε εκτίμησης, ο Πρόεδρος του δικηγορικού συλλόγου την αρχειοθετεί με συνοπτική αιτιολογία και ανακοινώνει στον Πρόεδρο του Πειθαρχικού Συμβουλίου την πράξη αρχειοθέτησης.

6. Δεν διενεργείται προκαταρκτική εξέταση για πράξεις, για τις οποίες έχει ήδη ασκηθεί ποινική δίωξη για κακούργημα ή πλημμέλημα.

7. Ο αρμόδιος Εισαγγελέας έχει την υποχρέωση να ενημερώσει τον οικείο Δικηγορικό Σύλλογο σε περίπτωση άσκησης ποινικής δίωξης σε βάρος δικηγόρου. Την ίδια

υποχρέωση έχει και σε περίπτωση έκδοσης παραπεμπτικού ή απαλλακτικού βουλεύματος, τελεσίδικης αθωωτικής ή καταδικαστικής απόφασης σε βάρος δικηγόρου, αποστέλλοντας πλήρη αντίγραφα, εντός δέκα (10) ημερών από την έκδοσή τους.

### **Άρθρο 153** **Άσκηση πειθαρχικής δίωξης**

1. Η πειθαρχική δίωξη ασκείται ενώπιον του αρμόδιου πειθαρχικού συμβουλίου από τον Πρόεδρο του οικείου δικηγορικού συλλόγου μετά το πέρας της προκαταρκτικής εξέτασης και εφόσον προκύπτουν επαρκείς ενδείξεις τέλεσης πειθαρχικού παραπτώματος.

2. Το έγγραφο της πειθαρχικής δίωξης μαζί με το πόρισμα της προκαταρκτικής εξέτασης και τα λοιπά στοιχεία του φακέλου αποστέλλονται αμέσως στον Πρόεδρο του πειθαρχικού συμβουλίου. Σε περίπτωση ύπαρξης περισσοτέρων τμημάτων στο πειθαρχικό συμβούλιο της έδρας του πολιτικού εφετείου, ο σχετικός φάκελος διαβιβάζεται στον Πρόεδρο του τμήματος που έχει τα περισσότερα χρόνια ενεργούς δικηγορίας. Ο τελευταίος διενεργεί κλήρωση ενώπιον των Προέδρων όλων των τμημάτων της ίδιας εφετειακής περιφέρειας για το ποιο τμήμα θα χρεωθεί την υπόθεση μεταξύ όλων των τμημάτων που έχουν συγκροτηθεί στην έδρα του πολιτικού εφετείου.

### **Άρθρο 154** **Διαδικασία ενώπιον των πειθαρχικών συμβουλίων**

1. Ο Πρόεδρος του πειθαρχικού συμβουλίου ή του τμήματος του πειθαρχικού συμβουλίου που έχει τελικά χρεωθεί την υπόθεση ορίζει εισηγητή της υπόθεσης.

2. Ο εισηγητής έχει όλες τις αρμοδιότητες και εξουσίες κάθε γενικού προανακριτικού υπαλλήλου. Εξετάζει τους μάρτυρες, συλλέγει το λοιπό αποδεικτικό υλικό, συντάσσει το κατηγορητήριο και καλεί τον πειθαρχικά διωκόμενο να λάβει γνώση του κατηγορητηρίου και της δικογραφίας και να απολογηθεί προφορικά ή γραπτά μέσα σε εύλογο χρόνο. Σε περίπτωση που ο διωκόμενος υποβάλει γραπτό απολογητικό υπόμνημα ο εισηγητής δύναται να διατυπώσει οποιαδήποτε κατά την κρίση του διευκρινιστική ή άλλη ερώτηση.

3. Σε περίπτωση έκδοσης από τον εισηγητή εντάλματος βιαίας προσαγωγής κατά των μαρτύρων που απειθούν, το ένταλμα διαβιβάζεται απ' ευθείας στον αρμόδιο εισαγγελέα και κατά μαρτύρων στρατιωτικών στον αρμόδιο Υπουργό, οι οποίοι είναι υποχρεωμένοι να το εκτελέσουν. Ο εισηγητής έχει επίσης το δικαίωμα να ενεργήσει εκτός έδρας της περιφέρειας του Εφετείου πράξεις, σε κάθε περίπτωση, όμως, έχει την υποχρέωση να ανακοινώσει στον Πρόεδρο του πειθαρχικού συμβουλίου, του οποίου είναι μέλος, την προγραμματισμένη από αυτόν πράξη τουλάχιστον 24 ώρες πριν από τη διεξαγωγή της.

4. Αν ο εισηγητής μετά τη συγκέντρωση του αποδεικτικού υλικού κρίνει ότι δεν υπάρχουν επαρκείς ενδείξεις που να στηρίζουν πειθαρχική κατηγορία, παραδίδει το φάκελο στον πρόεδρο του πειθαρχικού συμβουλίου με την πρόταση να μην γίνει κατηγορία και να τεθεί η υπόθεση στο αρχείο. Ο πρόεδρος εισάγει την υπόθεση στο πειθαρχικό συμβούλιο, το οποίο αποφασίζει, αν θα γίνει ή όχι η κατηγορία ή αν πρέπει να γίνει συμπληρωματική ανάκριση από τον εισηγητή. Αν το πειθαρχικό

συμβούλιο δεχθεί ότι πρέπει να γίνει κατηγορία, συντάσσεται από τον εισηγητή κατηγορητήριο και εφαρμόζονται όσα ορίζονται στις προηγούμενες παραγράφους.

5. Μετά την ολοκλήρωση του έργου του εισηγητή, ολόκληρος ο φάκελος διαβιβάζεται στον Πρόεδρο του αρμόδιου πειθαρχικού συμβουλίου για τον ορισμό της δικάσιμου, μαζί με τον κατάλογο των μαρτύρων που πρέπει να κληθούν και το αποδεικτικό επίδοσης της πράξης αυτής στον πειθαρχικά διωκόμενο δικηγόρο.

6. Ο εισηγητής της υπόθεσης δύναται να συμμετάσχει στη συνεδρίαση του συμβουλίου.

7. Κατά την ακροαματική διαδικασία μπορούν να παρευτούν ο Πρόεδρος του δικηγορικού συλλόγου που άσκησε την πειθαρχική δίωξη ή το μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου που τον αναπληρώνει ή αντικαθιστά. Ο ασκήσας την ποινική δίωξη Πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου ή ο αντικαταστάτης του έχει το δικαίωμα να ζητήσει και να λάβει το λόγο από τον Πρόεδρο του πειθαρχικού συμβουλίου για να αναπτύξει την υπόθεση για την οποία άσκησε πειθαρχική δίωξη. Η μη παράστασή του Προέδρου του δικηγορικού Συλλόγου ή του αναπληρωτή του δεν αποτελεί λόγο αναβολής ούτε καθιστά άκυρη τη σύνθεση του πειθαρχικού συμβουλίου.

8. Ο διωκόμενος δικηγόρος δύναται να παραστεί αυτοπροσώπως ή και με δικηγόρο. Ασκει το δικαίωμα υπεράσπισής του, καλώντας και με δική του ευθύνη, χωρίς υποχρεωτική προδικασία, μάρτυρες για να καταθέσουν υπέρ του ή για την υπόθεσή του.

9. Το πειθαρχικό συμβούλιο μέσα σε έξι (6) μήνες το αργότερο από την άσκηση της πειθαρχικής δίωξης, οφείλει να εκδώσει οριστική απόφαση. Ο χρόνος αυτός παρατείνεται αναλόγως, εάν έχει διαταχθεί η αναστολή της πειθαρχικής δίωξης. Το ίδιο ισχύει και σε περίπτωση που έγινε δεκτή αίτηση εξαίρεσης και εξαιτίας της ανέφικτης συγκρότησης του πειθαρχικού συμβουλίου με νέα σύνθεση, παραπέμπεται η υπόθεση σε άλλο πειθαρχικό συμβούλιο.

10. Αν το πειθαρχικό παράπτωμα συνιστά και αξιόποινη πράξη, η αθωωτική ή καταδικαστική απόφαση καθώς και το απαλλακτικό βούλευμα δεν εμποδίζουν το πειθαρχικό συμβούλιο να εκδικάσει την υπόθεση στην ουσία της και να εκδώσει απόφαση, λαμβάνοντας υπόψη του τη σχετική ποινική δικογραφία, την οποία οφείλει να αποστείλει σε αντίγραφο ο αρμόδιος εισαγγελέας, ύστερα από σχετική αίτηση του εισηγητή της υπόθεσης.

### **Άρθρο 155** **Πειθαρχικά παραπτώματα ενώπιον δικαστηρίων**

Πειθαρχικά παραπτώματα, που διαπράττονται ενώπιον δικαστηρίου σε δημόσια συνεδρίαση ή ενώπιον εντεταλμένου δικαστή, ανακριτή ή εισηγητή βεβαιώνονται με έκθεση αυτού, η οποία διαβιβάζεται στον Πρόεδρο του οικείου δικηγορικού συλλόγου. Σε κάθε περίπτωση οι δικαστικές αρχές έχουν υποχρέωση να ανακοινώνουν στον οικείο δικηγορικό σύλλογο κάθε πειθαρχικό παράπτωμα δικηγόρου το οποίο λαμβάνουν γνώση.

### **Άρθρο 156** **Έκδοση της πειθαρχικής απόφασης**

1. Αμέσως μετά την ολοκλήρωση της αποδεικτικής διαδικασίας και της απολογίας του πειθαρχικά διωκόμενου ακολουθεί η διάσκεψη των μελών του πειθαρχικού

συμβουλίου για τη λήψη οριστικής απόφασης.

2. Η απόφαση συντάσσεται εγγράφως εντός προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την εκδίκαση και πρέπει να είναι ειδικώς και επαρκώς αιτιολογημένη. Εγγράφως συντάσσονται, επίσης μέσα στην ίδια προθεσμία, και τα πρακτικά του πειθαρχικού συμβουλίου, τα οποία υπογράφονται από τον πρόεδρο και το γραμματέα και καταχωρούνται όπως και η απόφαση σε ειδικό βιβλίο με αύξοντα αριθμό.

3. Αν ο εγκαλούμενος δικηγόρος δεν έχει δηλώσει το τελευταίο έτος στο δικηγορικό του σύλλογο την ακριβή διεύθυνση του γραφείου του ή της κατοικίας του ή είναι άγνωστης διαμονής, τότε οι κοινοποιήσεις της πειθαρχικής διαδικασίας γίνονται στο γενικό γραμματέα του δικηγορικού συλλόγου που θεωρείται νόμιμος αντίκλητός του.

### **Άρθρο 157** **Έφεση**

1. Ο δικηγόρος στον οποίο επιβλήθηκε με οποιαδήποτε ποινή, πλην της σύστασης ή επίπληξης, έχει δικαίωμα να ασκήσει έφεση σε προθεσμία εντός μηνός από την επίδοση της απόφασης. Η έφεση ασκείται με κατάθεση της στη γραμματεία του πειθαρχικού συμβουλίου, που εξέδωσε την απόφαση που προσβάλλεται. Για την άσκηση της έφεσης συντάσσεται έκθεση. Η προθεσμία για την άσκηση της έφεσης και η άσκησή της δεν έχουν ανασταλτική δύναμη, εκτός αν στην απόφαση ορίζεται διαφορετικά.

2. Μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από την κατάθεση της έφεσης, με επιμέλεια και ευθύνη του προέδρου του πρωτοβάθμιου πειθαρχικού συμβουλίου που εξέδωσε την απόφαση, ο φάκελος παραδίδεται στον πρόεδρο του ανωτάτου πειθαρχικού συμβουλίου.

3. Ο πρόεδρος του ανωτάτου πειθαρχικού συμβουλίου ορίζει ημέρα για την εκδίκαση της έφεσης και καλεί με κλήση που επιδίδεται με δικαστικό επιμελητή, στον εκκαλούντα δικηγόρο δέκα (10) ημέρες πριν από την ημέρα της συζήτησης. Ο εγκαλούμενος μπορεί αυτοπρόσωπα ή με πληρεξούσιο δικηγόρο να αναπτύξει έγγραφα ή προφορικά τις απόψεις του.

4. Το ανώτατο πειθαρχικό συμβούλιο μπορεί να διατάξει τη συμπλήρωση της ανάκρισης, οφείλει όμως να εκδώσει την απόφασή του σε προθεσμία το πολύ δύο (2) μηνών από την ημέρα της κατάθεσης της έφεσης.

5. Με την επιφύλαξη του επόμενου άρθρου, η απόφαση του ανωτάτου πειθαρχικού συμβουλίου είναι αμετάκλητη. Η απόφαση διαβιβάζεται μαζί με τη δικογραφία στον πρόεδρο του δικηγορικού συλλόγου χωρίς καθυστέρηση, ο οποίος οφείλει να κοινοποιήσει αντίγραφο της απόφασης στο δικηγόρο που τιμωρήθηκε.

### **Άρθρο 158** **Έλεγχος των πειθαρχικών συμβουλίων**

1. Στον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου διαβιβάζονται από τον γραμματέα του πρωτοβάθμιου πειθαρχικού συμβουλίου οι αποφάσεις αυτού, οι οποίες καταχωρίζονται σε ειδικό βιβλίο που τηρείται από τη γραμματεία του εισαγγελέα.

2. Ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου δικαιούται να ασκεί προσφυγή ενώπιον του ανωτάτου πειθαρχικού συμβουλίου κατά οιασδήποτε απόφασης του πρωτοβάθμιου πειθαρχικού συμβουλίου εντός τριών (3) μηνών από την

καταχώρησή της στο βιβλίο της εισαγγελίας. Η προσφυγή ασκείται είτε για εσφαλμένη ή πλημμελή εφαρμογή του νόμου, είτε για λόγους ουσιαστικής εκτίμησης των πραγματικών περιστατικών.

### **Άρθρο 159** **Εκτέλεση πειθαρχικών αποφάσεων**

1. Οι τελεσίδικες αποφάσεις των πειθαρχικών συμβουλίων εκτελούνται με επιμέλεια του προέδρου του δικηγορικού συλλόγου, του οποίου μέλος αποτελεί ο τιμωρημένος δικηγόρος, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στον Κώδικα.

2. Η σύσταση, η επίπληξη και το πρόστιμο γνωστοποιούνται εγγράφως στον τιμωρηθέντα από τον πρόεδρο του συλλόγου. Ο Σύλλογος παρακρατεί ή συμψηφίζει τα πρόστιμα με τα ποσά των διανεμητικών λογαριασμών και των μερισμάτων που δικαιούται ο τιμωρηθείς ή εισπράττονται με τη διαδικασία είσπραξης των δημοσίων εσόδων και κατατίθενται στο ταμείο του συλλόγου. Αν δεν καταβληθεί το πρόστιμο είναι απαράδεκτη η υποβολή της ετήσιας δήλωσης. Οι αποφάσεις, με τις οποίες επιβάλλονται ποινές οριστικής παύσης ή προσωρινής τουλάχιστον ενός μηνός, δημοσιεύονται στο νομικό τύπο με δαπάνη του δικηγόρου που τιμωρήθηκε η οποία εισπράττεται, όπως και τα πρόστιμα, και τοιχοκολλούνται επιπλέον στα γραφεία του συλλόγου. Οι αποφάσεις που επιβάλλουν οριστική ή προσωρινή παύση γνωστοποιούνται στους εισαγγελείς και στους γραμματείς όλων των δικαστηρίων όπου υπηρετεί ο τιμωρημένος.

3. Ο δικηγόρος που τιμωρήθηκε οφείλει μέσα σε προθεσμία πέντε (5) ημερών από τη γνωστοποίηση της τελεσίδικης καταδικαστικής απόφασης και εφόσον του επιβλήθηκε ποινή οριστικής ή προσωρινής παύσης να προσέλθει στα γραφεία του συλλόγου, στον οποίο ανήκει και να παραδώσει το δελτίο της δικηγορικής του ταυτότητας. Από την επόμενη ημέρα της παράδοσης του δελτίου αρχίζει η έκτιση της ποινής. Αν δεν έχει εφοδιασθεί με δελτίο ταυτότητας, τότε καταθέτει σχετική υπεύθυνη δήλωση και από την επόμενη ημέρα της κατάθεσης της δήλωσης αυτής, αρχίζει η έκτιση της ποινής. Αν δεν κατατεθεί το δελτίο της ταυτότητας του ή η υπεύθυνη δήλωση, η έκτιση της ποινής αρχίζει με την παρέλευση της κατά τα άνω πενήμερης προθεσμίας γνωστοποίησης της τελεσίδικης καταδικαστικής απόφασης οπότε συντρέχει και περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 175 παρ. 2 του Ποινικού Κώδικα. Αν ο δικηγόρος τιμωρηθεί με την ποινή της οριστικής παύσης, αποβάλλει αυτοδίκαια την ιδιότητα του δικηγόρου.

4. Αν η απόφαση για την οριστική παύση εξαφανισθεί από νεότερη δικαστική απόφαση, ο ενδιαφερόμενος έχει δικαίωμα να επαναδιορισθεί μετά από σύμφωνη γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου του δικηγορικού συλλόγου που ήταν μέλος του πριν την καταδίκη του.

## **ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ΄** **ΑΓΩΓΗ ΚΑΚΟΔΙΚΙΑΣ**

### **Άρθρο 160** **Υποχρέωση αποζημίωσης από δικηγόρο**

1. Ο δικηγόρος, ο οποίος με πράξη, ενέργεια ή παράλειψή του προκάλεσε ζημία στον εντολέα του παράνομα, από δόλο ή βαριά αμέλεια, έχει υποχρέωση να τον αποζημιώσει.

2. Οι διατάξεις του δευτέρου και τρίτου εδαφίου της παραγράφου 2 του άρθρου 1 του ν. 3094/2003 (Α' 10) εφαρμόζονται και για τους δικηγόρους που προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στα νομικά πρόσωπα του ευρύτερου δημόσιου τομέα και κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους.

#### **Άρθρο 161** **Παραγραφή**

1. Οι αξιώσεις του προηγούμενου άρθρου παραγράφονται μετά τρία (3) έτη από την πράξη, ενέργεια ή παράλειψη που επικαλείται ο ενάγων.

2. Η παραγραφή των αξιώσεων του προηγούμενου άρθρου αναστέλλεται ή διακόπτεται για όσο χρόνο προβλέπεται στα άρθρα 255 επ. και 260 του Αστικού Κώδικα.

#### **Άρθρο 162** **Αρμόδιο δικαστήριο**

Η αγωγή κακοδικίας κατά δικηγόρου υπάγεται στο κατά τόπο αρμόδιο, πολυμελές πρωτοδικείο, που δικάζει κατά την τακτική διαδικασία.

#### **Άρθρο 163** **Περιεχόμενο αγωγής**

1. Το δικόγραφο της αγωγής:

α) συντάσσεται σύμφωνα με τα όσα ορίζονται στα άρθρα 118 και 216 εδ.αφ. 1 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας,

β) περιέχει όλους τους λόγους, στους οποίους ο ενάγων στηρίζει την αγωγή κακοδικίας, και

γ) αναγράφει με ακρίβεια όλα τα αποδεικτικά μέσα που επικαλείται για να αποδείξει τους λόγους.

2. Στην αγωγή επισυνάπτονται:

α) τα αποδεικτικά έγγραφα που ο ενάγων επικαλείται για να υποστηρίξει τους λόγους της αγωγής, σε πρωτότυπα ή επικυρωμένα αντίγραφα,

β) ειδικό πληρεξούσιο στον δικηγόρο που υπογράφει την αγωγή, η έλλειψη του οποίου την καθιστά απαράδεκτη.

#### **Άρθρο 164** **Συνέπειες απόρριψης**

Αν η αγωγή κακοδικίας απορριφθεί για οποιονδήποτε λόγο, δεν επιτρέπεται να ασκηθεί νέα αγωγή για την ίδια υπόθεση, για τους ίδιους ή άλλους λόγους, και ο ενάγων καταδικάζεται να πληρώσει τα έξοδα ενώ μπορεί να καταδικαστεί και σε χρηματική ποινή κατά το άρθρο 205 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

### **ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι'** **ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ**

#### **Άρθρο 165** **Μεταβατικές διατάξεις**

1. Οι διατάξεις για τις εξετάσεις των υποψηφίων δικηγόρων εφαρμόζονται στους υποψηφίους δικηγόρους που εγγράφονται στα σχετικά βιβλία ασκουμένων από 1.1.2014.

2. Οι διατάξεις του Κώδικα ως προς τους πτυχιούχους ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της αλλοδαπής είναι ειδικές έναντι κάθε άλλης διάταξης.

3. Μέχρι την έκδοση του πρώτου προεδρικού διατάγματος που προβλέπεται στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 61 του Κώδικα, οι εισφορές των δικηγόρων, θα υπολογίζονται σύμφωνα με τις μέχρι σήμερα κείμενες διατάξεις, οι οποίες παραμένουν σε ισχύ.

4. Οι υπουργικές αποφάσεις που έχουν εκδοθεί κατ'εξουσιοδότηση της παραγράφου 1 του άρθρου 96Α και της παραγράφου 7 του άρθρου 161 του ν.δ. 3026/1954, όπως ίσχυαν πριν από την αντικατάστασή τους με τις παραγράφους 9 και 10 του άρθρου 5 του ν. 3919/2011 (Α' 32), διατηρούνται σε ισχύ μέχρι την έκδοση των αντίστοιχων υπουργικών αποφάσεων, δυνάμει του άρθρου 62 του Κώδικα. Σε κάθε περίπτωση οι Δικηγορικοί Σύλλογοι οφείλουν σε προθεσμία δύο (2) ετών από τη δημοσίευση της υπουργικής απόφασης του άρθρου 62 του Κώδικα να ολοκληρώσουν τις διαδικασίες που έχουν αρχίσει, ως προς τη σύσταση νέων διανεμητικών λογαριασμών και τη συνολική διαδοχή των παλαιών, διαφορετικά οι λογαριασμοί αυτοί τίθενται σε εκκαθάριση.

5. Μέχρι τις 31.12.2013 διατηρείται σε ισχύ η διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 8α του ν. 4093/12.11.2012 (Α' 222).

6. Οι επόμενες αρχαιρεσίες στους Δικηγορικούς Συλλόγους θα διεξαχθούν σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα.

7. Οι διατάξεις, που θέτουν ανώτατο όριο στη θητεία των Προέδρων και των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου των οικείων Δικηγορικών Συλλόγων δεν εφαρμόζονται στις επόμενες αρχαιρεσίες. Η θητεία των Προέδρων και των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου των οικείων Δικηγορικών Συλλόγων που θα εκλεγούν στις αρχαιρεσίες του Φεβρουαρίου 2014 θα διαρκέσει έως τις 31.12.2017.

8. Οι προπαρασκευαστικές πράξεις και ιδίως η συγκρότηση και λειτουργία των πειθαρχικών συμβουλίων και οργάνων καθώς επίσης η σύνταξη, έγκριση και δημοσίευση Κανονισμού λειτουργίας των πειθαρχικών συμβουλίων πρέπει να έχει ολοκληρωθεί μέχρι τις 31.12.2013.

9. Η εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 148 αρχίζει από 1.5.2014. Η συγκρότηση του πρώτου Ανώτατου Πειθαρχικού Συμβουλίου πρέπει να έχει ολοκληρωθεί έως το Μάιο του 2014. Έως τότε εφαρμόζονται οι διατάξεις που ίσχυαν πριν την κύρωση του Κώδικα.

10. Οι πειθαρχικές υποθέσεις που εκκρεμούν συνεχίζουν να ερευνώνται και εκδικάζονται σύμφωνα με τις διατάξεις που ίσχυαν πριν από την κύρωση του Κώδικα.

#### **Άρθρο 166** **Τελικές διατάξεις**

1. Οι διατάξεις του Κώδικα είναι ειδικές έναντι κάθε άλλης διάταξης.

2. Από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσης καταργείται ο Κώδικας περί Δικηγόρων όπως αυτός έχει κυρωθεί με το ν.δ. 3026/1954 (Α' 235).

3. Ο νόμος αυτός, με την επιφύλαξη του άρθρου 165 του Κώδικα, ισχύει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

# ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

## ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΜΟΙΒΩΝ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ

### ΓΙΑ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΣΕ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ

| <b>Α.- ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ</b>                          | <b>ΑΜΟΙΒΕΣ</b> |
|--------------------------------------------------------|----------------|
| <b>1. Παραστάσεις στα Δικαστήρια</b>                   |                |
| 1. Ενώπιον Πταισματοδικείου                            | 80             |
| 2. Ενώπιον Μονομελούς Πλημ/κείου                       | 117            |
| 3. Ενώπιον Τριμελούς Πλημ/κείου                        | 214            |
| 4. Ενώπιον Εφετείου:                                   |                |
| α) επί πλημμελημάτων                                   | 491            |
| β) επί κακουργημάτων 1.- μονομελές                     | <b>750</b>     |
| 2.- τριμελές                                           | 983            |
| γ) επί κακουργημάτων (αιτ. αναστολής)                  | 491            |
| 5. Ενώπιον Πενταμελούς Εφετείου                        | 1.410          |
| 5α. Ενώπιον Πενταμελούς Εφετείου (αιτ. αναστολής)      | 652            |
| 6. Ενώπιον Κακουργιοδικείου (Μ.Ο.Δ.)                   | 1.314          |
| Ενώπιον Κακουργιοδικείου (Μ.Ο.Ε.)                      | 1.635          |
| 7. Ενώπιον Στρατοδικείου ή Ναυτοδικείου ή Αεροδικείου: |                |
| α) επί πλημμελημάτων                                   | 224            |
| β) επί κακουργημάτων                                   | 588            |
| 8. Ενώπιον Αναθεωρητικού:                              |                |
| α) επί πλημμελημάτων                                   | 481            |
| β) επί κακουργημάτων                                   | 801            |
| 9. Ενώπιον του Αρείου Πάγου:                           |                |
| α) Αίτηση αναίρεσης κατ' αποφάσεως                     |                |
| Πλημ/κείου και Εφετείου                                | 534            |

|                                                  |       |
|--------------------------------------------------|-------|
| β) Παράσταση για πλημμέλημα                      | 1.015 |
| γ) Παράσταση για κακούργημα                      | 1.496 |
| δ) Υπόμνημα επί αιτήσεως αναιρέσεως              | 406   |
| 10. Ενώπιον Συμβουλίου Πλημ/κών                  | 235   |
| 11. Ενώπιον Συμβουλίου Εφετών                    | 427   |
|                                                  |       |
| <b>2. Παράσταση σε απολογία κατηγορουμένου</b>   |       |
| α) Ενώπιον ανακριτικού υπαλλήλου                 | 144   |
| β) Ενώπιον ανακριτού για πλημμέλημα              | 224   |
| γ) Ενώπιον ανακριτού για κακούργημα              | 556   |
|                                                  |       |
| <b>3. Παράσταση σε άλλες ανακριτικές πράξεις</b> |       |
| α) Ενώπιον ανακριτικού υπαλλήλου                 | 144   |
| β) Ενώπιον ανακριτού                             | 224   |
|                                                  |       |
| <b>4. Υπομνήματα</b>                             |       |
| α) Κατά το στάδιο της προανάκρισης               | 107   |
| β) Κατά το στάδιο της ανάκρισης                  | 214   |
| γ) Προς το Συμβούλιο Πλημ/κών                    | 235   |
| δ) Προς το Συμβούλιο Εφετών                      |       |
| 1) ως Συμβούλιο Α' Βαθμού                        | 406   |
| 2) για την υποστήριξη εφέσεως κατά βουλεύματος   | 406   |
| ε) Επί αιτήσεως αναθεωρήσεως                     | 406   |
|                                                  |       |
| <b>5. Μηνύσεις - Αιτήσεις - Ένδικα μέσα</b>      |       |
| α) Σύνταξη μήνυσης                               | 139   |
| β) Σύνταξη αίτησης προς ποινικές αρχές           | 85    |
| γ) Σύνταξη αίτησης αναστολής της ποινής          | 214   |
| δ) Σύνταξη αίτησης χάριτος                       | 374   |
| ε) Έφεση κατά βουλεύματος                        | 417   |
| στ) Έφεση κατ' αποφάσεως Πλημ/κείου              | 144   |
| ζ) Αίτηση ακύρωσης απόφασης Πλημ/κείου           | 171   |
| η) Αίτηση ακύρωσης απόφασης Εφετείου             | 171   |
| <b>B.- ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ</b>                   |       |

|                                                                                                                         |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>ΕΙΡΗΝΟΔΙΚΕΙΟ (αξία αντικειμένου έως 20.000€)</b>                                                                     |     |
|                                                                                                                         |     |
| <b>α) Εργατικά – Μισθωτικές – Αυτοκινητικές – Πίνακες Αμοιβών - Διαδικασία πιστωτικών τίτλων - Ανακοπές κάθε είδους</b> |     |
| α) Αγωγή                                                                                                                | 85  |
| β) Παράσταση                                                                                                            | 64  |
| γ) Προτάσεις                                                                                                            | 85  |
|                                                                                                                         |     |
| <b>β) Αίτηση για έκδοση διαταγής απόδοσης μισθίου</b>                                                                   | 107 |
|                                                                                                                         |     |
| <b>γ) Αίτηση για έκδοση διαταγής πληρωμής</b>                                                                           |     |
| 1. έως 12.000 €                                                                                                         | 64  |
| 2. από 12.001 € ως 20.000 €                                                                                             | 128 |
|                                                                                                                         |     |
| <b>δ) Αιτήσεις</b>                                                                                                      |     |
| 1. Για σύνταξη κάθε αίτησης                                                                                             | 64  |
| 2. Παράσταση                                                                                                            | 37  |
| 3. Προτάσεις                                                                                                            | 64  |
|                                                                                                                         |     |
| <b>ε) Ασφαλιστικά μέτρα (νομής)</b>                                                                                     |     |
| 1. Αίτηση                                                                                                               | 96  |
| 2. Παράσταση                                                                                                            | 96  |
| 3. Αυτοψία                                                                                                              | 96  |
| 4. Σημείωμα                                                                                                             | 96  |
|                                                                                                                         |     |
| <b>στ) Ασφαλιστικά μέτρα συναινετικής εγγραφής ή άρσης προσημείωσης υποθήκης</b>                                        |     |
| 1. Αίτηση                                                                                                               | 107 |
| 2. Παράσταση                                                                                                            | 134 |
| 3. Σημείωμα                                                                                                             | 102 |
|                                                                                                                         |     |
| <b>ζ) Ασφαλιστικά μέτρα γενικά:</b>                                                                                     |     |
| α) Αίτηση                                                                                                               | 80  |
| β) Παράσταση                                                                                                            | 59  |
| γ) Σημείωμα                                                                                                             | 69  |

|                                                                                                                                              |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>η) Μικροδιαφορές</b> (αξία μέχρι 5.000 €)                                                                                                 | 64  |
| <b>θ) Συγγενικά συμβούλια - Λογοδοσίες κ.λ.π.</b>                                                                                            |     |
| 1. Αίτηση για σύγκληση Συγγενικού Συμβουλίου                                                                                                 | 75  |
| 2. Σύνταξη εκθέσεως επί λογοδοσιών                                                                                                           | 75  |
| 3. Σύνταξη εκθέσεως επί δηλώσεων                                                                                                             | 75  |
| 4. Δηλώσεις επί κατασχέσεων εις χείρας τρίτων                                                                                                | 75  |
| 5. Αίτηση για την αντικατάσταση μεσεγγυούχου                                                                                                 | 75  |
| 6. Αίτηση για ένορκες βεβαιώσεις                                                                                                             | 75  |
| 7. Παράσταση σε χειραφεσία, συγγενικά συμβούλια, λογοδοσίες, δηλώσεις                                                                        | 96  |
| 8. Κάθε παράσταση                                                                                                                            | 96  |
| <b>ι) Ανταγωγές γενικά</b>                                                                                                                   | 48  |
| <b>κ) Παρεμβάσεις</b>                                                                                                                        | 48  |
| <b>λ) Αιτήσεις διάφορες</b>                                                                                                                  |     |
| 1. Σύνταξη αίτησης για θέματα μη ειδικώς αναφερόμενα στον Κώδικα Δικηγόρων                                                                   | 80  |
| 2. Παράσταση κατά τη συζήτηση τέτοιων αιτήσεων                                                                                               | 80  |
| 3. Σύνταξη αίτησης προτίμησης ή ορισμού δικασίμου , αναβολής εκτέλεσης αποφάσεων περί εξώσεως, περί παροχής απογράφου, παρατάσεως προθεσμίας | 80  |
| 4. Παράσταση κατά τη συζήτηση τέτοιων αιτήσεων                                                                                               | 80  |
| <b>μ) Τακτική - Εκούσια διαδικασία</b>                                                                                                       |     |
| 1. Σύνταξη αγωγής, αίτησης, παρέμβασης, τριτανακοπής                                                                                         | 102 |
| 2. Προτάσεις                                                                                                                                 | 117 |
| 3. Παράσταση                                                                                                                                 | 102 |
| 4. Αίτηση για συντηρητική απόδειξη                                                                                                           | 69  |
| 5. Αγωγή περί επιδείξεως εγγράφου                                                                                                            | 69  |
| 6. Αίτηση για εξαίρεση πραγματογνώμονος                                                                                                      | 69  |
| 7. Γνωστοποίηση μαρτύρων                                                                                                                     | 48  |
| 8. Αιτήσεις προς τον Εισηγητή                                                                                                                | 48  |

|                                                                  |     |
|------------------------------------------------------------------|-----|
| 9. Κλήση προς μάρτυρα ή πραγματογνώμονα                          | 48  |
| 10. Παράσταση κατά την εξέταση μάρτυρος                          | 85  |
| 11. Παράσταση κατά την εξέταση μάρτυρος επί του επιδίκου         | 129 |
| 12. Παράσταση κατά τη δόση όρκου διαδίκου ή πραγματογνώμονος     | 80  |
| 13. Κλήση προς διάδικο                                           | 69  |
| 14. Σύνταξη δηλώσεως επαγωγής ή αντεπαγωγής όρκου                | 80  |
| 15. Προτάσεις μετ' απόδειξη                                      | 117 |
| 16. Παράσταση μετ' απόδειξη                                      | 107 |
| 17. Αίτηση-Παράσταση για ΔΙΑΤΑΞΗ                                 | 204 |
| Σε περίπτωση αντίθετων αγωγών συνεκδικαζομένων ένα (1) γραμμάτιο |     |
| <b>ΜΟΝΟΜΕΛΕΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ</b>                                     |     |
| (Αξία αντικειμένου από 20.001 έως 250.000 €)                     |     |
| <b>A) Διαδικασία Μισθωτικών διαφορών</b>                         |     |
| α) Μίσθωμα είναι από 601 μέχρι 1500 €                            |     |
| 1. Αγωγή                                                         | 171 |
| 2. Παράσταση                                                     | 171 |
| 3. Προτάσεις                                                     | 171 |
| β) Μίσθωμα είναι πάνω από 1.501 €                                |     |
| 1. Αγωγή                                                         | 203 |
| 2. Παράσταση                                                     | 268 |
| 3. Προτάσεις                                                     | 268 |
| <b>A1) Διαταγή απόδοσης μισθίου</b>                              | 139 |
| <b>B) Ασφαλιστικά μέτρα (κάθε είδους)</b>                        |     |
| 1. Αίτηση                                                        | 107 |
| 2. Παράσταση                                                     | 134 |
| 3. Προτάσεις (σημείωμα)                                          | 102 |
| <b>Γ) Τακτική - Εκούσια διαδικασία</b>                           |     |

|                                                        |     |
|--------------------------------------------------------|-----|
| 1. Αίτηση                                              | 102 |
| 2. Παράσταση                                           | 102 |
| 3. Προτάσεις                                           | 117 |
| 4. Αίτηση-Παράσταση για ΔΙΑΤΑΞΗ                        | 300 |
|                                                        |     |
| <b>Δ) Πίνακες ιατρών, μηχανικών μεσιτών κ.λ.π.</b>     |     |
| α) Αν το αιτούμενο ποσό είναι έως 58.695 €             |     |
| 1. Αγωγή                                               | 102 |
| 2. Παράσταση                                           | 171 |
| 3. Προτάσεις (σημείωμα)                                | 102 |
| β) Αν το αιτούμενο ποσό είναι από 58.696 έως 146.735 € |     |
| 1. Αγωγή                                               | 171 |
| 2. Παράσταση                                           | 331 |
| 3. Προτάσεις                                           | 171 |
| γ) Αν το αιτούμενο ποσό είναι από 146.736 € και άνω    |     |
| 1. Αγωγή                                               | 268 |
| 2. Παράσταση                                           | 395 |
| 3. Προτάσεις                                           | 171 |
|                                                        |     |
| <b>Ε) Αγωγές - ανακοπές Γενικά</b>                     |     |
| 20.001 έως 45.000 €                                    |     |
| 1. Αγωγή                                               | 69  |
| 2. Παράσταση                                           | 134 |
| 3. Προτάσεις                                           | 134 |
| 45.001 έως 90.000 €                                    |     |
| 1. Αγωγή                                               | 102 |
| 2. Παράσταση                                           | 134 |
| 3. Προτάσεις                                           | 171 |
| 90.000 έως 235.000 €                                   |     |
| 1. Αγωγή                                               | 134 |
| 2. Παράσταση                                           | 171 |
| 3. Προτάσεις                                           | 300 |
| 235.000 € και άνω                                      |     |
| 1. Αγωγή                                               | 171 |

|                                                                                                 |            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 2. Παράσταση                                                                                    | 235        |
| 3. Προτάσεις                                                                                    | 363        |
|                                                                                                 |            |
| <b>ΣΤ) Αίτηση για την έκδοση διαταγής πληρωμής</b>                                              |            |
| Απο 20.001 έως 50.000 €                                                                         | <b>200</b> |
| Απο 50.001 έως 150.000 €                                                                        | 268        |
| Απο 150.001 ΕΥΡΩ και άνω €                                                                      | 663        |
|                                                                                                 |            |
| <b>Ζ) Αναγκαστική απαλλοτρίωση σε δίκες καθορισμού τιμής μονάδος και αναγνώρισης δικαιούχων</b> |            |
| 1. Αίτηση                                                                                       | 129        |
| 2. Παράσταση                                                                                    | 96         |
| 3. Προτάσεις                                                                                    | 96         |
|                                                                                                 |            |
| <b>Η) Εργατικές – Διατροφές διαφορές</b>                                                        |            |
| 1. Αγωγή                                                                                        | 139        |
| 2. Παράσταση                                                                                    | 102        |
| 3. Προτάσεις                                                                                    | 102        |
|                                                                                                 |            |
| <b>Θ) Αυτοκινητικές διαφορές</b>                                                                |            |
| α) Για ποσό από 20.001 έως 30.000 €                                                             |            |
| 1. Αγωγή                                                                                        | 75         |
| 2. Παράσταση                                                                                    | 85         |
| 3. Προτάσεις                                                                                    | 69         |
| β) Για ποσό απο 30.001 έως 90.000 €                                                             |            |
| 1. Αγωγή                                                                                        | 102        |
| 2. Παράσταση                                                                                    | 134        |
| 3. Προτάσεις                                                                                    | 102        |
| γ) Για ποσό από 90.000 € και άνω                                                                |            |
| 1. Αγωγή                                                                                        | 134        |
| 2. Παράσταση                                                                                    | 203        |
| 3. Προτάσεις                                                                                    | 102        |
|                                                                                                 |            |
| <b>Ι) Ανταγωγές και παρεμβάσεις</b>                                                             |            |
| Όπως στις αγωγές στην αντίστοιχη διαδικασία                                                     |            |

|                                                                   |     |
|-------------------------------------------------------------------|-----|
| Σε περίπτωση αντίθετων αγωγών συνεκδικαζομένων ένα (1) γραμμάτιο  |     |
| <b>Κ) Κατά την απόδειξη ό,τι ισχύει στο Πολυμελές Πρωτοδικείο</b> |     |
| <b>Λ) Μονομελές Πρωτοδικείο (ως Β'θμιο)</b>                       |     |
| Έφεση                                                             | 130 |
| Παράσταση                                                         | 130 |
| Προτάσεις                                                         | 130 |
| <b>ΠΟΛΥΜΕΛΕΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ</b>                                      |     |
| <b>α) Εκούσια διαδικασία - Τακτική (Μη αποτιμητές)</b>            |     |
| 1. Αίτηση                                                         | 117 |
| 2. Παράσταση                                                      | 139 |
| 3. Προτάσεις                                                      | 117 |
| <b>β) Τακτική διαδικασία (αποτιμητές)</b>                         |     |
| Απο 250.001 έως 350.000 €                                         |     |
| 1. Αγωγή                                                          | 203 |
| 2. Παράσταση                                                      | 235 |
| 3. Προτάσεις                                                      | 331 |
| Από 350.001 έως 800.000 €                                         |     |
| 1. Αγωγή                                                          | 363 |
| 2. Παράσταση                                                      | 363 |
| 3. Προτάσεις                                                      | 363 |
| Από 800.001 έως 1.500.000 €                                       |     |
| 1. Αγωγή                                                          | 566 |
| 2. Παράσταση                                                      | 566 |
| 3. Προτάσεις                                                      | 566 |
| Από 1.500.001 € και άνω                                           |     |
| 1. Αγωγή                                                          | 822 |
| 2. Παράσταση                                                      | 822 |
| 3. Προτάσεις                                                      | 822 |

|                                                               |     |
|---------------------------------------------------------------|-----|
| <b>γ) Απόδειξη</b>                                            |     |
| 1. Αίτηση για την εξέταση μαρτύρων                            | 75  |
| 2. Γνωστοποίηση μαρτύρων                                      | 75  |
| 3. Παράσταση κατά την εξέταση μαρτύρων (ξένης αρχής)          | 85  |
| 4. Αίτηση παράτασης προθεσμίας                                | 85  |
| 5. Παράσταση κατά τη συζήτησή της                             | 54  |
| 6. Σύνταξη αίτησης για συντηρητική απόδειξη                   | 85  |
| 7. Σύνταξη αγωγής για επίδειξη εγγράφου                       | 85  |
| 8. Δήλωση επαγωγής ή αντεπαγωγής όρκου                        | 85  |
| 9. Παράσταση κατά τη δόση του όρκου                           |     |
| των διαδικών η πραγματογνωμόνων                               | 64  |
| 10. Παράσταση σε αυτοψία ή πραγματογνωμοσύνη                  | 129 |
| 11. Παράσταση - Προτάσεις μετ' απόδειξη                       | 235 |
| 12. Κλήση προς μάρτυρα                                        | 75  |
| <b>δ) Πτωχευτική Διαδικασία</b>                               |     |
| 1. Σύνταξη δήλωσης εμπόρου για αναστολή πληρωμών              | 129 |
| 2. Αίτηση πτώχευσης                                           | 96  |
| 3. Αίτηση προς τον Εισηγητή πτώχευσης                         | 80  |
| 4. Αίτηση προς το Πτωχευτικό Δικαστήριο                       | 107 |
| 5. Αίτηση προς τον Εισηγητή                                   | 107 |
| 6. Πτωχευτική ανακοπή                                         | 107 |
| 7. Αίτηση επικυρώσεως πτωχευτικού συμβιβασμού                 | 107 |
| 8. Αίτηση διαρρήξεως - ανατροπής η ακυρώσεως πτωχευτ. συμβιβ. | 107 |
| 9. Παράσταση κατά την εξέλεξη των πιστωτών                    | 107 |
| 10. Αίτηση ανακλήσεως πτωχεύσεως                              | 96  |
| 11. Υπόμνημα ή λογοδοσία συνδίκου                             | 54  |
| 12. Παράσταση:                                                |     |
| α) Κατά την απογραφή                                          | 129 |
| β) Κατά την επαλήθευση των απαιτήσεων                         | 161 |
| γ) Κατά τις συνελεύσεις για την εκλογή συνδίκου               | 139 |
| δ) Κατά τις συνελεύσεις για την ένωση πιστωτών                | 139 |
| ε) Για κατάθεση εγγράφων στον Γραμματέα                       | 75  |

|                                                                                                           |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 13. Προσφυγή οποιαδήποτε προς το δικαστήριο                                                               | 107 |
| 14. Υπόμνημα συνδίκου σε κάθε στάση της δίκης                                                             | 107 |
| 15. Για τη σύνταξη αντιρρήσεων ή ανακοπής κατά συμβιβασμού                                                |     |
| η αγωγής περί ακυρώσεως ή διαρρήξεως συμβιβασμού                                                          | 85  |
| 16. Παράσταση                                                                                             | 54  |
| 17. Προτάσεις                                                                                             | 54  |
|                                                                                                           |     |
| <b>ε) Ανταγωγές - παρεμβάσεις</b>                                                                         |     |
| Όπως στις αγωγές στην αντίστοιχη διαδικασία                                                               |     |
| Σε περίπτωση αντίθετων αγωγών συνεκδικαζομένων                                                            |     |
| ένα γραμμάτιο                                                                                             |     |
|                                                                                                           |     |
| <b>στ) Δικαστικός συμβιβασμός - Εξωδικαστική επίλυση διαφορών (Εξωδικαστική και Δικαστική Μεσολάβηση)</b> |     |
| α) Συζήτηση - συμβιβασμός : όπως η σχετική διαδικασία                                                     |     |
| β) Αίτηση – Παράσταση σε Δικαστική Μεσολάβηση                                                             | 250 |
| γ) Αίτηση – Παράσταση σε Εξωδικαστική Διαμεσολάβηση                                                       | 150 |
|                                                                                                           |     |
| <b>ΑΝΑΚΟΠΕΣ - ΤΡΙΤΑΝΑΚΟΠΕΣ - ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ</b>                                                    |     |
| Όπως οι αγωγές σε αντίστοιχης βαθμίδας δικαστήριο                                                         |     |
|                                                                                                           |     |
| <b>ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΔΙΚΗΣ</b>                                                                                   |     |
| <b>1. Ανακοίνωση – Προσεπίκληση δίκης:</b>                                                                |     |
| α) Ενώπιον του Ειρηνοδικείου                                                                              | 80  |
| β) Ενώπιον άλλων Δικαστηρίων                                                                              | 129 |
|                                                                                                           |     |
| <b>2. Ανακοίνωση δίκης με προσεπίκληση για παρέμβαση:</b>                                                 |     |
| α) Ενώπιον Ειρηνοδικείου                                                                                  | 80  |
| β) Ενώπιον Πρωτοδικείου                                                                                   | 129 |
|                                                                                                           |     |
| <b>ΕΦΕΤΕΙΟ</b>                                                                                            |     |
|                                                                                                           |     |
| 1. Έφεση                                                                                                  | 161 |
| 2. Παράσταση                                                                                              | 192 |

|                                                                    |     |
|--------------------------------------------------------------------|-----|
| 3. Προτάσεις                                                       | 214 |
| 4. Προτάσεις επομένων συζητήσεων                                   | 256 |
| 5. Προτάσεις για υποθέσεις εκουσίας δικαιοδοσίας                   | 278 |
| 6. Όταν το Εφετείο δικάζει σε πρώτο βαθμό                          |     |
| α. Αγωγή                                                           | 112 |
| β. Παράσταση                                                       | 161 |
| γ. Προτάσεις                                                       | 256 |
|                                                                    |     |
| <b>Διατροφές-Εργατικές-Μισθωτικές-Αυτοκινητικές-Απαλλοτριώσεις</b> |     |
| 1. Έφεση                                                           | 139 |
| 2. Παράσταση                                                       | 149 |
| 3. Προτάσεις                                                       | 139 |
|                                                                    |     |
| Σε περίπτωση συνεκδίκησης αντίθετων εφέσεων ένα (1) γραμμάτιο      |     |
|                                                                    |     |
| <b>ΑΡΕΙΟΣ ΠΑΓΟΣ</b>                                                |     |
|                                                                    |     |
| <b>Τακτική διαδικασία</b>                                          |     |
| 1. Αίτηση αναίρεσης                                                | 406 |
| 2. Πρόσθετοι λόγοι                                                 | 268 |
| 3. Παράσταση                                                       | 459 |
| 4. Προτάσεις      αναιρεσ / αναιρεσίβλ                             | 534 |
|                                                                    |     |
| <b>Αναστολή</b>                                                    |     |
| α) Αίτηση                                                          | 181 |
| β) Παράσταση                                                       | 652 |
| γ) Σημείωμα                                                        | 161 |
|                                                                    |     |
| <b>Διατροφές-Εργατικές-Μισθωτικές-Αυτοκίνητα - Απαλλοτριώσεις</b>  |     |
| α. Αίτηση                                                          | 235 |
| β. Πρόσθετοι λόγοι                                                 | 171 |
| γ. Παράσταση                                                       | 342 |
| δ. Προτάσεις      αναιρεσ / αναιρεσίβλ                             | 310 |

|                                                        |     |
|--------------------------------------------------------|-----|
| <b>Ολομέλεια</b>                                       |     |
| 1. Αίτηση αναίρεσης                                    | 406 |
| 2. Πρόσθετοι λόγοι                                     | 268 |
| 3. Παράσταση                                           | 459 |
| 4. Προτάσεις                      αναιρεσ / αναιρεσίβλ | 534 |
| <b>Γ.- ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ</b>                       |     |
| <b>ΜΟΝΟΜΕΛΕΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ</b>                |     |
| 1. Προσφυγή/Αίτηση αναστολής                           | 85  |
| 2. Παράσταση                                           | 64  |
| 3. Υπόμνημα                                            | 85  |
| <b>ΤΡΙΜΕΛΕΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ</b>                 |     |
| 1. Προσφυγή/Αίτηση αναστολής                           | 117 |
| 2. Παράσταση                                           | 203 |
| 3. Υπόμνημα                                            | 85  |
| <b>Προσφυγές ασφαλισμένων - Υπαλλήλων</b>              |     |
| α. Προσφυγές                                           | 85  |
| β. Παράσταση                                           | 161 |
| γ. Υπόμνημα                                            | 54  |
| Αγωγές: όπως η κλιμάκωση Μονομελούς Πρωτοδικείου       |     |
| Αίτηση αναστολής :όπως τα ασφαλιστικά μέτρα            |     |
| <b>ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΕΦΕΤΕΙΟ</b>                              |     |
| 1. Έφεση ή αίτηση ακύρωσης ή προσφυγή                  | 235 |
| 2. Παράσταση                                           | 256 |
| 3. Υπόμνημα                                            | 85  |

|                                                                         |       |
|-------------------------------------------------------------------------|-------|
| Στις περιπτώσεις παρέμβασης ισχύουν                                     |       |
| όσα και για τα κύρια δικόγραφα. Αίτηση αναστολής μείωση κατά 1 / 2      |       |
|                                                                         |       |
| <b>Εφέσεις ασφαλισμένων ή αιτήσεις ακύρωσης υπαλλήλων:</b>              |       |
| 1. Έφεση η Αίτηση                                                       | 171   |
| 2. Παράσταση                                                            | 214   |
| 3. Υπόμνημα                                                             | 69    |
|                                                                         |       |
| <b>Αντιρρήσεις αλλοδαπών</b>                                            | 149   |
|                                                                         |       |
| <b>ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ</b>                                            |       |
|                                                                         |       |
| <b>Τμήματα - Ολομέλεια</b>                                              |       |
| 1. Αίτηση ακύρωσης ή αναίρεσης ή παρέμβαση                              | 331   |
| 2. Παράσταση                                                            | 491   |
| 3. Υπόμνημα                                                             | 491   |
| 4. Πρόσθετοι Λόγοι                                                      | 491   |
| 5. Αναστολή                                                             |       |
| α) Αίτηση                                                               | 166   |
| β) Παράσταση                                                            | 246   |
| γ) Υπόμνημα                                                             | 246   |
| <b>Υπαλληλικές προσφυγές ή εφέσεις, αιτήσεις αναίρεσης ασφαλισμένων</b> |       |
| α. Αίτηση                                                               | 203   |
| β. Πρόσθετοι λόγοι                                                      | 134   |
| γ. Παράσταση                                                            | 268   |
| δ. Υπόμνημα                                                             | 134   |
|                                                                         |       |
| <b>Ειδικό Δικαστήριο (Μισθοδικείο)</b>                                  |       |
| α. Αίτηση                                                               | 772   |
| β. Συζήτηση                                                             | 1.029 |
|                                                                         |       |
| <b>ΣΗΜΑΤΑ</b>                                                           |       |
|                                                                         |       |
| <b>Διοικητική επιτροπή σημάτων</b>                                      |       |

|                                                                |       |
|----------------------------------------------------------------|-------|
| 1. Αίτηση - Κατάθεση σήματος                                   | 214   |
| 2. Τριτανακοπή - Παρέμβαση                                     | 214   |
| 3. Παράσταση                                                   | 268   |
| 4. Υπόμνημα                                                    | 214   |
|                                                                |       |
| <b>ΑΝΩΤΑΤΟ ΕΙΔΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ</b>                               |       |
|                                                                |       |
| 1. Αίτηση                                                      | 801   |
| 2. Παράσταση                                                   | 1.068 |
| 3. Υπόμνημα                                                    | 1.389 |
|                                                                |       |
| <b>ΕΚΛΟΓΟΔΙΚΕΙΟ</b>                                            |       |
|                                                                |       |
| 1. Αίτηση                                                      | 641   |
| 2. Παράσταση                                                   | 961   |
| 3. Υπόμνημα                                                    | 1.283 |
|                                                                |       |
| <b>ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ - ΑΘΛΗΤΙΚΟΙ ΔΙΚΑΣΤΕΣ</b>                |       |
|                                                                |       |
| <b>Α΄ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΟ</b>                                          |       |
| 1. Αίτηση                                                      | 235   |
| 2. Παράσταση                                                   | 161   |
| 3. Υπόμνημα                                                    | 288   |
|                                                                |       |
| <b>Β΄ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΟ</b>                                        |       |
| 1. Έφεση                                                       | 192   |
| 2. Παράσταση                                                   | 161   |
| 3. Υπόμνημα                                                    | 224   |
|                                                                |       |
| <b>Γ΄ ΔΙΑΙΤΗΤΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ - ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΩΝ<br/>κ.ά</b> |       |
| 1. Έφεση                                                       | 129   |
| 2. Παράσταση                                                   | 96    |
| 3. Υπόμνημα                                                    | 96    |
|                                                                |       |

|                                                                                  |     |
|----------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Δ' ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ - ΥΠΟΥΡΓΕΙΩΝ - ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΑ</b> |     |
| όπως το μονομελές διοικητικό                                                     |     |
| <b>Ε' ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΕΣ-ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ - ΥΠΟΥΡΓΕΙΩΝ</b>          |     |
| <b>ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ -ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΑ</b>                                     |     |
| όπως το τριμελές διοικητικό (Υπαλλήλων)                                          |     |
| <b>ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ</b>                                                        |     |
| <b>α) Τμήματα</b>                                                                |     |
| 1. Έφεση ή αναίρεση                                                              | 134 |
| 2. Παράσταση                                                                     | 198 |
| 3. Υπόμνημα                                                                      | 134 |
| <b>β) Ολομέλεια</b>                                                              |     |
| 1. Παράσταση                                                                     | 395 |
| 2. Υπόμνημα                                                                      | 268 |
| <b>γ) Αναστολή</b>                                                               |     |
| 1. Αίτηση                                                                        | 134 |
| 2. Παράσταση                                                                     | 198 |
| 3. Υπόμνημα                                                                      | 134 |
| <b>Δ.- ΕΞΩΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΑΜΟΙΒΕΣ</b>                                                 |     |
| Για απασχόληση ή παροχή συμβουλών (ανά ώρα)                                      | 80  |
| Για σύνταξη έκθεσης τίτλων ιδιοκτησίας                                           | 150 |
| <b>Ε.- ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ</b>                                                          |     |
| <b>Αίτηση διόρθωσης αγνώστου ιδιοκτήτη</b>                                       |     |
| (όπως εκουσία διαδικασία μονομελούς)                                             |     |
| <b>Τακτικές αγωγές</b>                                                           |     |
| (όπως τακτική διαδικασία Μονομελούς και Πολυμελούς)                              |     |
| <b>Αίτηση διόρθωσης προδήλου σφάλματος</b>                                       |     |

|                                              |           |
|----------------------------------------------|-----------|
| ενώπιον προϊσταμένου κτηματολογικού γραφείου | 150       |
|                                              |           |
| <b>ΣΤ. – ΧΡΟΝΟΧΡΕΩΣΗ (ανά ώρα)</b>           | <b>80</b> |

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II**  
**ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΜΟΙΒΩΝ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ**  
**ΓΙΑ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΣΕ ΣΥΜΒΟΛΑΙΑ**

| ΑΞΙΑ ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΑΣ                 | ΠΟΣΟΣΤΑ |
|------------------------------------|---------|
| Έως 44.000 ευρώ                    | 1%      |
| Από 44.001 έως 1.400.000 ευρώ      | 0,5%    |
| Από 1.400.001 έως 3.000.000 ευρώ   | 0,4%    |
| Από 3000.001 έως 6.000.000 ευρώ    | 0.3%    |
| Από 6.000.001 έως 15.000.000 ευρώ  | 0,2%    |
| Από 15.000.001 έως 30.000.000 ευρώ | 0,1%    |
| Από 30.000.001 έως 60.000.000 ευρώ | 0,05%   |
| Από 60.000.001 και άνω ευρώ        | 0,01%   |

Αθήνα, 4 Σεπτεμβρίου 2013

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ  
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Ι. Στουρνάρας

Κ. Χατζηδάκης

ΕΡΓΑΣΙΑΣ,  
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ  
ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ  
ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ,  
ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ  
ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ  
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Ι. Βρούτσης

Χ. Αθανασίου

ΠΑΙΔΕΙΑΣ  
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Κ. Αρβανιτόπουλος

Αριθμ. 215/22/2013

**ΕΚΘΕΣΗ**

**Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους**  
(άρθρο 75 παρ. 1 του Συντάγματος)

**στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων «Κώδικας Δικηγόρων»**

Α. Με τις διατάξεις του υπό ψήφιση νόμου, θεσπίζεται νέος Κώδικας Δικηγόρων που απαρτίζεται από δέκα Κεφάλαια και δύο Παραρτήματα, στον οποίο προβλέπονται, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα:

**Κεφάλαιο Α΄**

Περιλαμβάνονται γενικές διατάξεις που αφορούν στη φύση της δικηγορίας, στις αρχές που διέπουν το επάγγελμα του δικηγόρου, στα επιτρεπόμενα έργα κ.λπ.. (άρθρα 1-9)

**Κεφάλαιο Β΄**

Περιλαμβάνονται διατάξεις που αφορούν στους όρους, στις προϋποθέσεις και στη διαδικασία απόκτησης της δικηγορικής ιδιότητας. Ειδικότερα:

1α. Παρέχεται η δυνατότητα σε ασκούμενους δικηγόρους να πραγματοποιούν μέρος της άσκησης τους, έως 6 μήνες και σε νομικές υπηρεσίες των δημοσίων υπηρεσιών, ανεξάρτητων αρχών, Ν.Π.Δ.Δ. και Οργανισμών. Με κ.υ.α., καθορίζονται ο συνολικός αριθμός ασκουμένων, ο ακριβής χρόνος άσκησης και η αμοιβή τους.

Το εν λόγω διάστημα μπορεί να παρατείνεται κατά τα ειδικότερα οριζόμενα.

Η σχετική δαπάνη βαρύνει τους οικείους φορείς υποδοχής.

β. Συνιστάται σε κάθε Δικηγορικό Σύλλογο πενταμελής Επιτροπή εποπτείας ασκουμένων. (άρθρα 10-14)

2. Συνιστάται στο Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών (Δ.Σ.Α.), πενταμελής Μόνιμη Επιτροπή Δοκιμασίας Επάρκειας, στο πλαίσιο της διαδικασίας αναγνώρισης επάρκειας τίτλων Πανεπιστημίων της αλλοδαπής και α-

σκούμενων δικηγόρων της αλλοδαπής. Προβλέπεται η καταβολή από τους ενδιαφερόμενους εξετάστρων, υπέρ του Δ.Σ.Α., το ύψος των οποίων καθορίζεται με υπουργική απόφαση. (άρθρα 15-17)

3. Καθιερώνεται πανελλήνιος διαγωνισμός υποψήφιων δικηγόρων, ως νέα διαδικασία για την απόκτηση δικηγορικής ιδιότητας και ρυθμίζονται όλα τα συναφή θέματα. Προς τούτο, συνιστώνται στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Κεντρική Επιτροπή Εξετάσεων και Ομάδες Βαθμολόγησης καθώς και οργανωτικές επιτροπές ανά εφετείο πολιτικών και ποινικών δικαστηρίων, με τις οριζόμενες αρμοδιότητες. Με κ.υ.α., καθορίζονται οι αμοιβές των μελών των εν λόγω συλλογικών οργάνων.

Θεσπίζεται, υπέρ του Δημοσίου, παράβολο που καταβάλλεται από τον υποψήφιο δικηγόρο για τη συμμετοχή του στο διαγωνισμό. Το ύψος του εν λόγω παραβόλου καθορίζεται με κ.υ.α.. (άρθρα 18-22)

**Κεφάλαια Γ΄ και Δ΄**

Περιλαμβάνονται διατάξεις που διέπουν το διορισμό, την εξέλιξη και την παύση δικηγόρων, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους. (άρθρα 23-42)

**Κεφάλαιο Ε΄**

Περιλαμβάνονται διατάξεις που ρυθμίζουν ειδικά θέματα σχετικά με τις μορφές άσκησης δικηγορίας (απασχόληση στον ιδιωτικό ή δημόσιο τομέα, τρόπος πρόσληψης έμμισθου δικηγόρου και σχετική διαδικασία, δικηγορικές εταιρείες κ.λπ.). Ειδικότερα, ορίζεται ότι:

α. Οι αποδοχές των έμμισθων δικηγόρων του Δημοσίου, των Ο.Τ.Α. α΄ και β΄ βαθμού και των Ν.Π.Δ.Δ. (περιλαμβανομένου και του Ο.Γ.Α.), καθορίζονται με κ.υ.α., σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

β. Λύεται η σύμβαση του έμμισθου δικηγόρου που συμπληρώνει το 67ο έτος της ηλικίας του ή θεμελιώνει συνταξιοδοτικό δικαίωμα για πλήρη σύνταξη από το Ενιαίο Ταμείο Ανεξάρτητα Απασχολούμενων (ΕΤΑΑ) και δεν επιτρέπεται η πρόληψη αυτού ως έμμισθου στο Δημόσιο και ευρύτερο Δημόσιο Τομέα.

Λύεται, επίσης, η σύμβαση και προβλέπεται η υποχρεωτική αποχώρηση δικηγόρων που προσφέρουν υπηρεσίες με πάγια περιοδική αμοιβή στους οριζόμενους φορείς και υπάγονται στο προβλεπόμενο ασφαλιστικό καθεστώς, με την προϋπόθεση ότι έχουν θεμελιώσει δικαίωμα πλήρους σύνταξης.

γ. Ρυθμίζονται, εκ νέου, τα θέματα διάρκειας και λήξης της έμμισθης εντολής, καθώς και θέματα αποζημίωσης, σε περίπτωση λύσης για τους οριζόμενους λόγους.

δ. Προβλέπεται η παροχή δικηγορικών υπηρεσιών από δικηγόρους, συνταξιούχους του Δημοσίου ή άλλων ασφαλιστικών φορέων, καθώς και από δικηγορικές εταιρείες. (άρθρα 43-56)

**Κεφάλαιο ΣΤ΄**

Περιλαμβάνονται διατάξεις για τις αμοιβές των δικηγόρων και τους θεσμούς κοινωνικής αλληλεγγύης μεταξύ αυτών και προβλέπονται τα εξής:

α. Η αμοιβή του δικηγόρου καθορίζεται ελεύθερα με έγγραφη συμφωνία με τον εντολέα του ή τον αντιπρόσωπό του. Σε περίπτωση που δεν υπάρχει έγγραφη συμφωνία, η αμοιβή του δικηγόρου καθορίζεται κατά τα ειδικότερα οριζόμενα και τα Παραρτήματα του νέου Κώδικα.

β. Επανακαθορίζεται ο τρόπος υπολογισμού των ει-

σφορών – κρατήσεων που υποχρεούνται να καταβάλουν στον οικείο Δικηγορικό Σύλλογο οι δικηγόροι για την παροχή των οριζόμενων υπηρεσιών. Ειδικότερα, προβλέπεται ότι, οι ανωτέρω εισφορές προσδιορίζονται ως πάγια ποσά, που καθορίζονται με π.δ., και όχι ως ποσοστό επί «ποσού αναφοράς», όπως ισχύει σήμερα, και ρυθμίζονται όλα τα συναφή θέματα.

γ. Επανακαθορίζονται θέματα σχετικά με τους ειδικούς διανεμητικούς λογαριασμούς που συνιστώνται στους οικείους Δικηγορικούς Συλλόγους, την προέλευση των πόρων των λογαριασμών αυτών κ.λπ.. (άρθρα 57-86)

#### Κεφάλαιο Ζ΄

Περιλαμβάνονται διατάξεις που διέπουν τη λειτουργία των Δικηγορικών Συλλόγων (Ν.Π.Δ.Δ. μη επιχορηγούμενα από τον Κρατικό Προϋπολογισμό).

(άρθρα 87-138)

#### Κεφάλαια Η΄ και Θ΄

α. Περιλαμβάνονται διατάξεις για το πειθαρχικό δικαιο των δικηγόρων (όργανα, ποινές, αδικήματα, παραγραφή, διαδικασία κ.λπ.).

β. Προβλέπεται η δυνατότητα άσκησης αγωγής κακοδικίας κατά δικηγόρου που με πράξη ή παράλειψή του προκάλεσε ζημία στον εντολέα του, από δόλο ή βαριά αμέλεια.

(άρθρα 139-164)

#### Κεφάλαιο Ι΄

α. Περιλαμβάνονται οι μεταβατικής ισχύος διατάξεις, καθώς και οι τελικές διατάξεις του υπό ψήφιση νόμου.

β. Ορίζεται ότι, οι διατάξεις για τον πανελλήνιο διαγωνισμό υποψήφιων δικηγόρων ισχύουν από 1.1.2014.

(άρθρα 165 - 166 παρ. 4)

Β. Από τις προτεινόμενες διατάξεις προκαλούνται, τα ακόλουθα οικονομικά αποτελέσματα:

#### Ι. Επί του Κρατικού Προϋπολογισμού

1. Ετήσια δαπάνη από την:

α. καταβολή αποζημίωσης στα μέλη των συλλογικών οργάνων που συνιστώνται για την εποπτεία και διενέργεια του πανελλήνιου διαγωνισμού υποψήφιων δικηγόρων. Το ύψος της δαπάνης για την καταβολή των αποζημιώσεων εξαρτάται από την έκδοση Κοινής Υπουργικής Απόφασης,

(άρθρο 20 παρ. 5)

β. κάλυψη των εν γένει δαπανών που σχετίζονται με τη διενέργεια του διαγωνισμού αυτού.

(άρθρα 18-22)

2. Ετήσια αύξηση εσόδων από την είσπραξη παραβόλου για τη συμμετοχή υποψήφιων δικηγόρων στον αντίστοιχο πανελλήνιο διαγωνισμό. Η αύξηση αυτή εξαρτάται από την έκδοση Κοινής Υπουργικής Απόφασης, καθώς και από πραγματικά γεγονότα (αριθμός υποψήφιων δικηγόρων).

(άρθρο 18 παρ. 5)

#### ΙΙ. Επί του προϋπολογισμού φορέων της Γενικής Κυβέρνησης

Ετήσια δαπάνη από την καταβολή αμοιβής στους ασκούμενους δικηγόρους που πραγματοποιούν μέρος της άσκησης τους σε νομικές υπηρεσίες των δημοσίων υπηρεσιών, σε ανεξάρτητες αρχές, Ν.Π.Δ.Δ. και Οργανισμούς. Το ύψος της εν λόγω δαπάνης εξαρτάται από την

έκδοση Κοινής Υπουργικής Απόφασης (συνολικός αριθμός ασκούμενων, ακριβής χρόνος άσκησης, ύψος αμοιβής).

(άρθρο 13 παρ. 3)

Αθήνα, 2 Σεπτεμβρίου 2013

Ο Γενικός Διευθυντής

Βασίλειος Κατριβέσης

#### **ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ**

(άρθρο 75 παρ. 3 του Συντάγματος)

#### **στο σχέδιο νόμου «Κώδικας Δικηγόρων»**

Από τις διατάξεις του προτεινόμενου νομοσχεδίου προκαλούνται τα ακόλουθα οικονομικά αποτελέσματα:

#### Ι. Επί του Κρατικού Προϋπολογισμού

Ετήσια δαπάνη από την:

α. καταβολή αποζημίωσης στα μέλη των συλλογικών οργάνων που συνιστώνται για την εποπτεία και διενέργεια του πανελλήνιου διαγωνισμού υποψήφιων δικηγόρων. Το ύψος της δαπάνης για την καταβολή των αποζημιώσεων εξαρτάται από την έκδοση Κοινής Υπουργικής Απόφασης,

(άρθρο 20 παρ. 5)

β. κάλυψη των εν γένει δαπανών που σχετίζονται με τη διενέργεια του διαγωνισμού αυτού.

(άρθρα 18-22)

Η ανωτέρω δαπάνη θα αντιμετωπίζεται από τις πιστώσεις του Κρατικού Προϋπολογισμού, καθώς και από τα έσοδα που θα προκύψουν από την είσπραξη παραβόλου για τη συμμετοχή υποψήφιων δικηγόρων στον αντίστοιχο πανελλήνιο διαγωνισμό.

#### ΙΙ. Επί του προϋπολογισμού φορέων της Γενικής Κυβέρνησης

Ετήσια δαπάνη από την καταβολή αμοιβής στους ασκούμενους δικηγόρους που πραγματοποιούν μέρος της άσκησης τους σε νομικές υπηρεσίες των δημοσίων υπηρεσιών, σε ανεξάρτητες αρχές, Ν.Π.Δ.Δ. και Οργανισμούς. Το ύψος της εν λόγω δαπάνης εξαρτάται από την έκδοση Κοινής Υπουργικής Απόφασης. (συνολικός αριθμός ασκούμενων, ακριβής χρόνος άσκησης, ύψος αμοιβής).

(άρθρο 13 παρ. 3)

Η ανωτέρω δαπάνη θα αντιμετωπίζεται από τις πιστώσεις του προϋπολογισμού των οικείων φορέων, κατά περίπτωση, με κοινοτική συγχρηματοδότηση.

Αθήνα, 2 Σεπτεμβρίου 2013

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ,  
ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ  
ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ  
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Ι. Στουρνάρας

Χ. Αθανασίου

## ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ ΡΥΘΜΙΣΕΩΝ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ: ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ & ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ: ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΑΝΤΖΟΣ

ΥΠΗΡΕΣΙΑ: ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΘΕΣΗ - ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ Γ.Γ. Υ.Δ.Δ.Α.Δ.

ΤΗΛΕΦΩΝΟ: 2107767408

E-MAIL: dmantzios@justice.gov.gr

### ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ

#### «Κώδικας Δικηγόρων»

#### ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

#### ΣΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΣ ΑΞΙΟΛΟΓΟΥΜΕΝΗΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ:

Το προκείμενο Σχέδιο Νόμου αποσκοπεί στην πλήρη αντικατάσταση του αναχρονιστικού και ξεπερασμένου νομοθετικού καθεστώτος που διέπει σήμερα την άσκηση του δικηγορικού λειτουργήματος καθώς και την οργάνωση των δικηγορικών συλλόγων της Χώρας. Εξήντα χρόνια μετά τη θέση σε ισχύ του παλαιού Κώδικα περί Δικηγόρων, οι σύγχρονες ανάγκες της νομικής κοινότητας αλλά και εν γένει του κοινωνικού συνόλου επιτάσσουν την κατάστρωση νέων κανόνων για την άσκηση και την οργάνωση της δικηγορίας στην Ελλάδα, προς όφελος της ίδιας της Δικαιοσύνης, του ιδιαίτερου θεσμικού ρόλου των δικηγόρων αλλά και της δημόσιας κοινωνικο-οικονομικής ζωής.

#### 1. Αναγκαιότητα

1.1. Περιγράψτε το πρόβλημα (οικονομικό, κοινωνικό ή άλλο), το οποίο καθιστά αναγκαία την προώθηση και ψήφιση της αξιολογούμενης ρύθμισης.

Έχει επαληθευθεί ότι το ν.δ. 3026/1954 έχει προ πολλού χάσει την αναγκαία σύνδεσή του με την κοινωνική και οικονομική πραγματικότητα της σύγχρονης Ελλάδας. Οι σημαντικές μεταβολές των κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών στην άσκηση της δικηγορίας έχουν καταστήσει τις διατάξεις του παλαιού Κώδικα περί Δικηγόρων

αναχρονιστικές και μη εφαρμόσιμες. Είναι ιδιαίτερα χαρακτηριστική π.χ. η χρήση καθαρεύουσας γλώσσας ή η προδήλως άνευ πρακτικής αξίας αναφορά του ισχύοντος Κώδικα σε μεταλλικές δραχμές (!) ως μονάδα υπολογισμού της νόμιμης αμοιβής του δικηγόρου.

Κατά συνέπεια, οι ισχύουσες σήμερα διατάξεις που διέπουν το δικηγορικό λειτούργημα αποτυγχάνουν να δώσουν καίριες απαντήσεις στις σύγχρονες ανάγκες των ιδίων των νομικών της πράξης αλλά και της Κοινωνίας. Ο ξεπερασμένος χαρακτήρας των κανόνων του παλιού Κώδικα δημιουργεί σοβαρή έλλειψη ασφάλειας δικαίου στους ιδίους τους δικηγόρους καθώς και σε όσους έρχονται σε συναλλακτική επαφή μαζί τους (πελάτες, αντιδίκους).

Η σημαντική ποιοτική μεταβολή του αντικειμένου της σύγχρονης δικηγορίας (παροχή νομικών συμβουλών, διαμεσολάβηση κ.α.), σε συνδυασμό με τον υπερπληθυσμό των δικηγόρων σε όλη τη Χώρα έχουν δημιουργήσει αυξημένες και πρωτόγνωρες ανάγκες για νομοθετική ρύθμιση. Εξ άλλου, οι πρόσφατες αλλαγές στο επαγγελματικό και λειτουργηματικό status των δικηγόρων απαιτούν τον επανακαθορισμό της θέσης τους τόσο στο οικοδόμημα της Δικαιοσύνης όσο και στους ευρύτερους κύκλους της κοινωνικής και οικονομικής ζωής του τόπου.

1.2. Αναφέρατε τους στόχους που επιδιώκει η αξιολογούμενη ρύθμιση, συμπεριλαμβάνοντας επιπλέον τυχόν ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία των επιδιωκόμενων στόχων και αποτελεσμάτων.

Στόχος του Σχεδίου Νόμου είναι ο εκσυγχρονισμός του κανονιστικού καθεστώτος της σύγχρονης ελληνικής δικηγορίας και η προσαρμογή του στις σύγχρονες ανάγκες της νομικής κοινότητας και γενικότερα της ελληνικής Κοινωνίας.

Τα αριθμητικά στοιχεία που χαρακτηρίζουν τη σημερινή κατάσταση στο χώρο της δικηγορίας είναι ιδιαίτερος διαφωτιστικά:

Σήμερα είναι εγγεγραμμένοι στα μητρώα των Δικηγορικών Συλλόγων υπερπολλαπλάσιοι δικηγόροι σε σχέση με το παρελθόν και σίγουρα σε σύγκριση με την εποχή στην οποία υιοθετήθηκε ο παλαιός Κώδικας: 21.650 στο Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών, 6.452 στο Δικηγορικό Σύλλογο Θεσσαλονίκης, 2.011 στο Δικηγορικό Σύλλογο Πειραιώς και περίπου 12.000 δικηγόροι στους υπόλοιπους Δικηγορικούς Συλλόγους. Δηλαδή, στο σύνολο της χώρας φαίνονται ως εγγεγραμμένοι περίπου 42.113 δικηγόροι, δημιουργώντας μία στατιστική αναλογία «δικηγόρων ανά πολίτη» πολύ μεγαλύτερη από πολλά άλλα Κράτη - Μέλη της Ε.Ε.

Η ανάγκη θωράκισης του λειτουργήματος του σημερινού δικηγόρου είναι περισσότερο από αναγκαία. Πρέπει να αποδοθεί ιδιαίτερη σημασία στη θεσμική αναγνώριση του ρόλου του και του σεβασμού που δικαιούται. Η δικονομική δε αντιμετώπιση του δικηγόρου πρέπει να έχει αυξημένες εγγυήσεις που προϋποθέτει και απαιτεί ο ρόλος του

Υπ' αυτό το «πρίσμα», με το προτεινόμενο σχέδιο νόμου καταβάλλεται προσπάθεια να διευκρινισθεί και αποσαφηνισθεί ο ρόλος των δικηγόρων μετά τις σημαντικές κοινωνικό - οικονομικές μεταβολές που επήλθαν τις παρελθούσες δεκαετίες αλλά και τις μεταβολές στη φύση και το αντικείμενο του δικηγορικού λειτουργήματος (π.χ. δικηγορικές εταιρείες, συμβουλευτική δικηγορία, διαμεσολάβηση κ.λπ.).

Εξάλλου, με τις διατάξεις του νέου Κώδικα ρυθμίζεται ο θεσμός των Δικηγορικών Συλλόγων και η οργάνωση και λειτουργία τους πάνω σε σύγχρονες βάσεις, πιο δημοκρατικές και διαφανείς.

Σκοπός, εξάλλου, του νέου σχεδίου Κώδικα είναι η αναμόρφωση και ο εκσυγχρονισμός του πειθαρχικού δικαίου των δικηγόρων. Συνολικά το σχετικό κεφάλαιο ανταποκρίνεται σε όλες τις απαιτήσεις και εγγυήσεις του σύγχρονου νομικού πολιτισμού, με περιγραφή των πειθαρχικών παραπτωμάτων.

1.3. Αναφέρατε αναλυτικά τις κοινωνικές και οικονομικές ομάδες που επηρεάζει άμεσα ή έμμεσα η αξιολογούμενη ρύθμιση και προσδιορίστε το λόγο της επιρροής.

Το προτεινόμενο Σχέδιο Νόμου, με τις διατάξεις και τις μεταρρυθμίσεις που εισάγει στην καθημερινή άσκηση της σύγχρονης δικηγορίας, αφορά άμεσα και πρώτιστα όλους τους δικηγόρους, ασκούμενους δικηγόρους και τους νομικούς της πράξης που είναι εγκατεστημένοι και ασκούν το λειτούργημά τους στην Ελλάδα, είτε μεμονωμένα είτε ως εταίροι ή συνεργάτες δικηγορικών εταιρειών. Εμμέσως, οι ευεργετικές συνέπειες του νέου Κώδικα επεκτείνονται σε όλους τους πολίτες και τις επιχειρήσεις που ζουν και δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα και έρχονται σε συναλλακτική επαφή με τους δικηγόρους και γίνονται δέκτες των νομικών ή συμβουλευτικών υπηρεσιών τους. Η ρύθμιση της ευθύνης του δικηγόρου, η κατάρτιση ασφαλούς καθεστώτος αμοιβών και η δημιουργία ενός αξιόπιστου και αποτελεσματικού συστήματος πειθαρχικού ελέγχου εξασφαλίζει ασφάλεια δικαίου και μεγαλύτερη επαγγελματική ευσυνειδησία για τους δικηγόρους.

## **2. Καταλληλότητα**

2.1. Αναφέρατε, εάν υπάρχουν, προηγούμενες προσπάθειες αντιμετώπισης του ίδιου ή παρόμοιου προβλήματος στην Ελλάδα και περιγράψτε αναλυτικά τα επιτυχή και τα προβληματικά σημεία των προσπαθειών αυτών.

Η ελληνική έννομη τάξη δεν είχε μέχρι πρότινος επιχειρήσει κάτι περισσότερο από την αποσπασματική και στοχευμένη τροποποίηση μεμονωμένων διατάξεων της νομοθεσίας περί δικηγόρων. Το προτεινόμενο σχέδιο νόμου αποτελεί την πρώτη οργανωμένη απόπειρα συνολικής αντικατάστασης του παλαιού Κώδικα περί Δικηγόρων του 1954 με ένα εξ ολοκλήρου νέο νομοθετικό κείμενο για την αντιμετώπιση των σύγχρονων αναγκών.

2.2. Αναφέρατε τουλάχιστον ένα παράδειγμα αντιμετώπισης του ίδιου ή παρόμοιου προβλήματος σε χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του ΟΟΣΑ (εφόσον υπάρχει) και αιτιολογήσατε το λόγο για τον οποίο επιλέξατε τη συγκεκριμένη χώρα.

Όλες οι σύγχρονες έννομες τάξεις έχουν θεσπίσει ανάλογες Κώδικες για την άσκηση της δικηγορίας και τη δεοντολογία του δικηγορικού λειτουργήματος. Εξάλλου, βασική μέριμνά τους είναι η επικαιροποίηση των οικείων κανόνων, όπως συνέβη πρόσφατα π.χ. με την αναθεώρηση του γερμανικού Ομοσπονδιακού Νόμου για τους

Δικηγόρους (Bundesrechtsanwaltsordnung - BRAO) που επιχειρήθηκε τον περασμένο Ιούνιο του 2013.

2.3. Απαριθμήστε αναλυτικά τα διατάγματα και τις κανονιστικές πράξεις που πρέπει να εκδοθούν, προκειμένου να εφαρμοστεί πλήρως η αξιολογούμενη ρύθμιση και περιγράψτε για κάθε μία από αυτές τυχόν θέματα που πρέπει να προσεχθούν κατά την εφαρμογή της.

**Άρθρο 13 παρ. 3:** Ο αριθμός των ασκούμενων δικηγόρων καθορίζεται από τον Υπουργό Δικαιοσύνης.

**Άρθρο 13 παρ 5:** α) Ο συνολικός αριθμός, η κατανομή των ασκούμενων δικηγόρων στα δικαστήρια και τις εισαγγελίες, η διαδικασία, ο τρόπος επιλογής, ο καθορισμός της έναρξης, ο ακριβής χρόνος άσκησης, η εξειδίκευση των καθηκόντων που οι ασκούμενοι επιτελούν, η αμοιβή και ο τρόπος καταβολής της, καθώς και κάθε ζήτημα σχετικά με την άσκηση καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης κατά το λόγο αρμοδιότητας καθενός και β) Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης μπορεί να παραταθεί ο χρόνος άσκησης των ασκούμενων δικηγόρων για ένα εξάμηνο ακόμη και για μία μόνο φορά για κάθε ασκούμενο και μόνον για όσες θέσεις δεν καλύφθηκαν κατά το τρέχον εξάμηνο.

**Άρθρο 13 παρ. 6:** Ο αριθμός των ασκούμενων δικηγόρων στα δικαστήρια, η διαδικασία και τα κριτήρια επιλογής τους, ο καθορισμός της έναρξης και λήξης της περιόδου άσκησης, η αμοιβή και ο τρόπος καταβολής της, καθώς και κάθε ζήτημα σχετικά με την άσκηση καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

**Άρθρο 14 παρ. 3:** Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (στο εξής Υπουργού Δικαιοσύνης) που εκδίδεται μετά από πρόταση της Συντονιστικής Επιτροπής των Δικηγορικών Συλλόγων, καθορίζονται τα σχετικά με την διεξαγωγή της πρακτικής άσκησης, ο τρόπος ελέγχου της άσκησης από τον οικείο δικηγορικό σύλλογο, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις τόσο των ασκούμενων όσο και των δικηγόρων στους οποίους αυτοί ασκούνται. Η απόφαση αυτή δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και αναρτάται στην ιστοσελίδα του οικείου δικηγορικού συλλόγου.

**Άρθρο 16 παρ. 1:** Στο Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών συνιστάται πενταμελής Μόνιμη Επιτροπή Δοκιμασίας Επάρκειας, η οποία συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης.

**Άρθρο 17 παρ. 6:** Οι λεπτομέρειες της εξέτασης, όπως η εξεταστέα ύλη, ο τόπος και ο τρόπος διενέργειας των εξετάσεων και το ύψος των εξετάστρων που καταβάλλονται στο Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών, ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης.

**Άρθρο 19 παρ. 2:** Ο διαγωνισμός προκηρύσσεται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και κοινοποιείται στους Δικηγορικούς Συλλόγους της Χώρας, τουλάχιστον 40 ημέρες πριν από την ημερομηνία διεξαγωγής του.

**Άρθρο 19 παρ. 5:** Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης ρυθμίζονται τα ειδικότερα θέματα που αφορούν την προκήρυξη του διαγωνισμού, τα απαιτούμενα για τη συμμετοχή σ' αυτόν δικαιολογητικά, τον τρόπο ελέγχου των προϋποθέσεων συμμετοχής, τη λειτουργία της Κεντρικής Επιτροπής Εξετάσεων, των Οργανωτικών Επιτροπών και των Ομάδων Βαθμολόγησης, τις αμοιβές των μελών τους, την τήρηση

της ευταξίας κατά την εξέταση, τη βαθμολόγηση των γραπτών δοκιμίων, τη σύνταξη των πινάκων επιτυχόντων και αποτυχόντων και καθορίζονται, εν γένει, οι αναγκαίες διαδικασίες.

**Άρθρο 20 παρ. 1:** Για τη διεξαγωγή του διαγωνισμού κάθε περιόδου συγκροτούνται οι ακόλουθες Επιτροπές και Ομάδες με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης.

**Άρθρο 20 παρ. 5:** Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης μετά από γνώμη της Συντονιστικής Επιτροπής της Ολομέλειας των Προέδρων των δικηγορικών Συλλόγων, καθορίζεται η αποζημίωση των μελών των πιο πάνω Επιτροπών και Ομάδων.

**Άρθρο 23 παρ. 2 περ. ε:** Το Υπουργείο Δικαιοσύνης εκδίδει την σχετική απόφαση διορισμού, που δημοσιεύεται σε περίληψη στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

**Άρθρο 25 παρ. 3:** Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, μετά από πρόταση της Συντονιστικής Επιτροπής της Ολομέλειας των Προέδρων των δικηγορικών Συλλόγων, καθορίζεται ενιαίο παράβολο μετάθεσης υπέρ του οικείου δικηγορικού συλλόγου.

**Άρθρο 29 παρ. 2:** Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης ορίζονται οι τεχνικές προδιαγραφές διασφάλισης της γνησιότητας της ταυτότητας.

**Άρθρο 61 παρ. 2:** Οι εισφορές αυτές θα είναι πάγια ποσά για κάθε διαδικαστική πράξη ή παράσταση δικηγόρου, που θα καθορίζονται, με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Οικονομικών, Δικαιοσύνης και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, μετά από γνώμη της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων της Ελλάδος. Το διάταγμα αυτό μπορεί να εκδίδεται και χωρίς τη γνώμη της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων της Ελλάδος, αν παρέλθει άπρακτη προθεσμία δύο (2) μηνών από τότε που θα ζητηθεί αυτή με έγγραφο του Υπουργού Δικαιοσύνης. Με την ίδια πιο πάνω διαδικασία, αναπροσαρμόζονται αντίστοιχα και ανάλογα τα πιο πάνω πάγια ποσά, σε περίπτωση αναπροσαρμογής των αμοιβών του Παραρτήματος Ι του Κώδικα.

**Άρθρο 61 παρ. 5:** Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, ύστερα από πρόταση της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων της Ελλάδος, τα παραπάνω όρια του ύψους του προστίμου μπορούν να αναπροσαρμόζονται.

**Άρθρο 62 παρ. 1:** Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, μετά από σύμφωνη γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου, που σχηματίζεται με πλειοψηφία των 2/3 των μελών του και επικυρώνεται με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του Συλλόγου, συστήνονται ειδικοί διανεμητικοί λογαριασμοί.

**Άρθρο 62 παρ. 2:** Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης ρυθμίζονται τα ποσά των εισφορών ανά διαδικαστική πράξη ή ενέργεια, ο τρόπος συγκέντρωσης των καταβαλλόμενων ποσών από το Δικηγορικό Σύλλογο, τα κριτήρια συμμετοχής των δικηγόρων στους διανεμητικούς λογαριασμούς και η διανομή τους στα μέλη του Δικηγορικού Συλλόγου, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για τη λειτουργία του λογαριασμού.

**Άρθρο 63 παρ. 3:** Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης, μετά από γνώμη της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων της Ελλάδος, οι αμοιβές που αναφέρονται στο Παράρτημα Ι του Κώδικα, επανακαθορίζονται ανά τριετία. Το προεδρικό διάταγμα μπορεί να εκδίδεται και χωρίς την προβλεπόμενη στο προηγούμενο εδάφιο γνώμη, αν παρέλθει άπρακτη προθεσμία δύο μηνών από τότε που αυτή θα ζητηθεί με έγγραφο του Υπουργού Δικαιοσύνης.

**Άρθρο 74 παρ. 2:** Τα ποσοστά και οι αξίες του Παραρτήματος ΙΙ, με βάση τα οποία υπολογίζεται η αμοιβή του δικηγόρου σε περίπτωση που δεν υπάρχει έγγραφη

συμφωνία, αναπροσαρμόζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης, μετά γνώμη της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων της Ελλάδος. Η πιο πάνω απόφαση μπορεί να εκδίδεται και χωρίς την γνώμη της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων της Ελλάδος, αν παρέλθει άπρακτη προθεσμία δύο (2) μηνών από τότε που αυτή θα ζητηθεί με έγγραφο του Υπουργού Δικαιοσύνης.

**Άρθρο 131 παρ. 2:** Με προεδρικά διατάγματα, τα οποία εκδίδονται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης, καθορίζονται οι λεπτομέρειες οργάνωσης της διαιτησίας σε κάθε δικηγορικό σύλλογο.

**Άρθρο 131 παρ. 3:** Με τα προεδρικά διατάγματα της προηγούμενης παραγράφου μπορεί να προβλέπεται και παρέκκλιση από τις ισχύουσες διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, με τις εκεί προβλεπόμενες προσαρμογές.

**Άρθρο 142 παρ. 1:** Το ανώτατο και το κατώτατο όριο των προστίμων μπορεί να τροποποιείται με πρόταση της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων της Χώρας και απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης.

**Άρθρο 148 παρ. 4:** Οι δικηγόροι που είναι τακτικά και αναπληρωματικά μέλη επιλέγονται ύστερα από κλήρωση που διενεργείται το μήνα Μάρτιο κάθε διετίας από τη Συντονιστική Επιτροπή των Προέδρων Δικηγορικών Συλλόγων Ελλάδος από κατάλογο πενταπλασίου του αριθμού προς κλήρωση, ο οποίος συντάσσεται με απόφασή της. Η απόφασή τους αυτή επικυρώνεται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης.

### **3. Συνέπειες στην Οικονομία**

Παρά το γεγονός ότι το προτεινόμενο σχέδιο Κώδικα δεν έχει εξ ορισμού οικονομικό αντικείμενο, θα πρέπει να θεωρηθεί ότι εμμέσως οι διατάξεις του δημιουργούν ένα πιο σύγχρονο, διαφανές και προσαρμοσμένο στην τρέχουσα πραγματικότητα *modus vivendi* του Έλληνα δικηγόρου, τόσο ως λειτουργού της Δικαιοσύνης όσο και ως ελεύθερου επαγγελματία. Ο επανακαθορισμός του δικηγόρου ως παράγοντα της σύγχρονης οικονομικής ζωής επιχειρείται μέσα από επιμέρους προβλέψεις του νέου Κώδικα που άπτονται πολλών οικονομικής φύσεως ζητημάτων της καθημερινής δικηγορίας (π.χ. συμφωνίες αμοιβών, προεισπράξεις αμοιβών, παρακράτηση φόρων, κοινωνικοασφαλιστικές εισφορές κ.α.).

### **4. Συνέπειες στην κοινωνία, στους πολίτες, στη Δημόσια Διοίκηση και στην απονομή της δικαιοσύνης**

Η νέα ρύθμιση αναμένεται να επηρεάσει επωφελώς τη λειτουργία του δικαστικού συστήματος, συμβάλλοντας αποφασιστικά στη διασφάλιση σύγχρονων και κατάλληλων συνθηκών άσκησης του δικηγορικού λειτουργήματος. Η ορθολογική και προσαρμοσμένη στις σημερινές ανάγκες ρύθμιση του τρόπου άσκησης της δικηγορίας στην Ελλάδα θα τονώσει την εμπιστοσύνη των πολιτών και των επιχειρήσεων προς τη Δικαιοσύνη και το δικηγορικό Σώμα.

### **5. Διαφάνεια - Κοινωνική Συμμετοχή**

Οι διατάξεις του Σχεδίου Νόμου καταστρώθηκαν από ειδική Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή αποτελούμενο από εκπροσώπους των μεγαλύτερων Δικηγορικών Συλλόγων της Χώρας, καθώς και από νομικούς της πράξης. Περαιτέρω, το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κάλεσε όλους τους ενδιαφερομένους σε διάλογο και έλαβε τις θέσεις και απόψεις των αρμοδίων φορέων των δικηγόρων, των δικηγορικών εταιρειών, καθώς και τα πορίσματα της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων της Χώρας. 5. Το τελικό σχέδιο Κώδικα αναρτήθηκε επανειλημμένα σε δημόσια διαβούλευση, διαδικασία στην οποία συμμετείχαν φυσικά πρόσωπα αλλά και θεσμικοί φορείς με αποστολή ηλεκτρονικών μηνυμάτων. Το Υπουργείο αξιολόγησε και αξιοποίησε σε μεγάλο βαθμό τις εισφερόμενες προτάσεις και απόψεις, είτε δια της τροποποίησης ικανού αριθμού σχεδιαζόμενων διατάξεων είτε δια της εισαγωγής νέων ρυθμίσεων.

## ΕΚΘΕΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ

Με τις διατάξεις της παρ. 4α, 4β και 5 του άρθρου 74 του ν. 4139/2013 «περί εξαρτησιογόνων ουσιών και άλλες διατάξεις» (Α' 74) προβλέφθηκε η σύσταση εννεαμελούς Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής για τη σύνταξη σχεδίου νέου Κώδικα Δικηγόρων, με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Η ανωτέρω Επιτροπή κλήθηκε να εργασθεί πάνω σε αρχικό σχέδιο που είχε συντάξει πρώτη Ειδική Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή με την ίδια σύνθεση και με βάση την 98711/12.12.2011 απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, οι εργασίες της οποίας είχαν παραταθεί διαδοχικώς δύο φορές με αντίστοιχες αποφάσεις του ίδιου Υπουργού.

Το πρώτο σχέδιο του νέου Κώδικα Δικηγόρων, με ημερομηνία 29-10-2012, παραδόθηκε προς διαβούλευση στους Δικηγορικούς Συλλόγους και με πρωτοβουλία του Δικηγορικού Συλλόγου Αθήνας αναρτήθηκε στην οικεία ιστοσελίδα του τελευταίου. Ο διάλογος ήταν πλούσιος και παραγωγικός. Η συζήτηση για τον νέο Κώδικα κυριάρχησε στις εργασίες της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων που έλαβαν χώρα στην Κομοτηνή στις 7, 8 και 9 Δεκεμβρίου 2012.

Εν συνεχεία, ένα επόμενο σχέδιο με βάση παρατηρήσεις που είχαν διατυπωθεί δημόσια, αναρτήθηκε από 06-02-2013 έως 18-02-2013 στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Εν τέλει, ένα τρίτο σχέδιο, με βάση νεώτερες παρατηρήσεις - προτάσεις, αναρτήθηκε εκ νέου, από 25-02-2013 έως 04-03-2013, προς δημόσια διαβούλευση στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Με αυτόν τον τρόπο, πληρώθηκαν και δη κατ' επανάληψη οι προϋποθέσεις της δημοσίας διαβούλευσης σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του ν. 4048/2012 «*Ρυθμιστική διακυβέρνηση: αρχές, διαδικασίες και μέσα καλής Νομοθέτησης*» (Α' 34).

Κατόπιν όλων των ανωτέρω, η δεύτερη Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή, που συστάθηκε και συγκροτήθηκε κατά τα ανωτέρω, παρέδωσε στις 31-05-2013 στον Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων το τελικό σχέδιο Κώδικα Δικηγόρων. Το τελευταίο σχέδιο υπήχθη εκ νέου σε μία τελική αναλυτική διαβούλευση με τη δικηγορική κοινότητα της Χώρας, κυρίως κατά την πρόσφατη Ολομέλεια των Προέδρων στις 4, 5 και 6 Ιουλίου στο Ρέθυμνο, προτού καταρτισθεί το Σχέδιο Νόμου που σήμερα εισάγεται προς ψήφιση από τη Βουλή των Ελλήνων.

